MADANA TILAKAM

by

CHANDRARAJA KAVI

Edited by

Vidyaratna R. S. Panchamukhi, M. A.,

Director, Kannada Research Institute, Dharwar

ಚಂದ್ರರಾಜಕವಿ ವಿರಚಿತಂ

ಮದನತಿಲಕಂ

ಸಂಪಾದಕರು :

ವಿದ್ಯಾರತ್ನ ಆರ್. ಎಸ್. ಪಂಚಮುಖಿ, ಎಂ. ಎ.,

ಡಾಯರೆಕ್ಟರ, ಕನ್ನಡ ಸಂಶೋಧನ ಸಂಸ್ಥೆ, ಧಾರವಾಡ

KANNADA RESEARCH INSTITUTE, DHARWAR

1953

MADANA TILAKAM

by

CHANDRARAJA KAVI

Edited by

Vidyaratna R. S. Panchamukhi, M. A.,

Director, Kannada Research Institute, Dharwar

ಚಂದ್ರರಾಜಕವಿ ವಿರಚಿತಂ

ಮದನತಿಲಕಂ

ಸಂಪಾದಕರು :

ವಿದ್ಯಾರತ್ನ ಆರ್. ಎಸ್. ಪಂಚಮುಖಿ, ಎಂ. ಎ.,

ಡಾಯರೆಕ್ಟರ, ಕನ್ನಡ ಸಂಶೋಧನ ಸಂಸ್ಥೆ, ಧಾರವಾಡ

KANNADA RESEARCH INSTITUTE, DHARWAR

1953

ಪ್ರಕಾಶಕರು :
ಆರ್. ಎಸ್. ಪಂಚಮುಖಿ ಎಂ. ಎ.
ಡಾಯರೆಕ್ಟರ ಕನ್ನಡ ರಿಸರ್ಚ ಇನ್ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ,
ಧಾರವಾಡ

ಮಾCHECKED೩

(೧೦೦೦ ಪ್ರತಿಗಳು)

ಮುದ್ರಕರು :
ಎಸ್. ಎಮ್. ಕುಲಕರ್ಣಿ
ಲಲಿತ ಮುದ್ರಣಾಲಯ
ಧಾರವಾಡ

ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ

ಮದನತಿಲಕ

ಉಪೋದ್ಘಾತ

ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲ್ಪಟ್ಟ 'ಮದನತಿಲಕ' ವೆಂಬ ಕಾಮಶಾಸ್ತ್ರದ ಗ್ರಂಥ ವನ್ನು ಚಂದ್ರರಾಜ ಕವಿಯು ೧೧ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಆದಿ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ನೆಂದು ಉಪೋದ್ಘಾತದ ಪದ್ಯಗಳಿಂದ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಕವಿ, ಅವನ ಪೋಷಕ, ರಾಜಕೀಯ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳು ಈ ಬಗ್ಗೆ ಅನೇಕ ಸಂಗತಿಗಳು ಅಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ಚರ್ಚಿ ಸುತ್ತೇವೆ.

ಗ್ರಂಥ ಸಂಸ್ಕರಣ

ಈ ಗ್ರಂಥಸಂಸ್ಕರಣದಲ್ಲಿ ಮದ್ರಾಸ ಸರಕಾರದ ಮ್ಯಾನುಸ್ಕ್ರಿಪ್ಟ ಲಾಯಬ್ರರಿ ಮತ್ತು ಮೈಸೂರು ಸರಕಾರದ ಓರಿಯಂಟಲ್ ರಿಸರ್ಚ ಇನ್ಸ್ಟಿ ಟ್ಯೂಟದ ಹಸ್ತಲಿಖಿತ ಗ್ರಂಥಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಇವುಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಮದನತಿಲಕದ ಕೈಬರೆಹದ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಮೈಸೂರ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗೆ 'ಕ' ಎಂದೂ ಮದ್ರಾಸ ಪ್ರತಿಗೆ 'ಗ' ಎಂದೂ ಸಂಕೇತವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ. ಆವೆರಡೂ ಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಪಾಠಭೇದಗಳನ್ನೂ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿರುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಅಡಿ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟ ಮೂರು ಮತ್ತು ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧಿಕಾರಗಳು ಮೈಸೂರು ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ಅವುಗಳನ್ನು ಮದ್ರಾಸ ಪ್ರತಿಯಿಂದ ಆರಿಸಿ ಇಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಎರಡೂ ಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪದ್ಯಗಳೂ ಪಾಠಗಳೂ ಬಹಳ ತ್ರುಟಿತವಾಗಿಯೂ ಅಶುದ್ಧ ವಾಗಿಯೂ ಇರುವದರಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಅವಶ್ಯ ಕಂಡಲ್ಲಿ ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಗ್ರಂಥ ಸಂಸ್ಕರಣದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ವಾಗಿ ಅಶುದ್ಧವೆಂದು ಕಂಡುಬರುವ ಪಾಠಗಳನ್ನು ತಮಗೆ ತೋರಿದಂತೆ ತಿದ್ದಿ ಮೂಲಪಾಠಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಬಿಡುವ ಪರಿಪಾಠವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸಂಪಾ ದಕರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವದು. ಅದರಿಂದ ಹಳೆಯ ಮೂಲಪಾಠಗಳ ಅಸ್ತಿತ್ವವೇ

ಇಲ್ಲದಂತಾಗಿ ಬರಬರುತ್ತ ಗ್ರಂಥಗಳು ಗುರುತು ಹಿಡಿಯದಷ್ಟು ವಿಪರ್ಯಾಸವನ್ನು ಹೊಂದುವವು. ಆದುದರಿಂದ ನಾವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಒಂದು ಪ್ರತಿಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಯ ಪದ್ಯಗಳ ಪಾಠವನ್ನು ಮೇಲೆ ಕೊಟ್ಟು ಅನ್ಯ ಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿ ತೋರುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ದೇಶಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಇದರಿಂದ ಮೇಲೆ ಕೊಟ್ಟ ಪಾಠಗಳು ಶುದ್ಧ ಮತ್ತು ಸಾಧುವೆಂದು ನಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಲ್ಲ. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಪದ್ಯ ಮತ್ತು ಪಾಠಗಳ ಕ್ರಮವನ್ನನುಸರಿಸಿ ಮೂಲವನ್ನೂ ಅಡಿ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳನ್ನೂ ತಯಾರಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಒಟ್ಟು ಪಾಠಭೇದಗಳು ಎಷ್ಟು ? ಯಾವವು ? ಎಂಬುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಶಕ್ಯವಾಗುವದು.

ಕೆಲವೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಿಯ ಪಾಠಗಳೇ ಶುದ್ಧವೂ ಸರಿಯಾದ ಅರ್ಥವುಳ್ಳವೂ ಆಗಿರುವವು. ಉದಾ :

ಪುಟ	ಮೇಲಿನ ಪಾಠ	ಅಡಿಪಾಠ
೧೬	ಕ, ಬಿಕ್ಕೈವುದಂ	ಗ, ಬಿತ್ತುವುದಂ
೨೦	ಕ, ಕಾಮುಕ್ಕೃತಕಕಂದರಯತ್ನಂ	ಗ, ಕಾಮುಕ್ಕೃತಕ [ರಾ] ದರಯತ್ನಂ
೩೨	ಕ, ಸಿಂಗರಿಸುತುಂ	ಗ, ಸಿಟ್ಟುಸಿರುಂ
,,	ಕ, ಧಾತುಗೆಟ್ಟಂತುಮ್ಮಳ	ಗ, ಧಾತುಸ್ಥಿತಿಯುಪ್ಪಳಂ
,,	ಕ, ಂರಂತರದೊಳೆರಡನೆಯ	ಗ, ಂರಂತರವೆರಡನೆಯ
೩೩	ಕ, ಮಿಂದುಕಾಂತಮುಂ	ಗ, ಮಿಂದುಕರಂಗಳು ಮಿಂದುಕಾಂತಮುಂ
೩೬	ಕ, ನಾಣ್ಮೆತಿ ನಿಂ	ಗ, ಸುಣ್ಮಾತಿನಿಂ
,,	ಕ, ನಿಸಾರಿನುದಾರಿ ಚಿತ್ತಮುಂ	ಗ, ಕುಲಜ್ಞನುದಾರಿ ಚಿತ್ತಮುಂ
೪೪	ಕ, ಪೆಡರುಂತೆ	ಗ, ಪೆರರುಂತೆ
೪೭	ಕ, ಮದರಿನ ಗಳ್ಪೊಡಪುವುದೆ	ಗ, ಮದರಿನಗಳ್ದೆಡಪ್ರವುದೆ
೪೯	ಕ, ಪೂಯಿಲಿಡಹೋದ ಕುರಿಯಂತಕ್ಕುಂ	ಸೂ. ಸು. ಪುಯ್ಯಲ್ಚ ಬಂದ ಕುಱಿಯಂತಕ್ಕುಂ

ಪುಟ	ಮೇಲಿನ ಪಾಠ	ಅಡಿಪಾಠ
೫೨	**ಕ**, ಲಾಗಿಪ್ಪರ್ಷ್ಪಾಂಬೆ- ಯರ್ಕಳುಂ ತಪ್ಪಲ್ತು	**ಗ**, ಲಾಗಿರ್ಪರ್ಪಾಂಬೆ ಯರ್ಕಳುಂ ತಪ್ಪಲ್ಕು
೫೭	ಕ, ಸಜ್ಜನದೆರೆಯುಮಂ ಪೆರ-	ಸೂ. ಸು. ಬೆಜ್ಜತನದೆಡೆಯುಮಂ ಪೆಱ
೫೮	ಕ, ಪಸದನದೊಳವೊಡ ಗೂಡುವು	ಸೂ. ಸು. ಬಸನದೊಳೋತೊಡ ಗೂಡುವು
೬೩	**ಕ** ಕಡೆಗಣಿ ಪಳ್ಪೊಲ್ಲಮೊಗಳ	**ಗ** ಕಡೆಗಳಿಸಲ್ಪೊಲ್ಲಮೊಗಳ
,,	**ಕ** ನಡಂ ನಿಪಳ್ಳುಕ್ರಿಯೆನಿಪ	**ಗ** ನಡಂಗಿಪಳ್ಛಕ್ತೆಯೆನಿಪ
೭೮	**ಕ** ಮುನ್ನಮುವಿಕ್ಕಿ	**ಗ** ಮುನ್ನಮೇಲಿಕ್ಕಿ
೮೩	ಕ ಮನದೆರಕ ಕಾಮನ ಬಳಕೆ ಯೊಳ್ ಮೆರೆಯಲ್	**ಗ** ಮನದೆರಕ ಮನಬಳತೆ ಯೊಳ್ಮೆರೆಯಲ್
೮೮	**ಕ** ಬಸುಪಿರಿದ	ಗ ಬಿಸುಪೇರಿದ
,,	ಕ ಮುಕ್ಕುವೋಜೆಯನು	ಗ ಮುಕ್ಕುವೋಜೆಯಿಂ
,,	**ಕ** ಬೇಟದಿಂದತ್ಕಾಲಗಳಂ	**ಗ** ಬೇಟದಿಂದತ್ತಲಗಳಂ (?)
೮೯	**ಕ** ಕಲ್ವುದನುರಾಗದೆಸಕದಿಂ- ಗಿತವನತಂಗಳಂ	**ಗ** ಕಲ್ವುದನುರಾಗದೆ ಸದ್ವಿಟ ನಿಂಗಿತಂಗಳಂ
,,	**ಕ** ರಕ್ತೆಯಿಪ್ಪಾಕೆ	**ಗ** ರಕ್ತೆಯೆನಿಪ್ಪಾಕೆ
೯೦	**ಕ** ಷೋಡಶಕಳಾಕಾಂತಿಚಂದ್ರಂ ಇಲ್ಲಿ ದ್ವಿತೀಯಾಕ್ಷರ ಪ್ರಾಸ ತಪ್ಪಿದೆ.	
೯೪	**ಕ** ವಶ್ಯಪೂರ್ವಂಗಳಂ	**ಗ** ನತ್ಯಪೂರ್ವಂಗಳಂ

ಹೀಗಿದ್ದರೂ ನಾವು ಸಶಾಸ್ತ್ರವಾದ ಸಂಸ್ಕರಣದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಒಂದೇ ಪ್ರತಿಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮೂಲಪಾಠಕ್ಕೆ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಮತ್ತು ಬರೆಹಗಾರರ ಅಥವಾ ಗ್ರಂಥಕರ್ತರ ನಿಚ್ಚಳವಾದ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ತಿದ್ದುವುದಕ್ಕೂ ನಾವು ಹಿಂಜರಿದಿದ್ದೇವೆ. ಬರೆಹದ ತಪ್ಪುಗಳು ಆಯಾಯ ಪ್ರತಿಯ ಕಾಲನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಸಾಧಕವಾಗುತ್ತವೆ. ಗ್ರಂಥಕರ್ತನ ಪ್ರಮಾದಗಳು ಅವನ ಯೋಗ್ಯತೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಡುತ್ತವೆ. ಗ್ರಂಥಸಂಸ್ಕರಣದಲ್ಲಿ ಭಾಷೆಯ

ಬೆಳೆವಣಿಗೆ, ಕಾಲಮಾನಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಬರೆಹದ ರೀತಿ, ಉಚ್ಚಾರಣೆಯ ವೈವಿಧ್ಯ ಇತ್ಯಾದಿ ಶಬ್ದಶಾಸ್ತ್ರದ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುವ ಅಂಗಗಳನ್ನು ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಮಾಡದೆ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಹಾಗೆ ಕೊಡುವದರಿಂದ ಅನೇಕ ಪ್ರಯೋಜನಗಳಿರುವದರಿಂದ ನಾವು ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿಯೂ ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಇನ್ನು ಕವಿಯ ಮೂಲ ಪಾಠವನ್ನು ಗೊತ್ತುಹಚ್ಚುವ ಬಗೆ ಹೇಗೆ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯು ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಸಂಪಾದಕರ ಬುದ್ಧಿಮತ್ತೆಗೆ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ತಮಗೆ ಸಮ್ಮತವಾದ ಪಾಠವನ್ನೇ ಅವರು ಕೊಡುವರಲ್ಲದೆ ಕವಿಗೆ ಸಮ್ಮತವಾದುದನ್ನು ಕೊಡುವರೆಂದು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಓದುಗರು ಉಪಲಬ್ಧವಿದ್ದ ಪಾಠಗಳನ್ನೂ ಬರೆಹದ ರೀತಿಯನ್ನೂ ಅನುಲಕ್ಷಿಸಿ ಮೂಲಕಾರನ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಊಹಿಸಬಹುದು. ಸಂಸ್ಕರಣದಲ್ಲಿಯೂ ಅವಶ್ಯಕಂಡಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಊಹೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸಬಹುದು.

ಹಳಗನ್ನಡದ ಇಲ್ಲವೆ ಆಯಾಯ ಕಾಲದ ಕನ್ನಡದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳು ಈಗಾಗಲೆ ನಿರ್ಧರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಾಗ ಅವುಗಳಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಬರೆಹಗಳಲ್ಲಿ ತಿದ್ದುಪಾಟಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಯೇ ಬರೆಯಬಹುದೆಂದು ಕೆಲವರು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವುದುಂಟು. ಮತ್ತು ಹೀಗೆ ತಿದ್ದಿ ಬರೆಯುವದರಿಂದ ಓದುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಪಾಠದ ಸೌಕರ್ಯವಾಗುವುದೆಂದು ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ನಿಜ. ಆದರೆ ಸಶಾಸ್ತ್ರ ಸಂಸ್ಕರಣದಲ್ಲಿ ಊಹೆಗಾಗಲಿ ಕೈಗಂಟಿಗಾಗಲಿ ಆಸ್ಪದವಿರತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ, ಅವೆಲ್ಲ ಪರಿಷ್ಕರ್ತರ ಬುದ್ಧಿಮತ್ತೆಯ ವ್ಯಾಪಾರಗಳೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಪಂಡಿತರಿಗೂ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೂ ತಿಳಿಯುವಂತೆ, ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಬೇಕು. ಇನ್ನು ಅಜ್ಞರಾದ ಬರೆಹಗಾರರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕು ಎಷ್ಟೋ ಶ್ರೇಷ್ಠತರಗತಿಯ ಗ್ರಂಥಗಳು ಅಶುದ್ಧವಾದ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಗ್ರಾಮ್ಯವಾದ ಬರೆಹದಲ್ಲಿಯೂ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟವು ನಮ್ಮ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಬೀಳುತ್ತವೆ. ಅಂಥವುಗಳನ್ನು ಜಾಗರೂಕತೆಯಿಂದ ವ್ಯಾಕರಣ ಶುದ್ಧತೆಯ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ತಂದು ಓದುಗರ ಸೌಕರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಬೇರೆ ಪರಿಷ್ಕರಣಗಳನ್ನಾಗಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಸಬಹುದು. ಱ ೞ ಕುಳಗಳೂ ಬಹು ಕಾಲದವರೆಗೆ ಅಂದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ೧೭–೧೮ನೆಯ ಶತಮಾನದ ತಾಳಗರಿಯ ಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ತಪ್ಪುತಡೆಯಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟುದು ಕಂಡು

ಬರುವುದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನು ತಿದ್ದಿ ಸೇರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟಿಲ್ಲ. ವೀರಶೈವ ವಾಙ್ಮಯಕಾಲದಿಂದಿತ್ತ ಶಿಥಿಲ ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿದ್ದ ಆ ಅಕ್ಷರಗಳು ಇತ್ತೀಚೆಯ ಬರೆಹಗಳಲ್ಲಿ ವಿಕೃತವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವವೆಂದು ತೋರಿಸಲು ಇಂಥ ಸಶಾಸ್ತ್ರವಾದ ಯಥಾರ್ಥ ಪರಿಷ್ಕರಣಗಳು ಸಹಕಾರಿಗಳಾಗುವವೆಂದು ನಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವುದು ಇಲ್ಲಿ ಅಪ್ರಸಕ್ತವಾದುದರಿಂದ ಸಂಸ್ಕರಣದ ಬಗೆಗೆ ಇದ್ದ ನಮ್ಮ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಕೇವಲ ದಿಗ್ದರ್ಶನ ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ.

ಗ್ರಂಥದ ಪಾಠಾಂತರಗಳು ಎಲ್ಲವೂ ಗ್ರಂಥಕರ್ತನಿಗೆ ಸಮ್ಮತವಾಗಿರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ವಿಶಿಷ್ಟ ಪಾಠ ಮಾತ್ರ ಅವನ ಮೂಲ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿರಬೇಕೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು. ಆ ಮೂಲ ಪಾಠವನ್ನು ಗೊತ್ತುಹಚ್ಚುವುದು ಪಾಠಾಂತರಗಳ ವಿಮರ್ಶೆಯಿಂದಲೇ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದು. ಪಾಠಾಂತರಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆಹಗಾರರ ಪ್ರಮಾದದಿಂದಾಗಲಿ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರ ಅಥವಾ ಓದುಗರ ತಾತ್ಪರ್ಯಾಜ್ಞಾನದ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಆಗಲಿ ದೋಷಗಳು (ಅಶುದ್ಧಿಗಳು) ಸೇರುವುದರಿಂದ ಅಂಥವುಗಳನ್ನು ಬಿಸುಟಿ ಸಂಪ್ರತಿಪನ್ನ ಅಂದರೆ ಶುದ್ಧವಾದ ಪಾಠಾಂತರಗಳನ್ನು ವಿಮರ್ಶೆಗೆ ಸ್ವೀಕರಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಒಂದು ಪಾಠವು ಮೂಲಪಾಠವಾಗಬಹುದು. ಉಳಿದುವು ಹಿಂದಿನಿಂದ ಊಹೆಯಿಂದಾಗಲಿ ಬುದ್ಧಿಮತ್ತೆಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಾಗಲಿ ಕೈಚಾಚಿರಬೇಕು. ಪ್ರಕೃತ ಗ್ರಂಥದ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳು ಮುಂದಿನ ಕವಿಗಳ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನಾಗವರ್ಮನ ಕಾವ್ಯಾವಲೋಕನ, ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನ ಸೂಕ್ತಿಸುಧಾರ್ಣವ ಮೊದಲಾದ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಉದಾಹರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿರುವ ಪಾಠಭೇದಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಕವಿಚರಿತೆಯ ೧ನೆಯ ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರರಾಜನ ಮದನತಿಲಕವನ್ನು ವಿವರಿಸುವಾಗ ಆರ್. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು ಅಲ್ಲಿಯ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಿಂದಲೂ ಅವರ ಅವಲೋಕನೆಗೆ ಬಂದ ಪಾಠಭೇದಗಳು ಗೊತ್ತಾಗುವವು. ಹೀಗೆ ಗ್ರಂಥದ ಎರಡು ಹಸ್ತಲಿಖಿತ ಪ್ರತಿಗಳೂ ಇತರ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪದ್ಯಪಾಠಗಳ ಉಲ್ಲೇಖನವೂ ಮದನತಿಲಕದ ಮೂಲಪ್ರತಿಯನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ವಿಮರ್ಶಿಸಬೇಕಾದ ಉಪಲಬ್ಧವಿದ್ದ ಸಾಧನಸಾಮಗ್ರಿಗಳಾಗುವವು.

ಮದನತಿಲಕ ಗ್ರಂಥ

ಈ ಗ್ರಂಥವು ಕಾಮಶಾಸ್ತ್ರದ ಹಳಗನ್ನಡ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚೀನ ತಮವಾದುದು. ವಾತ್ಸ್ಯಾಯನನು ತನ್ನ ಕಾಮಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಹಿಂದಿನ ಗ್ರಂಥಕರ್ತರನ್ನು ಹೀಗೆ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಚತುರ್ಮುಖ ಬ್ರಹ್ಮನು ಧರ್ಮ, ಅರ್ಥ, ಕಾಮಶಾಸ್ತ್ರ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಅಧ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದನು. ಅವನ ಮಗ ಸ್ವಾಯಂಭುವನು ಆ ಗ್ರಂಥದಿಂದಲೇ ಮಾನವ ಧರ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ರಚಿಸಿದನು. ಬೃಹಸ್ಪತಿಯು ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಬರೆದನು. ಮಹಾದೇವರ ಗಣ ನಂದಿಕೇಶ್ವರನು ೧೦೦೦ ಅಧ್ಯಾಯಗಳಿಂದ ಕಾಮ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಬರೆದನು. ಆಮೇಲೆ ಉದ್ದಾಲಕ ಮುನಿಯ ಮಗನು (ಹೆಸರು ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ) ೫೦೦ ಅಧ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಅದನ್ನೇ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದನು. ಅದನ್ನು ಬಭ್ರುವಿನ ಮಗ ಪಾಂಚಾಳನು ೧೫೦ ಅಧ್ಯಾಯಗಳಿಂದ ಹೇಳಿದನು. ಪಾಂಚಾಳನಿಂದ ಇತ್ತ ಅನೇಕ ಆಚಾರ್ಯರು ಕಾಮಶಾಸ್ತ್ರದ ವಿವಿಧ ವಿಷಯ ಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿದರು. (೧) ಪಾಟಲಿಪುತ್ರ ದತ್ತಕನು 'ವೈಶಿಕ' ವನ್ನು, (೨) ಚಾರಾಯಣನು 'ಸಾಧಾರಣ'ವನ್ನು, (೩) ಸ್ವರ್ಣನಾಭನು 'ಸಾಂಪ್ರಯೋಗಿಕ'ವನ್ನು (೪) ಘೋಟಮುಖನು 'ಕನ್ಯಾ ಸಂಪ್ರಯುಕ್ತ' ವನ್ನು, (೫) ಗೋನರ್ದೀಯನು 'ಭಾರ್ಯಾಧಿಕರಣ'ವನ್ನು, (೬) ಪತಂ ಜಲಿಯು 'ಪಾರದಾರಿಕ'ವನ್ನು, (೭) ಗೋಣಿಕಾಪುತ್ರ ಕೂಚಿಮಾರನು 'ಔಪನಿಷದಕ'ವನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆದರು. ಕಡೆಗೆ ವಾತ್ಸ್ಯಾಯನನು ೩೬ ಅಧ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಏಳು ಅಧಿಕರಣಗಳ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿದನು. ಈ ಗ್ರಂಥದ ಮಿತಿಯು 'ನಾಲ್ವತ್ತೆಂಟಕ್ಕರದ ಸಮಪಾದ ಸಹಸ್ರಗ್ರಂಥ'ವಾಗಿತ್ತು. ಆಮೇಲೆ ಚಂದ್ರರಾಜನು 'ಆಗಮಲೌಕಿಕವಿರೋ ಧಮಂ ಕಳೆದು ಸಾರಾಂಶಮಂ ಕೊಂಡು ಪಲವು ಮತಂಗಳನೊಂದುಮಾಡಿ, ಪದಿನೆಂಟಧಿಕರಣಂಗಳಿಂದಲಂಕಾರಾಲಂಕೃತಮಾಗೆ **ನಾನಾ ಛಂದದಿ ನೈನೂರು ಗದ್ಯಪದ್ಯಂಗಳಿಂ** ವಿಶ್ರುತಂ ಮಾಡಿ ಪೇಳ್ದಂ" (ಪುಟ ೧೫).

ಇದರಿಂದ ಚಂದ್ರರಾಜನ ಮದನತಿಲಕದ ಮೂಲ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ೫೦೦ ಗದ್ಯ ಪದ್ಯಗಳೂ ೧೮ ಅಧಿಕರಣಗಳೂ ಇರಬೇಕೆಂಬುದು ಗೊತ್ತಾಗುವುದು. ಆ ಗದ್ಯ ಪದ್ಯಗಳು ನಾನಾ ಛಂದಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಇರುವವೆಂದೂ ತಿಳಿಯಬರುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಕೃತ ಉಪಲಬ್ಧವಿದ್ದ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳ ಆಧಾರದಿಂದ ತಯಾರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಮದನತಿಲಕದಲ್ಲಿ ೧೧ ಅಧಿಕಾರಗಳೂ ಒಟ್ಟು ೩೯೭ ಗದ್ಯಪದ್ಯಗಳೂ (ಪದ್ಯ ೩೭೬ ಗದ್ಯ ೨೧) ಇರುವವು. ಪದ್ಯಗಳು ನಾನಾ ಛಂದಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ಬಂಧದಲ್ಲಿಯೂ ಇರುತ್ತವೆ. ಸುಮಾರು ಈಗಿನ ಅರ್ಧದಷ್ಟು ಗಾತ್ರದ ಗ್ರಂಥವು ಉಪಲಬ್ಧವಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಈ ತ್ರುಟಿತ ಭಾಗವು ಸಿಕ್ಕರೆ ಅದನ್ನು ಯಥಾವಕಾಶ ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸಬಹುದೆಂದು ಬಗೆದು ಈಗ ಸಿಕ್ಕಷ್ಟು ಭಾಗವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಸಿದ್ದೇವೆ.

ಪ್ರಕಾಶಿತವಾದ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕೆಳಗಿನ ವಿಷಯಗಳು ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ.

ಪ್ರಥಮಾಧಿಕಾರ

ಇದರಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೮೬ ಪದ್ಯಗಳಿರುವವು. ವಾಡಿಕೆಯಂತೆ ಅಧಿಕೃತ ದೇವತೆಯಾದ ಕಾಮನನ್ನು 'ಭಾವೋದ್ಭವನೀಗೆ ನಮಗೆ ಸುಖ ಸಂಪದಮಂ ॥' ಎಂದು ೧ನೆಯ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಮುಂದಿನ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ (೨–೨೯) ಕವಿಯು ತನ್ನ ಪೋಷಕನಾದ ರೇಚ ನೃಪನನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾನೆ. ರೇಚ ನೃಪನು ಚಾಳುಕ್ಯ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಕೀರ್ತಿವಿದ್ಯಾಧರ ಜಯಸಿಂಹದೇವನ ಪೋಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು (ತೊಡೆಯೆ ತೊಟ್ಟಿಲಾಗಿರೆ ಬಳೆದುಂ) (೧–೬) ಅವನ ಕೃಪಾಕಟಾಕ್ಷದಿಂದ 'ಸಮಧಿಗತ ಪಂಚಮಹಾಶಬ್ದ' ಎಂಬ ಸಾಮಂತಪದ ಸೂಚಕವಾದ ಬಿರುದನ್ನು ಪಡೆದನು. ಸಿಂಹಾಸನದ ದುಃಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕಳೆದು 'ನಿಖಿಳ ಧರಾದೇವಿಯಂ . . . . . . ಜಯಸಿಂಹಾವನೀಶಂಗೆ ನಿಷ್ಕಂಟಕಂ' ಮಾಡಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಉಪಕೃತನಾದ ಜಯಸಿಂಹನು ಅವನಿಗೆ ಆತ್ಮಪ್ರತಿಪತ್ತಿಯನ್ನು (ತನ್ನ ಗೌರವವನ್ನು) ಕೊಟ್ಟನು. ರೇಚನು ಬಹು ಶೂರನೂ ಭೃಗುವಿದ್ಯೆ, ಅಶ್ವವಿದ್ಯೆ, ಗಜವಿದ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ನಿಪುಣನೂ (೧, ೨೦-೨೨) ಆಗಿದ್ದನು. ಇವನ ಹೆಂಡತಿ ವಿನಯದಿಂದ 'ಸ್ತ್ರೀಯರ ನೊಲಿಸುವ ಭೇದಂಗಳಂ ಸೋಪದೇಶಮೆಂಬಂತಿರೆ ಬೆಸಸಿಂ', 'ರೇಚ ಮಹೀಶನೀ ಜಗಕೆಲ್ಲಂ ಸ್ಮರತತ್ವಮಂ ಬೆಸಸ' ಎಂದು ವಿಜ್ಞಾಪನೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ರೇಚಮಹೀಶನು "ಸಂಪೂರ್ಣೇಂದುಮುಖಿಗರುಪಿದಂ ನಯದಿಂದಂ ಮುನಿಮತಮನವನಿಗೆಲ್ಲಂ ಹಿತಮಂ" (೧, ೧, ೩೬) ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಮಹಾದೇವನು ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಪಾರ್ವತೀದೇವಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿದ ಕಾಮ

ತತ್ವವನ್ನೇ ರೇಚನು ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಹೇಳಿದನು. ಅದನ್ನೇ ಚಂದ್ರನು 'ಮದನ ತಿಲಕ'ದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದನು ("ಇಂಪಾಪಗಮೊದವೆ ಪಲವು ಛಂದ ದೊಳೊಗೆದಂ . . . . . ."). ರೇಚನನ್ನು ಕವಿಯು ರೇಚ, ರೇಚಮಹೀಶ, ರೇಚನೃಪತಿ, ರೇಚಿ ಮಂತ್ರೋದ್ಭವ, ರೇಚಿಗ ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಹೆಸರು ಗಳಿಂದ ಸಂಬೋಧಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಒಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿ (ಪದ್ಯ ೪೫) ಚಂದ್ರಕವಿಯು ತನ್ನನ್ನು 'ಧರಾಧೀಶಜಾಪತಿಪಾದಾಂಬುರುಹಾದಿ ಪೂರ್ತ ಸುಮನೋ ಜಾತಂ' ಎಂದು ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇಲ್ಲಿ 'ಧರಾಧೀಶಜಾ ಪತಿ' ಎಂಬ ವಿಶೇಷಣದಿಂದ ರೇಚನೃಪತಿಯು ಸೂಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಇದರಿಂದ ರೇಚನು ಧರಾಧೀಶ ಜಯಸಿಂಹದೇವನ ಮಗಳನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿದ್ದನೆಂದು ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಜಯಸಿಂಹರಾಜನು ತನ್ನ ಅಳಿಯನಿಗೆ ಸಾಮಂತಪದ ವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಸತ್ಕರಿಸಿದ್ದು ಸಹಜವೇ ಇದೆ.

ಚಂದ್ರಕವಿಯು ಅರವತ್ತುನಾಲ್ಕು ಕಲೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿಪುಣನು. ವಿಪ್ರಕುಲ ಲಲಾಮನು. ವ್ಯಾಕರಣ, ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ, ಗಣಿತ, ಅಲಂಕಾರ, ಕಾವ್ಯ. ನಾಟಕ ವಾತ್ಸ್ಯಾಯನ, ನೃತ್ತ, ಗೀತ ಮೊದಲಾದ ವಿದ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಣತನಾಗಿದ್ದನು. 'ಕವಿತಾಮಹಾರ್ಣವಂ', 'ಮಹಾಕವಿ'ಯೆಂಬ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ನಾಗಿದ್ದನು. ಇವನು 'ಮುನ್ನ ಪೇಳ್ದುದನನುಭವಜೆಗವಾಗಮುಕ್ಕಮುಳ ವಡೆ', 'ಮನೋಜಾಗಮೋಕ್ತಮುಂ ಲೌಕಿಕಮುಂ ಸಂಧಿಸಿ ನೀತಿಗೊಡಂ ಬಡುವಂದದಿ',—'ಬುಧಮಂಡಳಿ ನಚ್ಚಿ ಮೆಚ್ಚೆ' ಪೇಳಿದನು. (೩೯–೫೭)

ತನ್ನ ಹಿಂದೆ ಕಾಮಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಅಧಿಕರಿಸಿ ಬರೆದ ಗ್ರಂಥಕರ್ತರ ಹೆಸರನ್ನೂ ಅವರು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ ವಿಷಯಗಳನ್ನೂ ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ಒಂದು ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಪರಿಮಿತಿಯುಳ್ಳ ಮಾನುಷಾಯುಷ್ಯದಲ್ಲಿ ದೋಷ ರಹಿತವಾದ ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮಗಳನ್ನು ದೇಶಕಾಲಬಲೋಪಾಯದಿಂದ ಸೇವಿಸಬೇಕು. ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಅರ್ಥ ಇವೆರಡೂ ಕಾಮಕ್ಕೆ ಹೇತುವಾದ್ದ ರಿಂದ ಕಾಮವೇ ಮುಖ್ಯವಾದದ್ದು. ಕಾಮದಿಂದ ಪ್ರಜಾಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗು ವದು; 'ಅಪುತ್ರಸ್ಯ ಗತಿರ್ನಾಸ್ತಿ' ಎಂದು ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರವಚನವಿರುವುದ ರಿಂದ ಕಾಮಸೇವನೆಯಿಂದ ಪುತ್ರನನ್ನು ಪಡೆದು ಸದ್ಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದ ಬೇಕು. ಪ್ರಪಂಚದ ೨೫ ತತ್ವಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪ್ತವಾದ ಕಾಮವು ಮೋಕ್ಷ

ಸುಖಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುವದು. ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಕಾಮಸುಖವು ಫಲಿಸುವದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿ ರಾಗವು ಉದಯ ಹೊಂದುವಂತೆ ಪುರುಷರು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬೇಕು. ಪರಸ್ಪರ ರಾಗಪರ್ಯಾಯದಿಂದ ಸ್ತ್ರೀ ಪುರುಷ-ಷಂಢ-ಅಂಗಹೀನ ಸಂತತಿಯು ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ " ಆ ನಾರಿಯ ನೊಲ್ದೊಲಿಸುಗೆ। ಮಾನಯಶೋಧರ್ಮ ವಂಶಮಂ ಬಯಸುವನಂ ॥ ೮೧ ॥

ದ್ವಿತೀಯಾಧಿಕಾರ

ಈ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಪದ್ಮಿನಿ, ಶಂಕಿನಿ, ಹಸ್ತಿನಿ, ಚಿತ್ತಿನಿ, ಕಾಮಿನಿಯರ ಬಾಹ್ಯ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಈ ನಾಲ್ಕು ಜಾತಿಯ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಅವಯವ ಗುಣಗಳು ಒಂದರೊಳಗೊಂದು ಕೂಡಲು ಸಂಕೀರ್ಣ ಜಾತಿಯುಂಟಾಗುವದೆಂದು ನಿರೂಪಿಸಿದೆ.

ತೃತೀಯಾಧಿಕಾರ

ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಂತೆ ನಾಲ್ಕು ಜಾತಿಗಳಲ್ಲದೆ ದಿವಿಜಾಂಶಕೆ, ಯಕ್ಷಾಂಶಕೆ, ರಾಕ್ಷಸಾಂಶಕೆ, ಪಿಶಾಚಾಂಶಕೆ, ಮತ್ತು ಸಂಕೀರ್ಣಾಂಶಕೆ ಎಂದು ಬೇರೆ ಐದು ವಿಭಾಗಗಳು ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ದಿವಜಾಂಶಕೆಯು ಸತ್ಯ ಶೌಚಾಚಾರಸಂಪನ್ನೆ, ಪತಿಭಕ್ತಿಯುತೆಯೂ ಯಕ್ಷಾಂಶಕೆಯು ಶೃಂಗಾರಪ್ರಿಯೆ, ಲುಬ್ಧೆ, ಸೊಬಗಿನವಳೂ ರಾಕ್ಷಸಾಂಶಕೆಯು ಕೋಪ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳುವದು, ವಿಡಂಬನ, ಮೋಸಗಾರಿಕೆ ಉಗ್ರ ಸ್ವಭಾವ ಇತ್ಯಾದಿ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳವಳೂ ಪಿಶಾಚಾಂಶಕೆಯು ಚಾಡಿಖೋರಿ, ವ್ಯಭಿಚಾರಿಣಿ, ಮದ್ಯಪಾನಿ ಇತ್ಯಾದಿ ದೋಷವುಳ್ಳವಳೂ ಇವೆಲ್ಲ ಗುಣ ದೋಷಗಳುಳ್ಳ ಹೆಣ್ಣು ಸಂಕೀರ್ಣಾಂಶಕೆಯೂ ಎಂದು ಅವರ ಗುಣದೋಷಗಳು ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ.

ಚತುರ್ಥಾಧಿಕಾರ

ಈ ಮೇಲಿನ ಸ್ತ್ರೀ ಜಾತಿಗಳಲ್ಲದೆ, ದೇಶ ವಿಭಾಗದಿಂದ, ಕಂನಡಿತಿ, ಮ್ಲೇಂಛ ವಿಷಯದಾಕೆ ಎಂದು ಆ ಆ ದೇಶ ಭಾಗದ ಗುಣಗಳ ಪ್ರಭಾವ

ವನ್ನು ತೋರಿಸುವ ಸ್ತ್ರೀ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸಿದೆ. ಕಂನಡಿತಿ ರೂಪ ಲಾವಣ್ಯಯುಕ್ತೆಯೂ ವಿಲಾಸಪ್ರಿಯೆಯೂ ಸುರತ ಪ್ರವೀಣೆಯೂ ಆಗಿರುವಳು. ಮ್ಲೇಂಛ ವಿಷಯದಾಕೆಯು ಸುರತಪ್ರಿಯೆ, ಮಾಂಸಾಸನೆ, ಸರೋಷೆಯಾಗಿರುವಳು. ಕಡೆಯ ಎರಡು ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ದೇಶದ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಹೇಳಿದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಪದ್ಯಗಳು ತ್ರುಟಿತವಾಗಿವೆ.

ಪಂಚಮಾಧಿಕಾರ

ದೇಹದ ಧಾತುಭೇದದಿಂದ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ವಾತ, ಪಿತ್ತ, ಕಫಗಳಲ್ಲಿ ಕಫಾಂಶವು ಅಧಿಕವಾಗಿದ್ದ ಸ್ತ್ರೀಯು ಕಪ್ಪು ಉಗುರು, ಕಣ್ಣುಗಳುಳ್ಳವಳೂ ಶೀತ ಅವಯವಗಳುಳ್ಳವಳೂ ಆಗಿರುವಳು. ಅವಳನ್ನು ನಯದಿಂದ ನಗೆಗೂಡಿ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ವಾತಾಂಶವು ಅಧಿಕವಾಗಿದ್ದ ಸ್ತ್ರೀಯು ಕರ್ಕಶ ಅವಯವವುಳ್ಳಾಕೆ; ಗುಳ್ಳೆಗಣ್ಣುವುಳ್ಳಾಕೆ, ಸಕೋಪೆ, ಬಹುಭೋಜನೆ ಮುಂತಾದ ಲಕ್ಷಣಗಳುಳ್ಳವಳು. ಅವಳನ್ನು ನಿಷ್ಠುರ ಭಾಷಣದಿಂದ ವಶಪಡಿಸಬೇಕು. ಪಿತ್ತಾಧಿಕವಾದ ಸ್ತ್ರೀ ಕಣ್ಣು, ಹಲ್ಲು ಮುಂತಾದುವು ಹಸುರಾಗಿದ್ದು ದುರ್ಗಂಧವನ್ನು ಬಿಡುತ್ತ ತಂಪನ್ನೇ ಯಾವಾಗಲೂ ಬಯಸುತ್ತ ಕೋಪಯುಕ್ತಳಾಗಿರುವಳು. ವನಲತೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಉಸುಬಿನ ಬೈಲುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸುರತೋತ್ಸವ ಚುಂಬನ ಭೂಷಣಂಗಳನ್ನು ಸಂಧಿಸಿ ಪೈತ್ಯದವಳನ್ನು ಗೆಲ್ಲಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಕಾಲ, ದೇಶ, ಪ್ರಕೃತಿಗಳನ್ನು ಅನುಲಕ್ಷಿಸಿ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಗುಣ ದೋಷಗಳನ್ನು ತಿಳಿದು ಅವರೊಡನೆ ರತಿಯುಳ್ಳವರಾಗಬೇಕು. ಈ ಮೂರು ಪ್ರಕೃತಿಗಳು ಮಿಶ್ರವಾದರೆ 'ಸಂಕೀರ್ಣೆ'ಯರಾಗುವರು. ಅವರ ಭೇದವನ್ನು ನಯದಿಂದ ತಿಳಿದು ಅವರೊಡನೆ ಬೆರೆಸಿ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡವನು ಚತುರನು.

ಷಷ್ಠಾಧಿಕಾರ

ಈ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ, ಮಧ್ಯಮ, ಕನಿಷ್ಠ ನಾಯಕಿಯರೆಂಬ ಮೂರು ತೆರೆದ ನಾರಿಯರ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದೆ. ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸ್ತ್ರೀಗೆ ಕಮಲ

ದಂತೆ ಆಹ್ಲಾದಕರವಾದ ಮುಖ, ಉನ್ನತ ಗ್ರೀವ, ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಶಿಗ, ಸೀರಾದ ಟೊಂಕ, ಕಪ್ಪು ಕೂದಲು, ಕೆಂಪು ತುಟಿ ಇವೇ ನೊದಲಾದ ಉತ್ತಮ ಲಕ್ಷಣ ಗಳಿರುವವು. ಇವಳು ' ಸುಲಲಿತಾಕಾರಸಪ್ಪವಂಗಲ್ಲದೆ ' ಅನ್ಯರಿಗೆ ಮನ ಸೋಲುವದಿಲ್ಲ. ಮಾಧ್ಯಮಾಂಗನೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ವನಿತೆಯ ಕೆಲವು ಗುಣ ಗಳು ಮಾತ್ರ ಇರುವವು. ಕನಿಷ್ಠೆ ' ಇನಿತು ಗುಣವಿಲ್ಲದವಳ್ ' ಇವರಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಮೆಯು ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದು ಸಮಾಧಾನ ಹೊಂದುವ ಸ್ವಭಾವದವನನ್ನು ಮೆಚ್ಚು ವಳು. ಕನಿಷ್ಠೆಯು ಜಡಿದು ಅಳಲಿಸುವ ನಿಷ್ಠುರ ಸ್ವಭಾವದವನನ್ನು ಪ್ರೀತಿ ಸುವಳು.

ಸಪ್ತಮಾಧಿಕಾರ

ಹೀಗೆ ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿ, ದೇಶ, ಗುಣ ಭೇದಗಳಿಂದ ಅನೇಕ ಅವಾಂತರ ಭೇದಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳಿದೆವು. ಈಗ ವಯಸ್ಸಿನ ಭೇದದಿಂದ ಬಾಲೆ, ಯೌವನೆ, ಪ್ರೌಢೆ ಮತ್ತು ಲೋಲ್ಯೆಯೆಂಬ ನಾಲ್ಕು ತೆರದ ಕಾಂತೆಯರ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಹೇಳುವೆನು. ಬಾಲೆಗೆ ೧೪ ವರ್ಷ, ಯೌವನೆಗೆ ೩೦ ವರ್ಷ, ಪ್ರೌಢೆಗೆ ೪೨ ಮತ್ತು ಲೋಲ್ಯೆಗೆ ಇಂತಿಷ್ಟೇ ಎಂದು ವಯೋ ನಿರ್ಬಂಧವಿಲ್ಲ. ಈ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಚದುರವಿಟನು ಹೇಗೆ ಗೆಲ್ಲಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಈ ಅಧಿಕಾರ ದಲ್ಲಿ ಗುಣ ಲಕ್ಷಣ ವಿವರಗಳಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ.

ಅಷ್ಟಮಾಧಿಕಾರ

ಇದರಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೬೬ ಪದ್ಯಗಳಿವೆ. ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿ ಮೇಲ್ಕಂಡ ರೀತಿ ಯಲ್ಲಿ ವಿಭೇದಗಳಿರುವವಲ್ಲದೆ ಕುಲವಧು, ಕುಲಟಾಂಗನೆ, ವೇಶ್ಯೆಯೆಂದು ಮೂರು ಬೇರೆ ಪ್ರಕಾರಗಳಿರುವವೆಂದು ನಿರೂಪಿಸಿ ಅವರವರ ವಿಶಿಷ್ಟ ಲಕ್ಷಣ ಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ. ಕುಲಾಂಗನೆಯು ದೇವತಾಂಶಕೆ; ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಅರ್ಥಕ್ಕೆ ಅತಿಥಿಗೆ ಪಿತೃಕಾರ್ಯ ಮತ್ತೂ ದೇವಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಕುಲವನಿತೆ ಅವಶ್ಯವಾದ್ದರಿಂದ ಆಕೆ ಪೂಜ್ಯಳು. ಗುರುಗಳು ತಾಯಿ ತಂದೆ, ಮಹಾ ಮುನಿಗಳು (ಗೋತ್ರಪುರುಷರು) ವಿಪ್ರರು, ಇಷ್ಟ ಬಾಂಧವರು ಮತ್ತು

ವೈವಾಹಿಕ ಅಗ್ನಿ ಇವರುಗಳ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಗಂಡನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅನ್ಯಪುರುಷರನ್ನು ಬಯಸುವ ಹೆಣ್ಣು ನರಕಕ್ಕೆ ಸೇರುವಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ದುಷ್ಟ ಸ್ತ್ರೀ ಸರ್ವದಾ ನಿಷ್ಠುರ ಭಾಷಿಣಿಯೂ ಸುಳ್ಳು ಮಾತಾಡುವವಳೂ ಚಾಡಿಖೋರಿಯೂ ದುರ್ವ್ಯಸನೆಯೂ ಅನೇಕ ದುರ್ಗುಣಗಳಿಗೆ ಆಗರವೂ ಆಗಿರುವಳು. ಆದರೆ ಸತಿಯು ದೇವಬಂಧುಜನ ವತ್ಸಲೆಯಾಗಿದ್ದು ಪತಿಯನ್ನು ನಯವಿನಯಗಳಿಂದ ಆದರಿಸುತ್ತ ಎಲ್ಲರ ಆದರಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರಳಾಗಿರುವಳು. ಕುಲೀನ ಲಲನೆಯರನ್ನು ಗೊರವರು (ಶೈವ ಪೂಜಾರಿ) ಶ್ರಮಣ (ಜೈನ ಭಿಕ್ಷು) ದೊಂಬ, ಭಿಕ್ಷುಕ, ಗಾಣಿಗ (ತೆಲ್ಲಿಗ=ತೈಲಕಾರ) ಜೋಯಿಸ, ಜಾದೂಗಾರ ಮೊದಲಾದ ಜನರ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಗೊಡಬಾರದು (ಪದ್ಯ ೨೬—೪೯). ಇಂಥ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ದುಷ್ಟ ಸಂಸರ್ಗದಿಂದ ಕಾಯಲಿಕ್ಕೆ ಬುದ್ಧಿವಂತನಾದ ಒಬ್ಬ ವೃದ್ಧ ಪುರುಷನನ್ನು ನೇಮಿಸಬೇಕು. ಅವನಿಗೆ ಇರಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ೩೪ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕವಿಯು ವಿವರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಕುಲೀನ ಸ್ತ್ರೀಯ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನೂ ಅವಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಬಗೆಯನ್ನೂ ನಿರೂಪಿಸಿದ ಮೇಲೆ ವಾಣ್ಣೆ (ವ್ಯಭಿಚಾರಣಿ) ಪುಂಶ್ಚಲಿ ಮೊದಲಾದ ಅಸತಿಯರನ್ನು ಸರ್ವಥಾ ತ್ಯಜಿಸಬೇಕೆಂದು ನಿಂದಿಸುವನು. ಕುಲೀನ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಮನವೊಲಿಸಬೇಕೆಂಬುದನ್ನೂ ತಿಳಿಸುವನು. ಒಬ್ಬ ಸತಿಯನ್ನು ಪಡೆದಡೆ ಸುಖವಾಗುವದು. ನೂರು ಜನರನ್ನು ಹೊಂದಿದರೆ ಸುಖವು ಎಂದಿಗೂ ಬರಲಾರದು. (ನೂರ್ವರುಮಂ ಪಡೆದೊಡೆ ಕರಂ ಸುಖಂ ಬಡೆದಪನೆ? ॥ ೫೩ ॥) ರಾಜಕಾರ್ಯ ಸಂವರಣಾರ್ಥವಾಗಿ ರಾಜನು ಅನೇಕ ಜನ ಹೆಂಡಂದಿರನ್ನು ಲಗ್ನಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವನು. ಆದರೆ ರೂಪವತಿಯೂ ಪುಣ್ಯಲಕ್ಷಣೆಯೂ ಆದ ಕುಲಾಂಗಿಯನ್ನು ನಂಬುವುದೆ ಒಳ್ಳೆಯದು. ಒಬ್ಬಳನ್ನು ಮನದಣಿ ಸಂತೋಷಪಡಿಸಲಾರದ ಪುರುಷನು ಅನೇಕ ಅಬಲೆಯರನ್ನು ಹೇಗೆ ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಬಲ್ಲನು. ಬಾಲೆಯರು ಮತ್ತು ಲೌಲ್ಯೆಯರು ಕಾಮುವಶರಾಗಿರುವದರಿಂದ ಅವರನ್ನು ಯತ್ನದಿಂದ ಕಾಯಬೇಕು. ಅವರಿಂದ ಅಪಾಯಗಳಾಗುವ ಸಂಭವವುಂಟು. ಆದ್ದರಿಂದ ಪುರುಷನು ಚತುರನಾಗಿರಬೇಕು. ರಾಜನು ತನ್ನ ವನಿತೆಯರನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪರಿರಕ್ಷಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಸಂತೋಷದಲ್ಲಿ ಇರಿಸಬೇಕು.

ನವಮಾಧಿಕಾರಂ

ಕುಲಟಾಸಂಗವನ್ನು ಪುರುಷನು ಸರ್ವಥಾ ಮಾಡಬಾರದು. ಅದರಿಂದ ಸುಖವು ಅಳಿಯುವದು, ಕೀರ್ತಿ ನಾಶವಾಗುವದು, ಪದ್ಧತಿಯು ದೂರಾಗುವದು, ನಡತೆ ಕೆಡುವುದು. ಅದರಂತೆ ಪರಸ್ತ್ರೀಯನ್ನೂ, ನಪುಂಸಕೆಯನ್ನೂ, ಗುರು ಪತ್ನಿಯನ್ನೂ, ಋಷಿ ಪತ್ನಿಯನ್ನೂ, ಅಂತ್ಯ ಜಾತಿಯವಳನ್ನೂ, ವ್ರತಬದ್ಧಳಾದವಳನ್ನೂ, ಅಂಗಹೀನೆಯನ್ನೂ, ಭಿಕ್ಷುಕಿಯನ್ನೂ ಕುಲಕಂಟಕಳನ್ನೂ, ಮುಂಗಡಿಕೊಸುವುಳ್ಳವಳನ್ನೂ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಒಯಸಬಾರದು.

ಈ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಪುರುಷನು ಯಾವ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನೂ ತ್ಯಜಿಸಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾರ್ಮಿಕ ರೀತಿಯಿಂದ ಹೇಳಿದೆ.

ದಶಮಾಧಿಕಾರ

ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ವೇಶ್ಯಾ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ತಮ್ಮ ಪ್ರಿಯರಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಇದ್ದು ಸುಖವೀಯುವಂತೆ ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದನು. ಅವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಲಜ್ಜೆಯನ್ನು ತೊರೆದು ವಿಲಾಸಿನಿಯರಾದರು. ಅಪ್ಸರ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದ ವೇಶ್ಯೆಯರು. ಅವರಿಂದ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮಾಂಶದ ಸೂಳೆಯರಾದರು. ಅಂಥ ಸೂಳೆಯರನ್ನು ವಿಟರು ಕಾಮಶಾಸ್ತ್ರದ ಪರಿಚಯವುಳ್ಳವರಾಗಿ ಮನವೊಲಿಸಬೇಕು. ಸೂಳೆಯರಲ್ಲಿ ದುಷ್ಟೆಯರೂ ಸಾಧ್ವಿಯರೂ ಇರುವರು. ಕನಿಷ್ಠೆ ನಿಷ್ಠುರೆ ಸಕೋಪೆ ಮತ್ತು ನ್ಯೂನಾಂಗಿಯಾದ ವೇಶ್ಯೆಯನ್ನು ಬುದ್ಧಿವಂತನು ಮುಟ್ಟಬಾರದು. ವಿಟರಲ್ಲಿ ತರುಣರೂ ಕಪ್ಪುರ ಕಸ್ತೂರಿ ತಿಲಕ ತಂಬುಲಗಳಿಂದ ಸೂಳೆಯರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಎಳೆಯುವವರೂ ಆದವರು ಕೃತಾರ್ಥರಾಗುವರು. ' ವರಸೂಪ ಶಾಸ್ತ್ರಭೃಗುಚಿ । ತ್ರರಸಾಳಂಕಾರ ಗಣಿತ ಗಜಹಯವೈದ್ಯಂ ॥ ' ಇತ್ಯಾದಿ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿಟನ ಗುಣೋನ್ನತಿ ವರ್ಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಇಂಥ ವಿಟರನ್ನು ಸೂಳೆಯರು ಮನೆಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದು ಅವರನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಶಯ್ಯೆ, ತಾಂಬೂಲ, ಕುಸುಮ, ಅಳಂಕಾರಗಳು ವಿವಿಧ ವಿಳಾಸಗಳು ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಸನ್ನಾಹಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಈ ರೀತಿ ವಿಳಾಸಗಳುಳ್ಳ ಸೂಳೆಯರನ್ನು ನಾಗರಿಕ, ವಿಟ, ವಿದೂಷಕ, ಪೀಠಮರ್ದನ

ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ತರದ ಕೆಳೆಯರು ಭೋಗಿಸುವರು. ಅವರು ಭೋಗಿಸುವ ಕ್ರಮವು ಮದನೋತ್ಸವವನ್ನು ಪಿರಿದಾಗಿ ಮಾಡುವಂತಹದಿರುವದು. ಸೂಳೆಯರೂ ವಿಟರೂ ಪರಸ್ಪರ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಇರಲು ಅವರಲ್ಲಿ ಇರತಕ್ಕ ಗುಣಗಳನ್ನೂ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನೂ ಹೇಳಿದೆ. ಈ ಸಂಧಿಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೋ ಪದ್ಯಗಳು ಅಶುದ್ಧವೂ ತ್ರುಟಿತವೂ ಆಗಿರುವದರಿಂದ ಕೆಲವೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಸಮಂಜಸವಾದ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಹುಟ್ಟುವದಿಲ್ಲ.

ಏಕಾದಶಾಧಿಕಾರ

ರಸಭಾವಗಳ ವಿಭೇದದಿಂದ ವೇಶ್ಯೆಯರಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಜಾತಿಗಳುಂಟಾಗುವವು. ಅವರವರ ವಿಶೇಷ ಪ್ರಕಾರಗಳೂ ಚೇಷ್ಟೆಗಳೂ ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ.

ಈ ಅಧಿಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಸ್ಯೂತವಾದ ಪ್ರಮೇಯಗಳಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಬಿಡಿಬಿಡಿ ಪದ್ಯಗಳು ಸೇರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವುಗಳ ಸಾರಾಂಶವನ್ನು ಕೊಡುವುದು ಈ ಚಿಕ್ಕ ಪೀಠಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಕವಿ ಚಂದ್ರರಾಜ ಮತ್ತು ಅವನ ಪೋಷಕ ರೇಚ

ಈ ಕವಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಕೆಲವು ಅಂಶಗಳು ಮದನ ತಿಲಕದಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತವೆ. ಇವನು ಚಾಳುಕ್ಯ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಜಯಸಿಂಹರಾಜನ ಮಾಂಡಲಿಕನಾದ ಸಮಧಿಗತ ಪಂಚಮಹಾಶಬ್ದ ಮಹಾಸಾಮಂತಾಧಿಪತಿ ರೇಚಮಹೀಶನ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಹೆಸರಾಂತ ಕವಿಯಾಗಿದ್ದನು. ರೇಚಿಯು ಜಯಸಿಂಹನ ಅಳಿಯನಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ‘ ಧರಾಧೀಶ ಜಾಪತಿ ಪಾದಾಂಬುರುಹಾದಿಪೂರ್ತ (ರುಹದಿ ಪೂತ) ಸುಮನೋ ಜಾತಂ ’ ಎಂಬ ಚಂದ್ರರಾಜನ ವರ್ಣನೆಯಿಂದ (‘ ಧರಾಧೀಶ ಜಾಪತಿ=ರಾಜನ ಮಗಳ ಗಂಡ) ಮೇಲೆ ಊಹಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಇವನು ‘ ವಿಪ್ರಕುಲಲಲಾಮ ’ ನೆಂದಿರುವುದರಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕವಿ; ಶೈವ; ವಾಜಿಗೋತ್ರೋದ್ಭವನು; ಮಹಾಕವಿಯೂ, ಸತ್ಯನಿಧಿಯೂ, ಕವಿತಾಮಹಾರ್ಣವನೂ ಆಗಿದ್ದನು. ರೂಪಲಾವಣ್ಯ ಸಮೇತನಾದ್ದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ‘ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಕಂದರ್ಪ ’ನೆಂಬ ಬಿರುದು ಇತ್ತು. ವ್ಯಾಕರಣ, ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ, ಗಣಿತ, ಅಲಂಕಾರ, ಕಾವ್ಯ, ನಾಟಕ, ಕಾಮಸೂತ್ರ, ನೃತ್ತ, ಗೀತ,

ಅಶ್ವಶಾಸ್ತ್ರ, ಗಾಂಧರ್ವ, ತರ್ಕಶಾಸ್ತ್ರ ಮುಂತಾದ ವಿದ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಣಾತನಾದ ಈ ಕವೀಂದ್ರನು ೬೪ ಕಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಣತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದನು.

'ಕವಿಪತಿ' ಚಂದ್ರರಾಜನು 'ಕೃತಿಪತಿ' ಯಾದ ರೇಚನೃಪನ ಆಜ್ಞೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಮದನ ತಿಲಕವೆಂಬ ಕಾಮಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು 'ಅನುಭವಣೆಗವಾಗಮುಕ್ಕ ಮಳವಡೆ' 'ನೀತಿಗೊಡಂಬಡುವಂದದಿ' ಹೇಳಿದನು. ಇದನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮನೆಂಬ ಕವಿಯು ತಿದ್ದಿದನು. ಇದರಿಂದ ಇದು ಪಂಡಿತರ ಹೊಗಳಿಕೆಗೆ ಪಾತ್ರ ವಾಯಿತು.

ರೇಚಭೂಪನ ಹೆಸರನ್ನು ಕವಿಚರಿತೆಕಾರರು ಮಾಚನೃಪನೆಂದು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ನಮಗೆ ಸಿಕ್ಕ ಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿ ರೇಚ, ರೇಚಿಗ, ರೇಚಿಮಂತ್ರೋದ್ಭವ ಎಂದೇ ನಿರ್ದೇಶವಿರುವದರಿಂದ 'ಮಾಚ' ಎಂಬ ಪಾಠವು ಅವರಿಗೆ ಹೇಗೆ ಸಿಕ್ಕಿತೋ ತಿಳಿಯದು. ಈ ವಿಷಯದ ವಿವರಣೆಗಾಗಿ ಮೈಸೂರು ಹಸ್ತಲಿಖಿತ ಗ್ರಂಥಾಲಯಕ್ಕೆ ಬರೆದು ಕೇಳಲಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಆರ್. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರ ಪಾಠ ರೇಚ ಎಂದೇ ಇತ್ತು. ಆದರೆ 'ಅಂಗನೃಪಾಯತಿ ತುಂಗಭುಜಂ....' ಎಂಬ ಪದ್ಯದ ಬಂಧವನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಮಾಚವು ಅವಶ್ಯವಾದ್ದರಿಂದ ಪೋಷಕನ ಹೆಸರನ್ನು ಅವರು 'ಮಾಚ' ಎಂದು ತಿದ್ದಿರುವುದಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿದರು.

ರೇಚನು ಚಾಳುಕ್ಯ ಚಕ್ರವರ್ತಿ 'ಕೀರ್ತಿವಿದ್ಯಾಧರ' ಜಯಸಿಂಹದೇವನ ವಿಶ್ವಸ್ತ ಅಧಿಕಾರಿಯು. ಅವನ ಪೋಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು ಅವನಿಂದ 'ಪಂಚ ಮಹಾಶಬ್ದ'ಗಳ ಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನೂ ಮಹಾಸಾಮಂತ ಪದವಿಯನ್ನೂ ಪಡೆದು ರಾಜನ ಪ್ರೀತಿಗೆ ಪಾತ್ರನಾಗಿದ್ದನು. ರೇಚಿಗನು ಅತ್ಯಂತ ಶೂರನಾದ ಮಾಂಡಲಿಕನಾಗಿದ್ದು ತನ್ನ ಪ್ರಭುವಿಗೆ ಬಂದ ಗಂಡಾಂತರವನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿ ಸಿಂಹಾಸನದ ದೌಸ್ಥ್ಯವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿದನೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಈ ಗಂಡಾಂತರವು ಆವುದಿರಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ವಿವೇಚಿಸುವ.

ಚಾಳುಕ್ಯ ವಂಶಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ಜಯಸಿಂಹ ದೇವರು ರಾಜ್ಯಭಾರ ವನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಒಬ್ಬನು ೧೧ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ (ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೦೧೮–೧೦೪೨) ಆಳಿದನು; ಇನ್ನೊಬ್ಬನು ಪೆರ್ಮ-ಜಗದೇಕಮಲ್ಲನೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ೧೨ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ (ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೧೩೮-೧೧೫೧) ರಾಜ್ಯಭಾರ ಮಾಡಿದನು.

ಪ್ರಕೃತ ರೇಚಿಗನ ಪ್ರಭು ಜಯಸಿಂಹನು ೧೧ನೆಯ ಶತಮಾನದವನಿರಬೇಕು. **ಚೋಳಕುಲವಿಲಯಕಾಲಂ, ಮಾಳವರಾಜಕಶೂಲಂ, ಮಗಧೋರ್ವೀಪಾಲನೀಲಾರ್ತಿ** ಮುಂತಾದ ಅನ್ವರ್ಥಕ ವಿಶೇಷಣಗಳು ಅವನಿಗೇ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತವೆ. ಬಳ್ಳಿಗಾವೆಯ ಒಂದು ಶಾಸನದಲ್ಲಿ (ಎಪಿಕ. ೨ಕಾ. ೧೨೫) 'ರಾಜೇಂದ್ರ ಚೋಳಗಜ ಮೃಗರಾಜಂ' ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ರಾಜೇಂದ್ರನ ೬ನೆಯ ವರ್ಷದ ತಂಜಾವೂರ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಅವನು ಎಡೆತೊರೆ (ರಾಯಚೂರು ಪ್ರಾಂತ) ವನವಾಸಿ ಕೊಳ್ಳಿಪಾಕೆಗಳನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿದಂತೆ ಹೇಳಿದೆ. ಅವನ ಉಳಿದ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜೇಂದ್ರನ ಎದುರಿಗೆ ಜಯಸಿಂಹನು ಬೆನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಓಡಿ ಹೋದನೆಂದು ಬರೆದಿದೆ. ಚಾಳುಕ್ಯರ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಚೋಳರು ಸೋತರೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಚೋಳ–ಚಾಳುಕ್ಯರ ಸಂಗ್ರಾಮಗಳು ತೈಲನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ನಡೆದೇ ಇವೆ. ಈ ಜಯಸಿಂಹನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಚೋಳರು ಚಾಳುಕ್ಯರ ರಾಜ್ಯದ ಬಹುಭಾಗವನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಆಗ ಚಾಳುಕ್ಯರು ಶೌರ್ಯದಿಂದ ಹೋರಾಡಿ ಚೋಳರನ್ನು ಹೊರದೂಡಿರಬೇಕು. ರೇಚಭೂಪನು ತನ್ನ ಪ್ರಭುವಿಗೆ ತಕ್ಕ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿ ಚಾಳುಕ್ಯ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ನಿಷ್ಕಂಟಕ ಮಾಡಿದನೆಂದು ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಚೋಳರು ಅಷ್ಟಕ್ಕೆ ಸುಮ್ಮನಿರದೆ ೧ನೆಯ ಸೋಮೇಶ್ವರನ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ೬ನೆಯ ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯನ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಕುಂತಳ ದೇಶದ ಮೇಲೆ ಸತತ ದಾಳಿಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿಯೇ ಇದ್ದರು. ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯನು ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬಂದಮೇಲೆ ಅವನ ಅಣ್ಣ ೨ನೆಯ ಸೋಮೇಶ್ವರನ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಚೋಳರು ಚಾಳುಕ್ಯ ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನು ಬುಡಮೇಲು ಮಾಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದಾಗ ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯನ ವಿಶ್ವಾಸಿ ಮಾಂಡಲಿಕನಾದ ಮಾಧವಭಟ್ಟನು ಅದನ್ನು ಉಳಿಸಿದನೆಂದು ಅಕ್ಕಲಕೋಟೆಯ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ. ಜಯಸಿಂಹನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇದೇ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯುಂಟಾದಾಗ ರೇಚಿಗನು ಆ ಗಂಡಾಂತರವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿರಬೇಕು.

ಕಾವ್ಯಾವಲೋಕನ ಕರ್ತನಾದ ನಾಗವರ್ಮನು ೧೨ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿದ್ದನು. ಅಲ್ಲಿ ಉದಾಹೃತವಾದ

ತನಗಿಲ್ಲದ ಭಯಮುಂ ತೈ
ಲನಾಂತ ರಿಪುನೃಪರ್ಗೆ ಕುಡುವನವರ್ಗಿಲ್ಲದುದಂ ॥

ವಿನುತಜಯಶ್ಲಾಘ್ಯಯಶೋ
ಧನಮಂ ತಾನೀಟ್ಟುಕೊಳ್ವನೇನಚ್ಚರಿಯೊ ॥ ೮೨ ॥

ಎಂಬ ತೈಲನೃಪನಿಗನ್ವಯಿಸುವ ಹಳೆಯ ಪದ್ಯವನ್ನು

ತನಗಿಲ್ಲದ ಭಯಮಂ ಕೊ-
ಟ್ಟು ನಿರಂತರಮನ್ಯ ನೃಪರೊಳಿಲ್ಲದ ಭಯಮಂ ॥
ಘನಶೌರ್ಯಮುಮಂ ಕೊಂಡಂ
ಮೊನೆಯೊಳು ರೇಚಿಗಮಹೀಶನೆನಲಚ್ಚರಿಯೇ ॥೧೨೬॥

ರೇಚಿಗನಿಗೆ ಹತ್ತುವಂತೆ ಮಾರಿಸಿ ಹೇಳಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಇಬ್ಬರೂ ಕವಿಗಳಿಗೆ ತೈಲನ ಕಾಲದ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದ ಪದ್ಯ ಮೂಲವಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಯುವದು ಯುಕ್ತ.

ಚಂದ್ರರಾಜನ ಕಾವ್ಯವು ರಂಜಿಸುವ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ವಿಷಯವು ಕಾಮಶಾಸ್ತ್ರವಾಗಿದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವ ನೀತಿಯು ಪ್ರೌಢವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಬಳಸಿದ ಛಂದಸ್ಸು ಅನೇಕ ಹೊಸ ಮಾದರಿಯ ವೃತ್ತಗಳನ್ನು ಬೆಳಕಿಗೆ ತರುತ್ತದೆ. ಶಬ್ದಾಲಂಕಾರದಲ್ಲಿ ಈ ಕವಿಯ ಪ್ರಭುತ್ವವು ಅಪ್ರತಿಮವಾಗಿದ್ದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ವಿವಿಧ ಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ತನ್ನ ಕೌಶಲವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಚಕ್ರವೃತ್ತ (ಪು. ೪), ಮುರಜಬಂಧ, ಗೋಮೂತ್ರಿಕೆ (ಪು. ೪, ೭), ಪಣವಬಂಧ, ಗೋಮೂತ್ರಿಕೆ (ಪು ೧೦) ಅರ್ಧಪಾದಗತ ಪ್ರತ್ಯಾಗತ, ಮುರಜ, ಪಣ, ಗೋಮೂತ್ರಿಕೆ, ಜತ್ತರಟ್ಟ, ಆದ್ಯಂತ ಪ್ರಾಸ ಯಮಕ, ಜತ್ತರಟ್ಟ, (ಪು. ೧೧) ಶ್ಲೇಷೆಯ ಕಂದ (ಪು. ೧೨) ಇವುಗಳಲ್ಲದೆ, ಏಕಾಕ್ಷರಿಕಂದ, ದ್ವ್ಯಕ್ಷರಿ, ತ್ರ್ಯಕ್ಷರಿ (ಪು. ೩೭) ಅಕಾರಾಂತಕಂದ (ಸದರ), ನಿರೋಷ್ಠ್ಯಕಂದ, ಒಕಾರಾಂತಕಂದ (ಪು ೩೮) ಒಕಾರಾಂತಮುಮೇಕಾರಾಂತಮುಮೊಡಗೂಡಿದ ಕಂದ (ಪು ೩೯) ಮೊದಲಾದವುಗಳು ಈ ಕವಿಯ ಭಾಷೆಯ ಪ್ರಭುತ್ವವಲ್ಲದೆ ಅಪ್ರತಿಮ ಕವಿತಾ ಶಕ್ತಿಯನ್ನೂ ತೋರಿಸುತ್ತಿವೆ. ನಾಗವರ್ಮನು ಕಾವ್ಯಾವಲೋಕನದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಂತೆ ಈ ತೆರದ ಶಬ್ದ ಚಾತುರ್ಯ-ಬಂಧ ಚಮತ್ಕೃತಿಗಳು ಓದುಗರಲ್ಲಿ ಶಾಬ್ದೀ ಅಭಿರುಚಿಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುವವೇ ವಿನಾ ಅರ್ಥ ಗೌರವಕ್ಕಾಗಿಯಾಗಲಿ ರಸಪೋಷಣೆಗಾಗಲಿ ಸಹಕಾರಿಗಳಾಗಲಾರವು. ಇವನ ಶೈಲಿಯು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪಂಪ-ರನ್ನರ ಛಾಯೆ

ಯುಳ್ಳದ್ದಾಗಿದೆ. ‘ ಪೇಳ್ದನೆಸೆಯೆ ಪೊಸಕನ್ನಡದಿಂ ’ ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳು ವದರಿಂದ ಇವನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ (ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೧ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಮಧ್ಯಭಾಗ) ಭಾಷೆಯು ಆದೇ ಆಗ ಹೊಸತಾಗಿ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುತ್ತಿತ್ತೆಂದು ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಇವನು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾದ ನಾಣ್ನುಡಿಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿ ತನ್ನ ಕವಿತೆಗೆ ಕಳೆ ತಂದಿದ್ದಾನೆ. ಉದಾಃ—

ಬಳ್ಳರಿಗೆ ಪುಯ್ಯಲ್ಲಬಂದ ಕುಱಿಯಂತಕ್ಕುಂ— ಪುಟ ೪೯
ಪುಣ್ಕೆಟ್ಟಡೆ ಕಲಿ ಕೆಡದೆನಿಪಂತೆ — ,, ೭೦
ಆಡಂನಾಯ್ಮಾಡಿ ತಿಂದರೆಂದಡೆ — ,, ೭೧
‘ ಗತಾನುಗತಿಕೋ ಲೋಕ ’ ಎನಿಪಂತೆ (೧,೫೫)
ಜಗತೀ ತಳದೊಳಪುತ್ರಸ್ಯ। ಗತಿರ್ನಾಸ್ತಿಯುಮೆನಿಪ್ಪ
(ಕಿಲಿನಿಪ್ಪ) (೧೬೫)

ಇತ್ಯಾದಿ ವಾಕ್ಯವೇಷ್ಟನಗಳು ಪ್ರಯೋಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ.

ಈ ಕವಿಯು ಬೇರೆ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಒರೆದಿದ್ದರೆ ಅವಾವುವೂ ಉಪಲಬ್ಧ ವಿಲ್ಲ. “ ಅಖಿಳನಾನಾಛಂದ । ಕ್ಕಧಿಕೃತಮಿದೆಂದು” (೧.೫೭) ಚಂದ್ರರಾಜನು ಹೇಳುವಂತೆ ವೃತ್ತಬಂಧಗಳಿಗೆ ಪ್ರಕೃತ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಆಕರವಾಗಿ ಇಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಇವನು ಹೇಳುವ ಕೆಲವು ವೃತ್ತಗಳ ಹೆಸರುಗಳೂ ಲಕ್ಷಣ ಗಳೂ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತ ಛಂದೋ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವದಿಲ್ಲ. ಕೆಲ ಬಂಧಗಳೂ ವೃತ್ತಗಳೂ ಪ್ರಸ್ತಾರಕ್ಕೆ ಅಣಿಯಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಈ ವಿಷಯ ದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಂಡು ಸಂಶೋಧನೆ ಮಾಡುವದು ಅವಶ್ಯವಿದೆ.

---

*

ಶ್ರೀ

ಚಂದ್ರರಾಜಕವಿ ವಿರಚಿತಂ

ಮದನತಿಲಕಂ

---

[೧]ಶ್ರೀವಧುವಿಂಗಗಜೆಗೆ ವಾಕ್
ಶ್ರೀವಧುವಿಂಗಜನನಜನನಜನಂ ಕುಸುಮಾ ॥
ಸ್ತ್ರಾವಳಿಯಿಂದೋಲೈಸಿದ
ಭಾವೋದ್ಭವನೀಗೆ ನಮಗೆ ಸುಖಸಂಪದಮಂ ॥ ೧ ॥

ಶ್ರೀಯನುರಃಸ್ಥಲದೊಳ್ವಾ
ಕ್ಶ್ರೀಯಂ ನಿಜವದನಕಮಲದೊಳ್ ಕೂರ್ತ ಜಯ- ॥
ಶ್ರೀಯಂ ಭುಜದೊಳ್ ಕೀರ್ತಿ
ಶ್ರೀಯಂ ದಿಕ್ತಟದೊಳ್ನಿಲಿ (ಳಿರಿ) ಸಿದಂ[೨] ರೇಚನೃಪಂ ॥ ೨ ॥

---

೧. ಮೈಸೂರು ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ (ಕ) 'ಶ್ರೀ ಆದಿಗಣನಾಥಾಯನಮಃ ಶ್ರೀ ಶಾರದಾ ಗುರುಭ್ಯೋನಮಃ ಶುಭಮಸ್ತು' ಎಂದು ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ. ಮದ್ರಾಸ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ (ಗ) 'ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟೇಶಾಯ ನಮಃ। ಶ್ರೀ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಾಯ ನಮಃ । ಶ್ರೀ ಸದಾಶಿವಾಯ ನಮಃ । ಶ್ರೀ ಶಾರದಾ ಪರಮೇಶ್ವರ್ಯೈ ನಮಃ । ಶ್ರೀ ಗಣಾಧಿಪತಯೇ ನಮಃ । ಶುಭಮಸ್ತು । ಶೋಭನಮಸ್ತು । ಆಯುರಾರೋಗ್ಯ ಐಶ್ವರ್ಯಮಸ್ತು । ಚಿರಾಯುಷ್ಯಮಸ್ತು । ಜಯಜಯ ಮಾಂಗಲ್ಯಮಸ್ತು । ಮದನತಿಲಕ ಪುಸ್ತಕಕ್ಕೆ ಸರ್ವಸಿದ್ಧಿರಸ್ತು । ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ' ಎಂದು ಬರೆದಿದೆ.

೨. ಗ. ದೊಳೊಲಿಸಿದಂ;

ತ್ರಿಜಗದ್ವ್ಯಾಪಿತ ಕೀರ್ತಿ ಕುಂತಳಧರಾಧೀಶಂ ದ್ವಿಷದ್ಭೂಮಿಪ
ವ್ರಜಕಾಲಂ ಹರಿಮೂರ್ತಿ ನಿರ್ಮಳಗುಣಂ ಸಿಂಹಾಸನಾಧಿಷ್ಠಿರ (ತ)ಂ ॥
ವಿಜ ರಾದ್ಯಂ ವಿಳಾತಿವರ್ತಿ[1] ಜಯಸಿಂಹಂ ದೇವದೇವಾಂಘ್ರಿಪಂ-
ಕಜಭೃಂಗಂ ನುತಚಕ್ರವರ್ತಿತಿಲಕಂ ಚಾಣೂ (ಳು)ಕ್ಯ ವಂಶೋತ್ತಮಂ
|| ೩ ||

ಬೀ ವದ್ದಿವ್ವರ್ಗ್ ಸಮವರ್ತಿ ಕಂ(ಟ)ಕ ಶಿರೋೀವ್ಯತ್ಕೀರ್ತಿ ಸಮ್ಯಗ್ ಜಿತಾ
ಖಿಳ ಪೃಥ್ವೀವರ ಲಾಘಪೂರ್ತಿ ಮಗಧೋರ್ವೀಪಾಲ ನೀಲಾರ್ತಿ ಕುಂ- ॥
ತಳದೇಶೋದ್ಭವ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಭುವನಪ್ರೋತ್ಕೀರ್ತಿ ಲುಪ್ತಪ್ರಜಾ
ಕುಳವಿಶ್ವಾರ್ತಿ ಮುಕುಂದಮೂರ್ತಿ ನೆಗಳ್ದಂ ಶ್ರೀಕೀರ್ತಿವಿದ್ಯಾಧರಂ ||೪||

ಚೋಳಕುಲ ವಿಲಯಕಾಲಂ
ಕಾಳಮುಖ ಪ್ರಾಪಿತೋದ್ಧತಾಹಿತ[2] ಮಾಳಂ ॥
ಮಾಳವರಾಜಕ ಶೂಲಂ
ಶೂಲಾಯುಧ ಚರಣ ಕಮಲ ಭೃಂಗಂ ಸಿಂಗಂ || ೫ ||

ಎನಿಪ ಜಯಸಿಂಹ ದೇವನ
ಮನುಚರಿತನ ತೊಡೆಯ ತೊಟ್ಟಿಲಾಗಿರೆ ಬಳೆದಂ ॥
ವಿನಮಾಂಬುರಾಶಿ ವರಬುಧ
ನನತಾಂಘ್ರಿ (ತಾರಿ) ಕಿರೀಟಕೋಟಿ ಘಟ್ಟಿತ ಚರಣಂ || ೬ ||

ಅಮಿತ ಗುಣಂ ರೇಚಾ ವಿ
ಕ್ರಮದಿಂದಂ ಸ್ವಸ್ತಿ ಸಮಧಿಗತ ಪಂಚಮ ಶ- ॥
ಬ್ದಮಹಾಸಾಮಂತಾಸ್ಪದ-
ಮುಮೆಲ್ಲಮಂ ಪಡೆದನೀಯ ಜಯಸಿಂಹ ನೃಪಂ || ೭ ||

---

೧. ಇಲ್ಲ ಮಾತ್ರೆಗಳು ಕಡಮೆ ಇರುವವು. ೨ ಪ್ರಾಪ್ತತೋದ್ಧತಾ

ಪಿರಿಯರ ಪೆಸರ್ವೇಳ್ದಿವ್ರ್ಮಂ
ಪೊರೆವಾಳಾಪಾಳಿಯವರಮೆನ್ನದೆ ಪತಿಯಂ ॥
ಪಿರಿಯಂನಂ[೧] ಶೌರ್ಯದೆ ಮೆಚ್ಚಿಸಿ
[೨]ಪರಮ ಮಹಾಸ್ಪದಮನೆಯ್ದೆ ಪಡೆದಾ ರೇಚಂ ॥ ೮ ॥

ಪ್ರತಿಪತ್ತಿಯು ವ್ಯೈಮೆಯ ನಾ-
ನತಿಶಯಿಸಲು ಕರೆಯೆ ಕೇಳಿ[೩] ಸಿಂಹಾಸನ ದೌ- ॥
ಸ್ಥಿತಿಯುಳಿಯೆ ರೇಚಗಾತ್ಮ-
ಪ್ರತಿಪತ್ತಿಯನಿತ್ತನೊಸೆದು ಜಯಸಿಂಹ ನೃಪಂ ॥ ೯ ॥

ಸ್ಫುರಿತೋದ್ಯನ್ನಕ್ರಚಕ್ರ ಕ್ಷುಭಿತ ಫಣಿಫಣಾಭೀಳ ರತ್ನಪ್ರಭಾ ಭಾ
ಸುರಗಂಭೀರಾಬ್ಧಿ ವಿಸ್ತಾ (ಸ್ತಾ)ರಿತ ನಿಖಿಳ ಧರಾದೇವಿಯಂ ದೇವ ಭೂಮಿ ॥
ಶ್ವರ ಮಸ್ತನ್ಯಸ್ತಪಾದಾಂಬುಜ ಜಯ ಜಯ ಸಿಂಹಾವನೀಶಂಗೆ ವೀರ್ಯಾ
ಭರಣಂ ನಿಷ್ಕಂಟಕಂ ಮಾಡಿದನತುಳ ಬಲವ್ರಾ(ಭ್ರಾ)ಜಿತಂ ರೇಚಭೂಪಂ ॥ ೧೦ ॥

ಮಳಯಾಂಧ್ರಾರ್ಬುದ ಮಾಗಧ ದ್ರವಿಳವೆಂಗೀ ವಂಗ ನೇಪಾಳ ಕೇ
ರಳ ಪಾಂಚಾಳ ಕಳಿಂಗ ಕೊಂಕಣ ಸುರಾಷ್ಟ್ರಾ[೪]ಭೀಳ ಕಾಶ್ಮೀರ ಕೋ ॥
ಸಲ ಲಂಪಾಕ ತುರುಷ್ಕ ಗೌಳ ಕಸ ಕಾಮಾಕ್ಷೀಂದ್ರ ಕಾಂಭೋಜ ಸಿಂ
ಹಳ ದೇಶಾಧಿಪರಂ ಭಯಂಗೊಳಿಸಿದಂ ವಿಕ್ರಾಂತದಿಂ ರೇಚಿಗಂ ॥ ೧೧ ॥

ಸಕಲಪ್ರತ್ಯರ್ಥಿ ಧಾತ್ರೀಪರಿತಲ (?) ಪರಿವ್ಮಢ ಗೀರ್ವಾಣ ನಿರ್ವಾ
ಣಕರಂ ಶುಭ್ರಾಭ್ರ ದುಗ್ಧಾರ್ಣವ ಪುರಹರಗೋರಾಜ ಗೋರಾಜ ಗೋರಾ- ॥
ಜ ಕರೀಂದ್ರ ಶ್ವೇತಪದ್ಮ ತ್ರಿದಿವಭವಧುನೀ . . . ಹಾರ ನೀಹಾ
ರ ಕರಾರ್ಧೇಂದು ಪ್ರಭಾಭಾಸುರ ವಿಶದಯಶಂ ನೀತಿಮಾಂಧಾತ ಭೂಪಂ ॥ ೧೨ ॥

---

೧. ಪಿರಿದುಂ ಎಂದು ಇರಬೇಕು. ೨. ಗ. ಸಮರಮುಮಹಾಸ್ಪದಮ
೩. ಗ. ಕರೆಯೆ . ದು ಸಿಂಹಾಂ ೪. ಕ. ಸೌರಾಷ್ಟ್ರಾ

ಮಾಲಿನೀ ॥

ಅಭಿನವ ಭಗದತ್ತಂ ಭೋಗದೊಳ್ಚಾರುದತ್ತಂ
ಸ್ವಭುಜವಿಜಯಸಾರ್ಥಂ (ಪಾರ್ಥಂ)ಖಂಡಿತಾರಾತಿ ಪಾರ್ಥಂ
(ಸಾರ್ಥಂ) ॥
ಸುಭಟಕಟಕ ಸಾಮಂತಾಪತಂಸಂ ಘನಾಂಸಂ
ವಿಭವಜಿತಬಿಡೌಜಂ ರೇಚಕಾಂತಾ ಮನೋಜಾ ॥ ೧೩ ॥

ಇದು ಚಕ್ರವೃತ್ತಮುಕ್ಕುಂ
ಗಂಗಾ ಚಂದ್ರ ಹಿಮಾಚಲಾಭಯಶನುತ್ತ (ತ್ರ)ಸ್ತ್ರೋಗ್ರರಾಜ ಪ್ರಭಂ
[1]ಗಂಗೋದ್ಭ್ಯಾಸ್ಥಿರ ಶಕ್ರನಪ್ರಿಯತಮೋಮಿತ್ರಂ ದಿವಾಕೃತ್ಸಮ ॥
ತ್ತುಂಗಾರಾಜಿತ ಸದ್ವಿಪಂ ನಯವಿದಂ ದುರ್ಗಾಭ್ರಪಾತದ್ರ (ದ್ರು)ಮಂ
ವಂಗಾಂಗಾಂಧ್ರ ಕಳಿಂಗ ವಾರ್ಜತುಹಿನಾಭಂ ರೇಚಿ ಮಂತ್ರೋದ್ಭವಂ
॥ ೧೪ ॥

ಇದುವೆ ಎಡೆಯಕ್ಕರಮುಂ ಕಿರಿಯಕ್ಕರಮುಂ ಚೋಪದಿಗೆಯುಂ,, ಎರಡು ಷಟ್ಪದಿಯುಂ ತ್ರಿಪದೋನ್ನತಿಯುಂ ವಲ್ಲಮುಖಿಯುಂ [2]ರಾಟಮುಂ ಚಿತ್ರ ಪದಕಮುಂ ಕಮಳಮುಂ ಚಂದ್ರಿಕೆಯುಮಿಂದುಮುಖಿಯುಂ ಮೊದಲಾಗೆ ಲಳ ವೃತ್ತಮುಂಟಾದ[3] ಮುರಜಬಂಧಮುಂ ಗೋಮೂತ್ರಿಕೆಯುಮುಕ್ಕುಂ.

ಅಂಗನೃಪಾಯುತಿ ತುಂಗಭುಜಂ ಕಲಿ
ಯ (ಯಿ)ಂಗಿತ ಶಿಷ್ಟಿತಸಿಂಧುಯಶಂ ॥
ಪಿಂಗಜದೊಂಗತ ಭೃಂಗಕಚಂ ಕವಿ
ಮಂಗಳಲಕ್ಷಣಯುಕ್ತನಿವಂ ॥
ಸಂಗರಕೇಸರಿ ಸಂದಗುಣಂ ಬಲಿ
ಭೃಂಗರದಕ್ಷನುವಾಯುತನುಂ ॥
ಸಂಗದ ಸನ್ಮತಿ ವಂಗವಹಂ ಸಲೆ
ಭಂಗಿಯನೀಕ್ಷಿಸಿ ರೇಚನೃಪಂ ॥ ೧೫ ॥

೧. ಗ. ಗಂಗೇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥಿರ ೨. ಗ. ತ್ರಾಟ [ಕ]ಮುಂ ೩. ಗ. ಲಳ ವೃತ್ತಮುಂ ಪಾದಮುರುಜ ಚಂಡಮೂಲ ಗೋಮೂತ್ರಿಕೆಯುಮುಕ್ಕಂ

ಕಂದ॥

ಸುರಹಿತನಲ್ಲದೆಯುಂ ತಾಂ
ಸುರಹಿತಕರನರಸನಲ್ಲದರಸಂ ಕಮಳಾ ॥
ಕರನಲ್ಲದೆಯುಂ ಕಮಳಾ
ಕರನೆನಿಕುಂ ರೇಚನೃಪತಿ ವಿಶ್ವಂಭರೆಯೊಳ್ ॥ ೧೬ ॥

ಪಿರಿಯಕ್ಕರ ॥

ಅತನುವಲ್ಲದ ಪರಿಭವಂ ಬಡೆಯದ ಪೆಸರ ಸೌಭಾಗ್ಯಕ್ಕೆ ಕೆಳೆಗೊಳ್ಳದ
ರತಿಗೆ ಸೋಲದ ಬೈಗುಳಿಂಗೆ ಪಕ್ಕಾಗದೊಪರಂ ಮರುಗಿಸಿ ಬಿಸುಸುಯಿಸದ॥
ಸತತಮತಿ ಕೃಷ್ಣನಲ್ಲದ ಕೂರದರ ದಂಡಿಸಲು ನೆರೆವ
ವ್ರತಕೆ[1] ತಪ್ಪದ ಕಾಮನಪ್ಪುದರಿಂದಭಿನವ ಕಾಮಂ ರೇಚ ನೃಪಂ ॥ ೧೭ ॥

ಕಾಮದೇವ ದತ್ತಕ (. . .) ದ್ರಿಂದ ಮಾನಗ್ಗಳಂ ಸೊಬಗಿನೊಳೆಂದು ಪೊಂಗಿ
ತಾಮೆ ತಮ್ಮ ಮನೆಗಳೊಳು ಪಾಡಿಸುವರೆಲ್ಲರುಂ[2] ಕೂರ್ತು ಬಂದು ॥
ತಾಮೆ ಲಂಚಮನಿತ್ತೊಡಗೂಡಿರ್ದು ಸೊಬಗಂ ಪಾಡಿಸುವುದು ಚದುರಗಪ್ಪಂ ॥ ೧೮ ॥

ಕುರುಳಂ ಚೆಂಬೊನ್ನಂ ಕೇಶಮುಂ ಮುಂಗೈಯ್ಯಂ ಹಾರಮುಂ ಕೇಯೂರಮುಂ
ಬೆರಲಂ ಮೆಯ್ಯಂ ವಸ್ತ್ರಂಗಳಂ[3] ಪದಕಮುಂ ಕೇಯೂರ ಕುಂಡಲಮುಂ ॥
ಸರಿಗೆಯೆಂಬಿವಂ ಕೊಟ್ಟು ಮೂವಣ್ಣಂ ಬಂದು ಕಪ್ಪುಗಳಂ ಕಚ್ಚಿರ್ದು ಬಯಲೆಸಿಪಿ
ನೆರೆವಬಲೆಯರು ಬೇಟದೊಳಂ ರೇಚಿಯೊಳೆಂದಡೀ ಸೊಬಗನೇವಣ್ಣಿಪ್ಪುದೋ ॥ ೧೯ ॥

---

೧. ಗ. ವ್ರತಿಗಿ   ೨. ಗ. ಪಾಡಿಸುವರೆಲ್ಲರುಂ ತಪ್ಪದವರೆಲ್ಲ ಪೊಲ್ತಪರ। ಕಾಮಸಂನಿಭ ರೇಚ ನೃಪನಂತೆ ಗಣಿಕೆಯರ್ಪಲರುಂ ಕೂರ್ತು ಬಂದು. ಕ. ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ‘ಕಾಮಸಂನಿಭ....’ ಎಂಬ ಸಾಲು ಬಿಟ್ಟುಹೋಗಿದೆ.   ೩. ಗ. ವಸ್ತ್ರಂಪುಂ ಪದಕಮುಂ

|| ೧೯ ||

ಕಡುಪನು ಕಾಣ್ಕೆ ರೂಪ್ಪ ನೆನತಪ್ಪೊಳೆದಾರೆಡರಂಡೇ ಪಂಚನಂ[1]
[2]ಬದಿ(?)ಪಮುಗಳ್ಕೆ ಪತ್ತುಗೆ ನಯುಂ ತೆರಪಾಂಕೆ ನಿಮಿಕ್ಕೆ ಬಂಧನಂ[3] ||
ತೊಡಗುಳಿ ಸಕ್ಕುಮಪ್ಪ ಸರುಗೋಚರ[4]ವಟ್ಟ ಬೇರೊಟ್ಟಲಿಂಕು ನೇಳ
ರ್ಪಗುನೆಲೆ ಚಿತ್ರನೆಂಬ ಭೃಗುವಿದ್ಯೆಯೊಳಾದೊರೆ ರೇಚ ಭೂಪನೊಳ್
|| ೨೦ ||

ಪಿರಿಯಕ್ಕರ ||
ದಾರೆಗತಿಲಯಪ್ರೊಯ್ದು ಕಾಯಕ್ಷ್ಮ ಶಿಕ್ಷೆ ಪಿತನೆರಿತುರ(ಗ?) ಸಮಾನಂ
ಭಾರಿಕೊಸಿ ಮುಷ್ಟಿಭಾಗಂ ವ್ಯೂಹಂ ನಿವರ್ತನೆ ಪದಂ ಯತಿ ಗಾತ್ರವೆ ವಿ
ಮಾರ್ಗಂ ||
ಹರಿ ಬಂಧನವುಂ ಭೌಮಂ ವೈಹಾಯಸಂ ವಯಸ ಯಂತ್ರಕ್ಷೇತ್ರವಹಳಿ
ಸತ್ಯಂ
ದಾರಿ ವೆಂಬ ಭೇದಂಗಳಿಂದಶ್ವಮನೇರಲು ರೇಚಿಗನೃಪತಿ ತಾನೆ ಬಲ್ಲಂ
|| ೨೧ ||

ಮತ್ತೇಭ ||
ಪರ(?) ಜಾತ್ಯಶ್ವ ಸುವಂಶ ಲಕ್ಷಣ ಗುಣಂ ಸಹಜವಂ ಸಿಕ್ಷೆ ಬಂ-
ಧನವಾಪೂರ್ಣನತಿ ಪಾನಪಿಂಡಕ ಬಲವ್ರಾತಂ ಗುಣಂ ಕ್ಷೀಣವ- ||
ರ್ಧನೆ ಸಂದಷ್ಟಮದೋಷ ಬಾಳ[5]ಪಿಪಿಕಾಧರಾರಾತಿ ವಂಶಿ ಕ್ಷಿಮತ್ತೇಭ ಭೇ-
ದನವೆಂಬೀ ಗಜವಿದ್ಯೆಯಂ ಗೋಚಸಿಳಿಯಲ್ಸಾಮಂತ ನಾರಾಯಣಂ||೨೨||

ಕಂದ ||

ಮದಮಾನಸಮೆರಕಂ ಜಾ-
ಣ್ಪದಿರೆಂಬುವನರಿದು ತನ್ನ ತೊಡೆಗಳ್ಗೆಡೆಗು ||
ನ್ಮದ ಕರಿಯುಂ ಬರ್ದಯುಮಂ
ಮುಡಡಿಂ ಶ್ರೀ ರೇಚ ನೃಪತಿ ಒಸಮಾಗಿಸುವಂ || ೨೩ ||

---

೧. ಗ. ತಪ್ಪೊಳೆ ದಾರೆ (ಗ) ಡರಂಡೆ ಪಂಚನಂ ೨. ಗ. ಬಡಿಪಮುಗಲಕ್ಕೆ
೩. ಗ. ನಿಮಿಕ್ಕೆ ಬಂಧ.. ೪. ಗ. ಚರುಹಟ್ಟೆ ಬೆರೊಟ್ಟುದಿಂ. ಕ. | ನೆಡುನೆಲೆ
೫. ಗ. ದೋಷಭಾರವಿದಿತಾದ್ರಾರಾತಿ ಮತ್ತೇಭ ಭೇ-

॥ ಮತ್ತೇಭ ॥

ಗತಿಮಾರ್ಗಂ ಶ್ರುತಿದೇಸೆ ನುಣ್ಪು ಗಮಕಂ ಬಂಧಂ ಕ್ರಮಂ ಕೂಕುಳಂ
ಕೃತಿಯರ್ಥಂ ಲಯತಾಳ ಸೌಷ್ಟವಗುಣಂ ಬಣ್ಣಂ ಕ್ರಿಯಾಕಾರಕಂ ॥
ಯತಿತಾಳಂ ರಸಭಾವವಿಂಪಭಿನಯಂ ಪ್ರಾಣಂ ಪದಂ ಛಂದಮಾ-
ಣತಿ ಶಾರೀರಮೆನಿಪ್ಪ ಗೀತದೆಡೆಯೊಳ್ ರೇಚಂ ಸರೋಜಾಸನಂ ॥ ೨೪ ॥

॥ ಕಂ ॥

ನರನಾಥಂ ರೇಚಂ ಶ್ರೀ-
ನಿರುತಂ ತ್ರಿಸ್ಥಾನಶುದ್ಧಿ ಯಿಂತೀ ಬುಧರಂ ॥
ಪರನಂ ಪರುಮಂ ತಂನಯ
ಸರದಿಂ ಸೋಲಿಸಿದನಿಂನಿವಚ್ಚರಿಯೊಳರೆ ॥ ೨೫ ॥

ತನಗಿಲ್ಲದ ಭಯಮಂ ಕೊ-
ಟ್ಟು ನಿರಂತರಮನ್ಯ ನೃಪರೊಳಿಲ್ಲದ ಭಯಮಂ ॥
ಘನ ಶೌರ್ಯ್ಯಮುಮಂಕೊಂಡಂ
ಮೊನೆಯೊಳು ರೇಚಿಗ ಮಹೀಶನೆನಲಚ್ಚರಿಯೆ ॥ ೨೬ ॥

ಇಮ್ಮಡಿ ಹರಸಾಹಸದಿಂ-
[೧]ದಿರ್ಮಡಿ ದುಗ್ಧಾಬ್ಧಿಗಂಬರಾಪಗೆಗತ್ತಂ ॥
ನೂರ್ಮಡಿ ಹಿಮಶಿಖರಿಗೆ ಸಾ-
ಸಿರ್ಮಡಿ ಮಿಗಿಲಾಯ್ತು ರೇಚಿಗನ ವಿಶದಯಶಂ ॥ ೨೭ ॥

ಇದುವೆ ಗೋಮೂತ್ರಿಕಮುಂ ಮುರಜ ಬಂಧಮುಮಕ್ಕುಂ ॥

ಕಲಿಯೆ ಸೊಬಗನೆ ಕರಂ ನಿ-
ರ್ಮ್ಮಲನೆ ನಿರುತಂ ಪದನೆ ಶುಚಿಯೆ ದಾನಿಯೆ ರೇಚಂ[೨]॥೨೮॥

---

೧. ಕ. ಮೂರ್ಮಡಿ ೨. ಈ ಕಂದದ ಎರಡು ಚರಣಗಳು ಮಾತ್ರ ಇವೆ.

ಆದಿಯಮಕಂ ॥

[1]ಭವನೆನಿಸಿದ ಮಹಿಮೆ ಭವೋ-
ದ್ಭವನೆನಿಸಿದ ಶಕ್ತಿ ನಾಕಲೋಕೇಶನೆನಿಸಿದ ಗಂಡುಮನೋ-
ಭವನೆನಿಸಿದ ಸೊಬಗು ರೇಚ ಭೂಪಾಲಕನ ॥ ೨೯ ॥

ಎನೆ ನೆಗಳ್ದ ರೇಚ ಭೂಪನ
ಮನೋಜ್ಞ ಲಾವಣ್ಯ ರೂಪು ಲಕ್ಷಣಯುತಿ ಮಾ-॥
ನಿಸಿ ನುಡಿಗುಂ ನೃಪನೊಳ್ ಮಿಂ-
ಚಿನ ಗೊಂಚಲಿವೆನಿಸಿ ಪೊಳೆಯೆ ದಶನದ್ಯುತಿಗಳ್ ॥ ೩೦ ॥

ಮೃದುಮಧುರ ಗಭೀರತರಂ
ವಿದಿತಂ ಲಲಿತಂ ವಿಮುಗ್ಧಮತಿ ಚಾತುರ್ಯ್ಯಂ ॥
ಸದಯಂ ಧರ್ಮ್ಯಂ ವಿನಯಾ-
ಸ್ಪದಮಿಂತಿದೆ ನೀತಿಯೆಂಬಿನಂ ಸತಿನುಡಿದಳ್ ॥ ೩೧ ॥

ಮೃಗಮದಕರ್ಪೂರಯುತಂ
ಮಘಮಘಿಪ ಕದಂಬ ದಂಬುಲಂ ಕಂಪಂ ನೆ- ॥
ಟ್ಟಗೆ ಮುಖ ಪದ್ಮದ ಗಂಧಂ
ಮಿಗೆ ಪಂಕಜವಕ್ತ್ರೆ ನಯದೆ ನುಡಿಗುಂ ಪ್ರಿಯನೊಳ್[2] ॥ ೩೨ ॥

ಕಂದತಳೆ ॥

ಕೇಳ್ದು ಸೋಲದರೊಳರೆ ।
ಕಾದಿ ಸೋಲದರೊಳರೆ ।
ಬಾದು ಗೈಯದರೊಳರೆ ।
ಮೇದಿನೀಪತಿ ನಿಮಗೆ ॥ ೩೩ ॥

---

೧. ಈ ಕಂದದಲ್ಲಿ ಮೂರೇ ಚರಣಗಳು ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಅದರ ನಾಲ್ಕು ಚರಣಗಳು ಹೀಗೆ ಇರಬಹುದು:—

ಭವನೆನಿಸಿದ ಮಹಿಮೆ ಭವೋ-
ದ್ಭವನೆನಿಸಿದ ಶಕ್ತಿ ನಾಕಲೋಕೇಶ ಸಂ ॥
ಭವನೆನಿಸಿದ ಗಂಡುಮನೋ-
ಭವನೆನಿಸಿದ ಸೊಬಗು ರೇಚ ಭೂಪಾಲಕನ ॥

೨. ಗ. ನೃಪನೊಳ್

ಪಿರಿಯಕ್ಕರ ||

ರೂಪು ಸೌಭಾಗ್ಯಂ ಕುಲಮಭಿಮಾನ ಮಣ್ಮಾಳುಗುದಿಶವಾಭರಣಂ ದಾನಂ|
ಕ್ಷ್ಮಾಪಗುಣಮಿಂತಿನಿತುಂ ರೇಚಿಗ ಮಹೀಶ ನಿನಗೆಂದುಂ ಸಹಜಂಗ
ಳಪ್ಪುದರಿಂ ||
ಭೂಪ ನಿನಗುಳ್ಳ ಗುಣಮಿವೆಲ್ಲವರ್ಗ್ಗೆಲ್ಲಂ ಸ್ತ್ರೀಯರನೊಲಿಸುವ ಭೇದಂಗಳಂ|
ಸೋಪದೇಶಮೆಂಬಂತಿರೆ ಬೆಸಸಿಮೆಂದು ಸತಿಯೆನೆ ಪೇಳಲುದ್ಯುಕ್ತ
ನಾದಂ || ೩೪ ||

ಜಗದ ಕಂಟಕರೆಲ್ಲರುಮಂ ಕೊಂಡಿಕ್ಕಿ ನಿಷ್ಕಂಟಕಂ ಮಾಡಿ ಮತ್ತಮಿಗಳು|
ಜಗದೊಳೆಲ್ಲಂ ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮಂ ಪೂಜ್ಯಮದು ಕೂರ್ಮ್ಮೆಯಿಲ್ಲದ ಪೆಂಡಿರಿಂ||
ಜಗದ ಕರ್ಮ್ಮಂಗಳುಂ ಕೆಟ್ಟಪ್ಪವು ಧರ್ಮ ಕರ್ಮಂಗಳು ಸತಿಯರಿಂದಂ |
ಜಗಕ್ಕೆ ನೆಗಳ್ಗುಂ ನೀನದರಿಂದಂ ರೇಚಮಹೀಶ ನೀ ಜಗಕೆಲ್ಲಂ ಸ್ಮರ
ತತ್ವಮಂ ಬೆಸಸ || ೩೫ ||

|| ಕಂ ||

ಎಂದು ಸತಿ ನುಡಿಯೆ ಪರಮಾ |
ನಂದದಿ ರೇಚಿಗ ಮಹೀಶನಾಗಳು ಸಂಪೂ ||
ರ್ಣೇಂದುಮುಖಿಗರುಪಿದಂ ನಯ |
ದಿಂದ ಮುನಿಮತಮನವನಿಗೆಲ್ಲಂ ಹಿತಮಂ || ೩೬ ||

ಉಜ್ವಳ ||

ಮದನ ದರ್ಪಹರಂ ವರ ಕೈಲಾಸಾದ್ರಿಯೊಳದ್ರಿತನೂಜೆಗಾ |
ಮದನತತ್ವಮನಿಂತಿರೆ ಪೇಳ್ದಂ ರೇಚಮಹೀಶನುಮಂತೆ ನಿರ್ಮ ||
ಲದಸಮಯಗುಣಂ ನಯದಿಂದಂ ಸ್ವಾಮಿಯ ಛಂದಮೆ ಛಂದಮೆಂ |
ಬುದನೆ ಭಾವಿಸಿ ಕಾಂತೆಗೆ ಪೇಳ್ದಂ ಮಚ್ಚಿ ಮನೋಭವ ತತ್ವಮಂ || ೩೭ ||

ಪೃಥ್ವಿ ||

ಇದಂ ಗಿರಿಸುತೇಶನುಂ ನೆಗಳ್ದ ರೇಚನುಂ ಕೂರ್ಮೆಯಿಂ |
ದುದಯಿಸಿದುದನಾತ್ಮ ವಲ್ಲಭೆಯರ್ಗೆಂದಡನ್ಯರ್ಮನೋ ||
ಮುದಂ ಬೆರಸು ಕಾಂತೆಯರ್ಗರಿಯೆ ಪೇಳಲಾಗದಂತೆ ಸ್ವಾಂತ |
ನದೇವ ಚರಿತಂ ತದೇವಮರಿದೆನ್ನಿಸ ವಾಕ್ಯಮುಂ ಕೇಳಿರೆ || ೩೮ ||

|| ಕಂದ ||

೧ಅಗಣಿತ ಗುಣಿ ರೇಚನೃಪಂ |
ಮೃಗ ನಯನೆಗೆ ಪೇಳ್ದ ಕಾವ್ಯತತ್ವವನಿಂಪಾ ||
ವಗಮೊದವೆ ಪಲವು ಛಂದದೊ |
ಳೊಗೆದಂಬೋದಾದ್ಯ ಚಂದ್ರನಭಿವರ್ಣಿಸಿದಂ || ೩೯ ||

ಸಕಳ ಕಳಾಗಮ ಕೋವಿದ |
ನ ಕಳಂಕಚರಿತ್ರನುದ್ಘಗುಣಗಣ ಮಣಿ ವಿ ||
ಪ್ರಕುಲಲಲಾಮಂ ಲೋಕ |
ಪ್ರಕಟಿತ ಶ್ರುತಕೀರ್ತಿನೆಗಳ್ದ ಚಂದ್ರಕವೀಂದ್ರ || ೪೦ ||

ಇದು ಪಣವ ಬಂಧಮುಂ ಗೋಮೂತ್ರಿಕೆಯುಮಕ್ಕುಂ||

ಅನುಷ್ಟುಪ್ ||

ಆದಿ ಚೈತ್ರಕರಂ ಧೀರಂ | ರಾಜಿತಂ ಚಂದ್ರನೂರ್ಜಿತಂ ||
ವಾಜಿ ಗೋತ್ರಂ ಸ್ಥಿರಂ ಧೀರಂ | ಪೂಜಿತಂ ಚಂದ್ರನೂರ್ಜಿತಂ || ೪೧ ||

---

೧. ಕರ್ಣಾಟಕ ಕವಿಚರಿತೆ, I, ಪು.೯೧ರಲ್ಲಿ ಉದ್ಧೃತವಾದ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಠಾಂತರಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಅಲ್ಲಿ ಈ ಪದ್ಯದ ಪಾಠಾಂತರಗಳು ಹೀಗಿವೆ :-

ಅಗಣಿತ ಗುಣ ಮಾಚಿ ನೃಪಂ |
. . . .
. . . .
ಳೊಗೆದಂಭೋಜಾಸ್ಯಚಂದ್ರನಭಿವರ್ಣಿಸಿದಂ ||

ಅರ್ಧಪಾದಗತ ಪ್ರತ್ಯಾಗತ ವಿಷಮಚಕ್ರಶ್ಲೋಕ :—

ಸಾಹಸಾ ಮದಯಾಹಾಸ | ಸಹಾಯಾದರಿ ಕೋಪರಿ ॥
ವಿಹತೋರಯಸೋಹೇಮ | ಮಹೇಸೋಮ ಯಗಾಹಸಂ[1] ॥ ೪೨ ॥

ಇದುವೆ ಮುರುಜ ಫಣ ಬಂಧವುಂ ಗೋಮೂತ್ರಿಕೆ ಮೊದಲಾದ ಪಲವುಂ ತೆರದ ಬಂಧವುಂ ಜತ್ತಾರಟ್ಟಮೆಂಬೆರಡು ವೃತ್ತಮುಕ್ಕುಂ ॥

[2] ಕವಿರಾಜ ಸಮಾನಂ ತಾಂ | ಕವಿರಾಜ ಸಮಾನಂ |

ವಿರಾಜಿತ ಸಾಹಸಂ | ಕವಿರಾಜ ಸಮಾನಂ ॥ ೪೩ ॥
ಆದ್ಯಂತ ಪ್ರಾಸ ಯಮಕಮುಂ ಜತ್ತರಟ್ಟಿಯುಮೆಂಬುದಕ್ಕುಂ ॥

ಪೂಜಿತ ವಿಬುಧ ಸಮಾಜಂ |
ಯೋಜಿತ ಸಮವಿದ್ಯನಮಲಗುಣಕವಿರಾಜಂ ॥
ರಾಜಿತ ರೂಪ ಮನೋಜಂ |
ವಾಜಿತಮೋರಹಿತ ಕಂಬುಜ ಲತಾಂಬುಜಂ[3] ॥ ೪೪ ॥

ಮತ್ತೇಭ ॥

ನೃತ ವಾಕ್ಯಾಂಬುಧಿ ಶೌರ್ಯ ಸದ್ಗುಣಿ ಮಹಾತೇಜಂ ಮಹಾತೇಜನೂ |
ರ್ಜಿತ ವಿದ್ಯಾದಯಿತಂ ಸುರಂ ಜಿತಧರಾಧೀಶಂ ಧರಾಧೀಶಜಾ ॥
ಪತಿ ಪಾದಾಂಬುರುಹಾದಿ ಪೂರ್ತ ಸುಮನೋಜಾತಂ ಮನೋಜಾತನೆಂ |
[4]ದೊಲವಿಂದಂದರೆ ಬಂದು ದೇಶ ಶರದೋವಶ್ಚಂದ್ರನಂ ಚಂದ್ರನಂ ॥ ೪೫ ॥

---

೧ ಗ. ಮಹಿಸೋ ಯಮಸಾಹಸಂ ॥

೨ ಗ. ಕವಿರಾಜ ಸಮಾನಮ್ರ | ಕವಿರಾಜ ಸಮಾನಸಂ ॥
ಕವಿರಾಜ ಸಮಾನಂ ತಾಂ | ಕವಿರಾಜ ಸಮಾನಕಂ ॥

೩ ಗ: ವಾಜಿತಮೋರಹಿತನಂಬುಜ . . . ಜಂ ॥

೪ ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಸ ತಪ್ಪುತ್ತದೆ.

ಆಸತೀ ಸಂಕುಲ ದೂರನಂ ಮನುಮುನೀಂದ್ರಾಚಾರನಂ ಶ್ರೀವಧೂ |
ಲಸಿತೋರಸ್ಥಳನಂ ವಿಶುದ್ಧ ಕುಲನಂ ದಿಕ್ಕಾಮಿನೀಗೇಯವಾ ||
ನಸಮುದ್ಭಾಸಿತ ವರ್ಣನಂ ಬಹುಕಲಾ ಸಂಪೂರ್ಣನಂ ಧಾತ್ರಿ ಬ |
ಣ್ಣಿಸುಗುಂ ಚಂದ್ರನನರ್ಥಿಕೀರ ಪರಪುಷ್ಟಾನಂದಮಾಕಂದನಂ || ೪೬ ||

ಚಂಪಕ ||

ಪರಹಿತನೆಂಬ ಸತ್ಯ ನಿಧಿಯೆಂಬ ಮಹಾಕವಿಯೆಂಬ ದೀನ ಭಾ |
ಸುರ ಸುರ ಭೂಜನೆಂಬ ಗುಣಿಯೆಂಬ ಗುಣಾನ್ವಿತನೆಂಬ ಲೋಕದೋಳ್ ||
ಪರಹಿತನೆಂಬ ಸತ್ಯನಿಧಿಯೆಂಬ ಮಹಾಕವಿಯೆಂಬ ದೀನ ಭಾ |
ಸುರಸುರ ಭೂಜನೆಂಬ ಗುಣಿಯೆಂಬ ಪೆಜಿರ್ನರರಾರ್ ಧರಿತ್ರಿಯೋಳ್ ||೪೭||

ಶ್ಲೇಷೆಯು ಕಂದ ||

ವೃತಗೋಮಂ ಸಕಳಕಳಾ |
ನ್ವಿತನಮೃತಮಯಂ ವಿಶುದ್ಧ ವೃದ್ಧಂ ಪರಿವೇ ||
ಷ್ಟಿತ ಸನ್ನಿವಹಂ ಕುವಳಯ |
ಹಿತನೆನೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಚಂದ್ರನೊಳ್ದೊರೆ ಚಂದ್ರಂ || ೪೮ ||

ನೀಂವೊಸೆದಿನಿಸಂ ವಿಬುಧ |
ರ್ಗೀವಿಸಿ ಷೋಡಶ ಕಳೆಗೆ ಕುಂದುವಾ ಚಂದ್ರಂ ||
ನೀವೆನಿಸಿದನೊನಾ ಪಡಿಮಿಗಿಲೆನೆ |
ಮಿಸುಪ ಚತುಷ್ಷಷ್ಟಿ ಕಳೆಗಳಿಂದೀ ಚಂದ್ರಂ ೧ || ೪೯ ||

---

೧ ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಸ ತಪ್ಪಿದೆ. ಗ. ಈ ಪದ್ಯವು ಹೀಗಿದೆ :-

ವೊಸೆದಿನಿಸಂ ವಿಬುಧರ್ಗೀ |
ವಿಸೆ ಷೋಡಶಕಳೆಗೆ ಕುಂದುವಾ ಚಂದ್ರಂ ನೀನೆ ||
ನೆಸಿದನೊ ನಾಲ್ವಡಿ ಮಿಗಿಲೆನೆ |
ಮಿಸುಪಂ ಚತುಷ್ಷಷ್ಟಿ ಕಳೆಗಳಿಂದೀ ಚಂದ್ರಂ ||

ಮಹಾಸ್ರಗ್ಧರೆ ||
ಶಿವ ಶೀಲಂ ಪುಣ್ಯಾ ಶೀಲಂ ವಿಬುಧ ವಿಬುಧ ಶಾಲಂ ಗುಣಾನೀಕ ಶಾಳಂ |
ಸುವಿನೀತಂ ಬಂಧು ನೀತಂ ನಿಕೃತ ಸುಕೃತ [೧] ಜಾತಂ ಸುವಿಸ್ತಾರಿ ಜಾತಂ||
ಕವಿಭಾವಂ ಸುಪ್ರಭಾವಂ ವಿಶದ ವಿಶದ ಭಾವಂ ಮಹಾಭಾವ ಭಾವಂ |
ಭವ ತೇಜಂ ಚಂದ್ರರಾಜಂ ಕರಣಕರಣ ರಾಜಂ ದ್ವಿಜಾಂಬೋಧಿ
ರಾಜಂ || ೫೦ ||

ಸಕಲ ವ್ಯಾಕರಣಾರ್ಥ ಶಾಸ್ತ್ರ ಗಣಿತಾಲಂಕಾರ ಸತ್ಕಾವ್ಯ ನಾ- |
ಟಕ ವಾತ್ಸ್ಯಾಯನ ನೃತ್ತಗೀತ ಹಯ ಶಾಸ್ತ್ರಾದ್ವೈತ ಗಾಂಧರ್ವ ತಾ ||
ರ್ಕಿಕವಿಂದ್ರಾಗಮ ವೈದ್ಯ ವಾದ್ಯ ಶಕುನೋದ್ಯದ್ ಹೃದ್ಯ ವಿದ್ಯಾಕದಂ |
ಬಕನುಂ ಚಂದ್ರ ಕವೀಂದ್ರನೋರ್ವನೆ ವಲಂ ಬಲ್ಲಂ ಪೆಱರ್ಬಲ್ಲರೇ || ೫೧ ||

ಅನಕಂ ಕುಂಡಲಿಭಾಭ್ರುವೀರ್ಯನತಿಲೌಲ್ಯಂ ಕೂಬರಂ ಕಾತರಂ |
ಕಿನಿಪಂ ಭದ್ರನ ರೂಪಿಕೇತು ಕುವಿಟಂ ವಾತ್ಸ್ಯಾಯನಂ ಗಾಣಿಕಾ || [೨]
ತನಯಂ ನಿರ್ದಯನಲ್ಪ ವೀರ್ಯನೆನಿಪಂ ಚಾರಾಯಣಂ ಜತ್ತಡಂ | [೩]
ತನು ಹೀನಂ ದೊರೆಯಿಲ್ಲ[೪]ದಿಂತಿನಿಬರುಂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಕಂದರ್ಪನೊಳ್|| ೫೨ ||

ಕಂದ ||
ಎನೆ ನೆಗಳ್ದ ಚಂದ್ರನಬ್ಜಾ |
ನನಚಂದ್ರಂ ಶ್ವೇತಕೇತು ಜಿತ್ತಾ[೫]ಕವಾತ್ಸ್ಯಾ ||
ಯನ ಪಾಂಚಾಳಾದಿ ಮಹಾ |
ಮುನಿಮತ ಮಿಗೆ[೬] ಪೇಳ್ದನೆಸೆಯೆ ಪೊಸ ಕನ್ನಡದಿಂ || ೫೩ ||

---

೧ ಕ. ಕ. I ಪುಟ ೯೧. ಸುಕೃತ ಸುಕೃತ ಜಾತಂ
೨ ಕ. ಕ. I ಪು. ೯೧. ಗೋಣಿಕಾ
೩ ಕ. ಕ. I ಪು. ೯೧. ಜತ್ತಕಂ
೪ ಸದರ:– ದೊರೆಯೊಲ್ಲರಿಂತಿನಿಬರುಂ
೫ ಸದರ:– " ಜತ್ತಕ "
೬ ಸದರ:– ಘನೆ

ನೆರೆಯೆ ಮುನ್ನಿನ ತತ್ವಮನಾರುಂ ಮುನ್ನಿನವರ್ವಿದಿತಾರ್ಥವಾ |
[೧]ಗರುಪಿಲೊಲ್ಲದಣಂ ಪಲವ್ರೋದಂ ಮಾಡಿ ಸಮಂತೊಗೆದೆಂದವಾ ॥
ದಿವರೆಂದು ಧರಾತಳಕೆಲ್ಲಂ ಕಾಮಕಳಾಗಮಮೆಲ್ಲಮಂ |
ಕಿರಿದರಿಂದರಿವಂತಿರೆ ಪೇಳ್ದಂ ಶ್ರೀ ಕವಿತಾಮಹಿಮಾರ್ಣವಂ ‖ ೨೪ ‖

ಕಂದ ‖

ಅನುಭವಿಸಿದಂಗಜಾಗಮ |
ಹುನೆ ಮಾಡಿ ಪಲರ್ಗೆ ತಾನು ಗತಿಕಾಲೋಕ ॥
ಯೆನಿಪಂತೆ ಮುನ್ನ ಪೇಳ್ದುದ |
ನನುಭವಣೆಗಮಾಗಮಕ್ಕಮಳವಡೆ ಪೇಳ್ವೆಂ ‖ ೨೫ ‖

ಛಂದದಳಂಕಾರಂ ಕರ |
ವೊಂದಿ ಮನೋಜಾಗಮೋಕ್ತಮಂ ಲೌಕಿಕಮಂ ॥
ಸಂಧಿಸಿ ನೀತಿಗೊಡಂಬಡು |
ವಂದದಿನಾರ್ಪೇಳ್ವರಿಂತು ಚಂದ್ರನ ತೆರದಿಂ ‖ ೨೬ ‖

ಅಧರೀಕೃತಿ ವಾತ್ಸ್ಯಾಯನ |
ನಧಿಗತ ಕವಿಮಾರ್ಗನಖಿಳ ನಾನಾಛಂದ ॥
ಕ್ಕಧಿಕೃತಮಿದೆಂದು ಪೇಳ್ದುದು |
ಬುಧ ಮಂಡಳಿ ನಚ್ಚಿ ಮೆಚ್ಚಿ ಚಂದ್ರನ ಕೃತಿಯಂ ‖ ೨೭ ‖

ಕೃತಿಪತಿ ರೇಚನೃಪಂ[೨] ಕವಿ |
ಪತಿ ಚಂದ್ರಂ ತಿರ್ದಿಂತಿರೆ ದಂದಂ[೩] ಬ್ರಹ್ಮಂ ಸ ॥
ತ್ಕೃತಿ ಮದನತಿಲಕಮಿದು ಕಾ |
ಮತತ್ವಮೆನೆ ನಚ್ಚಿ ಮಚ್ಚಿ ಪೊಗಳದರೊಳರೆ ‖ ೨೮ ‖

---

೧ ಗ. ಗರಿಪಲೊಲ್ಲದಣಂ
೨ ಕ. ಕ. I. ಪು. ೯೨ :– ಮಾಚನೃಪಂ
೩ ಗ. ತಿರ್ದಿ ಬರೆದವಂ. ಕವಿಚರಿತೆಯ ಪಾಠವೂ ಹೀಗೆ ಇದೆ.

ವಚನ ॥ ಅದೆಂತೆಂದೊಡೆ

ಮೊದಲೊಳಬ್ಜಸಂಭವಂ ಧರ್ಮಾರ್ಥ ಕಾಮಶಾಸ್ತ್ರಗಳನೊಂದು ಲಕ್ಷಾಧ್ಯಾಯದೆ ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ[೧] ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಚತುರ್ಮುಖ ಪುತ್ರಂ ಸ್ವಾಯಂಭುವೆಂಬ ಮನು ಧರ್ಮವಂ ಪೇಳ್ದಂ ಬೃಹಸ್ಪತಿಯರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಮಂ ಪೇಳ್ದಂ | ಮಹಾದೇವರ ಗಣಂ ನಂದಿಕೇಶ್ವರಂ ಸಹಸ್ರಾಧ್ಯಾಯದಿಂ ಕಾಮಶಾಸ್ತ್ರಮಂ ಪೇಳ್ದಂ | ಕಿರಿದರೊಳುದ್ದಾಲಕ ಮುನಿಯ ಮಗಂ ನೂರಧ್ಯಾಯದಿಂ ಪೇಳ್ದನದಂ ಪಿರಿದೆಂದು ಬಭ್ರುವಿನ ಮಗಂ ಪಾಂಚಾಳಂ ನೂರೈವತ್ತಧ್ಯಾಯದಿಂ ಸಾಧಾರಣ ಸಂಪ್ರಯೋಗಿತ ನ್ಯಾಸಂಪ್ರಯುಕ್ತ ಭಾರ್ಯಾಧಿಕಾರಿಕ[೨] ಪಾರಾವಾರಿ ವೈಶೇಷಿತ ಜಪತೇಷವಿಕ[೩] ಮೆಂಬೇಳಧಿಕರಣಮಂ ಪೇಳ್ದಂ ಅಲ್ಲಿ ಆರನೆಯಧಿಕರಣಮಂ ವೈಶೇಷಿತ ಜಿತ್ತಕಂ ಪಾಟಳಿಪುತ್ರಂ ಗಣಿಕೆಯರ್ಗೆ[೪] ಪೇಳ್ದನಲ್ಲದೆ ಸಾಧಾರಣಮೆಂಬಧಿಕರಣಮಂ ಚಾರಾಯಣಂ ಸಾಂಪ್ರಯೋಗಿಕಮಂ ಸ್ವರ್ಣನಾಭಂ ಕನ್ಯಾರ ಸಂಪ್ರಯುಕ್ತಮಂ ಘೋಟ ಮುಖಂ ಭಾರ್ಯಾಧಿಕರಣಮಂಗೋನರ್ತಿ[೫] ಪತಂಜಳಿಯುಂ ಪಾರದಾರಿಕಮಂ ಗಾಣಿಕಾ ಪುತ್ರಂ ಕೂಚಿ ಮಾರನುಪಷೇದಕಮಂ ಪೇಳ್ದಂನಿಂತು ಪಾಂಚಾಳನಿಂದಿತ್ತ ಪಲಬರುಮಾಚಾರ್ಯರಿಂದಂ ವೈರಚ್ಛಿನ್ನಮಾದ ಮದನಾಗಮಮನೊಂದು ಮಾಡಿ ವಾತ್ಸ್ಯಾಯನಂ ಮೂವತ್ತಾರಧ್ಯಾಯಮೇಳಧಿಕರಣದೊಳು ನಾಲ್ವತ್ತೆಂಟಕ್ಕರದ ಸಮಪಾದ ಸಹಸ್ರ ಗ್ರಂಥದಿಂ ಪೇಳ್ದನಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರರಾಜನಾಗಮ ಲೌಕಿಕ ವಿರೋಧಮಂ ಕಳೆದು ಸಾರಾಂಶಮಂ ಕೊಂಡು ಪಲವು ಮತಂಗಳನೊಂದು ಮಾಡಿ, ಪದಿನೆಂಟಧಿಕರಣಂಗಳಿಂದಳಂಕಾರಂ ಕೃತಮಾಗೆ[೬] ನಾನಾಛಂದದಿ ನೈನೂರು ಗದ್ಯ ಪದ್ಯಂಗಳಿಂ ವಿಶ್ರುತಂ ಮಾಡಿ ಪೇಟ್ದನಲ್ಲಿ ಪುರುಷಂಗಾಯುಷ್ಯಂ ನೂರು ವರುಷಮಂ ತ್ರಿಭಾಗಂ ಮಾಡಿ ತ್ರಿವರ್ಗಮಂ ಸೇವಿ-

---

೧ ಗ. ಲಕ್ಷಾಧ್ಯಾಯುವ ಮಾಡಿದನಲ್ಲಿ

೨ ಗ. ಭಾರ್ಯಾವಿಕಾರಿಕ

೩ ಗ. ಜಪನೇಷದಿಕ

೪ ಗ. ಗಣುಕೆಯರ್ಗೆ

೫ ಗ. ಗೋನರ್ತ್ಥಿ

೬ ಕ. ಕ. I ಪು. ೯೧. ‘ ದಳಂಕಾರಾಲಂಕೃತಮಾಗೆ ’

ಸುಗೆ ಬಾಲ್ಯದೊಳ್ವಿದ್ಯಾ ಭೂಮಿಯರ್ಥ ಮಿತ್ರರೆಂಬಿವನುಪಾರ್ಜಿಸಿ, ಬಳಿಯಂ ಜವ್ವನದೊಳು ಕಾಮಭೋಗಮನನುಭವಿಸಿ, ವಾರ್ಧಕದೊಳು ಧರ್ಮ ಮೋಕ್ಷಂಗಳಂ ಸೇವಿಸುವುದು ಆಯುರ್ಜ್ಞಾನಮರಿವಗಂಕುಮಲ್ಲದೆ ಮನುಷ್ಯರ್ಪರಿಮಿತಾಯುಗಳಪ್ಪುದರಿಂದ ಧರ್ಮಾರ್ಥ ಕಾಮಂಗಳ ನೊಡ-ನೊಡನೆ ದೇಶಕಾಲ ಬಲೋಪಾಯದಿಂ ಸೇವಿಸುಗೆ, ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರ ಮಾರ್ಗ-ದೊಳಂ ಧರ್ಮಜ್ಞರುಂ ಪೇಳ್ದಂಗದೊಳಂ ಧರ್ಮಂಗೆಯ್ಗೆ, ನೀತಿ ಶಾಸ್ತ್ರ ಮಾರ್ಗದೊಳಂ ವ್ಯವಹಾರ ಕುಶಲದೊಳೆ ಅರ್ಥೋಪಾರ್ಜನಂಗೆಯ್ಗೆ | ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಂಗಳಿಚ್ಛೆಯೊಳು ಮನಂಗೊಂಡು ನಡೆವುದು ಕಾಮಮಕ್ಕುಂ, ಅಲ್ಲಿ ಸ್ಪರುಶನ ವಿಶೇಷಂ ಪ್ರಧಾನ ಕಾಮಮಕ್ಕುಮಾಕಾಮಂ ಶಾಸ್ತ್ರದೊಳಂ ನಾಗರಿಕ ಜನದೊಳಂ ಕಲ್ತು ನೆಗಳ್ವುದು | ಮತ್ತಂ | ಧರ್ಮಾರ್ಥಂಗಳಿಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರಂ ಬಾರ್ತೆ | ಕಾಮಕ್ಕೆ ಶಾಸ್ತ್ರಂ ನಿಃಪ್ರಯೋಜನಮದೆಂತೆನೆ– ಪಿರಿಯ ಜ್ಞಾನಿಗಳಾವ ಶಾಸ್ತ್ರದಿಂ ನೆರೆದಪರ್ವೆಂದೊಡವು | ಋತು ಕಾಲಾದಿಗಳು ಮೊರೆ | ಧರ್ಮಂಜಾತಿ ವಿಕಲ್ಪನೆಯೆಂಬಿವೆಲ್ಲ[೧] ಪುಣ್ಯಪಾಪಮೆಂಬುದನರಿವು-ದಲ್ಲವು ಗೋಧರ್ಮಂ ಮನುಷ್ಯ ಧರ್ಮಮುಮಾಗಲರಿಯದದರಿಂ ,ಕಾಮಕ್ಕೆ ಶಾಸ್ತ್ರಂ ಪ್ರಯೋಜನಮೆಂಬುದು ಪೂರ್ವಾಚಾರ್ಯ ಮತಮೆಂತಾದುದೆಂ-ದರ್ಥಮುಂ ಶರೀರಮುಮನುಪಕ್ಷಯಂ ಮಾಡುವ ಸಂಶಯಮಂ ಮಾಡುವ ಧರ್ಮಮೆ ಬಾರ್ತೆ, ಸಂಶಯದಿಂ ನಾಳೆ ಬಪ್ಪ ಪೊನ್ನಿಂದಮಿಂದು ಬಪ್ಪ ಪಣಮೇ ಲೇಸು; ನಾಳೆ ತಿಂಬನ್ನದಿನಿಂದ[೨] ಮಿಂದು ತಿಂಬ ಲಾವಗೆ ಲೇಸೆಂಬ ಲೋಕದ ವಚನಂ ಪ್ರಮಾಣಮಾವಚನಮುಂ ಧರ್ಮಕುಪಮಾನಂ[೩] ಮಾಡಿ, ಶೂನ್ಯವಾದಿಯಾಗಿ ಧರ್ಮಮಂ ಸಂಶಯಂಗೆಯ್ವ ವೇದ[೪] ಯಜ್ಞ ಮಂತ್ರವಾದ ಜ್ಯೋತಿಜ್ಞಾನ ವಿಷಯಾದಿಗಳಿಂದುಣ್ಣಲ್ಪಟ್ಟುದದರಿಂ[೫] ಧರ್ಮಂ ನಿಶ್ಚಯಮುಂಟು ಬೀಜದುಪಕ್ಷಯಂ ಬಗೆದು ಬಿಕ್ಕೈವುದಂ[೬]

೧ ಗ. ಜಾತಿವಿಕಲ್ಪಮೆಂಬಿವೆಲ್ಲ
೨ ಗ. ನಾಳೆ ತಿಂಬ ನವಿಲಿನಿಂದ
೩ ಗ. ಧರ್ಮಕ್ಕೊಪ್ರಮಾನಂ
೪ ಗ. ಗೆಯ್ಯುವೇದ
೫ ಗ. ವಿಷವಾದಗಳಿಂ ಗುಣಪಟ್ಟುದರಿಂ
೬ ಗ. ಬಿತ್ತುವುದಂ

ಮಾಣಲಾಗದು, ಶರೀರಾರ್ಥದುಪಕ್ಷಮುಂ ಬಗೆದು ಧರ್ಮಮಂ ಮಾಣ-ಲಾಗದು| ಸರ್ವಥಾ ಧರ್ಮಂಗೆಯಿಮೆಂಬುದು ಚತುಸ್ಸಮವಾಕ್ಯ| ಅಂತಪ್ಪ ದರ್ಥಕ್ಕೆ ಶಾಸ್ತ್ರಯುಕ್ತಂಗೆಯ್ಯಲು[೧], ಪೂರ್ವಕೃತ ಪುಣ್ಯದಿಂ[೨]ದೆಂತು ಮಕ್ಕುಮಾಗದುದೆಂದು[೩]ಮಾಗದೆಂದು ನಿರುದ್ಯೋಗಿಯಾಗವೇಡ ಪುಷ್ಪಾ-ಕಾರದಿಂ ಶಾಸ್ತ್ರಮಾರ್ಗದಿಂ ಪೂರ್ವಾಪರವರಿದುಚಿತಮಪ್ಪುದಂ ನೆಗಳೆ ನಿಶ್ಚಯಮರ್ಥಮಕ್ಕುಂ ಅಲ್ಲಿಂ ಸಂಶಯ ಬೇಡೆಂಬ ಬೃಹಸ್ಪತಿಯ ವಾಕ್ಯ | ಧರ್ಮಾರ್ಥಂಗಳಿಂಗೆ ಕಾಮಂ ಪ್ರತಿಕೂಲಮಾಕಾಮಮುಂ ನಿಲಿಸುವಡೆ[೪] ಪಿರಿದುಂ ಪ್ರಮಾದಮಗ್ರಾಹ್ಯಮವಿಶ್ವಾಸಂ ಮತ್ತಮೊಳ್ಳಿತಪ್ಪುವೆಲ್ಲಮಂ ಕಾಮಂ ಕೆಡಿಸುಗುಂ | ಕಾಮವಶರಾಗಿ ರಾವಣ, ದಂಡಕ, ಸುರೇಂದ್ರ, ಕೀಚಕ ಪ್ರಭೃತಿಗಳನೇಕರು ನೀತಿಗೆಟ್ಟರು[೫] | ಅದರಿಂ ಕಾಮಂ ಸೇವ್ಯ-ಮಲ್ತು | ಆದೊಡಂ ದೋಷವಿರಹಿತ ಕಾಮಂ ಸೇವಿಸುಗೆ | ಭೈಕ್ಷುಕಂಜಿ ಅಟ್ಟುಂಬುದಂ ಮಾಣಬೇಡ[೬] ಪೆಣ್ಣಿಂಗಂಜಿ ಯುಟ್ಟುನಿಕ್ಕವೆಡೆ[೭]ನಿರ್ವಾದ-ಮಪ್ಪುದಂ ಮಾಡುವದಂತುಮಲ್ಲದೆಯುಂ

ಕಂ ||

ಒಂದಂ ತ್ರಿವರ್ಗದೊಳುವೆಸ |
ಸೊಂದಂ ಮತ್ತೆರಡು ಮುಳಿವು ವಪ್ಪಡೆ ಕೈ ಕೊ ||
ಳ್ಳೆಂದಾಚಾರ್ಯಂ ಮುನಿಯುಂ |
ಸಂಧಿಸಿ ವರ್ಗತ್ರಯಾನ್ವಿತಂ ನೆಗಳ್ಗೆ ಬುಧಂ || ೫೯ ||

---

೧ ಗ. ಅಂತಪ್ಪದರ್ಥಕ್ಕ ಶಾಸ್ತ್ರಂ ಬಾರ್ತೆಯಲ್ತೆ |
೨ ಗ. ಪುಣ್ಯದಿಂದಪ್ಪುದೆಂತುಮಕ್ಕು
೩ ಗ. ಮಾಗದುದೆಂತುಮಾಗದೆಂದು
೪ ಗ. ಸೇವಿಸುವೊಡೆ
೫ ಗ. ನೇಕರುಂ ಕೆಟ್ಟರು |
೬ ಕ. ಭೈಕ್ಷುಕಂಜಿಅಟ್ಟುದೆಲ್ಲಮಂ ಮಾಣಬೇಡ
೭ ಗ. ದಲ್ಲಿ ಕೆಳಗಿನ ವಾಕ್ಯಗಳು ಇರುತ್ತವೆ :—
ಪೆಣ್ಣಿಂಗಂಜಿ ಯುಟ್ಟುಹನಿಕ್ಕವೇಡ | ಆದರಿಂ ನಿರ್ದೋಷಮಪ್ಪ ಕಾಮಮಂ ಸೇವಿಸುಗೆ | ಮತ್ತಂ ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮದೊಳು ಸಂಶಯಮಪ್ಪುದಂ ನೆಗಳ-ವೇಡ | ನಿರ್ವಾದಮಪ್ಪುದಂ

ದಿವಸ ದಿವಸಕ್ಕೆ ಶ್ರುತಿಮತಿ ೧ |
ನವರು ದ್ವನಮಾಯುಃ ರೂಪು ತೇಜಂ ಸತ್ವಂ ॥
ತವ್ರುಗುಂ ನೆರೆತೆರೆ ರುಚಿಯಿಂ |
೨ಬಿವಕ್ಕುಮದರಿಂ ತ್ರಿವರ್ಗಪರನಕ್ಕೆ ಬುಧಂ || ೬೦ ||

ಪಿರಿಯಕ್ಕರ ॥

ಕೆಲಬರ್ಕಾಮಾಗಮಂ ಪ್ರಚ್ಛನ್ನಮದು ಸಂಭಾವಯೋಗ್ಯಮಲ್ಲದರಿಂದ-
ಮರ್ದೆವುದೆಂಬುದು |
ಲಲನಾ ಸಂಯೋಗಮದೇಂ(ದೇ)ಕಾಂತನಪ್ಪುದರಿಂದಂ ಸ್ಮರತಾಗಮಂ
ರಹಸ್ಯಂ ॥
ಜಲಜಭವನುಮದೆಂಭತ್ತುನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷ ಯೋನಿ ಮುಖ ಜೀವದಲ್ಲಿ |
ಲಲನೆ ಮಾನುಷಯೋನಿ ದುರ್ಲಭನುಲ್ಲಿ ದುರ್ಲಭಂ ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮ
ವರ್ಗಂ || ೬೧ ||

ಅವರೊಳಗೆ ಧರ್ಮಮುಂ ದ್ರ |
ವ್ಯವುಮೆರಡುಂ ಹೇತುವಲ್ತೆ ಕಾಮಕ್ಕದರಿಂ ॥
ತ್ರಿವಿಧದೊಳಂ ಕಾಮಮೆ ಮು- |
ಖ್ಯವೆಂದು ಮುನಿಮುಖ್ಯರರಿಯದೇಂ ಮಾಡಿದರೆ || ೬೨ ||

ಕಾಮಾಂಧನಿಂತೆಂದನಲ್ತೆ-

॥ ಶ್ಲೋಕ ॥ ೩ಸವೇನ ವಿಷಯಾನ್ ಕಾಲೇ ಮುಕ್ತಾಂ ಚತ್ವಾರಿ ಕಾಮಸ್ತ್ರೀ|
ಸುಖಂ ಹಿ ಸ್ಥಲಮರ್ಥಸ್ಯಾತ್ತನಿರೋಧಿ ವೃಥಾಶ್ರಿಯಂ ||೬೩||

---

೧ ಗ. ಕೃತಿಮತಿ

೨ ಕ. ಬಸುರಕ್ತಮದರಿಂ

೩ ಈ ಶ್ಲೋಕವು ತಪ್ಪುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಗ. ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಇದೆ :—
ಸೇವೇತ ವಿಷಯಾನ್ ಕಾಲೇ | ಮುಕ್ತಾಂ ಚತ್ವಾರಿ ತಾಮಸಿ |
ಸುಖಂ ಹಿ ಫಲಮರ್ಥಸ್ಯ ತಂ ನಿರೋಧಿ ವೃಥಾಶ್ರಿಯಂ ॥

ಕಂದ ||

ವಿವಿಧ ಪ್ರಜಾಭಿವೃದ್ಧಿ |
ಪ್ರವರ್ಧಕಂ ಕಾಮಮದು[೧] ಕಾರಣದಿಂ ತ್ರೈ ||
ಭುವನಂ ಕಾಮಮಯಂ ನಿ- |
ಕ್ಕವಮದರಿಂ ತತ್ವಮೆಗ್ಗಳಂ ಪೆರತುಂಟೆ || ೬೪ ||

ಜಗತೀತಳದೊಳಪುತ್ರ |
ಸ್ಯಗತಿರ್ನಾಸ್ತಿಯುಮೆನಿಪ್ಪ ಮುನಿವಾಕ್ಯಂ ನೆ ||
ಟ್ಟಗೆ ಕಾಮ ಸುಖದಿನಲ್ಲದೆ |
ನೆಗಳ್ಗುಮೆ ಪೇಳ್ಶಾತಕುಂಭಘಟಕುಚಯುಗಳೆ || ೬೫ ||

ಸುರ ದನುಜ ಗರುಡ ಯಕ್ಷಾ- |
ಸುರ ಭೂತ ಪಿಶಾಚ ಸಿದ್ಧ ವಿದ್ಯಾಧರ ಕಿ- ||
ನ್ನರ ಪನ್ನಗ ಗಂಧರ್ವ- |
ರ್ಸುರತ ಸುಖಂ ಪರಮ ಸುಖಮಿದೆಂದೆರಗಿರ್ದರು || ೬೬ ||

ಪಿರಿಯಕ್ಕರ ||

ಪಂಚ ಬಾಣಂಗಳು ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಂಗಳು ಕರ್ಣನಾಸಿಕ ದೃಗು ಜಿಹ್ವೆ ತ್ವಚಂಗಳು |
ಪಂಚ ಬಾಣನೆ ಪರಮಾತ್ಮನೆಂತೆನೆ ಭೂಜಳಾನಳ ಮರುದ್ವ್ಯೋಮಮೆಂಬ ||
ಪಂಚಭೂತಂ ಶಬ್ದ ಸ್ಪರ್ಶರೂಪುರಸ ಗಂಧ ವ್ಯಾಪಕಮಂತದು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ರೂಪಕಂ |
[೨] ಪಂಚವಿಂಶತಿ ತತ್ವಮಿದೆ ಫಲಂ ಮೋಕ್ಷ ಸುಖಮಲ್ತೆ ಕಾಮಸುಖಂ || ೬೭ ||

---

೧ ಗ. ಕಾಮಮಾದ

೨ ಗ. ಪಂಚವಿಂಶದಾದಿ ತತ್ವಮಿದೆ

ವರಾಹಮಿಹಿರನುಮಿಂತೆಂದನಲ್ತೆ–

ವಸಂತತಿಲಕ ॥

ಆತ್ಮಾ ಸಹೈತಿ ಮನಸಾ ಮನ ಇಂದ್ರಿಯೇಣ ।
ಸ್ವಾರ್ಥೇನ ಚೇಂದ್ರಿಯಮಿತಿ ಕ್ರಮ ಏಷ ಶೀಘ್ರಃ ॥
ಯೋಗೋಽಯಮೇವ ಮನಸಃ ಕಿಮಗಮ್ಯಮಸ್ತಿ ।
ಯಸ್ಮಿನ್ ಮನೋವ್ರಜತಿ ತತ್ರಗತೋಽಯಮಾತ್ಮಾ ॥ ೬೮ ॥

ಚಂ ॥

ಪರಬಲಮಂಡಲಂ ಸ್ವಬಲ ಮಂಡಲ ಧರ್ಮ ವಿಚಾರ ಚಿಂತೆ ಸಂ ।
ವರಣೆ ಕುಲಕ್ರಮಾಚರಣೆ ಕಂಟಕ ಶೋಧನೆ ಧರ್ಮಪಾಲನಂ ॥
ಗುರುನಿಯಮಂ ನಿಯುಕ್ತ ನಿಯಮಂ ಮೊದಲಾಗಿರನೇಕ ದುಃಖಮುಂ ।
ನರಪತಿಗಳ್ಗಮಕ್ಕುಮಿವು ತೃಷ್ಣೆಯಿನಪ್ಪನರಂಗೆ ಧಾತುಗಳ್ ॥ ೬೯ ॥

ಆದರಿಂ ಪಲರ್ಗೆ ಸುಸಾ ।
ರದ ದುಃಖಾನಳನನಾರಿಸಲ್ಕನುರಕ್ತಂ ॥
ಮದನೋತ್ಸಾಹಂ ಕಾರಣ ।
ಮದು ಕೂರ್ಮೆಯಿನಕ್ಕುಮದರ ಹದನಂ[೧] ಪೇಳ್ವೆಂ ॥ ೭೦ ॥

ಅರ್ಧ ಜತ್ತರಟ್ಟೆ ॥

ಯತ್ನಂಗೆಯ್ಯದ ಮುನಿಪರ ।
ಪತ್ನಿಯರುಂ [೨]ಕಾಮ ಕೃತಕ ಕಂದರ ಯತ್ನಂ ॥
ಯತ್ನಂಗೆಯ್ಯದ ವನಿತಾ ।
ರತ್ನಮುಮಾ ಕಾಮಕೃತದೆ ಕೇಡೊಡಲಿಸುಗುಂ[೩] ॥ ೭೧ ॥

---

೧ ಗ. ತೆರನಂ

೨ ಗ. ಕಾಮಕೃತಕ [ರಾ]ಪರ ಯತ್ನಂ

೩ ಗ. ಕೇಡೊದವಿಸುಗುಂ

ಕೂರಲಿವೇಳ್ವುದು ಸತಿಯರ್ |
ಕೂರದೊಡವರಿಂದ ವಸುಹರಂ ವಸುಹರವಿ ॥
ನ್ನಾರ್ರೈವಡುಳಿದ ಸಾಹಸ ।
[1]ಯಾರಳವೊ ವಿಹಿತ ವಾಕ್ಯಮಂ ಕೇಳ್ದರಿಯಾ || ೭೨ ||

ಉಪಜಾತಿ

ಶ್ಲೋಕ ॥ ಶಸ್ತ್ರೇಣ ವೇಣೀವಿನಿಗೂಹಿತೇನ ವಿದೂರಥಂ ತನ್ಮಹಿಷೀ ಜ-
ಘಾನ ॥
ವಿಷಪ್ರದಿಗ್ಧೇನ ಚ ನೂಪುರೇಣ ದೇವೀ ವಿರಕ್ತಾ ಕಿಲ ಕಾಶಿ
ರಾಜಂ || ೭೩ ||

ಅಂತುಮಲ್ಲದೆಯುಂ

ಕಲ್ಪಲತೆ ॥

ಭಾವೆ ಕೊಂದು ಮಡಗಿರ್ಪವದುವಂ[2] |
ದೇವಿ ಮೂಣ್ಡಳು ದಳಭ್ರನಂ ಮಹಾ |
ದೇವಿಯಿಂ ಶಿಖಿಗತಾರ್ಯವಾದನಾ |
[3]ಭೂಮಿಪಾಲನಳಿದಂ ವಿನತೆಯಿಂ || ೭೪ ||

॥ ಕಂದ ॥

ಪಲತೆರದ ಶಸ್ತ್ರದಿಂದಂ |
ಪಲತೆರದ ವಿಷಾನ್ನಪಾನ ಖಾನಾದಿಗಳಿಂ ॥
ಪಲತೆರದುಪಾಂಶು ವಧೆಯಿಂ |
ಪಲರುಂ ಸತ್ತರ್ವಿರಕ್ತ(ರು) ಲಲನಾಜನದಿಂ || ೭೫ ||

---

೧ ಗ. ಮಾರಳವೊ ಮಿಹಿರವಾಕ್ಯಮಂ ಕೇಳ್ದರಿಯಾ ॥
೨ ಗ. ಭಾವೆ ಕೊಂದು ಮಡಗಿಟ್ಟಳಿಂಡುವಂ
೩ ಇಲ್ಲಿ ' ವ ' ಕಾರಕ್ಕೆ ಮಕಾರ ಪ್ರಾಸವಿಟ್ಟಿದೆ.

ನೀತಿವಾಕ್ಯಮಿಂತೆಂದುದಲ್ತೆ-

ಶ್ಲೋಕ ॥ ದುಷ್ಟಾ ಭಾರ್ಯಾ ಶಠಂ ಮಿತ್ರಂ । [೧]ಭೃತ್ಯಶ್ಚೋತ್ತರ-
ದಾಯಕಃ ।
ಸಸರ್ಪೇ ಚ ಗೃಹೇ ವಾಸೋ। ಮೃತ್ಯುರೇವ ನ ಸಂಶಯಃ॥೭೬॥

ಕವಯಃ ಕಿಂ ನ ಪಶ್ಯಂತಿ ಕಿಂ ನ ದೃಶ್ಯಂತಿ ಯೋಗಿನಃ[೨] ।
ಮದ್ಯಪಾಃ ಕಿಂ ನ ಜಲ್ಪಂತಿ ಕಿಂ ನ ಕುರ್ವಂತಿ ಯೋಷಿತಃ
॥ ೭೭ ॥

ಕಂದ ॥

ಇಂತುಂ[೩] ಮನುಮುನಿ ವಾಕ್ಯಮ ।
ಮಂತುರೆ[೪] ಕಾಂತೆಯರು ಗೆಯ್ದ ಪಾಪಂಗಳು ತ ॥
ತ್ಕಾಂತನನೆಯ್ದುಗುಮದರಿಂ ।
ಕಾಂತೆಯರನುವಶೆಯರಾಗದಂದು ವಿನಾಶಂ ॥ ೭೮ ॥

ಮನುವುಮಿಂತೆಂದನಲ್ತೆ-

ಶ್ಲೋಕ ॥ ಯಾನಿ ಯಾಮಿನಿ ಗೇಹಾನಿ ಸಂಪ್ರತ್ಯಂ ಪ್ರತಿಪೂಜಿತಂ ।
ತಾನಿ ಕೃತ್ಯಂ ಡಿತೋನಿವ[೫] ವಿನಶ್ಯಂತಿ ಸಮನ್ವಿತಂ ॥ ೭೯ ॥

ವಚನ ॥

ಅಂತು ದುಃಖಂಬಟ್ಟು ಬೈವ ಪೆಂಡತಿಯಿಂ ಕೇಡಕ್ಕುಮಲ್ಲದೆಯುಂ ಬೆಸನುಮಲ್ಲದೊಡಂ ಋತುಗಾಲದೊಳಂ ರತಿಗೆಯ್ಯಲೆ ವೇಳ್ಕುಂ ಸ್ಮೃತಿ-ಗಾರನು ಮಿಂಡಕ್ಕುಮಲ್ಲದೆಯುಮಿಂತೆಂದನಲ್ತೆ[೬]

೧ ಗ. ಭೃತ್ಯಸ್ಯಾಂತರದಾಯಕಃ । ಎಂದಿದೆ.

೨ ಗ. ಕಿಂ ನ ದೃಶ್ಯತಿ ಯೋಗಿನಾಂ । ಎಂದಿದೆ. ಕಿಂ ನ ಪಶ್ಯಂತಿ ಯೋಗಿನಃ ಎಂದಿರಬೇಕು.

೩ ಗ. ಉಂತುಂ

೪ ಗ. ದುಂತುರೆ

೫ ಗ. ಕೃತ್ಯಂ ಹಿತೋನಿವ. ಈ ಶ್ಲೋಕವು ಅಶುದ್ಧವಿದೆ.

೬ ಗ. ಸ್ಮೃತಿಗಾರನು ಮಿಂತೆಂದನಲ್ತ

ಶ್ಲೋಕ ॥ ೧ಬಹಿರ್ಲೋಮೇನ ಷಣ್ಮಾಸೆ ದ್ವೇಷಿತಃ ಕರಚರ್ಮಣಾ ।
ರಾಗತಿಕ್ರವ್ಯರಿಂ ಕ್ಷಾದೇದೇಹೀತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ವಿಶುಧ್ಯತಿ ॥ ೮೦ ॥

ಕಂದ ॥

ಏನಂ ಪೇಳ್ವುದೊ ಪಲವಂ ।
ಮಾನಿನಿಗೆ ವಿರಾಗಮಾಗದಂತನುಭವಿಸು ॥
ತ್ತ್ವಾನಾರಿಯನೊಲ್ದೊಲಿಸುಗೆ ।
ಮಾನ ಯಶೋಧರ್ಮ ವಂಶವಂ ಬಯಸುವವಂ ॥ ೮೧ ॥

ರತಿಯ ಪದದಲ್ಲಿ ಗರ್ಭ ।
ಸ್ಥಿತಿಯೊಳು ಶುಕ್ಲಂ ವಿಶೇಷಮಾದಡೆ ಪುರುಷಂ ॥
ಸತಿರಕ್ತಾಧಿಕದಿಂದಂ ।
ಸತತಂ ಸಮನಾಗೆ ಷಂಡರಪ್ಪರ್ಮಕ್ಕಳ್ ॥ ೮೨ ॥

ಋತುವಿನ ರತಿಯೋಳ್ಪಿರರಂ ।
ಸತಿ ಬಯಸಿದಡವಳು ಬಯಸಿದವನಂ ಪೋಲ್ವ ॥
ಸುತರದರಿಂ ಸ್ತ್ರೀಗನುರ ।
ಕ್ತತೆಯಂ ಮಾಡಲ್ಕೆ ಕಾಮತತ್ವವೆ ಮುಖ್ಯಂ ॥ ೮೩ ॥

ಬಲಗೆಲದೆಡೆಯೊಳು ಗರ್ಭಂ ।
ನಿಲೆ ಪುರುಷಂ ವಾಮಭಾಗದಿಂ ಸ್ತ್ರೀಯೆರಡುಂ ॥
ಕೆಲದೊಳೆಮಳ್ಗಳು ನಡುವಣ ।
ನೆಲೆಯಿಂದಂ ಷಂಡರಾಗಿ ಪುಟ್ಟುವರೆಂದುಂ ॥ ೮೪ ॥

೨ಅನಿಲವುಪಪೈತ್ಯ ದೋಷದಿ ।
ನಸಿಲನ ಕುಂದಿಂದೆ ಪಂಗುಳಾಂಧಕೃಶಂ ವಾ-॥
ಮನ ಕುಬ್ಜ ಬಧಿರ ಮೂಕರು ।
ಮನೇಕ ವಿಧದಂಗಹೀನರುಂ ಜನಿಯಿಸುವರ್ ॥ ೮೫ ॥

---

೧ ಇದು ಅಶುದ್ಧ ಬಿದ್ದಿದೆ.

೨ ಗ. ಅನಿಲ ಕಫ ಪೈತ್ಯ ದೋಷದಿ । ಎಂದು ಇರಬಹುದು.

ವನಿತಾ ಲಕ್ಷಣವೆನಿತೊಳ |
ವನಿತುಂ ಪುರುಷಂಗಮಕ್ಕು ಮಿದನರಿದು ಜಗ ॥
ಜ್ಜನಮೆನಿಪುನ್ನತಿಯುಂ ತಾಂ |
ತನಗಾಗಿಪೊದೊಲಿದು ನೆಗಳ್ಗೆ ವರ್ಗತ್ರಯದೋಳ್ ॥ ೮೬ ॥

ಗದ್ಯ ॥ ಇದು ಸಕಲ ವಿಬುಧ ಜನವಿನುತ ಕಾವ್ಯಾಲಂಕಾರ ನೀತಿ ನಿಬಂಧನಮುಂ, ಛಂದೋಮಹಾರ್ಣವಮುಂ, ಕವಿತಾ ಮಹಾರ್ಣವಂ, ಶ್ರೀ ಚಂದ್ರರಾಜ ವಿರಚಿತಮಪ್ಪ ಮದನತಿಲಕದೊಳ್ ಪೀಠಿಕಾವರ್ಣನಂ, ಪಿಂಡೋತ್ಪತ್ತಿ ವಿವರಣಂ ಪ್ರಥಮಾಧಿಕಾರಂ ಸಮಾಪ್ತಂ ಮಂಗಳಮಹಾ

ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ

ದ್ವಿತೀಯಾಧಿಕಾರಂ

ಮತ್ತೇಭ ||

ತನು ಮಧ್ಯಂ ಭ್ರಮರಾಳಕಂ ಘಟಕುಚಂ ಬಿಂಬಾಧರಂ ಮೀನಲೋ |
ಚನವಬ್ಜಾನನವಬ್ಜಗಂಧಮಿಭಕುಂಭ ಶ್ರೋಣಿ ರಂಭೋರು ಕಂ- ||
ತುನಿಷಂಗೋಪಮಜಂಘೆ ಪಿಪ್ಪಲದಳಾ ಸಾಭಾಸ ಗುಹ್ಯಂ ಪಿಕ |
ಧ್ವನಿ ವಜ್ರ ದ್ವಿಜಮಾಗೆ ಪದ್ಮಿನಿಯವಳ್ಸಂಭಪ್ರವಾಳಾಧರೇ || ೧ ||

ನಳಿತೋಳ್ಮೀಗೊಗೆದೊಪ್ಪಿ ತೋರ್ಪಜಘನಂ ಬಿಂಬಾಧರಂ ವಕ್ರಕುಂ |
ತಳಮೊಂದಾಗಿರೆ ತಳ್ತ ಪುರ್ವು ರತಿ ರಾಗಂ ಗೌರವರ್ಣಂ ಸಪಿಂ ||
ಗಳ ನೇತ್ರಂ ಗುರು ಮಧ್ಯವಲ್ಪ ನಿಟಿಲಂ ರೋಮಾನ್ವಿತಂ ಜಂಘೆಗ |
ಳ್ತಿಳಜಾಮೋದಮಿದಾಗೆ ಶಂಕಿನಿಯವಳ್ಪಂಕೇಜ ಪತ್ರೇಕ್ಷಣೇ || ೨ ||

ತೊಡೆ ತೋಳಂಗುಲಿ ಕಂಧರಂ ದ್ವಿಜಮಿವೆತ್ತಂ ಕೋಮಲಂ ಭ್ರೂಕುಚಂ |
ಮಡಕಾಲ್ಕಣ್ಕಪಿ[೧]ಯೆಂಬವಲ್ಪವಧರಂ ಭಾಳಂ ಕಪೋಲಂ ಕಚಂ ||
[೨] ಕಡುವೆಂದಿಂತಿವು ತೋರವರ್ಧರತಿ ತಾಣ್ಯಂ[೩] ಬುದ್ಧಿ ಪದ್ಮಾಸ್ಯಮೊ |
ಳ್ಪುಡಿಗಳ್ಪೆಟ್ಟಿತುವಾಗೆ ಹಸ್ತಿನಿಗೆ ದಾನಾಮೋದಮುಕ್ಕುಂ ಸತಿ || ೩ ||

ಅಳಕಂಗಳ್ನಯನಂಗಳಂಗುಲಿಚಯಂಗಳ್ಜಂಘೆಗಳ್ನಾಡೆ ಕೋ |
ಮಳಮುಕ್ಕುಂ ಮೊಲೆ ಬಕ್ತ್ರ ಕಂಗಳೆನಿತುಂ ತೆಳ್ಪಿಂದ ಕೌಂಕುಳ್ಕರಂ ||
ಕುಳಿದಿರ್ಕುಂ ಪೆರತೆಂಕ ವಂದಿ ವಸುರಾಗಿರ್ಕುಂ ನಿತಂಬಂ ಮನಂ |
ಗೊಳಿಕುಂ ಬೆಟ್ಟಿತುವಾಗೆ ಚಿತ್ತಿನಿಗೆ ನಿಂಬಾಮೋದಮುಕ್ಕುಂ ಪ್ರಿಯೇ || ೪ ||

---

೧ ಗ. ಮಡಕಾಲ್ಕಣ್ಕವಿ

೨ ಗ. ನಡು

೩ ಗ ಲೌಲ್ಯಂ

ತ್ರೋಟಕ ||
ಮಾನೋನ್ನತಮೊಪ್ಪೆಸೆ ಪದ್ಮಿನಿಯೋಳ್ |
ಮೀನಧ್ವಜರಾಗದೆ ಶಂಕಿಸಿಯೋಳ್ ||
ಪೀನಂ ಕಠಿನತ್ವದೆ ಹಸ್ತಿನಿಯೋಳ್ |
ನಾನಾರತಮೆಂದರಿ ಚಿತ್ತಿನಿಯೋಳ್ || ೫ ||

ಇಂತೀ ನಾಲ್ಕುಂ ಜಾತಿಯ |
ಕಾಂತೆಯರವಯವ ಗುಣಂಗಳೊಂದೊಂದರೊಳ ||
ತ್ಯಂತಂ ಕೂಡಿದೊಡರಿನೀಂ |
ಭ್ರಾಂತೇಂ ಸಂಕೀರ್ಣ ಜಾತಿಯೆಂದಾ ವಧುವಂ || ೬ ||

ಗದ್ಯ :— ಇದು ಚಂದ್ರರಾಜವಿರಚಿತಮಪ್ಪ ಮದನತಿಲಕದೊಳು ಜಾತಿ ವಿವರಣಂ ದ್ವಿತೀಯಾಧಿಕಾರಂ ಸಮಾಪ್ತಂ

ಮಂಗಳ ಮಹಾ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ

ತೃತೀಯಾಧಿಕಾರಂ[೧]

ಸುರ ಮುನಿ ಯಕ್ಷ ರಾಕ್ಷಸ ಪಿಶಾಚ ಗಣಾಂಶಕ ಕಾಮಿನೀಜನಾಂ |
ತರದೊಳನೂನದಾನಮೃದುವಾಕ್ಯ ಮಹಾ ಮಹಿಮಾಶಿ ವಕ್ತ್ರ ಸೌಂ ||
ದರ ತರ ಪುಷ್ಪ ವಸ್ತ್ರ ವರ ಭೂಷಣೆ ಸತ್ಯರತೇಚ್ಛೆ ಸದ್ಗುಣಾ |
ದರೆ ಪತಿ ಭಕ್ತೆಯಾಗೆ ದಿವಿಜಾಂಶಕೆ ಯೆಂದರಿ ನೀಂ ತಳೋದರಿ ॥ ೧ ॥

ವಿನಯಂಗುಂದದೆ ಪಾಪದತ್ತೆರಗದೊಳ್ಪಂ ತಾಳ್ದಿ ಪೆಂಪಿಂಗೆ ನೆ |
ಟ್ಟನೆ ತಾನಾಗರಮಾಗಿ ದಾನಗುಣಮುಂ ಶೌಚತ್ವಮುಂ ದೇವತಾ ॥
ರ್ಚನಮುಂ ಸದ್ಗುರುಭಕ್ತಿ . . . . |
. . . . ಕಂಗನೆಯುವಳ್ ನೀರೇಜ ಪತ್ರೇಕ್ಷಣೇ ೨॥

॥ ಕಂ ॥

ಶೃಂಗಾರಾನ್ವಿತೆ ಲುಬ್ಧೆ ಬೆ |
ಡಂಗನ . . . . ||
. . . . ರಂ ಸೊಬ |
ಗಿಂಗಾಗರಮಾದಡರಿಗೆ ಯಕ್ಷಾಂಶಕೆಯಂ || ೩ ||

॥ ಮಲ್ಲಿಕಾಮಾಲೆ ॥

ಪ . . . . ಕರಂ ಕೋಪ
ಮುಂ ಪುಸಿಯುಂ ವಿಡಂಬದ ಪಾರುಗೆಯ್ತನ
ಮುಗ್ರ ವಿರೂಪಮುಂ ಕ . . . .
. . . . ಕ್ರುಪೆ ರಾಕ್ಷಸಾಂಶಕೆ ಯೆಂ
ದು ನೀನರಿ ಧೂರ್ತೆಯಂ || ೪ ||

---

೧. ಮೂರು ಮತ್ತು ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧಿಕಾರಗಳು ಮೈಸೂರು ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ (ಕ) ಇಲ್ಲ. ಮದ್ರಾಸ ಪ್ರತಿ (ಗ) ಯಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿದೆ.

|| ಕಂ ||

ಪಿಸುನಿ . . . . |
. . . . ಚಾರಿಣಿ ಮದ್ಯಾ ||
ವಸಥೆ ಪಿಶಾಚಾಂಶಕೆ ಭಾ |
ವಿಸು ನೀನವಳಂ ಮನೋ.. . . . . || ೫ ||

. . . .
ನೆಗೆತದಂಶಕ ತತಿ ನುಡಿ ಕೂಡಿ ಬಂದಡೆ
ಸಂಕೀರ್ಣಾಂಶಕೆ ಯೆಂದರಿಯುಧನಾ . . . .

ಗದ್ಯ ||

ಇದು ಚಂದ್ರರಾಜ ವಿರಚಿತಮಪ್ಪ ಮದನತಿಲ . . . .
|| ೬ ||

ಮಂಗಳ ಮಹಾ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ

ಚತುರ್ಥಾಧಿಕಾರಂ

॥ ಕಂ ॥

ಪಲವುಂ ದೇಶವಿಭಾ . . |
. . . . ॥
ಲಲಿತಾಂಗಿಗರುಪಿದಂ ನಿ |
ಶ್ಚಲ ಮತಿ ಮದನಾಭಿರಾಮನುದ್ಧತ ಭೀಮಂ ॥

॥ಚಂ ॥

. . . . ಗಿ ರೂಪಸಂ |
ಪದೆ ಕಡುಗಾಡಿ ಗಾರ್ತಿಗಡುವಂ ಮೆರವಳ್ಸುರತಪ್ರವೀಣೆ ನಿ |
. . . . ಬರ್ದೆಯಾದೊಡಡಾ ॥
ಸುದತಿ ವಿದಗ್ಧೆ **ಕಂನಡಿತಿ** ಯೆಂದರಿಸೀಂ ತರಳಾಯತೇಕ್ಷಣೇ॥

. . . . ದ್ದುಂಬರ್ದುಮಂ ತೋರ್ಪಗಾ |
ಡಿಯೊಳಾರ್ಗಂ ಮಿಗಿಲೆಂಬ ತಾಡನ ನಖಾಳಂ ಕೊಂ . . . .
. . . . ಡಿದ ಲತಾ ಉರ್ವಿಯುಂದನ್ಮಾಕುಂ |
ದೆಯುವಳ್ಭಾವಿಸು ಲೋಲನೇತ್ರೆ ಪಿರಿದುಂ ಶ್ರುಂ . . . . . . ॥
. . . .

ಂಸೆ ಸರ್ವಕ್ರಿಯಾ ಕುಶಲೆ ಕಷ್ಟರೂಪೆ

ಧೂರ್ತಕ್ರಿಯಾಢ್ಯೆ ಸುಡುರ್ದಲೆಯ . . . .
. . . . ದ್ಯ ಮಾಂಸಂಗಳನಾಗಳುಂ ಬಿಸುಡ
ಲಾರದವಳ್ ಸುರತಂ ನಿಷ್ಠುರಂಗಾ . . . . ॥

॥ ಕಂ ॥

ಸುರತ ಪ್ರಿಯೆ ಮಾಂಸಾಶನೆ |
ಸರೋಷೆ ಮೃದು ಪೊಲ್ಲದೊ . . . . ||
. . . . ಬೋ |
ದರೆಯಕ್ಕುಂ ಮ್ಲೇಂಚ್ಛ ವಿಷಯದಾಕೆ ವಿನೂತೆ ॥

ಶಾಸಾ . . . . |
. . . . ಮಂತ್ರ ತಂತ್ರಜ್ಞೆ ಕ ||
ಳಾಪೆ ಪರಮಾತ್ಮ ಯೋಗಿನೆ |
ತೇಪೆ ಹಿಮಾದ್ರಿ . . . . ||

. . . . ದು ದೇಶದ ವರ್ಗಳೊ |
ಳೊಂದೊಂದು ವಿಶೇಷದವರ್ಗಳನುರಕ್ತತೆಯಿ ॥
. . . . ॥
. . . . ಯೆಂದು ಬಗೆ ಮೃಗನಯನೇ |

॥ ಗದ್ಯ ॥

ಇದು ಚಂದ್ರರಾಜ ವಿರಚಿತಮಪ್ಪ . . . . ವರ್ಣನಂ ಚತು ರ್ಥಾಧಿಕಾರಂ ಮಂಗಳಮಹಾ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ

ಪಂಚಮಾಧಿಕಾರಂ

ತ್ರಿಪದೋನ್ನತಿ ||

ಖ್ಯಾತಯಶಂ ಕವಿಕುಲ ಮನೋ |
ಜಾತನಜೇಯಗುಣಂ ವಿತತಂ ||
೧ ಧಾತುಗಳುಂ ನುಡಿಗುಂ ಮನೋ |
ಜಾತನೇಂ ಸಮಂ ಬಂದಪನೆ || ೧ ||

ಮತ್ತೇಭ ||

ವಿನುತ ಶ್ಯಾಮೆ ಮೃದು ಚಿತ್ರವಿದ್ವಿಜನಖಾಕ್ಷಿ ದ್ವಂದ್ವೆ ಶೀತಾಂಗಿಮಾ |
ಸಿನಿ ಸಸ್ನಿಗ್ಧ ಭಗೋರು ಬಾಹುಯುಗೆ ಸೌಖ್ಯಾವಾಸೆ ಮಾಂ ಸೋಲ್ದ ಸು ||
ಸ್ತನಸನ್ಮಧ್ಯಮೆ ಕಾಮಿ ಬೆಳ್ಪಸದನಕ್ಕಾಶ ಕೇಶಿಮಂತಿನಿ² |
ಜನತಾ ಶ್ರೇಷ್ಠೆ ಬೃಹದ್ಗುಣಾಭಗೆ ³ ಖಘಾತ್ಮ ಸ್ತ್ರೀ ಮನೋವಲ್ಲಭೆ || ೨ ||

|| ಚಂ ||

ವಿನಯ ಮಾನಂದವಂ ಸಖಿಯರೊಳ್ಪೊಗಳ್ದಳ್ಕರನುಂಟುಮಾಡಿ ಕಾ |
ಮಿನಿಯ ಮುಖಾಬ್ಜಮಂ ನಯದಿ ನೋಡಿ ಕಡು ನಗೆಗೂಡಿ ಕೂರ್ಮೆಯಂ||
ಮನಮರಿದಿಚ್ಛೆಯಿಂ ಸಲಿಸಿ ಬಿಚ್ಚತದಿಂ ಸುರತಾನುರಾಗಮಂ |
ಜನಿಯಿಸಿ ಕೂಡೆಗೆಲ್ಗೆ ಚದುರಿಂ ಚದುರಂ ಖಘಧಾತುವಪ್ಪಳಂ || ೩ ||

---

೧ ಗ. ಧಾತುಗಳುಂ ನುಡಿಗುಂ ನಿಜ
ಕಾಂತೆಗೆ ನೀತಿವಿದಂ ಸತತಂ ಪ್ರಿಯಳೀ ||

ಕಂದ ||

ಪಲ ತೆರದಾಳಾಪದೊಳೀಂ | ಲಲನೆಯುರಂ ಪ್ರಕೃತಿ ಭೇದದಿಂದನುಭವಿಪಂ ||
ಗಲರಂಬಿನಿಕ್ಷುಚಾಪದ | ಬಲದ ಮನೋಜಾತನೇಂ ಸಮಂ ಬಂದಪನೇ ||
ಮೇಲಿನ ತ್ರಿಪದೋನ್ನತಿಯ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಚರಣವು ಈ ಕಂದದ ಕಡೆಯ ಪಾದದ ಭಾಗವಾಗಿದೆ. ಕ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಕಂದವಿಲ್ಲ.

೨ ಗ. ಸದನಕ್ಕಾಶಕ್ತೆ ಸೀಮಂತಿನೀ

೩ ಗ. ಬೃಹದ್ಗುಣೋಭಗೆ

|| ಕಂ ||

ಮಾಗಿಯ ದಿವಸಂ ಘನರತಿ |
ರಾಗವನುತ್ಸವದಿ ಮಾಡುಗೆಂದುಂ ಬೆಳಗ ||
ಪ್ಪಾಗಳು ಕೂಡದೆ ವಿನುತದಿ |
ಭೋಗಂಗಳ್ನೆಳಸಿ ಕೂಡಿಗೆಲ್ಲಾ ವಧುವಂ || ೪ ||

|| ಚಂ ||

ಅತಿ ಪರುಷೋಕ್ತಿ ಕರ್ಕಶವರಾಂಗೆ ವಿಭಿನ್ನಕಚಾಗ್ರೆ ತನ್ನಿದು- |
ರ್ಮತಿ ಕಠಿಣಾಂಗೆ ಶೀಘ್ರಗತಿ ಸಂಚಳಗಾತ್ರೆ ಸಕೋಪೆ ಮಿೂನ ಸಂ ||
ವ್ಮಿತ ವರ ನೇತ್ರಯುಗ್ಮೆ ಬಹುಭೋಜನೆ ನೀಲ ವಿಭೂಷಣೇಚ್ಛೆ ದು- |
ಸ್ಥಿತಿಯುತೆ ಮಾರುತ ಪ್ರಕೃತಿಯಕ್ಕುಮವಳ್ತರಳಾಯತೇಕ್ಷಣೇ || ೫ ||

ಮತ್ತೇಭ ||

ರತಿಯಂ ನಿಷ್ಠುರದಿಂ ಪೊಣರ್ಚಿ ಕಡುಪಿಂದಂ ಬೈದು ಮೈಯೆಲ್ಲಮಂ |
ಸತತಂ ಸಿಂಗರಿಸುತ್ತುಂ[೧] ಬುರಾಡಿ ಗಡುವಂ ಮುಗ್ಗೊಪ್ಪಿನಂ ಪೊಯ್ದುತೀ ||
ವ್ರತೆಯಿಂ ಕಿಂಕಳೆ ಮಾಡಿ ನಿರ್ದಯತೆಯಿಂದಂ ಚುಂಬನಂಗೆಯ್ದು ಮಾ |
ರುತ ಧಾತುಗೆಟ್ಟಿಂತುಮ್ಮಳ[೨] ಬಸದೆ ಮಾಡಲ್ಬಲ್ಲವಂ ಬಲ್ಲವಂ || ೬ ||

|| ಕಂದ ||

ಕುಂತಳಮು ತೆಗೆದೊತ್ತಿನಿ |
ರಂತರದೊಳೆರಡನೆಯ[೩] ಜಾವದೊಳ್ನೆರೆವುದು ನೀಂ ||
ಭ್ರಾಂತೇಂ ವೈಶಾಖದೊಳ |
ತ್ಯಂತಂ ಸುರತಮನೊಡರ್ಚಿ ಮಚ್ಚಿಸುವವಳಂ || ೭ ||

---

೧ ಗ. ಸಿಟ್ಟುಸಿರುಂ
೨ ಗ. ಧಾತುಸ್ಥಿತಿಯುಪ್ಪಳಂ
೩ ಗ. ರಂತರವೆರಡನೆಯು

ಮಹಾಸ್ರಗ್ಧರೆ ॥

ನಯನಂ ದಂತಂ ಮುಖಂ ತಾಮವು ಪಸುರೆಸಗುಂ ಪೂತಿ ಗಂಧಂ
ಸಮಸ್ತಾ ।
ವಯಮಂ ಮೇಲ್ವಾಗಿ ಕೆಂಪುಂ ಮಿಸುಪಮನೊಳಕೊಂಡಿರ್ಕುವೋರಂತೆ
ತಂಪಂ ॥
ಬಯಸುತ್ತಿರ್ಪಳು[೧] ನಿತಾಂತಂ ಮುನಿಸೊಷಗೆಗಳುಂ ತಕ್ಷಣಂಗಳ್ಸರಾಗೋ।
ದಯೆ ಲೌಲ್ಯ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಪೈತ್ಯ ಪ್ರಕೃತಿಯ ವಧುವಾರಕ್ತ ಭೂಷೇಚ್ಛೆ
ಯಕ್ಕುಂ ॥೮॥

ನಂದನಮುಂ ಲತಾಭವನಮುಂ ಕೊಳನುಂ ಪುಳಿನ ಸ್ಥಳಂಗಳುಂ ।
ಚಂದನಮುಂ ಹಿಮಾನಿಳನುಮಿಂದು [೨] ಕಾಂತಮುಂ ॥
ಕುಂದದ ತಾಣದೊಳ್ಪದುರ [೩] ಸುರತೋತ್ಸವ ಚುಂಬನ ಭೂಷಣಂಗಳಂ ।
ಸಂಧಿಸಿ ಗೆಲ್ಗೆ ಪೈತ್ಯದವಳಂ ನಯದಿಂ ತರಳಾಯತೇಕ್ಷಣೇ ॥ ೯ ॥

॥ ಕಂದ ॥

ಮುಳಿದು ತಿಳುಪಿದಡೆ ತಿಳಿದಾ ।
ಗಳೆ ಮುಳಿಯಿಸಿ ತಿಳಿಪಿ ಮೃದು ರತೋತ್ಸವದಿಂದಂ ॥
ಮಳೆಗಾಲದೊಳಿರುಳರ್ಧಂ ।
ಗಳೆದಿಂ ಬಳಿಕೆಳಸಿ ಕೂಡಿಗೆಲ್ಗಾ ವಧುವಂ ॥ ೧೦ ॥

ಕಾಲಂ ದೇಶಂ ಪ್ರಕೃತಿಗ ।
ಳಾಳೋಚಿಸಿ ಸಹಜಮಕ್ಕುಮಾದೊಡಮೇಂ ನೀ- ॥
ಳಾಳಕಿ ರತಿಕಾಂಕ್ಷೆಯ ।
ಕಾಲದೊಳಂ ನೆರೆಯೆ ನೆರೆಯೆ ನೆರೆಗುಂ ಸುಖಮಂ ॥ ೧೧ ॥

---

೧ ಗ. ಬಯಸುತ್ತಿರ್ಪ್ಪಳ್ ನಿತಾಂತಂ
೨ ಗ. ಮಿಂದು ಕರಂಗಳು ಮಿಂದುಕಾಂತಮುಂ
೩ ಗ. ತಾಣದೊಳೊಯ್ದು ರತೋತ್ಸವ

ಇಂತೀ ಪೊತ್ತಿನ್ನದೆ ನಿ |
ದ್ರಾಂತದೊಳೆಂತಪ್ಪ ಪೊತ್ತರೊಳುಮೆಲ್ಲರ್ಗಂ ||
ಕಂತೂತ್ಸಾಹಂ[1] ಪೆರ್ಚುಗು |
ಮಿಂತಿದರಿಂದರಿದು ಕೂಡೆ ಕೂರುಗುವೊಳ್ಪಂ[2] || ೧೨ ||

ಇಂತೀ ಪ್ರಕೃತಿ ಗುಣಂಗ- |
ಳ್ಕಾಂತೆಯರೊಳ್ಬೆರಸಿ ತೋರೆ ಸಂಕೀರ್ಣಯರಾ ||
ದಿಂತಿವರ ಭೇದಮಂ ನಯ |
ದಿಂ ತಿಳಿದೊಡಗೂಡಿ ಗೆಲ್ದೊಡಾತಂ ಚದುರಂ || ೧೩ ||

ಗದ್ಯ:— ಇದು ಚಂದ್ರರಾಜ ವಿರಚಿತಮಪ್ಪ ಮದನತಿಲಕದೊಳು ತ್ರಿದೋಷ ಪ್ರಕೃತಿ ವರ್ಣನಂ ಪಂಚಮಾಧಿಕಾರಂ ಸಮಾಪ್ತಂ ಮಂಗಳ ಮಹಾ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ

---

೧ ಕ. ಕಂತುವಿನುತ್ಸಾಹಂ

೨ ಕ. ಕೂರುಗು ನೋಳ್ಪಂ

ಷಷ್ಠಾಧಿಕಾರಂ

ವನಿತೆಯರುತ್ತಮ ಮಧ್ಯಮ |
ಕನಿಷ್ಠ ನಾಯಕಿಯರೆಂದು ಮೂರುಂ ತೆರದಿಂ ||
ವನಿತೆಯರಪ್ಪರ್ ಜಗದೊಳು |
ವಿನುತೆ[1] ನೀನವರ ಭೇದಮಂ ಕೇಳ್ವೇಳ್ವೆಂ || ೧ ||

ವಿದ್ಯುನ್ಮಾಲೆ ||

ಅಂಬೂದ್ಭೂತಾಸ್ಯಂ ಸನ್ಮಧ್ಯಂ |
ಕಂಬುಗ್ರೀವಂ ಪ್ರಾಕುಶ್ರೋಣೀ ||
ಬಿಂಬಂ ಭೃಂಗಾಳೀವತ್ಕೇಶಂ |
ಬಿಂಬೋಷ್ಠಂ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸ್ತ್ರೀಗಕ್ಕುಂ || ೨ ||

ಕಳಕಂಠ ||

ನೆಗಳ್ದ ಚತುಃಷ |
ಷ್ಟಿಗಳೆರಡುಂ ನೆ ||
ಟ್ಟಗೆ ವಿದಿತಂ ಕೂ |
ರ್ಮೆಗೆ ಮಿಗೆ ಕೂರ್ಪರ್ || ೩ ||

ಮಲ್ಲಿಕಾಮಾಲೆ ||

ಹಾವಭಾವ ವಿಲಾಸ ವಿಭ್ರಮ ಯುಕ್ತೆ ಚೆಲ್ವೆ ಮನೋಜ್ಞೆ ನಾ |
ನಾ ನಿಧೋದ್ಧುರತಿ ಪ್ರವೀಣೆ ಕಳಾಗಮಜ್ಞೆ ವಿದಗ್ಧೆ ನಿಃ ||
ಕೇವಲಂ ಶುಚಿಯುಕ್ಕುಮುತ್ತಮಮಪ್ಪ ಗಾಯಕಿ[2]ಯೆಂದು ಸ |
ದ್ಭಾವದಿಂದರಿವಂ[3] ಮನೋಭವನೆಂಗುಮಿಂದುನಿಭಾನನೇ || ೪ ||

೧ ಗ. ವಿನೂತೆ ೨ ಕ. ಶುಚಿಯುಕ್ಕು ಮುಖ್ಯಾಂಗನಾಗೊಪ್ಪ
೩ ಕ. ದ್ಭಾವಿಂದಲಿವಂ

ಶಾರ್ದೂಲ ವೃತ್ತ ||

ಇಂತೀ ಪೇಳ್ದ ಗುಣಾಂಗಳುಂ ನೆರೆಗೆ ಮೇಣ್ಕಿಂದಿರ್ಕೆ ಪೆರ್ಚಿರ್ಕೆ ಮೇ |
ಣಂತಾ ವೇಶ್ಯಯನಾವಗಂ ಗಣಿಕೆಯಂ ಮಾಡಿಟ್ಟು ನಾಣ್ಮೆ[೧]ನಿಂ ||
ದಂತಾ ಬೋದರೊಳೊರ್ಬರಿರ್ಬರು ಮದಕ್ಕಿಕ್ಕೋಟಿ ಯೆಂಬಂತಿದೆಂ ||
ದಂತಾಗಳ್ನಿಜ ಕಾಂತೆಗೋತು[೨] ನುಡಿದಂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಪುಷ್ಪಾಯುಧಂ || ೫ ||

ಕಂದ ||

ಉತ್ತಮ ವನಿತಾ ಗುಣಗಣ |
ವೆತ್ತಂತನಗಿಲ್ಲದಿದ್ದೊಡುಳ್ಳನಿತುಂ ಸೋ ||
ತಾ ತಾಂ[೩] ನಡೆವಳು ಮಧ್ಯಮೆ |
ವೃತ್ತಕುಚೆ ಕನಿಷ್ಠೆಯಿನಿತು ಗುಣವಿಲ್ಲದವಳ್ || ೬ ||

ಉತ್ಪಳ ||

ಎಲ್ಲಿದನೊಳ್ಳಿದಂ ಗುಣಿ ಸುರೂಪಿ ಕುರೂಪಿ ನಿಸಾರಿ[೪]ನುದಾರಿ ಚಿತ್ತಮುಂ |
ಬಲ್ಲನೊರಂಟನಲ್ಲನನೃತಂ ನುಡಿಯಂ ಪ್ರಭು ಶೌಚಿ ಪಾಸಮುಂ ||
ಕಲ್ಲನಮಾನ ಭೋಗಿ ಚದುರಂ ಸುಲಲಿತಕಾರನ[೫]ಪ್ಪವಂ |
ಗಲ್ಲದೆ ಸೊಲ್ಲುಮೇ ಮನದೊಳುತ್ತಮ ನಾಯಕಿ ನೀಲಕುಂತಳೇ || ೭ ||

ಕುಂತಳೆ ||

ನಟವಿಟ ಹೀನ ದೀನವರ[೬] ಯಾಚಕ ಮಲ್ಲಗೊಲ್ಲ ಸ |
ದ್ಭಟ ಪಟು ಪುಷ್ಟ ಶಿಷ್ಟ ಸುಕವೀಂದ್ರ ಮುನೀಂದ್ರ ವಿದಗ್ಧ ಮುಗ್ಧನಿ ||
ಚ್ಚಟ ಪಟು ವಾದಿ ವಂದಿ ಬುಧ ಮಾಗಧ ನಿತ್ಯ[೭]ನಿಕೃಷ್ಟಭಾವಲಂ |
ಪಟಕಟ ಕಕ್ಷ ಮಾನಧನಮುಂ ಕುಡುವಂಗಡೆನಿಪ್ಪವಂ ಪ್ರಿಯೇ || ೮ ||

---

೧ ಗ. ನುಣ್ಮಾತಿನಿಂ ೨ ಗ. ಕಾಂತೆಗೊಂಡು ನುಡಿದಂ ೩ ಗ. ದಾತ್ತ್ರಂ
೪ ಗ. ಕುಲಜ್ಞನುದಾರಿ ಚಿತ್ರಮುಂ ೫ ಗ. 'ಚದುರಂ ಸ × × × ಕಾರನಪ್ಪಿವಂ'
೬ ಗ. ವಟು ೭ ಗ. ಶ್ರೇಷ್ಠ

ಏಕಾಕ್ಷರಿ ಕಂದ ॥

ನಿನ್ನನ್ನಂ ನಿನ್ನನ್ನೆಂ ।
ನಿನ್ನಾಂನುನನನ್ನ ನಿನ್ನನನ್ನೆಂ ನಿನ್ನಂ ॥
ನಿನ್ನನ್ನಾಂ ನಾಂ ನೀನೆನೆ ।
[1]ನಿನ್ನೆನ್ನಂ ನನ್ನಿಂ ನಿನ್ನನಾ ನಿನನೇನೇಂ ॥ ೯ ॥

ದ್ವ್ಯಕ್ಷರಿ ॥

ದನುನಂದನ ನಿನನಂದನ ।
ನಿನನಂದನ ನಿನನ ನಂದನನ ನಂದನನಂ ॥
ದಿನನಂದನ ನೆಂದನುದಿನ ।
ದನನಿನನಾನನ್ನನಾದೆನಾಂದಂ ನಿನ್ನಂ ॥ ೧೦ ॥

ತ್ರ್ಯಕ್ಷರಿ ॥

[2] ದಾನನಂದನಂ ಮಾನಾ ।
ಮಾನಂ ಮಾನಿನೀಮನೋಮದನಂ ॥
ಮಾನಿನಂ ನಾನಾ ನಾಮದಿ[3]ನಂ ।
ದನನುದ್ದಾಮ ದಿನಿದಂ ದಾಮಂ ॥ ೧೧ ॥

ಅಕಾರಾಂತ ಕಂದ ॥

ಹರ ಹಾಸ ಧವಳ ಕಮಳಾ ।
ಕರಶರಧವಳಾಭ್ರಹಾರತಾರಾಚಳ ಪಾಂ ॥
ಡುರ ಪತ್ರ ಖಂಡ ತಾರಾಂ ।
ಬರರಂಗಾ[4]ಜಳ ಶಶಾಂಕ ಶಂಕರವಲಯಂ ॥ ೧೨ ॥

---

೧ ಗ. ನೀನೇಂ ನನ್ನಂ ನಿನನ್ನ ನಾನಿನನೇನೇಂ ॥ ಕರ್ಣಾಟಕ ಕವಿಚರಿತೆ I, ೯೫ರಲ್ಲಿ ಕಡೆಯ ಸಾಲು ಹೀಗಿದೆ :— ನಿನ್ನೆನ್ನಂ ನನ್ನಿ ನಿನ್ನನಾ ನಿನನೆನ್ನೆಂ ॥
ಗ. ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಹೀಗಿದೆ :— ನೀನೇಂ ನಂನಂ ನೀನಂನ ನಾನಿನನೇನೇಂ ॥

೨ ಗ. ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಪದ್ಯವು ಹೀಗಿದೆ :—
ದಾನನಂದನಂ ಮಾನಾ । ಮಾನಂ ಮಾನಿನಿ ಮನೋಮದನಂ ಮಾದಿನಂ ॥
ನಾನಾನಾಮನಂದನನು । ದ್ದಾಮದಿನಿದಂದಾಮಂ (?) ॥

೩ ಕ. ಕವಿಚರಿತೆ I ೯೬ರಲ್ಲಿ ಹೀಗಿದೆ :—
. . ನಾಮನಂದನನುದ್ದಾಮ ನಿನಿದಂ ದಾಮಂ ॥

೪ ‘ ಬಲಗಂಗಾ ’ ಎಂದು ಇರಬೇಕು.

ನಿರೋಷ್ಠ್ಯ ಕಂದ ॥

[1]ಖರಕಿರಣನ ತನಯನ ಖರ ।
ಕಿರಣಕರ ದಶರಥನ ನಳನಜಳಜ ಜನಧರಾ ॥
ವರನ ಶಶಧರನ ಚಕ್ರನ ।
ಚರಿತೆಯೆ ನಿಜಚರಿತವೆನಿಸಿದಾತನನೊಲ್ದುಂ ॥ ೧೩ ॥

ಇದುವೆ ಜತ್ತರಟ್ಟವುಮಕ್ಕುಂ

ಸ್ರಗ್ಧರೆ ॥

ಭೀತಂ ಲೋಚಂ[2] ಶಠಂ ನಿರ್ಗುಣಿ ಕಿಸುಗುಳಿಗಂ ನಿರ್ಲಜ್ಜಂ ಪಾಪಿಕಳ್ಳಂ।
[3]ಭೂತೆಗಂ ಕಾತರಂ ನಾಣಿಲಿ ಕುಳಿಗಳ ಪಾದೊಡಗಂ[4] ನೀಚನುಗ್ರಂ ॥
ವಾತಾತ್ಮಂ ಚಿಲ್ಲನೂನಂ ಪಿಸುಣಿಗನಳಿಪಂ ಸಂಚಳಂ ಪಾರೊರಂ ಟಂ[5] ।
ಮಾತಂ ಕಾಯಂ ಜಡಂ ವಂಚಕನುರ ನಳಿಯಾಣ್ಮಾರ್ಖ
ನಾಚಾರಹೀನಂ ॥ ೧೪ ॥

ಓಕಾರಾಂತ ಕಂದ ॥

[6]ಓವೋವೋವ್ವೊ ಕೋವೊ ।
ವೋಪೋ ಪೋತೋನೋ ಪೋಪೊಯ್ವೊಳ್ಗೊಲೋ ॥

---

೧ ಗ. ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಹೀಗಿದೆ :—
ಕರಕಿರಣನ ತನಯನ । ಕರಕಿರಣ ದಶರಥನ ನಳನ ಜಳಜಜನಧರಾ ॥
ವರನ ಶಶಧರನ ಚಕ್ರನ । ಚರಿತೆಯೆ ನಿಜ ಚರಿತಮೆನಿಸಿದಾತನನೊಲ್ದುಂ ॥
ಕ. ಕವಿಚರಿತೆಯಲ್ಲಿ (ಪು. ೯೬) ಹೀಗಿದೆ :—
ಖರಕಿರಣನ ತನಯನ ಖರ । ಕಿರಣನ ದಶರಥನ ನಳನ ಜಲಜ ಜನಧರಾ ॥
ವರನ ಶಶಧರನ ಶಕ್ರನ । ಚರಿತೆಯೆ ನಿಜಚಂತವೆನಿಸಿದಾತನನೊಲ್ದುಂ ॥

೨ ಗ. ಲೋಕಂ ೩ ಗ. ಬೂತೆಗ್ಗಂ ೪ ಗ. ರೊಡಗಂ ೫ ಗ. ಪಾರೊರಂಟಂ

೬ ಗ. ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಹೀಗಿದೆ :— ಓಕಾರಾಂತ ಕಂದ ॥ ಅನುಷ್ಟುಪ್ ॥
ಓವೊ ವೊಲ್ವೊ ಕೋವೊ ವೋಪೊ । ಪೋತೋ ನೋಪೋ ಪೊಯ್ವೊಳ್ಗೊಲೊ ॥
ಕೋವೋಳ್ವೊಯ್ವೋ ಸೋವೋಂ ಕೋಳ್ಗೋ । ಳ್ಗೊಂದೋ ನೊಂದೋ
ನೋರ್ಪೋ ಪೋವೋ ॥
ಕವಿಚರಿತೆಯ ಪಾಠವು ಹೀಗಿದೆ :—
ಓವೋ ವೋಲ್ವೋ ತೋವೋ ವೋವೋ । ಪೋವೋ ನೋಪೋ ಪೋಯ್ವೋ
ಳ್ಗೊಲೋ ॥
ಕೋವೋಲ್ವೋಯ್ವೋ ಸೋವೊಂಕೊಳ್ಗೊಳ್ । ಗೋವೊಂ ನೊಂದೋ
ನೋರ್ಪೋ ಪೋರ್ವೋ ॥

ಕೋವೋ ಲ್ವೋಯ್ವೋ ಯೋಸೋ ।
ವೋಂಕೋಳೊಂದೋ ನೋರ್ಪೋ ಪೋರ್ಪೋ ॥ ೧೫ ॥

ಒಕಾರಾಂತಮುಮೋಕಾರಾಂತಮುಮೊಡಗೂಡಿದ ಕಂದ[೧] ॥

ಒಲೆದೋರೆ ಪೊಳೆವೋ ।
ರಲೆತೋತೋ ಪೋಗೆಂಬೊಡೆ ವೋಡೆಂದೊಡೆವೋ ॥
ಬೆಳ್ವಿಲೆಗೊಲೆವೋ ಪೊಣ್ವಡೆ ।
ಪೊರೆವೊರೆವೊ ಕೆಂದೋಳ್ಗೆ ಕೊಳ್ಳೆನೊಡವೋಂಬೆಳ್ವೊ ॥ ೧೬ ॥

ಎನಿಪ ವನನುತ್ತಮಸ್ತ್ರೀ ।
ಜನವೋತೊಡಗೂಡದರ್ಥದಾಪೇಕ್ಷ್ಯೆಯೊಳಂ ॥
ಬಿನಿ ಕೂರ್ಪಂ[೨] ತಿರ್ಪರದೆ ।
ತೆನೆ ಘನ ಕುತ್ತಕ್ಕಳಿಕೈಪೆಮುರ್ದುಂ ಬರವೋಲ್ ॥ ೧೭ ॥

ಒಡನೊಡನೆ ಮುಳಿದು ತಿಳಿವಂ ।
ಗುಡುಗದೆ ಕಿರಿಕಿರಿದನರಿದು ಕುಡುವಂ ಕುಡುವಂ ॥
ಕುಡದಂಗೆ ಸುರತ ಸುಖಮಂ ।
ಪಡೆವಂಗೆ ವಿಮುಗ್ಧ ಮಧ್ಯಮಾಂಗನೆ ಸೋಲ್ಗುಂ ॥ ೧೮ ॥

---

೧ ಕ. ಕವಿಚರಿತೆ :— ' ನೊಡಗೂಡಿಸುದರ್ಕೆ ' ಅಲ್ಲಿ ಈ ಪದ್ಯವು ಹೀಗಿದೆ :—
ಒಲೆದೊರೆಪೊಳೆವೊರೆಲೆ ತೊತೊ । ಪೋಗೆಂಬೊಡೆ ವೋಡೆಂದೊಡೆವೋ ॥
ಬೆಳ್ಪಿಲೆಗೊಲೆವೋಪೆಳ್ವೊಡೆಪೊರೆವೊರೆವೋಕೆಂದೊಳ್ಗೆ ಕೊಳೆನೋಡೊವೊಲ ಬೆಳ್ವೊಂ ॥

ಗ. ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಪಾಠಭೇದವಿದೆ :—
ವೊಲೆದೊರೆ ಪೊಳೆವೊ । ರೆಲೆ ತೊತೊ ಪೊಗೆಂಬೊಡೆ ಪೊಡೆಂದೊಡೆ ॥
ಳ್ಪಿಲೆ ಗೊಲೆವೊ ಪೇಳ್ವೊಡೆ । ಪೊರೆವೊರೆ ವೊಕೆಂದೊಳ್ಗೆ ಕೊಳೆನೊಡೊವೊಂ ಬೆಳ್ವ ॥

೨ ಗ. ತೀರ್ಪ್ಪರದೆಂ ।
ತೆನೆ ಘನಕುತ್ತಕಳ್ಕಿ ಕೈಪೆಯ ಮುರ್ದುಂಬರವೊಲ್ ॥

ಉಜ್ವಳ ||

ಅಳಲಿಪಂ ಜಡಿವಂ ಕಡಿಕೆಯ್ವಂ ಕೆಮ್ಮನೆ ಖಂಡಿಸಿ ಕಾಡುವಂ |
[೧]ಮುಳಿದು ದಂಡಿಪನಾಗಳೆ ಮೇಗಂ ತೋರುವನಂತೆಯು ಮುಂತೆ ತಾ ||
ಗಳವನ ಸ್ಥಿರನೀಯನೆನಿಪಂಗೊಲ್ದು ಕನಿಷ್ಠ ವಧೂಜನಂ |
ಸುಳಿಗುಮೆಂದರ್ದಿ ಭೂಪದಿನಿ[೨]ಪಾಮನ್ಮಥ ಸನ್ನಿಭವಲ್ಲಭಾ || ೧೯ ||

ಗದ್ಯ:—ಇದು ಚಂದ್ರರಾಜ ವಿರಚಿತಮಪ್ಪ ಮದನತಿಲಕದೊಳು ಉತ್ತಮ ಮಧ್ಯಮ ಜಘನ್ಯನಾರಿಯರ[೩] ವರ್ಣನಂ ಷಷ್ಠಾಧಿಕಾರಂ ಸಂಪೂರ್ಣಂ ಮಂಗಳ ಮಹಾ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ

---

೧ ಕ. ಉಳಿದು   ೨ ಗ. ಭೂಪಡಿಗಿಪಾ   ೩ ಗ. ಜಘನ್ಯ ನಾಯಕಿ

ಸಪ್ತಮಾಧಿಕಾರಂ

ವಯಸವಿಭೇದದಿಂ ಬಾ |
ಲೆ ಯೌವನೆ ಪ್ರೌಢೆ ಲೌಲ್ಯೆಯೆಂದಿಂತು ಧರಿ ||
ತ್ರಿಯೊಳಪ್ಪನಾಲ್ವರ್ಕಳಂ |
ತೆಯರಂದಮನಿಂತೆಂದು ನೀಂ ಕೇಳ್ವೊಳ್ಪಿಂ || ೧ ||

[1]ಪದಿನಾಲ್ಕು ಬಾಲೆಗೆ ಮೂವ |
ತ್ತದಟಿನ ಯೌವನೆಗೆ ನಾಲ್ವತ್ತೆರಡಾ ಪ್ರೌಢಾ ||
ಸ್ತ್ರದವಾಕೆಗೆ ಮೀಹಂದ |
ಪ್ಪದಂಗನೆಗಂ ಮೇಲೆ ಲೌಲ್ಯೆಗಬ್ದಂ ವನಿತೆ || ೨ ||

ರಥೋದ್ಧತ ||

ತಂಬುಲಂ ಕುಸುಮಮಿಂಬು ಪಣ್ಣಲಂ |
ಡಂಬದಾಟಮಿನಿಯೂಟಮುಜ್ಜುಳಂ ||
ದೆಂಬ ಮಾತು ಮೃದು ಸಂಪ್ರಯೋಗಮೊ |
ಳ್ಪಿಂಬವಂ ನೆರೆದು ಗೆಲ್ಗೆ ಬಾಲೆಯಂ || ೩ ||

ಕಂದ ||

ತುಡುಗೆಗಳಿಂ ವಸ್ತ್ರಗಳಿ |
ನೆಡಂಬಡಣಮಿಲ್ಲದಿರ್ಪ ಭೋಗದಿನಿಂಪಿಂ ||
ಗೆಡೆಗೊಂಡು ಸುರತ ಸುಖಮಂ |
ಪಡೆಗಾ ಯೌವನೆಗೆ ಕೂರ್ಮೆಯಂ ಚದುರ ವಿಟಂ || ೪ ||

ಎಡೆಯಕ್ಕರ ||

ಕರಜಮೆರಡರಿಂ ಬೆಕ್ಕು ಪಾಯ್ವಪಾಂಗಿನಿಂ |
ತ್ವರಿತದಿಂ ಪೆಗಲನೊತ್ತು ಗುಹ್ಯಾಸನದಿಂ ||
ತಿರುತೆ ಕರ್ಣಮೂಲಮಂ ಚುಂಬಿಸೆ ಬಾಲೆಗೆ |
ಸುರಿಗುಂ ಕಾಮಾಂಬು ನಿಶ್ಚಯಮಿದನಱಿಗೆ || ೫ ||

೧ಗ. ಪದಿನಾಲ್ಕುಬಲೆಗೆ

ಕಂದ ||

ಅತಿ ಚದುರತೆಯಿಂ ಸೌಖ್ಯದಿ |
ನತಿಶಯ ರತಿಯಿಂ ಸಚುಂಬನಾಲಿಂಗನ ಪೀ ||
ಡಿತದಿಂ ಪ್ರೌಢೆಯನಾಗಳೆ |
ಮಱಿಗಿಡೆ ಗೆಲ್ಗುಂ ವಿಟಂ ದಿಟಂ ಚಂದ್ರಮುಖಿ || ೬ ||

ಮನವಾರ್ತೆಯ ನಂಟರ ಮಾ |
ತಿನ ಕೂರ್ಮೆಯನುಂಟು ಮಾಡಿ ಗೌರವದಿಂ ಮೆ ||
ಲ್ಪನೆ ತೋರಿ ರತಿಯೊಳೆಂದುಂ |
ಮನಮಱಿದೊಡಗೂಡೆ ಲೌಲ್ಯೆಯಂ ಗೆಲ್ಗರಿವಂ || ೭ ||

ಗದ್ಯ :— ಇದು ಸಕಲ ಬುಧಜನವಿನುತ ಕಾವ್ಯಾಲಂಕಾರ, ಸೇತಿ ಬಂಧನಮುಂ ಛಂದೋಮಹಾರ್ಣವಮುಂ ಕವಿತಾಮಹಾರ್ಣವಂ ಶ್ರೀ ಚಂದ್ರರಾಜ ವಿರಚಿತಮಪ್ಪ ಮದನತಿಲಕದೊಳು, ಬಾಲೆ, ಯೌವನೆ, ಪ್ರೌಢೆ, ಲೌಲ್ಯೆಯೆಂಬಿವರನುಭವವರ್ಣನಂ ಸಪ್ತಮಾಧಿಕಾರಂ ಸಂಪೂರ್ಣಂ ಮಂಗಳಮಹಾ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ

ಅಷ್ಟಮಾಧಿಕಾರಂ

ಲಲನಾ ಜನದೊಳು ಕುಲವಧು |
ಕುಲಟಾಂಗನೆ ವೇಶ್ಯೆಯೆಂದು ಮೂರುಂ ತೆರದಿಂ ||
ಲಲಿತಾಂಗಿಯರಪ್ಪರ್ಕೇಳ್ |
ಮಱೆ ನೀನಿನ್ನಿವರ ಭೇದಮಂ ಕೇಳ್ಪೇಳ್ವೆಂ || ೧ ||

ರತಿಗೆಣೆಯೆನಿಸಿದ ಗುಣ ಸಂ |
ಹತಿಯುಳ್ಳಾಕೆ ದೇವತಾಂಶಕೆಯುಂ ತಾ ||
ಸತಿಯಂ ಕೊಂಡಾಡುಗೆ ತ |
ತ್ಪತಿಗಂ ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮ ಭೋಗಂ ನೆಗಳ್ಗುಂ || ೨ ||

ಸತಿ ಗುಣವತಿ ದೊರೆಕೊಂಡಡೆ[೧] |
ಪತಿಗಾ ಸ್ತ್ರೀ ರತ್ನವೆಂಬ ಪೆಸರುಂ ಪಡೆಗುಂ ||
ಸತಿ ದುರ್ಗುಣೆ ದೊರೆಕೊಂಡಡೆ[೨] |
ಪತಿಗಾ ಸ್ತ್ರೀ ವ್ಯಾಧಿಯೆಂಬ ಪೆಸರುಂ ಪಡೆಗುಂ || ೩ ||

ಇದುವೆ
ಷಂಡಕಮುಮಕ್ಕುಂ ||

ದೂರುತಿಪ್ಪಳ್ ಪೆಂಪಂ | ತೋರಲ್ಪ[೩]ಡಮುಡಿಸಿದೊಡಣಮುರದಿನಿಸಂ |
ನೂರೆಂಟಂ ಬೈವಳ್ತಾಂ| ಬೇರೊಂದಣಕದೆ ಸೆಣಸುವಳೊಡನೆ ಕಿನಿಸೀವಳ್||
ಪಾರೆಂಮಂ ಕಂಡಿರ್ಪಳ್| ಜಾರೆಂ ಕುಹಕಮನೊಡರಿಪಳನುಭವಿಸಳಳಿಪಿಂ |
ಸೂರಿಸುವಳ್ ಸುಯ್ವಳ್ ಪೊ| ಯ್ವಳ್ತಾಂ ಕುಲವಧುವಾದಡೆ[೪] ಕುಲವನಿತೆ
|| ೪ ||

---

೧ ಕ. ದೊರೆಕೊಂಡರೆ
೨ ಕ. ದೊರೆಕೊಂಡರೆ
೩ ಗ. ತೋರಲ್ತಡಮುಡಿಸಿ
೪ ಗ. ವಾದರೆ

ಕಂದ ||

ಧರ್ಮಾರ್ಥಕೃತಿಗೆ |
ಪೆರ್ಮೆಯ ಪಿತೃಗಳ್ಗೆ ದೇವಕಾರ್ಯಕ್ಕೆಂದುಂ ||
ನಿರ್ಮಳ ಸಂತತಿಗಳ್ಗೆ |
ಕೂರ್ಮೆಯ ಕುಲವನಿತೆ ಮುಖ್ಯವಾಕೆಯೆ ಪೂಜ್ಯಂ || ೫ ||

ಚಂ ||

ಗುರುಗಳ ತಾಯಿತಂದೆಯ ಮಹಾಮುನಿಪರ್ಕಳ ವಿಪ್ರವರ್ಗವಿ (ದಿ) |
ಪ್ವರ ನಿಜಬಾಂಧವ ಪ್ರಕರದಗ್ನಿಯ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ತಂದ ತ ||
ತ್ಪುರುಷನಸೊಲ್ಲದನ್ಯರೊಡಗೂಡಿ ಗುಣೋನ್ನತಿಗೆಟ್ಟು ಗೋತ್ರಮಂ |
ನರಕದೊಳದ್ದಿ ಬದ್ಧವಧು ಸಜ್ಜನಮೋ ತರಳಾಯತೇಕ್ಷಣೇ || ೬ ||

ಕಿಸುಗುಳಿ ಕಳ್ಳಿ ಮೂರ್ಖೆ ಶಠೆ ಪಾಪಿ ಕುರೂಪಿಯಸತ್ಯವಾದಿ ಸಾ |
ಹಸಿಗೆ ಕನಿಷ್ಠೆ ನಿಷ್ಠುರೆ ಮದೋದ್ಧತೆ ಸಂಚಳೆ ಪಾರುಚಾರಣಂ ||
ಪಿಸುಣೆ ದುರಾತ್ಮೆ ದುಶ್ಚರಿತೆ ದುರ್ಭಗೆ ದುರ್ಮತಿ ದುಷ್ಟೆ ದುಸ್ಥೆ ದು |
ರ್ವ್ಯಸನೆ ದುರಾತ್ಮೆಯಪ್ಪ ವಧು ಸಜ್ಜನಮೋ ತರಳಾಯತೇಕ್ಷಣೇ || ೭ ||

ನಯವಿದೆ ಶೌಚೆಯಲ್ಪವಚೆ ಸಾಧು ಸುಶೀಳೆ ಸುಪೂಜ್ಯೆ ಸಂತತಂ |
ಭಯಯುತೆ ಪುರುಷಭಕ್ತೆಯನುಕೂಲೆ ವಿದಗ್ಧೆ ಮನೋಭವೋತ್ಸವ- ||
ಪ್ರಿಯೆ ಮನದನ್ನಳುಂ ಮನವನಿರ್ಕುಳಿಗೊಳ್ವಳು ನೀಪ್ರಪಂಚೆ ನಿರ್ಮ- |
ಳಯುತೆ ದೇವ ಬಂಧುಜನ ವತ್ಸಲೆ ಸಜ್ಜನನಾರಿ ಮತ್ಪ್ರಿಯೆ || ೮ ||

ತ್ರಿಪದಿ ||

ಅರಿಯದೆ ಪೆಡರುಂತೆ[1] ಜರಿಚುವರು ಸುರತವೇ |
ತರ ಲೇಸೊ ಕಷ್ಟ ಮಹೀವಳಯದೊಳೆಂದುಂ |
ನೆರೆಯೆ ಸಜ್ಜನರ ರತಿಲೇಸು || ೯ ||

---

೧ ಗ. ಪೆರರುಂತೆ

ಕಂದ ||

[1] ನಿವಾರ್ಯಮಬಹುಮಾನಂ |
ಚರಮರಿತಮಾನುಕೂಲ್ಯಮವಿರುದ್ಧಮದೋ ||
ಷನಮನವದ್ಯಮನಿಂದಿತ |
ಮನಾಕುಳಂ ಕುಲನಿತಂಬಿನೀ ಸಂಭೋಗಂ || ೧೦ ||

ಉಜ್ವಳ ||

ನಯಮ ನೋ[illegible]ಮ ಮೇಳಮನೊಳ್ಕು ಸಲ್ಮೆಯುನಕ್ಕರನಾಗಳುಂ |
ಪ್ರಿಯದ ಮಾತಿನ ಭಂಗಿಗಳು ಕೊಂಡಾಟಮನೊಪ್ಪುವ ಕೂಟಮುಂ ||
ಬಯಸಿ ಬಾಲೆಯ ಚಿತ್ತಮನೆತ್ತು ಸಂತಮದಂಗಿಸುವೋಜೆಯಿಂ |
ನಿಯತದಿಂದರಿವಾತನೆ ಕಾಮುಂ ಭಾವಿಸು ಪಂಕರುಹಾನನೆ || ೧೧ ||

ಕಂದ ||

ವಂಚಿಸದೆ ಪುಸಿಯದಳುಪದೆ |
ಸಂಚಳಸದೆ ಪೊಡುಗೆಯ್ಯದುರದಿರದೆ ಕರಂ ||
ಬಂಚಿಸದಳಲಿಸದುಳಿಗಿಸು |
ವಂ ಚದುರಂ ಸಜ್ಜನಂಗಳಂ ಮೃಗನಯನೆ || ೧೨ ||

ಮನೆವಾರ್ತೆಯ ಕೋಟೆಯೊಳು[2] |
[3] ಜನಪತಿಯನುಭವಣೆಯಿಂದಮಂಗಜರಾಜಂ ||
[4] ಜನಿಯಿಸದೆಂದು ಕೆಲರ್ಸ |
ಜ್ಜನದಿಂ ಮನೆವಾರ್ತೆಗೆಯ್ಸಲೊಲ್ಲರ್ ಚದುರರ್ || ೧೩ ||

---

೧ ಗ. ಅನಿವಾರ್ಯ ಮಬಾಹ್ಯಮನಂ |
ಜನಮಕೃತಮಾನುಕೂಲ್ಯಮವಿರುದ್ಧಮದೋ-

೨ ಸೂ. ಮ. (೬, ೯೫) ಕೋಟಲೆಯೊಳ್

೩ ಸೂ. ಮ. (ಸದರ) ಜನಪದಗಮನಂಗಳೆಡೆಯೊಳಂಗಜರಾಜಂ ||

೪ ಸೂ. ಮ. (ಸದರ) ಜನಿಯಿಕುರ್ಮೆಂದು ಕೆಲರ್ ಸ |

ಉಂತುಂ ಪೆಂಡಿರ ಮುಖ್ಯತೆ |
ಯೆಂತುಂ ಗುಣವಾಗಲರಿಯದವುಮುಮಳಿಗುಂ ||
ಭ್ರಾಂತೇಂ ಲೋಭತೆಯುಂ ಪಳಿ |
ಯುಂತನಗುಂ ಪೊರ್ದದಿರ್ಕುಮೆ ಚಚ್ಚರದಿಂ || ೧೪ ||

[1]ಗುರುಗಳ ನಂಟರ ಕೆಳೆಯಂ |
ಪೊರೆವಾಳ್ದನ ಮೆಚ್ಚದವರ ಸವತಿಯ ಕೆಲದೊಳು ||
ಸಂಭವಿಸಲು ನರನೆತ್ತಲು |
ಕರಮಳಲಿಸಲಾಗದಾತ್ಮ ವಧುವಂ ಸತಿಯಂ || ೧೫ ||

ಸುದತಿಯರಾರುಂ ಸಂಸ |
ರ್ಗದ ಕತದಿಂ ದೋಷಮಂ ಗುಣಂಗಳ ಮುನ್ನೋ[2] ||
ಡದೆ ಕೈಕೊಳ್ವುದರಿಂದಂ |
[3]ಮೊದಲೊಳು ಯೋಚಿಸುಗೆ ನೀತಿಯಂ ಧರ್ಮಮುಮಂ || ೧೬ ||

ಲತೆ ಮೊದಲಾಗಿ ಸಮೀಪ |
ಸ್ಥಿತ ವೃಕ್ಷಮದೆಂತು[4]ಟಾದೊಡಂ ಪತ್ತುಗುಮಾ ||
ಸ್ಥಿತಿಯಂ[5] ಸತಿಸಂಗತ್ಯದ |
ಕತದಿಂ ಕೆಟ್ಟಾರೊಳಾದೊಡಂ ಮರೆವಾಳ್ಗುಂ[6] || ೧೭ ||

೧ ಸೂ. ಸು. (೮, ೯೬) 'ಕೆಳೆಯರ' 'ಕೆಲದೊಳ್' 'ಸಲ್ ನೆರನೆತ್ತಲ್' ಎಂದಿದೆ. ಕಡೆಯ ಚರಣದಲ್ಲಿ 'ದಾತ್ಮ ವಧುವಂ ಸತಿಯಂ' ದ ಬದಲು 'ಸತಿಯುಂ ಚದುರಂ' (ಪಾಠಾಂತರ 'ಪುರುಷಂ') ಎಂದಿದೆ.

೨ ಸೂ. ಸು. ೮, ೯೭ : 'ಗುಣಂಗಳುಮಂ ಮಾಣದೆ'

೩ ಸೂ. ಸು. ೮, ೯೭ : 'ಸುದತಿಗೆ ಯೋಜಿಸುಗೆ'

೪ ಸೂ. ಸು. ೮, ೯೮ : 'ನೆಂತುಟಾದೊಡಂ ಪುರ್ಬುಗುಮಾ'

೫ ಗ. ಮತ್ತು ಸೂ. ಸು. ೮, ೯೮ : 'ಸ್ಥಿತಿಯಿಂ'

೬ ಸೂ. ಸು. (೮, ೯೮) 'ಪುದುವಾಳ್ಗುಂ'

[೧]ಮತಿವಂತೆಯು ಧರ್ಮಜ್ಞೆಯು |
[೨]ಸತಿಭಕ್ತೆಯು ಸಂದ ಶೌಚವಂತೆಯು ಸತ್ಯಾ ||
ಸ್ಮಿತ ವಚನೆಯು ಕಥೆಯನೆ ಪೇ |
ಳ್ಗತಿಶಯದಿಂ ತನ್ನ [೩] ವಧುಗೆ ಘಟಕುಚಯುಗಳೆ || ೧೮ ||

ಮತ್ತೇಭ ||

ಗುಣಮುಂ ಸುಂದರ ರೂಪಮುಂ ವಿಭವಮುಂ ಸೌಭಾಗ್ಯ ಲ[೪] |
ಕ್ಷಣಮುಂ ಚಾರು ಚರಿತ್ರಮುಂ ಕುಲಮುಮೊಳ್ಪುಂ ಸತ್ಯಮುಂ ಧರ್ಮಭೂ ||
ಷಣಮುಂ ಸಂದ ಪತಿವ್ರತಾ ಮಹಿಮೆಯುಂ ದಾನತ್ವಮುಂ ಪೆಂಪುಮಿಂ[೫] |
ತೆನಿಸಲ್ಪೆಂಡಿರೊಳಕ್ಕುಮೆಯ್ದೆ[೬] ಪುರುಷಂಯೋಚಿಪ್ಪುದೋವೋಜೆಯಂ || ೧೯ ||

ಕಂದ ||

ಸತಿಯುಂ ವಿಚಾರಿಪಾಗಳು |
ಯತಿಗಂಗೆಯೊಳವನಿಪತಿ ಭಗಂದರದೊಳುಮುಂ ||
ಪ್ರತಿದಿನ ಮಿಟ್ಟನ್ನಮುನುಂ |
ಡ ತೆರಂ ತನಗಕ್ಕುಮುದರಿನಗಳ್ಪೊಡಪುವುದೆ[೭] || ೨೦ ||

ಜನಿಯಿಸಿತಿಲ್ಲದ ನುಡಿರಾಗಮು |
ನಿನತನುಜೆಗಮುಂತೆ ಪತಿಯು ಕೃತಮುಂ ಸತಿ ಪ್ರೋ ||
ಲ್ಲಿನಿಕು ಮತಿ ಘನತಿ ಸರ್ಪಂ |
ಖನತಿಯ ಕಥೆಯುಂ ಮೃಗಾಕ್ಷಿ ನೀಂ ಕೇಳ್ದರಿಯಾ || ೨೧ ||

---

೧ ಸೂ. ಸು. (೪.೯೯) 'ಪತಿಭಕ್ತೆಯು'

೨ ಸದರ 'ಮತಿವಂತೆಯು'

೩ ಸದರ 'ಸತಿಗೆ ಪಂಡಿತನಪ್ಪಂ'

೪ ಸದರ (೮-೧೦೦) "ಸೌಭಾಗ್ಯಮುಂ (ಪಾಠಾಂತರ ಬಿನ್ನಾಣಮುಂ) ಭಾಗ್ಯಲ"

೫ ಸೂ. ಸು. ೮,೧೦೦ :—ದಾನತ್ವಮುಂ ಬಂಧುಲಕ್ಷಣಮುಂ ಪೆಂಡಿರೊಳಕ್ಕು

೬ ಸದರ :— ಪುರುಷರ್ ಯೋಚಿಪ್ಪುದೊಂದೋಚೆಯುಂ ||

೭ ಗ. ಮುದರಿನಗಳ್ದಿಡಪವುದೆ

ಪಿರಿಯಕ್ಕರ ||

ಸಿನಗೆ ಬೇಟಂಗೊಂಡಿರ್ದಪಳು ನಯದಿಂ ಕೇಳ್ಕಡು ಚೆಲ್ವರತಿಯುಳ್ಳ
ತತಿಯುನ್ನಳೆ [೧] |
ಸನಗೆ ಬೇಟಂಗೊಂಡಿರ್ದಪಂ ಕಡುಚೆಲ್ವಂ ಕಾಮದೊಳ್ಕಾಮನಂ ಸಮನದೊ||
[೪]ನಿಸಂ ಕರುಣವಿಲ್ಲದೊಡವನ್ನೊಳೊಂದು ಚೋದ್ಯದ ರತಿ ಸುಖಮಂ |
ವಿನುತ ಭಾವಸಂಯೋಗವಂ[೨] ಮುಂಟೆಂದಿಂತು ಪು ದವರ್ಕಲಿಸುವರು-
ಪಾಂದವಂ || ೨೨ ||

ಉಜ್ವಳ ||

ಕುದಿರರೂಪಿನ ದೈವದೊಳಂ ಕೆತ್ತೊನಯೆ ಇಲ್ಲಿ ವಾಡದೊಳ್ |
ಕಡಿದ ಕಾಂಡ ಪಟಂಗಳೊಳು ಪೇಲ್ಕಟ್ಟಿ ನೋಟ್ಟಿದ ಕೊಣ್ಣದೊಳ್ ||
ಬಿದಿರ ಪೊಳೆಯೊಳಂ ನೆಲೆಗೆಲೊಳ್ಭಗ್ನ ಕಡೊಳ್ಮಾಡ ನಿಟ್ಟುವೇಣ್ |
ಸುದತಿಯರ್ಕಳ ರೂಪಿನೊಳಂ ನೆಯ್ಯೊಳ್ವೇಣ್ಬಂಚಿಸಿ ಪಾಣ್ಬನೊಳಾ
ಡುವರ್ || ೨೩ ||

ಮಲ್ಲಿಕಾಮಾಲೆ ||

[೪] ತನ್ನ ರೂಪಿನ ಪೋಲ್ವೆ ಚರ್ಚಿಸಿ ದಾಸಿಯಂ ಪಡೆವೆಳ್ದು ತಾಂ [೫] |
[೬] ಚೆನ್ನನಲ್ಲಿಗೆ ದಾಸಿಯಂದದಿ ಪೋಗಿ ರಾತ್ರಿಯೊಳಾಡುವರ್ [೭] ||
[೮] ಭಿನ್ನ ಪಂಕಜವಕ್ತ್ರೆ ಕೇಳ್ವಧುವರ್ಕಳಾರುಮನಾವಗಂ |
ಬಿನ್ನಣಂ ಪೊರತೇನೊ ನಂಬದೆ [೯]ನಂಬಿನಂದೆಸವಂ ವಿಟಂ [೧೦] || ೨೪ ||

---

೧ ಗ. ರತಿಯುನ್ನಳೆ

೨ ಗ. ಸಂಯೋಗಮುಂಟೆಂದಿಂತು

೩ ಗ. ದೂದವರ್ಕಲಿಸುವರು

೪ ಸೂ. ಸು. ೮-೧೦೧ :— ತನ್ನ ರೂಪನೆ ಪೋಲೆ ವಂಚಿಸಿ

೫ ಸದರ: ‘ ಪಡವೇಟ್ಟು ತಾಂ ’

೬ ಸದರ: ‘ ಚೆ ನರಲ್ಲಿಗೆ ’

೭ ಸದರ: ‘ ರಾತ್ರಿಯೊಳೊಂದುವರ್ ’

೮ ಸದರ: ‘ ಚೆನ್ನ ’

೯ ಗ. ನಂಬಿನಂದೆಸವಂ

೧೦ ಸೂ. ಸು. ೮-೧೦೧: ‘ ಬಿನ್ನಣಂ ಪೆರತುಂಟೆ ನಂಬದೆ ನಂಬಿದಂತೆಸೆವಂ
ಬುಧಂ || ’

ಮನುಮತಮುಮಂ ವೇದಾಂತಾ
ದ್ಯನೇಕ ಧರ್ಮಾಗಮಂಗಳಂ ಕಲ್ತಿರ್ದರ್ ॥
ಮುನಿಪರು[1] ಮಳಿಪುವರೆಂದಡೆ
[2] ವನಿತೆಯುರಳಿಪುವುದಿದೊಂದು ಚೋದ್ಯಮೆ ಜಗದೊಳ್ ॥೨೫॥

ಗೊರತಿಯು ಕಂತಿಯು ಕುಂಟಣಿ
ಯರ ಮುಂಡೆಯ ಮಾಲೆಗಾರ್ತಿಯಸಗಿತಿ[3]ಯೋಗೀ ॥
ಶ್ವರಿಯರ ಕಿಡಿಕಿಯ ನಾದಿತಿ[4]
ಯರ ಮುಂದಂ[5] ನುಡಿಯಲೀಯಲಾಗದು ವಧುವಂ ॥೨೬॥

ಗೊರವರ ಸವಣರ ದೋಂಬರ[6]
ತಿರಿವರ ತೆಲ್ಲಿಗರವಾದದವರ್ಗಳ ದೈವ ॥
ಜ್ಞರ[7] ಖುಳರ ಜೋದುಗಾರರ
ನೆರೆವಿಗಳಂ[8] ಪೋಗಲೀಯಲಾಗದು ವಧುವಂ ॥೨೭॥

ಬಳರಿಯ ಸೋಂಪಿಗೆ ಬೇಡಿಗೆ
ಮುಳಿವರ ಮನೆಗಳ್ಗೆ ಮದ್ಯಪಿಗಳಲ್ಲಿಗೆ ಕೋ[9] ॥
ಮಳೆಯುಂ ಪೋಗಲ್ಕಿತ್ತಡೆ
ಬಳರಿಗೆ ಪೊಯ್ಯಲಿಡಹೋದ[10] ಕುರಿಯಂತಕ್ಕು ॥೨೮॥

---

೧ ಸಪರ ೧೦೩ :— ಮಳುಪವರೆಂಪೊಡೆ

೨ ಸಪರ : ರಳಪುವಪದೊಂದು

೩ ಗ. ಸಗತಿಯೋಗೀ ಸೂ. ಸು. ೧೦೪ :— ಗಸಿತಿಯೋಗೀ

೪ ಸೂ. ಸು. ೮, ೧೦೪ :— ಶ್ವರಿಯರ ಕುಲಗೇಡಿಯನಾ-

೫ ಸಪರ:— ವ ರೀತಿಯೊಳ್.... ಲೀಯಲಾಗದು ವಧುವಂ ॥

೬ ಸೂ. ಸು. ೮, ೧೦೫ :— ಸವಣರ ಕಷ್ಟರ

೭ ಸಪರ :— ಜ್ಞರ ಜೂಜುಗಾಜಿರೆಂಬರ (ಜ್ಞರ ಖಳರ ಜೂಜುಗಾಜಿರ).

೮ ಸಪರ : ನೆರವಿಗಳ ಪೊರ್ಜಲೀಯ

೯ ಸಪರ :— ಮದ್ಯಪಿಗಳೆಡೆಗೆ ಕೋ-

೧೦ ಸಪರ :— ಪುಯ್ಯಲ್ಬಂದ ಕುಜಿಯಂತಕ್ಕುಂ ॥

ಕೋಳಲ ಬೆಡಂಬೆಯು ಪಗರಣ
ದಳಿಗಳ ಪರದ್ಯೈವ ಮಾಡುವವರ್ಗಳ ಮಾತಿಂ ॥
ಗುಳಿಪರ ಪರಜಾತಿಯುವ
ರ್ಗಳ ತುಳಿಗಳ ದೆಸೆ ಬೋಗಲೀಯಲಾಗದು ವಧುವಂ ||೪೯||

ಬಡತನವಾದೊಡಂ ಸತತವೊಲ್ಲದೊಡಂ ಸವು ಸತ್ವರೂಪಮುಂ |
ಪಡೆಯದೊಡಂ ಕರಂ ಪಲವು ಕಾಲಮುಗಲ್ದೊಡ ಮುಂದೆ ಕಾಪುಮಾ ||
ಣ್ಡೊಡಮಣಮೋಪಮುಂ ಭಯಮುಮುಳ್ಳೊಡಮಾಗಳು ಮೃಗನಾದೊಡಂ |
ಮಡದಿಗಮನ್ಯಚಿತ್ತಮು ದಲಕ್ಕುಮಿದಂ ಬಗೆ ಸೋಪದೇಶಮುಂ ||೫೦||

ರಥೋದ್ಧತೆ ॥

ದೂರದಿಂ ಕ್ಷಣಮುಮುಂ ಕರಂ ಮನಃ
ಪ್ರೀತಿಯುಂ ಪೆರದೆದಲ್ಪತಿಪ್ರತಾ ॥
ಸ್ವಿತೆಯರ್ಕುಲವಧೂಜನಂಗಳೇ
ಮಾತೊ ಪೇಳ್ ಶುಚಿಗಳಾರ್ನಿರಂತರಂ ||೫೧||

ಪಿರಿಯಕ್ಕರ ॥

ಪಲರೊಡನಿಪ್ಪ ಬೆಲಿವೆಣ್ಗಳಂ ಸರಾವಗಂ ಪರನೋರ್ವನಿಂ
ಕುಲವಧೂಪ್ರಜಮುಂ ಸುಗುಮೆಂತೆನೆದರನುಂಬಕ್ಕೃಪೆಗಳಂ ೧ ॥
ಚಲದೆ ಬಯಸುವರಂತೆ ಸ್ತ್ರೀ ಮಾನಮಾದೊಡಂ ಪರಪುರುಷಗತಿಯುಂ
ಕಾಂಕ್ಷಿ ಸುತಮಿರ್ಪರ್
ಜಲಜವದನೆ ಕೇಳದರಿಂದಂ ಸತಿಗೆ ಯತ್ನದಿಂ ಕಾಪಂ ಮಾಡುಗೆ
ಚದುರಂ ||೫೨||

ಉಲನೆಯರ್ಗೆ ರೂಪುಹೀನಂ
ಕುಲಹೀನಂ ವೃದ್ಧನೆಯ್ದೆ ಪಳೆಯುಂ ಶುಚಿಮೆ ॥
ಯ್ಗಲದಕ್ಷನೆನಿಸುವವನಂ
ನಿಲಿಸುಗೆ ೨ ಕಾಪಿಂಗೆ ಬುದ್ಧಿವಂತನನೆಂದುಂ ||೫೩||

---

೧ ಗ. ಮಧುವನುಂಬಕ್ಕೃಪೆಗಳಂ

೨ ಗ. ಸಲಿಸುಗೆ

೧ ಸರೋಗ ಚೌಪದಿಗೆಯುಮಕ್ಕುಂ

೨ರತಿಹೀನಂ ಪೆಳವಂ ಕುಬ್ಜಂ
ಮತಿವಂತಂ ಕೃಶನತ್ಯಂತಂ ||
ನೃತವಾಕ್ಯಂ ಸತಿಯುಂ ಕಾಯ
ಲ್ಕತಿಶಿಷ್ಟಂ ಪೆರತೇಂ ಶ್ರೇಷ್ಠಂ ||೩೪||

ಏಸುತೆ ||

ರೂಪು ಸ್ವಭಾವಯುತೆಗೊಪ್ಪಿದ ಕಾಪಿಸಾಳಂ
ರೂಪ ಸ್ವಭಾವಯುತನಲ್ಲದ ಪಾಣ್ಬಸಿಂಬಂ ||
ಕಾಪಾಳಮಾಳ್ಪರಿಯುಂಬಿನೆಯಳ್ಗೆ ಪೇಳ್ದಂ
ಕಾಪಾಳ ಜಟಾಪಾದ ಸರೋಜ ಭೃಂಗಂ ||೩೫||

೩ ಚೆನ್ನಿಗನಂ ಯೌವನನಂ
ಕೊನ್ನಿಗನಂ ಪೊಂಬನಂ ಕರಂ ತೊಂಬನುಮುಂ ||
ತನ್ನಯ ಸುದತಿಗೆ ಕಾಪಿ
ಟ್ಟನ್ನಲ್ಲಳೆ ತನ್ನ ಮನೆಯೊಳಿಟ್ಟಂ ಕಿಚ್ಚಂ ||೩೬||

---

೧ ಗ. ಸರೋಜ

೨ ಪೂ. ಸು. (೮, ೧೦೯) ಈ ಪದ್ಯವು ಕಂದದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ :—

ರತಿಹೀನಪೆಟಿವ ಕುಬ್ಜಂ
ಮತಿವಂತಂ ನಾಡೆವೃದ್ಧ ಕೃಶಗರ್ಹಿತನುಂ ||
ನತಿಯುಂ ಕಾಯಲ್ಕಕ್ಕುಂ
ರತಿರಾಗಗಳುಳಿದ ಕಾಪಿನಿಂ ನಿಂದಪರೇ ||

೩ ಪೂ. ಸು. (೮-೧೧೦):—

ಚೆನ್ನಿಗನಂ ಜಾವನಿಗನ
ನನ್ನಿಗನಂ ಪಾಣ್ಬನಂ ಕರಂ ಸೊಬಗನುಮಂ ||
ತನ್ನಯ ಸತಿಯರ್ಗೆ ಕಾಪಿಡೆ
ನಿರ್ಣಯದಿಂ ತನ್ನ ಮನೆಯೊಳಿಟ್ಟಂ ಕಿಚ್ಚಂ ||

೧ ಚರ್ಚನೆ ಗುಜುಗುಜು ಪಾಣ್ಬರೊ
ಳಚ್ಚುಂಬಕತಂ ಕರಂ ೨ ತೊತ್ತಿನೊಳಂ ॥
ಪೆರ್ಚಿದ ಕಾಮುಕರಪ್ಪಲೊ
ಡರ್ಚಿದಳಟ್ಟಟ್ಟಿ ಪೆರರೊಳಾದೊಡಮಬಲೆ ||೩೭||

ಏಗೆಯ್ದುಂ ಕೂರ್ಪಂತೆಯೊ
೩ ಲಾಗಿರ್ಪಪ್ಪಾಂಬೆಯರ್ಕಳುಂ ತಪ್ಪಲ್ತು ॥
ದ್ಯೋಗಂಗೆಯ್ದವಳುಂ ಕಾ
ರ್ಯಾಗಮದಾಪೇಕ್ಷೆಯಾಕೆಯುಂ ಮೃಗನಯನೆ ||೩೮||

೪ ಪರಪುರುಷ ಸಮಕ್ಷದೆ ಕಚ
ಭರಮಂ ನಿಟಿಲವಡವಾಮಕರದಿಂ ಮುಡಿಯಂ ||
ಹರಿಣಾಕ್ಷಿ ಬಿಟ್ಟು ಮುಡಿವಡೆ
೫ ನಿರುತಂ ನೀಂ ಪಾಣ್ಬೆಯಂದು ಬಗೆಗಾ ವಧುವಂ ||೩೯||

೬ ಉಡಿಯುಂ ಸಡಲಿಸುವುದುವಡೆ
ನಡೆನೋಳ್ಪಡೆ ತನ್ನ ಕಿವಿಯುಮಂ ತಲೆಯುಮನಂ ೭ ॥
ತಡಿಗಡಿಗೆ ತುರಿಸಿಕೊಳ್ವಡೆ
ಪಡಿಮಾತೇಂ ನಿರ್ವಿಚಾರ ೮ ಪುಂಶ್ಚಲಿಯಕ್ಕುಂ ||೪೦||

---

೧ ಸೂ. ಸು. (೮–೧೧೧) :—ಚರ್ಚನೆ ಗುಜುಗುಜು ಲೋಗರೊ | ಳಚ್ಚೊತ್ತಿಪ ತೆರದಿ ನೆರವು ತೊಟ್ಟಿರೊಳಾಗಲ್ ॥ ಪಚ್ಚುವ ಕಾಮಿಸಿ ತಪ್ಪಿಡದಚ್ಚುಗವ ಳಟ್ಟಟ್ಟಿ ಪೆಱರೊಳಾದೊಡೆ ನಿರತಂ ॥

೨ ಗ. ಳಚ್ಚುಂಬ ಕುತಕಂ ಕರಂ

೩ ಗ. ಲಾಗಿರ್ಪಪಾಂಬೆಯರ್ಕಳುಂ ತಪ್ಪಲ್ಕು |

೪ ಸೂ. ಸು. (೮–೮೬)— ಪುರುಷರ ಸಮಕ್ಷದೊಳ್ ಕುಚ | ಭರಮಂ ನೀವುವೊಡೆ

೫ ಸದರ—ನಿರಂತರಂ ಪಾಣ್ಬೆ—

೬ ಗ. ಉಡೆಯುಂ ಸಡಲಿಸಿಯುಡುವಡೆ

೭ ಸೂ. ಸು. (೮–೮೭) ತಲೆಯುಮಂ ಕಿವಿಯುಮನಂ

೮ ಸದರ : ನಿರ್ವಿಚಾರದಱಿ ಪುಂಶ್ಚಲಿಯುಂ ॥

ಬಾಲಾಲಿಂಗನ ಚುಂಬನ
ಮಾಲೋಚಂ [೧] ಹಾಸ್ಯಮಕ್ಕೆ ಸನ್ನೆಬದಿರ್ಜ ॥
[೨] ಪ್ಪಾಳಾಪಂ ಪುಟ್ಟುಗುಮದು
ಲೋಲೇಕ್ಷಣೆ ಪಾಣ್ಬನಿದಿರೊಳಸತಿಗಸೋಘಂ ||೪೧||

ವಿವಿಧಾನ್ನ ಪಾನ ಖಾನಾ
[೩] ದ್ಯಪಸ್ತ್ರ ಕ್ರೀಷ್ಠ ವಸ್ತು ಗಂಧ ಮಾಲ್ಯಾದಿಗಳಂ ॥
ನೆವಮಿಟ್ಟು ಪೆರರ್ಗೆ ಮಾಡಲ [೪]
ಟ್ಟುವ ಪಾಣ್ಬೆಯ ತೆರನನರಿಗೆ ಪಾಲಿಸೆ ಚದುರಂ ||೪೨||

ಮೊಲೆಯುಂ ತೋಳಂ ನಾಭಿಯು
ನಲಘುನಿತಂಬಮುನನೇಕ ಭೂಷಣಮುಂ ಭ್ರೂ ॥
ವಿಲಸಿತಮುಂ ತೋರುವೊಡಂ
ಸುಲಭಾಲ್ಪ ದ್ರವ್ಯ ವಸ್ತುವಂ ಬೇಡುವೊಡಂ ||೪೩||

ತೇಂಕರಿಸಿಯುಗಳ್ವಡಂ ಬಿಡೆ
ಮಾಂಕರಿಪೊಡ ಮಾಸನ ಪ್ರಶಯ್ಯಾತಳದಿಂ ॥
ದಂ ಕಾಂತೆಯುಳಿದೊಡಂ ಮೆ
ಯ್ಯಂ ಕೆಮ್ಮಗೆ ಮೂಲಿಯಿಡುವೊಡಂ ಪಚ್ಚುವೊಡಂ ||೪೪||

ಇರವಂ ಬಯಸುವೊಡಂ ಪರ
ಪುರುಷ ಸಮಕ್ಷಮೊಳಿವೆಲ್ಲನಸತೀಭಾವಂ ||
ಪುರುಷಂಗಿಂತಿಸಿತುಮನಾ
ದರದಿಂ ಸತಿ ತೋರೆ ರಕ್ತಭಾವಂ ವನಿತೇ ||೪೫||

೧ ಸದರ (ಲ–೫ಲ): ಮಾಲೋಕಂ ಹಾಸ್ಯತಕ್ಕೆ
೨ ಗ. ಹ್ವಾಳಾಪಂ
೩ ಗ. ವ್ಯವಸ್ತ್ರವೇಷ್ಟನ ಸುಗಂಧ
೪ ಗ. ಕೂಡಲ

ಪರಪುರುಷರಲಿಂಗಿತಮಂ
ನಿರಂತರಂ ಮರಸಲೆಂದುಂ ತನ್ನ ಸತಿಗಂ ||
ಪೆರತೆನಿಪಡೆರೆಯಂ ೧ ಬೊ
ಮ್ಮರಕ್ಕಸಂ ಕ್ಷೇತ್ರಪಾಲನೆಂಬರ್ಪೆಂಡಿರು ||೪೬||

ಪಿರಿಯಕ್ಕರ ||

ಎಲವೊ ನಲ್ಲನೆ ಕೇಳೊಂದು ಚೋದ್ಯಮಂ ನೋಲೆಯಂ ಕೂಸುಣದು ಪಯ ನೀಯದು |
ತಲೆಬೇನೆಯ ಮೊಕ್ಕಳವಾಯಿತೀಗಳ್ ನಿನ್ನ ಮೊಗಂ ಕಂದಿ ಕುಂದಿದರ್ಪುದು||
ಪಲವು ಕನಸಂ ಪೊಲ್ಲಮಂ ಕಂಡಪೆಂ ಕೃತ್ಯೆಯು ನೆರೆಯಪಂ ಮನೆಯ ದೈವಂ|
ಜಲಜಕ್ಕಿಯರ್ ನೋಂಕಿದರೆಂದಿಂದ ನೋಂಪಿಯ ನೆವದಿಂ ಧೂರ್ತೆಗೆ ಯ್ವರ್ ಸತಿಯರ್ ||೪೭||

ಪುಸಿಕಿಟ್ಟಿಮೆಯಂ ಮಾಳ್ಕುಂ
ನಿಸದಂ ಕಿಟ್ಟಿಮೆಯ ನೈಯ್ದಿಲ ಕಸುಗುಮತ್ತಂ ||
ತೆಸಗುಂ ತನ್ನಂತಳ್ವಾ
ವ ನೋಂಕಿತೆಂದಳ್ತು ಜಾರೆ ತೆರಪಂ ಪಡೆಗುಂ ||೪೮||

ಅಸವನೆಗೆ ಕೆಯ್ಗೆ ತೋಂಟ
ಕ್ಕೆ ೨ ಸಿಂಹದ್ವಾರ ಗೃಹಕೆ ಪೋಲೆವನೆಗಾಳ್ಗಂ ||
ಬೆಸವೋದೆನೆಂದು ೩ ಪುಂಶ್ಚಲಿ
೪ ಸುಶೀಲೆ ಪೋಕುಂ ಪ್ರಯತ್ನ ಪರಸದನಕ್ಕೆ ಬುಧರ್ ೫||೪೯||

ಬಡತನಕೆ ಚಿಂತೆ ಪಣಮು
ಳ್ಳಡೆ ತನಗತಿದರ್ಪಮನ್ನಮಾಯಕ್ಕೆ ಗುಣಂ |
ಕಡುಲಲ್ಲೆಗೆ ಮುಳಿಸತಿಗೆ
ವಿಡಂಬಮಿವು ಸಹಜಮಲ್ತೆ ಭಾವಿಪೊಡೆಂದುಂ ||೫೦||

---

೧ ಗ. ನಾಡೆರೆಯಂ ಬೊ ೨ ಗ. [ಸ]ಮಗಾರ ಗೃಹಕೆ
೩ ಗ. ಬೆಸವೊಡೇನೆಂದು ೪ ಗ. ಸುಶಿಲ್ಗೆ ಪೋಕುಂ
೫ ಗ. ಪ್ರಯತ್ನಪರ. ನಕ್ಷೆ ಬುಧಂ

ಕೂಡಲ್ಪಡೆಯುದೊಡಂ ಮಾ
ತಾಡಿ ಮೊಗಂ ನೋಡಿಯುವನ ಗುಣವರ್ಣನಮುಂ[೧] ॥
ಪಾಡಿಸಿ ತಣಿಗುಂ ಮಾತಂ[೨]
ನಾಡಾಡಿಯ ಪಾಂಬೆಗೊಳವು ಕುಟಿಲಮನೇಕಂ ॥೫೧॥

ಮತ್ತೇಭ ॥

ನಗೆಯಿಂ ನೋಟದಿನೋಳ್ಪಿನಿಂ ವಿಭವದಿಂ ಸೌಂದರ್ಯದಿಂ ಧೈರ್ಯದಿಂ[೩]
[೪] ಬಗೆಯಿಂ ಮೆಲ್ಪಿನಿಂಬಗೆಯ್ವರತಿಯಿಂ ಚಾತುರ್ಯದಿಂ ಸೌಖ್ಯದಿಂ ॥
ಮಿಗಿಲಿಂತುಂ[೫] ಪೆರಗೇಂಗು ತನ್ನ ವಧುವೆಚ್ಚುತ್ತಿರ್ಪನಂ ಮಾಳ್ಕೆ ಭಾ
ಷೆಗಳಿಂ ಪ್ರೇರಕದಿಂ[೬] ಕುಲಾಂಗನೆಗೆ ಹೃತ್ಸಂತೋಷವಂ ಮಾಡುಗುಂ ॥೫೨॥

ಕಂದ ॥

ಒಬ್ಬಳೆ ಸಾರ್ಗುಂ ಸಜ್ಜನ
ಮಿಬ್ಬರ್ನಿರ್ಬುದ್ಧಿಗಕ್ಕು ಮತ್ತಂ ಪ . . . ॥
ನ್ನಿಬ್ಬರುಮಂ ಕುಲವಧುವಂ
ನೂರ್ಬರುಮಂ ಪಡೆದೊಡೆ ಕರಂ ಸುಖಂ ಬಡೆದಪನೆ ॥೫೩॥

ನರಪತಿಗಪರಿಮಿತಂ ಪೆಂ
ಡಿರದೆಂತೆನೆ ರಾಜಕಾರ್ಯ ಸಂವರಣಾರ್ಥಂ ॥
[೭] ದ್ವಿರದಗತಿವನಿತೆಯರ್ಕಳುಮನೇ
ಕರುಂ ಧರೆಯೊಳುಚಿತಮರಿ ಕಮಲಮುಖಿ ॥೫೪॥

---

೧ ಸೂ. ಸು. (೮–೯೧);— ....ಯುವರ ಗುಣವರ್ಣನಮುಂ
೨ ಗ. ಮತ್ತಂ ಸೂ. ಸು (೮–೯೧) ಪಾಡಿಸಿ ಮತ್ತಂ ಪಣಿಸುವ
೩ ಸೂ. ಸು. (೮–೧೧೨) :— ಶೌರ್ಯದಿಂ
೪ ಸೂ. ಸು. (೮–೧೧೨) ಬಗೆಯಿಂ ಬಲ್ಪಿನಿನಿಂಬುಕೆಯ್ವ . . . . . ಶೌರ್ಯದಿಂ
೫ ಸೂ. ಸು. (೮–೧೧೨) ಮಿಗಿಲೀತಂ ಪೆರಗೇಂಟು ತನ್ನ ವಧುವಂ ನಚ್ಚಿಪ್ಪನಂ
೬ ಸೂ. ಸು. (೮–೧೧೨) ಪ್ರೇರಕದಿಂ ಕುಲಾಂಗನೆಗೆ ಹೃತ್ಸಂತೋಷಮುಂ
ಸದ್ವೃತಂ ॥
೭ ಇದರ ಹಿಂದೆ 'ಕ' ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಳಗಿನ ಎರಡು ಸಾಲುಗಳು ಅಪ್ರಸಕ್ತವಾಗಿ ಬರುತ್ತವೆ:— ನೃಪತಿಗೆ ಸರಸಿರುಹಾನನೆ ಗುರುಕುಚಪ್ಪಯುಘನ ಜಘನೆ

ಅನುಪಮ ಗುಣಯುಕ್ತೆಯು ತಾ [೧]
ನನುಕೂಲೆಯನಧಿಕ ಪುಣ್ಯಲಕ್ಷಣೆಯುಂ ಮಾ ॥
ನಿನಿಯುಂ ಸುರೂಪವತಿಯುಂ
ಜನಪಂ [೨] ಮಾಳ್ಕೆಂದುಮಾಕುಲಾಂಗಿಯ ಸತಿ ಕೇಳ್ ॥೫೫॥
ನಿರುಪಮ ಲಕ್ಷಣಯುತೆಯರ್
ಸರೂಪೆಯು ನೃತ್ಯಗೀತ ವಾದ್ಯಾದಿಕಳಾ ॥
ಪರಿಣತೆಯುನರ್ಗನಾಂಗಿಯು [೩]
ರರಸಿಯರತಿ ಮುಗ್ಧೆಯರ್ಕಳಾಗಳವೇಳ್ಕುಂ [೪] ॥೫೬॥

ಪಿರಿಯಕ್ಕರ॥
ಲಲನೆಯೋರ್ವಳ್ಗೆ ವರನೋರ್ವನಾಗಿಯುಂ ಸುರತದೊಳಾಕೆಯುಂ ತಣಿ
ಯಿಪಳಾರಂ ।
ಪಲಬರಬಲಾಜನಂಗಳ್ಗೆ ಪರನೋರ್ವನಿನ್ನುರೆ ತಾ [೫] ತೃಪ್ತಿಯೇನಾದಪುದೇ॥
ಜಲಜ ವದನೆಯರ್ ಬಾಲೆಯರುಂ ತುಂ ನಿರೋಧಗಾಮಿಗಳಪ್ಪ ಕಾಮಿ
ಗಳಪ್ಪ ಕಾರಣದಿಂ ।
ಕುಲಮನೊಳ್ಪಮಂ ಬಗೆಯದಿ ಲೌಲ್ಯೆಯುಂ ಸ್ಫುರಿಪಂದಾನಂ[೬] ಮಾಳ್ಕೆ
ಯತ್ನದಿಂ ॥೫೭॥

ಅನುಪಮುವವರ್ಗಳ ಕಾಮಂ
[೭] ಮನಸಿಜ ಸುಖಮಿಲ್ಲ ನೆರೆಯೊಳಿರ್ಪುವರಿಂದಾ ॥
ವನಿತೆಯರಿನ ಪಾಯಂಗ
ಳ್ಜನಿಯಿಕುಮರಿದಾತ್ಮವಂತನಪ್ಪುದು ಚದುರಂ [೮] ॥೫೮॥

---

೧ ಸೂ. ಸು. (೮–೧೧೩) :— ಅನುಪಮ ಗುಣಗಣಯುಕ್ತೆಯು
೨ ಸೂ. ಸು. (೮–೧೧೩) :— ಮಾಳ್ಕುಂ ಕುಲಾಂಗನೆಯ ನಿಶ್ಚಯದಿಂ ॥
೩ ಸೂ. ಸು. (೮–೧೧೪) :— ಪರಿಣತೆಯರನೂನಾಂಗಿಯ
೪ ಸೂ. ಸು. (೮, ೧೧೪) ಯರ್ಕಳಾಗಲೆ ವೇಳ್ಕುಂ ॥
೫ ಗ. ಸುರತಾತೃಪ್ತಿ
೬ ಗ. ಕಾಪಂ
೭ ಸೂ. ಸು. ೮–೧೧೫ :— ಮನಕ್ಕೆ ಸುಖಮಿಲ್ಲ ನೆರೆಯೊಳಿಪ್ಪುವರಿಂದಾ ।
೮ ಸೂ. ಸು. (೮–೧೧೫) ವನಿತೆಯರಿನಪಾಯಂಗಳನಿನಿತುಮನರಿಗಾತ್ಮವಂ
ತನಪ್ಪುದುಂ ಚದುರಂ ॥

೧ಮಜ್ಜನದ ಕರಗಪತಪದ
ಸೆಜ್ಜೆಯ ಬಾಣಸದ ಬೆಸನುಮಂ ಕೋಶಮುಮಂ ದೇಶಮುಂ೨ ||
೩ಸಜ್ಜನ ದೆರೆಯುಮಂ ಪೆರ
ತುಜ್ಜುಗಮಂ ಕೂರ್ತು ವಧುಗೆ ಕೆಟ್ಟಂ ಕಟ್ಟಂ || ೫೯ ||

ನೀತಿ ||

ಸೂಳೆ ಪಲರ್ವಿಟರೊಳ್ನೆರೆದಿರ್ದು
೪ದಾಳಿಪ ರೊಲ್ವವೊಲೆಲ್ಲರುಮಂ ಭೂ
ಪಾಲನು ಮಂತೆ ನಿಜಾಂಗನೆಯುರ್ಗಂ
ಸೂಳೆಗನಾಗೆ ಸುಖಂ ದೊರೆಕೊಳ್ಗುಂ || ೬೦ ||

ಒಲವೆಂದುಂ ನಿಲಲರಿಯದು
ಕೆಲವು ದಿನಂ ನಡೆಗು ಮದರಿನೊಳ್ದಾಗಳ್ತಾಂ ||
ಒಲನೆಗೆ ಪುರೋವೃದ್ಧಿಯ
ಪಲವಾಯನಮಿತ್ತರಮವೆ ತಾಂ ಪಗೆಯಲ್ತೆ || ೬೧ ||

೫ಕಡುಗೂರ್ತಂ ಮೆಯ್ ಮೊಕ್ಕಳಂ ಕನಕಮುಂ ತಾನೀಯಲಾಗಂ ಕರಂ |
ಕಡುಗತ್ಯುನ್ನತ ವಸ್ತ್ರಮಂ ಘುಸೃಣಮುಂ ಕಸ್ತೂರಿಯುಂ ಪುಷ್ಪಮುಂ ||
ಮುಡಿಯುಂ ಚಂದನಮುಂ ಫಲಾವಳಿಗಳಂ ಕರ್ಪೂರಮುಂ ನಿಚ್ಚಲುಂ |
ಪಡಿಮಾತೇಂ ಪರಿರಕ್ಷೆಮಾಡೆ ವನಿತಾ ಸಂಗಕ್ಕೆ ಭೂಪಾಲಕಂ || ೬೨ ||

---

೧ ಗ. ಮಜ್ಜನದ ಕರಗದ ಪಡಪ |

೨ ಇಲ್ಲಿ ವೃತ್ತವು ತಪ್ಪಿದೆ. ಗ. ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಪದ್ಯದ ಮೊದಲಭಾಗವು ಹೀಗಿದೆ :— ಮಜ್ಜನದ ಕರಗದಪಡದ, ಸೆಜ್ಜೆಯ ಬಾಣಸದ ಬೆಸನುಮಂ ಕೋಶಮುಮಂ ಸೂ. ಸು. ೮, ೧೧೬ರಲ್ಲಿ:— ಬಾಣಸಿನ ಬೆಸನುಮಂ ಕೋಶಮುಮಂ

೩ ಸೂ. ಸು. ೮, ೧೧೬:— ಬೆಜ್ಜತನದೆಡೆಯುಮಂ ಪೆಱ|

೪ 'ಕ' ದಲ್ಲಿ 'ಶೋಭಿಪರೊಲ್ವ' ಎಂದಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ದ್ವಿತೀಯಾಕ್ಷರ ಪ್ರಾಸವು ತಪ್ಪುತ್ತದೆ.

೫ ಸೂ. ಸು. ೮, ೧೧೮:—ಕಡುಗೂರ್ತೊರ್ಮೆಯೆ ಮೊಕ್ಕಳಂ ಕನಕಮುಂ ತಾನೀಯಲಾಗಲ್ಕರಂ | ಕೊಡುಗತ್ಯುತ್ತಮ ವಸ್ತ್ರಮಂ.......ಪರಿರಕ್ಷನಾಗೆ ವನಿತಾ ಸಂಘಕ್ಕೆ ಭೂಪಾಲಕಂ

ಪಲತೆರದ ತೊಡುಗೆ[೧] ಬಿಡುದಂ
ಬುಲಮೊಳ್ಪೊಣೆಸುಗಳನೆಯ್ದೆ ಸಲಿಸುಗೆ ಕೂರ್ತಂ ॥
ತಲಸದೆ ಸಂಭೋಗದೊಳಂ
ಪಲವುಂ ಬಿನದದೊಳವರ್ಗೆ ಕಳೆವುದು ಪ್ರೊತ್ತಂ[೨] ॥ ೬೩ ॥
ಅವರವರ ಸೂಳು ಪಾಳಿಯ
ಸವಿಶೇಷಾನುಕ್ರಮಂಗಳಂಗಾಯುಮನು ॥
[೩]ಕ್ಕಳಿಸದೆ ಪನೆವಾಳಂ ಬಾ
ಳ್ವವನೆ ಕರಂ ಚದುರನವನಿವಳಯದೊಳೆಂದುಂ ॥ ೬೪ ॥
ಅವರ್ಗೆ ಬಹು ವ್ಯಾಪಾರಮು
[೪]ಪುವರ್ಗೆ ಪರಿಸ್ಪಂದಮುಂ ಪರಿಗ್ರಹಮುಂ ಬೇ ॥
ಡವರಂ ಸಂಕುಚಿತದೆ ಸಂ
[೫]ತವಿಡಿಸಿ ಸಂತುಷ್ಟರಾಗೆ ಮಾಳ್ಪುದು ನರಪಂ[೬] ॥ ೬೫ ॥
ನಸುಸೋಂಕಿಯುಮೊಲ್ದಂ ಬಂ
ದೆಸಗುವೊಡಂ ನೋಂಪಿ ಋತು ಮಹೋತ್ಸಹದೊಳಂ ॥
[೭]ಪಸದನದೊಳವೊಡಗೂಡುವು
ದಸಿಯುಳ ಸೂಳಲ್ಲದೆನ್ನದೆಂದುಂ ಚದುರಂ ॥ ೬೬ ॥

ಇದು ಸಕಲ ವಿಬುಧಜನ ವಿತತಿ ಕಾವ್ಯಾಲಂಕಾರ ನೀತಿ ನಿಬಂಧನಮುಂ ಛಂದೋಮಹಾರ್ಣವಮುಂ ಕವಿತಾ ಮಹಾರ್ಣವಂ | ಚಂದ್ರರಾಜವಿರಚಿತಮಪ್ಪ ಮದನತಿಲಕದೊಳು ಪುಣ್ಯಾಂಗನಾವರ್ಣನಂ ಅಷ್ಟಮಾಧಿಕಾರಂ

ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ

---

೧ ಸೂ. ಸು. ೮–೧೧೯:— ತೊಡಿಗೆ ಗ. ತೊಡುಗೆ.
೨ ಸೂ. ಸು. ೮–೧೧೯ ಪ್ರೊಟ್ಟಂ
೩ ಇಲ್ಲಿ ದ್ವಿತೀಯಾಕ್ಷರ ಪ್ರಾಸ ತಪ್ಪುವುದು.
೪ ಸೂ. ಸು. (೮–೧೨೦) :— ಪರಿಸ್ಪಂದಮೊಂಬುದಂ ಮಾಡಲ್ ಬೇ
೫ ಕ. ತವಿವಿಸಿ, ಗ. ತವಿಲಿಸಿ.
೬ ಸೂ. ಸು. (೮–೧೨೦) ಚದುರಂ
೭ ಸೂ. ಸು. (೮–೧೨೧) :— ಬಸನದೊಳೋತೊಡಗೂಡುವು

ನವಮಾಧಿಕಾರಂ

ಕುಲವಿಭ್ರಂಶೆಯುರೊಳ್ಮನೋಜ ಸುಖಮಂ ಮಾಳ್ಪಂಗೆ ಪೆಂಪೆಯ್ದುಪು
ಜ್ವಲವೃತ್ತಂ ಕಿಡಿಗುಂ ಪರತ್ರೆಯುಳಿಗುಂ ಶೌಚಂ ಕಿಲುಂಬಕ್ಕುಮಾ ||
ಕುಲಟಾಸಂಗಮದಿಂದಮಾದ ತನುರಾಗೋತ್ಸಾಹಮಂ ಪೇಳಲಾ
ಗಿಳೆಯೊಳ್ಪೂರ್ವ ಮುನೀಂದ್ರ ಸಮ್ಮತಮಿದೆಂದಾಂ ಪೇಳ್ದಪೆಂ ಕಾಮಿನಿ
|| ೧ ||

ಪರವಧುವಂ ನಪುಂಸಕಿಯುರಂ ಗುರುಭಾರ್ಯೆಯುರಂ ಮುನೀಂದ್ರ ಸೌಂ
ದರಿಯುರನಂತ್ಯ ಜಾತಿಯುವಳಂ ವ್ರತಮುಳ್ಳಳನಂಗಹೀನೆಯುಂ ||
ತಿರಿವವಳಂ ಕುಲಕ್ಷಯೆಯುನಾ ಕೊಡಗೂಸುಗಳಂ ವಿದಗ್ಧನಾ
ದರದೊಳೆ ಕೂಡಲುಂ ಬಯಸಿ ನೋಡಲುಮಾಗದು ಕೂರ್ತು ಬಂದೊಡಂ
|| ೨ ||

ಕಂಪ ||

ಮೊರೆಯಿಲ್ಲದವಳಂಗುಲಿಸಿಯು
ನರಿದುಂಬೆಯು ಹೊಕ್ಕದಿರ್ಗಳಂ[1] ಯೋಗಿನಿಯುಂ ||
ನೆರೆ ವಿಪಾಹುದಪ್ಪಿದಳಂ
ಪೆರತೇನೋ ವಯೋಧಿಕೆಯುಮಾಗದು ಕೂಡಲ್ || ೩ ||

ರಂಡೆಯೊಳಂ ಭ್ರಷ್ಟೆಯೊಳಂ
ಮುಂಡೆಯೊಳಂ ವ್ಯಾಧಿಯುತೆಯೊಳಂ ಲಲನೆ ಮರು ||
ಳ್ಗೊಂಡಳೊಳಂ ಲಿಂಗಿಯೊಳಂ
ಗುಂಡನೊಳಂ ನೆರೆದೊಡಳಿಗುಮಾಯುಂ ಶ್ರೀಯುಂ || ೪ ||

---

೧ ಗ. ಸ್ತೋಂಕದಿರ್ವಳಂ

ಮತ್ತೇಭ ||

ಪೆರರಾರುಂ ವಧುವಿಲ್ಲಮುಪ್ಪಡಿಸಿತಿನ್ನೊಂದಕ್ಕೆ ಮೇಣರ್ಥಮಿಾ
ತೆರದಿಂದೀ [೧]ಪರಿಯಿಂದೆ ಸಾರ್ಕುಮೆನಗಿನ್ನೆ (ನ್ನೊ?)ಂದಕ್ಕೆ ರೂಪುಳ್ಳವ ||
ಳ್ಕರಿಯುಳ್ಳಂಟರನೇಕರಪ್ಪೊಡ[೨]ಮಿದಕ್ಕಂ ನಾಲ್ಕು ಭೇದಂಗಳಿಂ
ಮರುವಾಳಂ ಮರುಪಾಳ್ತೆಯೊಳ್ಸಲಿಸುವಂ ಪ್ರೌಢಂ ಸರೋಜಾನನೆ || ೫ ||

ಕುಲಟಾ ನಾರಿಯು ನಾಣು ಮುನ್ನತಿಯುಮೊಳ್ಪಂ ಶೌಚಮುಂ ಧರ್ಮಮುಂ
ಚಲಮುಂ ಮುನ್ನಮೆ ಕೆಟ್ಟು ಪೋದುದರಿ[೩] ನಾರಾರೋಲೆಯಂ ತಾಂ ಸಿರಂ-||
ತರಮುಂತುಂ ಕಡುಕೆಟ್ಟು ಪೋಕುಮುದರಿಂದಂ ಯತ್ನದಿಂ ಕಾಪುನಾ
ಡಿ ಉಸತ್ಕಾಮ ಸುಖಂಗಳಂ ಸಲಿಸುಗುಂ[೪] ಚಂದ್ರಾಸ್ಯೆಯೊಂದಿಚ್ಚೆಯಿಂ || ೬ ||

ಮನಮುಂ ಬೇಸರನಾಸರಂ ಬಗೆಗಳಂ ಕ್ಷುದ್ರಂಗಳಂ ತನ್ನ ವಾ
ಚನಮಂ ನಿರ್ಗುಣಮುಳ್ಳುದು[ಂ] ಸತಿಗೆ [೫]ಪೇಳಲ್ವೇಡನಾನಾರಿಸ ||
[೬]ರ್ವಂಗಳಮುಕ್ಕೆ ವಂಗಳನಮುಂ ಭಾವಾಂಗಿತಾನೀಕಮುಂ
ಮನದೊಳ್ತಂಬಿದ[೭] ಮಾಳ್ಕು ನೊಪ್ಪಿನೊಳೆ ದಲ್ಕಾಮೋಚಿತಾ ಪಾಯುಮುಂ
|| ೭ ||

ಕಂದ ||

ರೂಪಂ ಪಳಿಯದೆ ಕೆಮ್ಮಗೆ
ಕಾಪಳಿದಿಳಿಕೆಯ್ದು ಬಳಿಕ ಬೈಯದೆ ಮುಖದೊಳ್ ||
ಕೋಪಂಗೆಯ್ಯದೆ ಮಧುರಾ
ಳಾಪದೆ ಸುತ್ತುವುದು ನೆರನನೆತ್ತದೆ ವಧುವಂ || ೮ ||

---

೧ ಗ. ಸತಿಯಿಂದೆ ೨ ಕ. ಂಳ್ಳಂಟರನವರನಪ್ಪೊಡ . . .
೩ ಗ. ಪೋಪುದರಿ
೪ ಗ. ಸವಿಸುಗುಂ ೫ ಗ. ಪೇಳಲ್ವೇಡ ನಾನಾಕೆಗು | ಳ್ಪಸಿಗರ್ವಂಗಳಮುಕ್ಕೆ
೬ ಇಲ್ಲಿ ದ್ವಿತೀಯಾಕ್ಷರ ಪ್ರಾಸವು ತಪ್ಪುತ್ತದೆ. ೭ ಗ. ಳ್ತಂಬಿದ

ಹರಿಣಾಕ್ಷಿಗೆ ಪಡೆವುಂ[೧]ರಾ
[೨]ಗರತೋತ್ಸಾಹಮುಮನೆಯ್ದೆ ಪಡೆದೆಂ ಬಳಿಕಾ ||
ತರುಣನಾಗದೆ ಕೂಡಿದರ್
ದರಿಪುದು [೩]ಚದುರಂಗೆ ಜೇರೆ ಬಿನ್ನಣಮುಂಟೇ || ೯ ||

ಮೋಗಂ ತೋರದೆ ನಲ್ಮೆಯು
ನಾಗಳು [೪]ನೊಲಿದಂತೆ ಮಾಡಿ ಸುರತೋತ್ಸವದೊಳು ||
ರಾಗಮನೆ ಪಡೆದು ಗೆಯ್ವುದು
ಬೇಗಂ ಮರುವಾಳ್ತಿಯಪ್ಪವಂ ಚದುರವಿಟಂ || ೧೦ ||

ಇದು ನಿಖಿಲ ವಿಬುಧ ಜನ ವಿನುತ ಕಾವ್ಯಾಲಂಕಾರ ಸೀತಿ ಬಂಧನ ಚಂದ್ರರಾಜವಿರಚಿತಮಪ್ಪ ಮದನತಿಲಕದೊಳು ಕುಲಸ್ತ್ರೀ ವರ್ಣನಾನವಮಾಧಿಕಾರಂ ಸಂಪೂರ್ಣಂ ಮಂಗಳಮಹಾ

ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ

---

೧ ಸೂ. ಸು. ೮-೧೨೨ :- ಪದಪಂ

೨ ಸೂ. ಸು. ಸದರ :- ರಾಗ ರತೋತ್ಸವಮುಮೊಯ್ದೆ ಪಡೆದಿಂ ಬಳಿಕಾ ||

೩ ಸೂ. ಸು. ಸದರ :- ಚದುರಂಗೆ ಬೇಱೆ ಕೋಣೆರಡೊಳವೆ ||

೪ ಗ. ನಾಗಳುಮೊಂದಂತೆ

ದಶಮಾಧಿಕಾರಂ

ಪಲರ್ಗಂ ಕಾಮಸುಖಾರ್ಥಮಿತ್ತಿನನೊಳಿರ್ಪಂತುಂ ಸಮಂತಾರೊಳಾ
ಚಲಮಂ [1]ಕೋಪಿಯು ಮಾಗದಂತೆ ಪಡೆದಂ ಪದ್ಮಾಸನಂ ವೇಶ್ಯೆಯಂ||
ಸಲೆ ಲೌಲ್ಯತ್ವದೆ ನಾಲ್ಕುವರ್ಣದವರ್ಗಳ್ಮಾರ್ಗಂಗಳಂ ಲಜ್ಜೆಯಂ
ಕುಲಮಂ ದಾಂಟೆ ಕೆಲರ್ವಿಳಾಸಿನಿಯರಾದರ್ವಿಶ್ವ ಭೂಭಾಗದೊಳ್ ||೧||

ಕೋಕಿಳ ||

ಮೊದಲೊಳಪ್ಸರಕುಳದೇವತಾಪ್ಸರೋಭ್ಯುದಯಮಂ ಕಮಳಯೋನಿಮಾಡೆ ಪು
ಟ್ಟಿದರವರ್ಗೆ ಕೆಲಬರ್ಧರಿತ್ರಿಯೊಳ್ ಸದಮಳಾಂಶಕೆಯರಿಂತು ವೇಶ್ಯೆ-
ಯರ್ ||
ಚದುರರ್ಪಲಬರ್ ಮುನ್ನಂ ಪದವಿಟ್ಟಸೂಳೆಯರ್ಸಮಂತವರಂ ಗೆಲ್ವುದು
ಕರಮು
ರಿದಬಲೆಯು ಗೆಲ್ವುದು ಸಲೆ ಮದನಾಭಿರಾಮನೋಜೆಯೊಳೆಂದುಂ || ೨ ||

ಪರಿಯಣದ[2] ಪಡಿಗದಡಪದ
ಕರಗದ ಬಾಣಸದ ಮಜ್ಜನದ ನಾರಿಯ ತೊ ||
ತ್ತಿರ [3]ಪಿಂಡವಾಸದೊಳು ವೆಂ
ಡಿರ ತಂಡಮನೊಲ್ದು ನೆರದವಂಗಳಿವಕ್ಕುಂ || ೩ ||

ಉಂತುಂ ಸ್ವೇಚ್ಛಾರತಿ ತನ
ಗೆಂತುಂ ದೊರಕೊಳ್ಳದೆಂತು ಮೆಚ್ಚಿಸಲಾರಂ ||
ಭ್ರಾಂತೇಂ ಪ್ರಾಣದಿನರ್ಥದಿ
ನಂತಾತಂ ಕಿಡುಗುಮುಳಿಪಿನೆರೆದಂದವರಂ || ೪ ||

---

೧ ಗ. ತೋಟಿಯು
೨ ಗ. ಪರಿಗದಡಪದ
೩ ಗ. ಪೆಂಡವಾಸ

ಇದುವೆಯರ್ಧಪದಾಂತಯಮಕಮಕ್ಕುಂ

ಕನಿಷ್ಠೆಯುಂ ನಿಷ್ಠುರೆಯುಂ ಸಕೋಪೆಯುಂ
ನ್ಯೂನಾಂಗಿಯುಂ ಪ್ರೋಪುದೆ ಬುದ್ಧಿವಂತರಂ

ಕಿಗೋರ್ತ್ರಿನ ಕಂದ ||

ದೂರುಂ ದೂರ್ಕುಂ ದುಷ್ಟುಂ
ನೂರುಂಟು ಕುರೂಪುಕುತ್ಸ್ನ ಮುದುಗುರು ಗುರುಕುಂ ||
ಸೂರುಳು ತುಂ ದುಷ್ಟುಂತುಂ
ದೂರುವುದುಂ ಮುನ್ನುಮುಂತುಸುಡು ಭೂತುಂತ್ರುಂ || ೫ ||

ತೆರಪನೆ ಪಾರ್ವಳ್ಪೊಲ್ಲವೆ
ಯರಿದಡೆ ಹರದರ್ಗೆ ಪೇಳ್ದು ಛಿದ್ರಿಸುವಳು ಜೇ[೧] ||
ಸರಿಪಳ್ಕೊಂಡುಳಿವಳ್ಕರ
ಮರುಗಿಲಿಯೆನಿಪಾಕೆ ವೃತ್ತ್ಯವಲ್ಲದೆ ವಧುವೆ || ೬ ||

ಎಡರಡಸಿದೊಡೊಡವೆಯೊಳಳಿ
ವೊಡರಿಸಿದೊಡೆ ತನ್ನನಿತ್ತು ಕಾವಳ್ತಪ್ಪಂ ||
[೨]ಕಡೆಗಣಪಳ್ಪೊಲ್ಲಮೆಗಳ
[೩]ನಡಂ ನಿಪಳ್ಸುಕ್ರಿಯೆನಿಪ ಸೂಳೆಯೆ ಪ್ರಾಜ್ಞಂ || ೭ ||

[೪]ಕೆಳೆಯರ ನಂಟರ ನವನಂ
ಪಳಿವವಳಂ ಪೋಗಲಾಗದವರ್ಗಳನಳಿಪಂ ||
ಕೆಳೆಯನ ಸಖನಂ ಬೆರಸದೆ
ಕಳಿಪುವಲಂಬಿಕೆಯೆ ಪೂಜ್ಯವಬ್ಜದಳಾಕ್ಷಿ[೫] || ೮ ||

---

೧ ಗ. ಛಿದ್ರಿಸುವಳ್ಬೇ-
೨ ಗ. ಕಡೆಗಳಿಸಲ್ಪೊಲ್ಲಮೆಗಳ
೩ ಗ. ನಡಂಗಿಪಳ್ಭಕ್ತಿಯೆನಿಪ.
೪ ಕ. ಕೆಳೆಯುರ ನಂಟತನವನಂ ೫ ಕ. ದಳಾಯತಾಕ್ಷಿ

ಇದುವೆ ಗತಪ್ರತ್ಯಾಗತಮುಂ, ಮುರಜಬಂಧಮುಂ. ಕಿರಿಯ ಸರ್ವತೋಭದ್ರಮುಂ ಮಹಾಯಮಕಮುಮಕ್ಕುಂ ||

[1] ಕುಸುಮಾಮನೋಹರಂ
ಕುಸುಮಾಮನೋಹರಂ
ಕುಸುಮಾಮನೋಹರಂ
ಕುಸುಮಾಮನೋಹರಂ ||

ವಸುಮತಿ || ಇದುವೆ ತ್ರಿಸಮಯಮಕ್ಕುಂ ||
ದತಪನೆನೆ ರಪನೆನೆ
ಮದಿನೆನೆ ಮದಿನೆನೆ[1] ||

[2] ದತಪನೆನೆ ಮದಿನೆನೆ ಮದಿನೆನೆ |
ವಸುಮತಿ ರಾಜಿತಂ ವಸುಮತಿ ರಾಜಿತಂ
ವಸುಮತಿ ರಾಜಿತಂ ಕುಸುಮ ಬಾಣೋಪಮಂ || ೯ ||

ಇದುವೆ ಗತಪ್ರತ್ಯಾಗತಮುಂ ವೃತ್ತಬಂಧಮುಂ ಅರ್ಧಜತ್ತ್ರರಟ್ಟೆಮುಮಕ್ಕುಂ

ತನುಪರನರಹದಿನರಪತಿ | ಮನುನಯನ ಶುಭಾಶುಭಂ ನಿಜದನವಂ |
ವನದ ಜನಿಭಂ ಶುಭಾಶುನ | ಯನನುಮತಿ ಪರನದಿಹರನರಪನುತಂ||೧೦||

ಅರ್ಧ ಕಂದ ||

ಎಂದು ನುಡಿವವಳಿ ಪೂಜ್ಯಂ
ಮಂದಸ್ಮಿತವದನೆ ಭಾವಿಸತಿಶಯದಿಂದಂ || ೧೧ ||

---

೧ ಗ. ಈ ಭಾಗವು ಕ. ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಗ. ದಿಂದ ಆಯ್ದು ಹಾಕಿದೆ.
೨ ಇದು ಕ. ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಉಂಟು.
೩ ಕ. ಅರ್ಧಜತ್ತ್ರರಟ್ಟೆಯುಮಕ್ಕುಂ

ಸ್ವಾಗತ ||

ಊಪ್ಪಡಂ ತುಡುಗೆ ಜವ್ವನವಾದಂ
ಕಪ್ಪುರಂ ಮೃಗಮದಂ ಸುಲಿಪಲ್ಲೇ ೧ ||
ಸಪ್ಪ ಸಾದು ಬಿಡುದಂಬುಲವೊಂದುಂ
ತಪ್ಪದುಳ್ಳವನೆ ಸುಂದ ಭುಜಂಗಂ || ೧೨ ||

ವಿವಿಧಗುಣಂ ನಾಗರಿಕ ವಿ
ಟ ವಿದೂಷಕ ಪೀಠವರ್ಧನಂ ಪರಿವೃ [ವೃಟ್*] ತ್ಯಾ ||
ಗಿ ವಿವೇಕಿ ಭೋಗಿ ಚೆಲ್ವಂ
ನವಯೌವನನರುಜನರ್ಥಪರಿ(ತಿ?) ವೃಷಸತ್ವಂ || ೧೩ ||

ಮಯೂರಕ್ರೀಡೆ ||

ಇದುವೆ ಯೆರಡು ಕಂದಮುಂ ದ್ವಿಪದಿಕೆಯುಂ ಗೀತಿಕೆಯುವೈದುಮಕ್ಕರಮುಮುಕ್ಕುಂ

ಧುರದೊಳಗಿಂದ್ರಸುತನೆನೆ
ಪರನಾರಿಗೆ ವಾಯುಜ ಸ್ವಯಂ ತಾನೆನಲು- ||
ರ್ವರೆಗೆ ಗಿರಿಜಾತ್ಮಭವನೆನೆ
ವರ ವಿಕ್ರಮನುನ್ನತೋನ್ನತಂ ತಾನೆನಿಕುಂ || ೧೪ ||

ಪರಮ ಹರಭಕ್ತನಿವನೆನೆ
ದೊರೆಯುಂ ಗುಣಿಯೂರ್ಜಿತಂ ನಯಜ್ಞಂ ಸುಭಟಂ ||
ಕರಮೆ ಚರಿತಾರ್ಥನತಿರುಚಿ
ಹರಿಸಾಹಸನೀಶ್ವರಂ ಸ್ಮರಂ ಸಚ್ಚರಿತಂ || ೧೫ ||

ಪಿರಿಯಕ್ಕರ ||

ದೀಪಮುಂ ಜನಂ ಮುಖವಾಸನಮಾಗಿನಂ[2]ಲವಣಮುಂತರ್ವರ್ತ್ತಿ[3] ಘುಟಿಕೆ ಸುಣ್ಣಂ
ಧೂಪಮುಲೆಕಿಂಟು ಹಸ್ತದ್ರಾವನೆಯಂತ್ರ ಮುರಿಲಿ ಮಾಲ್ಪಮುಂಡಿಪಾನಂ ||

೧ ಗ. ಸುಲಿಪಲ್ಲೇಸಪ್ಪ
೨ ಗ. ಮಾಸನಂ
೩ ಗ. ಮುಂತರ್ವರ್ತಿ ಘುಟಿಕೆ ಸುಣಂ

ಲೇಪವುಂಗಜೋದ್ಭವ ಮುದ್ರೆ ತಿಲಕಂ ಭೂಭಳಮಿವು ಮೊದಲಾಗೆ ಸಂಧಿ
ಸೋಪದೇಶವುಂ ಮನುಮಾರ್ಗಮನೋದಿಸೊಳ್ಕೇಳ್ದು ಕಲ್ತು
ಕೊಂಡರಿವುದು ಚದುರನಪ್ಪಂ ‖ ೧೬ ‖

ಕಂದ ‖

ಒಡನಾಡಲ್ಪಾಡಲ್ ನೊಡ
ಲ್ಪಡಿಸಲ್ಕೊಳಲೊಸೆದು ಕುಡಲು ನಗಿಸಲ್ಕೂಡಲ್ ‖
ನುಡಿಯುಲ್ಜೂದಾಡಲ್ಕೂ-
ರ್ತಡೆ ಕೂಡೆ ಮನಮನರಿಯಲರಿವುದು ಚದುರಂ ‖ ೧೭ ‖

ವರಸೂಪಶಾಸ್ತ್ರಭೃಗುಚಿ[1]
ತ್ರ ರಸಾಳಂಕಾರ ಗಣಿತ ಗಜ ಹಯ ವೈದ್ಯಂ ‖
ಸ್ವರ ಶಕುನ ಕಾವ್ಯ ನಾಟಕ
ಭರದಿ ಕಳಾವಿದನೆನಿಪ್ಪುದತಿ ಚದುರವಿಟಂ ‖ ೧೮ ‖

ವನಿತಾಜನಮಂ ಬರಿಪುದು
ಮನೆಗೆ ತದಾವಾಸ ಗಮನಮಂ ಮಾಣ್ಬುದದೇ ‖
ಕೆನೆ ತನಗಪಾಯ ಬಹಳಂ
ಜನಿಯಿಕುಮಭಿಮಾನಮಂ ವಿವೇಕಮುಮಳಿಗುಂ ‖ ೧೯ ‖

ತನಗೆ ಮನೆಯಿಲ್ಲದಿರ್ದೊಡ
ಮನೇಕ ದೇಶಪ್ರವಾಸ ಮಾಡದೊಡಮನಳಿದಿ ‖
ರ್ದನೇಕ ತನಕ್ಕೆ ಕೈಗೈ
ದು ನಿಳೆಯ ಪದನರಿದು ನೆರೆದು ಗೈವುದು ಚದುರಂ ‖ ೨೦ ‖

ಸಂದಣಿಯಿಲ್ಲದೆ ಸೋಂಕಿನೊ
ಳೊಂದದೆ ನಡೆಬೀದಿಯಲ್ಲದಿರ್ದುದನೆಂದುಂ ‖
ಬೆಂದವರಲ್ಲದೆ ಸೌಷ್ಟವ
ದಿಂದೊಪ್ಪುವ ದೆಸೆಯೊಳೆಸೆಯೆ ಮಾಡುಗೆ ಮನೆಯಂ ‖೨೧‖

---

೧ ಗ. ಭೃಗುಚಿತ್ತರಸಾ

ಧವಳಿಸಿ ಮೇಲ್ಕಟ್ಟ ಕಟ್ಟಿಸಿ
ವಿವಿಧದ ದೇವಾಂಗ ವಸ್ತ್ರಮಂ ಸೆಳೆಮಂಚಂ ॥
ಕವುಳ್ಡೆ ಧವಳ ಚ್ಛತ್ರಮು
ಮಿಪ್ಪೊಪ್ಪೆ ಪಾಸಂ ಸಮಂತು ಪಾಸುವುದದರೊಳ್ || ೨೨ ||

ತಲೆಗಿಂಬನೆರಡು ದೆಸೆಯೊಳು
ನಿಲಿಸುಗೆ ಶೋಭಿಪಿನ ವೆಲೆಯ ಪಡಲಿಗೆಗಳುಮಂ ॥
ತಲೆದೆಸೆಯ ಕೆಲದೊಳಿರಿಸುಗೆ
ಫಲ ತಾಂಬೂಲಾನುಲೇಪ ಕುಸುಮುಮನದರೊಳ್ || ೨೩ ||

ಇದುವೆ ಗೋಮೂತ್ರಿಕೆಯುಂ ಮುರಜ ಬಂಧಮುಂ ಯಮಕಮುಂ ನಾಲ್ಕು ವೃತ್ತಮುಮಕ್ಕುಂ

[1]ಹರಿಯುಂ ಹರಿಯುಂ ಹರಿಯುಂ
ಹರಿಯುಂ ಖಚರ ಸಮಾಧಿಪನುಂ ರತಿಯುಂ
ಹರಿಸುತನುಂ ಮಾರುತಿಯುಂ ||
ಧರ್ಮಗುಣ ಶೀಳೀಮುಖತತಿಯುಂ ರತಿಯುಂ ಸುತನುಂ
ಮಾರುತಿಯುಂ ಧರ್ಮಗುಣ ಶೀಳೀ ಮುಖ ತತಿಯುಂ|| ೨೪ ||

ಇದುವೆ ಗೋಮೂತ್ರಿಕೆಯುಂ, ಮುರಜ ಬಂಧಮುಂ, ಚಕ್ರಾಹ್ವಯಮುಂ, ಮಕರವ್ಯೂಹಮುಂ, ಶಂಖಾವರ್ತಮುಮಕ್ಕುಂ ॥

ಮಾರಾ ಮಾನಿನಿ ಮಾರಾಮಾರಾಜ[2] ಮಾತ್ಯಕ್ರಮಾ ಜರಾ
ಮಾಮಾಮಾಶತ[3] ಮಾಮಾಮಾಸತ್ವ ಸತ್ವತ್ವ ಸತ್ವನಿ || ೨೫ ||

ಸಿರಿಯುಂ ಕಳಶಮನನುಮದ
ಕರಿಯುಂ ನಂದನವನಲರ್ದತಾವರೆಗೊಳನಂ ||
ಸುರದಂಪತಿಯುಂ ನವಕಿ-
ನ್ನರಿಯುಂ ಕರಮೆಸೆಯೆ ಬರೆಗೆ ನಾಲ್ಕುಂ ದೆಸೆಯೊಳ್ || ೨೬ ||

---

೧ ಈ ಪದ್ಯಕ್ಕೆ ಐದು ಚರಣಗಳಿವೆ. ೪ನೆಯ ಚರಣವನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಕಂದಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಬಲ್ಲದು. ಆದರೆ ೨ನೆಯ ಚರಣಕ್ಕೆ ಎರಡು ಮಾತ್ರೆಗಳು ಕಡಮೆಯಾಗುವವು. ೨ ಗ. ಮಾತ್ಯ (ತ್ಪ) ತ್ರಮಾಜರಾ ೩ ಗ. ಶಶ

ಮಗಮಗಿಪ ಧೂಪದಿಂ ಜೊಂ-
ಡಗರ್ಬಿನಿಂಪಂ ಫಲಂಗಳಿಂದುಣಿಸಿಂ ವೀ ||
[೧]ವಿಗೆಯಿಂ ಕರಗದ ನೀರಿಂ
ಬಗೆಗೊಳಿಕುಂ ಚಿತ್ರಶಾಲೆ ಪೂವಳ್ಳಿಗಳಿಂ || ೨೭ ||

ನಸು ಬೆಳಗುಗೆ ಸೊಡರಂ ಲ
ಜ್ಜಿಸುವಾಕೆಗೆ ಕರಮೆ ಲಜ್ಜಿಪಳ್ಗೆ ಸೊಡರ್ಸಿ- ||
ರಸವೆಂದು ಕಳೆಗೆ ರಾಗಂ
ಪಸರಿಸುಗುಂ ರತಿಯುವಳ್ಗೆ ಕತ್ತಲೆ ಮನೆಯೊಳ್ || ೨೮ ||

ಚಂದನಮುಂ ಚಂದ್ರಿಕೆಯುಂ
ಸಾಂದುಂ ತಂಬುಲಮುಮೆಸೆವ ಕುಸುಮಮುನದರೊಳ್ ||
ಕುಂದದೆ ತೋರಿದಡಲ್ಲಿಯೆ
ಬಂದಿರುಳುಂ ಪಗಲುಮುಗಲದಿರ್ಪರ್ಪೆಂಡಿರ್ || ೨೯ ||

ಚದುರಂಗದ ನೆತ್ತದ ಗೌರ
ವದ ಗೊಟ್ಟುಗುಳಿಯುಂ ಮುಟ್ಟಂ ಮನೆಯೊಳ್[೨] ||
ಪದೆದಿರಿಸುಗೆ ತಾನುಂ ಕ
ಲ್ತುದು ಗಣಿಕೆಗಮದನೆ ಕಲಿಪುದತಿ ನಯದಿಂದಂ || ೩೦ ||

ಕೆಲದೊಳ್ನೆಲವಾಳಿಗೆಯುಂ
ನೆಲವಾಸುಂ [೩] ಕಾಂಡಪಟಮುನಿಮಿದೊ[ರ್*]ಪ್ಪುವ ಸೀ ||
ತಳವನಮುಂ ನವಿಲುಯ್ಯಾಲು
ಮೊಲವಸಮುಂ ಕಳೆದು ಪಡೆವುದಬಲೆಯುಗೊಲವಂ|| ೩೧ ||

ಇನಿತುಂ ವಿಳಾಸದಿಂದಂ
ವನಿತೆಯರೊಳ್ನೆರೆವವಂಗೆ ಕೆಳೆಯರ್ನಲ್ವರ್ ||
ವಿನಯಪರ ಭೃತ್ಯರುಂ ಸ
ಜ್ಜನನುತರುದ್ಯುಕ್ತರಪ್ಪರತಿ ಚಾತುರ್ಯ [ರ್] || ೩೨ ||

---

೧ ಕ. ಲಿಗೆಯಿಂ ಕರಗದ ನೀರಿಂ
ಬಗೆಗೊಳಿಕು ಚಿತ್ರಶಾಲೆ ಪೂವಲಿಯಿಂದಂ ||

೨ ಇಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರೆಗಳು ಕಡಮೆ ಇರುವವು. ೩ ಗ. ತಂಡಪಟ

ಉತ್ಪಳ ||

ನಾಗರಂ ಕರಂ (ನಾಗರಿಕಂ) ವಿಟ ವಿದೂಷಕನೊಪ್ಪುವ
ಪೀಟವರ್ಧನಂ[೧]
ಭೋಗಿಸುವರ್ಕೆಳೆಯರೆಂತೆನೆ ಕಬ್ಬಿನ ಬಿಲ್ಲಿಮಾನಿಳಂ ||
ಕೋಗಿಲೆ ಚಾದ್ರಮಂ ಕುಸುಮ ಬಾಣಗಳಂ ಝಷಕೇತನಂ
ವಸಂ
ತಾಗಮಮಿಲ್ಲದೇನೊಲಿಸಲಾರ್ತಪನೇ ವಧುವಂ
ಮನೋಭವಂ || ೩೩ ||

ಕರ್ಣಾಟಕ ||

ಅರಿನೃಪರಂ ಪಡಲ್ವಡಿಸಿ ಕೊಂದು ಧರಿತ್ರಿಯನಾ
ಳ್ವರಸನುಮಂಗನಾಜನಮನೊಲ್ದೊಲಿಪ[೨] ವಿಟಂ ||
ಪರಿಣತರುಂ ಹಿತದರೊಳ್ಪಿದ ದೂ[೩]
ತರಸೊಲ್ದೊಲಿಸುಗೆ ಸಂತತಂ ಪಡೆವೊಡಲ್ತೆ
ಮನೋರಥಮಂ || ೩೪ ||

ಕಂದ ||

[೪]ಅದರಿಂ ಭೃತ್ಯರ್ ನಾಲ್ವರ್
ಚದುರಂಧರರಲ್ಲಿ ಪುಸಿಯನಿನಿಸೊಲ್ಲದನುಂ ||
ಸದಮಳ ನಿರ್ಮಳನುಮಂತೆ ವಿನಯಾಸ್ಪದನುಂ || ೩೫ ||

ಪೃಥ್ವಿ ||

[೫]ಕರಂ ಸಮಂಜಸಿಕೆಯನೆ ಪಾಟಿಪಂ ಯೋಚಿಪಂ
ಸ್ಮರರಾಗಮುಮನಂತೆ ಮಂತ್ರಕುಹಕಾದಿ ತಂತ್ರಂಗಳಿಂ ನಿಃ ||
ಪರಿಗ್ರಹಂ ಸಕಾಮಿನಾಗಲಿಕನಾಗಿ ಮುರ ಸಂಡವಂ|| ೩೬ ||

---

೧ ಗ. ಪೀಟಮರ್ದನಂ

೨ ಗ. ನೊಲ್ದೊಲಿಪಾವಿಟಂ

೩ ಗ. ಹಿತಪವೊಳ್ಪಿದ

೪ ಈ ಕಂದದ ಮೂರನೆಯ ಚರಣವು ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ.

೫ ಈ ವೃತ್ತಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೂರೇ ಚರಣಗಳಿವೆ. ಇನ್ನೊಂದು ಚರಣವು ಅವಶ್ಯವಿದೆ ಮತ್ತು ಇದ್ದ ಚರಣಗಳಲ್ಲಿ ಬೇಕಾಗುವ ವೃತ್ತಲಕ್ಷಣಗಳೂ ಇಲ್ಲ.

ಎನಿಪಾನಾಗರಿಕಂ ಮು
ನ್ನಿನ ವಿಭವಂ ಕೆಟ್ಟೊಡಂ ಪೆಸರ್ಕೆಡದುದ್ಧದಂ ||
ತೆನೆ ಪ್ರಣ್ಯೆಕೆಟ್ಟಡೆ ಕಲೆ ಕೆಡ
ದೆನಿಪಂತದರಿನಂದು ಯೋಚಿಪುದವರಂ || ೩೭ ||

ಅತಿ ಚದುರಂ ಮದನಾಗಮ
ಯುತನದಟಂ ವರಕಳತ್ರಯುತನುಂ ಸುಜನಂ ||
ಸತತ ಗುಣೋಪಾಯಾರ್ಜಿತ
ನುತನಾಪ್ತಂ ವಿಟನೆನಿಪ್ಪವಂ ಮೃಗನಯನೆ || ೩೮ ||

ಮತ್ತೇಭ ||

ನಿಪುಣಂ ಕೂರ್ಪರನಿಂಗಿತಜ್ಞನೆನಿಸುಂ ಕ್ಲೇಶಕ್ಷತಂ ಶೌಚಿ ನೀ-
ತಿಪರಂ ದಕ್ಷನವಂಚಕಂ ನುಡಿದು ಜಾರಿಂ[1] ಸುತ್ತುವಾತಂ ವಿರೂ- ||
ಪಿ ಪುರಾಣಂ ನಗೆಕಾರನೆಯ್ದೆ ಮರುಳಿರ್ಪಂತಿರ್ಪ ನಾಪ್ತಂವಿನಿಃ-
ಕುಪಿತಂ ಸಂದ ವಿದೂಷಕಂ ಸ್ಮರಕಳಾ ರಾರಾಜಿತಂ ಪೂಜಿತಂ || ೩೯ ||

ಪೀನಕ್ಷು ರಕ್ತಕರ್ದಮ
ನೂನಸುಗಂಧಾದಿಕಾರಮರ್ದನ ಕುಶಲಂ ||
ತಾನಿಂಗಿತಜ್ಞನುಂ ವಿ
ಜ್ಞಾನಹಿತಂ ಶೌಚಿ ಪೀಠವರ್ಧನನೆನಿಕುಂ || ೪೦ ||

ಇಂತೀ ನಾಲ್ವರ ನುಡಿಯುಂ
ಸಂತತ ತಾ ನುಡಿದು ನಡೆವಮಾಗಮವೊಂದಂ ||
ಗಂತಾಂತಳ್ತು ಪೊಲೆ ಜೋಕಿಂ[2]
ಕಾಂತೆಯರಂ ಭ್ರಾಂತುಗೊಳಿಪುದೊಂದಚ್ಚರಿಯೆ || ೪೧ ||

---

೧ ಗ. ಚಾರಿಂ ಸುತ್ತುವಾತಂ
೨ ಗ. ಜೊತ್ತಿಂ

ಕೂಡಿದ ನಾಲ್ವರ್ಗ್ಗಾವಿಲ
ರಾಡಂ ನಾಯ್ಮಾಡಿತಿಂದರೆಂದಡೆ ಚದುರರ್ ||
ಕೂಡಿದಡೆ ಸತಿಯುರಂ ಕೊಂ
ಡಾಡದೆ ಗೆಲ್ದಂದಮರಿದೆ ಮದನಲತಾಂಗಿ || ೪೨ ||

ಕೈವಾರದೆ ಕೈಮತದಿಂ
ಕೈವಾರದಿ ಗೆಲ್ದಿಲಜ್ಜಿತೆಯನೆಂತೆನೆ ಕೇಳ್ ||
ದೈವಕರ್ಗೂಡಿದೊಡೆತ್ತಂ
ದೈವಂ ಮರುಳಾದುದೆಂಬುದಂ ಕೇಳ್ದರಿಯಾ || ೪೩ ||

ವೃತ್ತ ||
ಪುಸಿವುದು ಸತ್ಯವಾದಿಯೆನೆ ಪೆರ್ಚಿಕರಂ ಪಿರಿದೀಯುವೇಡೆ ಭಾ
ವಿಸೆ ಕಡು ಚಾಗಿ ತಾನೆನಿಪುದೊಲ್ಲದೊಡಂ ಕರವೊಲ್ದ ಮಾಳ್ಕೆಯಿಂ ||
ದೆಸಪುದು ಕೂರೆಕರ್ಪುದಣಮೊಲ್ದೊಡಮಾತುರನಾಗದಿರ್ಪುದೀ
ವಸುಧೆಯೊಳಿಂತಿರಲ್ಪೆರತು ಬಿನ್ನಣಮಾವುದು ಸೂಳೆವಿನ್ನಣಂ || ೪೪ ||

ಆಗಲದ ಗೋಷ್ಠಿಯಿಂ ಬಿನದಮುಂ ಬಿಡುದಂಬುಲಮುಂ ವಿಭೋಗಮುಂ
ಬಗೆಯರಿದಪ್ಪುಚಿಂ ನುಡಿವ ಮಾತುಗಳಂ[೧] ಪಡೆಪುಂ ವಿಳಾಸಮುಂ ||
ನೆಗಳ್ದಿನಮಿಂಬುಕೆಯ್ದು ಮದನೋತ್ಸವಮುಂ ಪಿರಿದಾಗಿ ಮಾಡಿ ಮೆ
ಲ್ಲಗೆ ರತಿಯಿಂ ಪೊಣರ್ಚುವಡವಂ ಚದುರಂ ಕಳಹಂಸ ಗಾಮಿನಿ || ೪೫ ||

ಮಲ್ಲಿಕಾಮಾಲೆ ||
ಕುಂದಿ ಜುಮ್ಮನೆ ಪೋಪುದಂ ಮನವಿಕ್ಕಿ ಚಿಂತಿಸುತಿರ್ಪುದಂ
ಕಂದಿ ಬಂಬಳ ಬಾಡಿ ಕಂಬನಿ ಮೊಕ್ಕಳಂ ಸುರಿತಪ್ಪುದಂ ||
ನಿಂದು ಸಿಂದಮುರ್ದಪ್ಪುವಂದಮನಪ್ಪುಚಿಂ ನುಡಿವಂದಮಂ
ಸುಂದರಾಂಗಿಯುಗಲ್ಕೆಯೋಳ್ಮಗೆ ತೋರ್ಕುತಾಂ ಬಿಸುಸುಯ್ವುದುಂ|| ೪೬ ||

೧ ಗ. ಮಾತುಗಳಾ ಪಡೆಪುಂ ವಿಕಾಸಮುಂ

ನೀನೀತನೊಳಿರ್ದೊಡೆವೆಲೆ
ಮಾನಿಸಿ ಧನ ಪುತ್ರ ಲಾಭಮುಕ್ಕುಂ ನಿನಗಂ ||
ದಾನಾರಿಗೆ ಸಂಕೇತ-
ಜ್ಞಾನಂಗಳ[೧]ನರಿಪುಗುಚಿತ ಶಕುನಾದಿಗಳಂ || ೪೭ ||

ನೆರನೆತ್ತಿಬೈವ ಪುರುಡಿಪ
ಜರಿಚುವ ಪಿರಿದಲಸೆ ಕೂಡ ಲಟಲಟಿಸುವ ಮೇ ||
ಲ್ಪರಿಯದೆ ಸೋಂಕುವ ಕೂರದೊ
ಡೆರಗುವ ಪಿಟನೆಗ್ಗನಲ್ತೆ ಮದಗಜಗಮನೆ || ೪೮ ||

ತೆರಪಂ ಕಿಸುಗುಳತನಮುಂ
ಪೆರನಿರ್ದುದನೆಗ್ಗತನಮು ನಾಡಿಗತನಮುಂ ||
ನೆರೆಯೆ ವಿರಸೇಂಗಿತಂಗಳ
ನರಿವುಳ್ಳಂ ಕಾಣಲೀಯಲಾಗದು ವಧುವಂ || ೪೯ ||

ಪಿರಿಯಕ್ಕರ ||
ಮೂರಿಯಿಡುವೊಡಂ ಸುರಿವೊಡಂ ಸಿಂಗರಂಗೆಯ್ವೊಡಂ ತಂಬುಲಂ ಮೆಲುವೊಡಂ
ನೀರಂ ಕುಡಿವೊಡು ನುಡಿವೊಡಂ ಶೃಂಗಾರಂಗೆಯ್ವೊಡಂ ಪಲ್ಸುಲಿವೊಡಂ ಮುಣ್ಬೊಡಂ ||
ಭೋರೆಂದೊರ್ವಡಮಾಣಿಗೆಯ್ವೊಡಮಾಕುಳಿಸುವೊಡಮೆಂತ್ತುಂ ವಾರಿಜಾನನೆ
[೨]ವೀರಸೇಂಗಿತಂಗಳನರಿವುಳ್ಳಂ ಕಾಣಲೀಯಲಾಗದು ವಧುವಂ || ೫೦ ||

ಪಿರಿಯಕ್ಕರ ||
ಲತೊಕ್ರ[೩]ದೊಳ್ಪನೆ ತೋರ್ಪುದಾವ[ದೆ*]ಸೆಯಿಂದಂ ||. . . ?

---

೧ ಗ. ನರಿಪುಗುಚಿತ
೨ ಗ. ವಿರಸೇಂಗಿತ
೩ ಗ. ಲತೋರದೊಳ್ಪನೆ

ಕಂದ ॥

ಅರಸಂ ಸ್ತಬ್ಧಂ ಪೆರ್ಗಡೆ
ಮರುಳಂ ತದ್ವರ್ತಿ ಪಿಸುಣನಾಪ್ತಂ ಪುಸಿವಂ ॥
ಪರದಂ ವ್ಯಾಳಂ ಪೆಂಡತಿ
ದುರಾತ್ಮೆ ವಿಟನೆಗ್ಗನಾದಡರಸುವ ಪುರುಳಂ ॥ ೫೧ ॥

ಪಿರಿಯಕ್ಕರ ॥

[೧]ತನ್ನಿಂದಧಿಕನೀತನೇತರೊಳ(ಂ)ಮೆಂಬಾತನೊಳ್ಪೊಳ್ನುಡಿ ನುಡಿವಾತನೆಗ್ಗಂ
ತನ್ನಿಂದಧಿಕೆಯೇತರೊಳವಿಂತೀ ಕೆಮ್ಮನೆ ಪುಸಿವಾತ ಗಳಪುತ್ತಿರ್ಪನೆಗ್ಗಂ ॥
ತನ್ನ ಪೆಂಡಿರ ದೂರುತ್ತಿರ್ಪನೆಗ್ಗಂ ನೆನವಿಲ್ಲದಾಗಳುಂ ಮುನಿವನೆಗ್ಗಂ
ತನಗೆ ಕೂರ್ಪಾಕೆಗೀಯದ ವಿಟನೆಗ್ಗಂ ಪೆರಗೋರ್ತ ವಧುಗೋತು
ಕೂಡುವನೆಗ್ಗಂ ತನ್ನತಾನೆ ಬಣ್ಣಿಸುವನೆಗ್ಗಂ ॥ ೫೨ ॥

ಕಿನಿಸುವ ವಸ್ತುವನಿತ್ತಪೆನೆಂದಾಸೆದೋರಿ ಮತ್ತೀಯದೆ ಪುಸಿವನೆಗ್ಗಂ
ವನಿತೆಗಿತ್ತುದನುಗ್ಘಡಿಸುವನೆಗ್ಗಂ ದೋಷದಿಂ ಪೇಳ[೨]ಕಾಲಮಂ ಕಳೆವಾತನೆಗ್ಗಂ ॥
ಮನಮನರಿಪುವಂ ಕರೆಯೆಗ್ಗಂ[೩] ಪಳಿದಡೆ ಸುಳಿದಣಂ ಮುಂದಟ್ಟಿಪುವನೆಗ್ಗಂ ॥ ೫೩ ॥

ಭುಜಂಗಪ್ರಯಾತ ॥

[೪]ದಿನದಿನದ ಸಂಜೆಯೊಳ್ಸುರಾಗನಾಗಿರ್ದು । ನೋಟಕ್ಕೆ ತಾನೇಳಿದನಾಗಿರ್ದು ಕಾಂ ।
ತಾನಿಕರವೇಂಕುಂದುಗೆಂದು[೫] । ಮನೋಜಾತರಾಗೋತ್ಸಕಂ ಕೂಡದಲ್ತೆ ॥ ೫೪ ॥

ಛಾಂದಸನಭಿಮಾನಿ ಕರಂ
ಪಾಂದೆ ಜಡಂ ಶ್ರೋತ್ರಿಯಂಗಡಿವನೆಂಬವರಂ ॥
ಸೌಂದರ್ಯದೊಲ್ಲರೇಳಿಪ
ರೆಂದುಂ ವ್ಯಾಧಿತನುಮಂ ಸರೋಜದಳಾಕ್ಷಿ ॥ ೫೫ ॥

---

೧ ಪದ್ಯ ೫೨ರಲ್ಲಿ ೪ನೆಯ ಚರಣದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಮಾತ್ರೆಗಳಿವೆ. ೫೩ನೆಯ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೂರೇ ಚರಣಗಳಿವೆ. ಇವೆರಡರಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಮಿಶ್ರಣವಾದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ.

೨ ಗ. ಪಳಿಕಾಲಮಂ

೩ ಗ. ಉಳಿದಡೆ ಸುಳಿದಣಂ ಮುಂದಟ್ಟಿಪುಗುವನೆಗ್ಗಂ ॥

೪ ಗ. ದಿನಾಧಿನಾಥ ಸಂಜೆಯೊ   ೫ ಗ. ಗೆಂದುಂ

ಮತ್ತೇಭ ॥

ಪದನುಂ ಚಿತ್ತಮನೆಯ್ದೆ ಕಲ್ತವನ ನಾಣುಂ ಜಾಣುಮಂ ಕೂಡಿ ಮೇ
ಳದೊಳಂ ಸೋಂಕಿನೊಳಂ ಕಳಲ್ಚ ೧ಮನದೆಂದಾದಳರಿಂದೆಲ್ಲಿಯುಂ ॥
ಪದುಳಂ ಮೆಲ್ಪನೆಮಾಳ್ಕು ೨ಮಾಳ್ಪನೊಳಿದಲ್ಕೂರ್ಪರ್ಸತೀಯರ್ಕಳಿಂ
ತಿದೆ ಸತ್ವಂ ಸಲೆ ಮೆಲ್ಪುಬಲ್ಪನಳಿಗುಂ ಪಂಕೇಜಪತ್ರೇಕ್ಷಣೆ ॥ ೫೬ ॥

ಕುಡುವಿಲ್ಲೆಂದುಂ ಮುಳಿದುಂ
೩ಕುಡುಗೆಂಟಪ್ಪೆಡೆಗೆ ಪಯಣಮಾಯ್ತೆಂದುಂ ತೂಂ ॥
ಕಡಿಸಿಯು ಮಲಸಿಯು ವಿರಾಗಳು
ಜಡತ್ವಮಾಯ್ತೆಂದು ಮನಮನರಿಗಬಲೆಯರ(ಂ) ॥ ೫೭ ॥

ಸುದತಿ ಪೆರತೂರ್ಗೆ ಪೋದಡೆ೪
ಚದುರಂ ಚರ್ಚಿಸುಗೆ ವನಿತೆ ಮೇಣ್ಬರ್ಚಿಸಿ೫ ಸಾ ॥
ಯುದೆ ಸತ್ತರೆಂಬ ವಾರ್ತೆಗೆ
ಪದಪಿಂ ಮನಗುಡದೆ ಚದುರನಕ್ಕಕ್ಕೈವದಿಂ ॥ ೫೮ ॥

ಉಡೆಯುಂ ನಡೆಯುಂ ನುಡಿಯುಂ
ಪಡವಂ ತೊಡವಂ ಬೆಡಂಗನೆಡೆಯುಡುಗದೊಡಂ ॥
ಬಡುಮನೊಡಡಿನಿಸಿ೬ರೋಡಿಸಿ
ಕಿಡುಕುವೊಡಂಬಡದವಂಗೆ ತಾಯಿ ಮಗಳೊಲವಂ ॥ ೫೯ ॥

ಉಳಿವಿಂಗಿರದಿತ್ತೊಡಲಳ್ದೊಡಣಂ
ಪಳಿಯುಂ ಬಂಣಿಸಿದೊಡಲ್ದಡೆ ತ ॥
ನ್ನೊಲವಂ ಸಲೆತೋರಿದೊಡಂಗನೆ ಮೆಯಿ
ವಳಿಯನುಮಂ ಬಗೆಯರ್ತೀವ್ರನುಮಂ ॥ ೬೦ ॥

---

೧ ಮನದೆಂದಾದಳ್ಕರಿಂದೆಲ್ಲಿಯುಂ ಎಂದು ಇರಬೇಕು.
೨ ಗ. ಮಾಳ್ಕುಮೊಳ್ಪಿನೊಳೆ
೩ ಗ. ಕುಡುಗೆಂಟಪ್ಪೆಗೆಡೆ
೪ ಗ. ಪೋಪಡೆ ೫ ಗ. ಮೇಣ್ಬರ್ಪಿಸಿ ೬ ಗ. ಬಿಡುಮನೊಡನಿಳಿಸಿ

ಯಳಸಿ ಇದುವೆ ದಯಾಪಸಂಪುಟವರ್ಗತ್ರಿಯಕ್ಷರಂಬಾ ಪೋಪಂ ಪೋಪ
ವೆಂಬಾ ಪಾಪಿಪಾನುಂ ಪೋಪಿ | ಪೊಂಬಾಂಪಪೊ ಪೋಪ್ಪೈ[1] ॥ ೬೧ ॥

ವಚನ ॥

ಎಂಬ ಮಗಳ [2]ಕೊಂಟಣಿನುಡಿಗುಮಂತ್ರಮಲ್ಲದೆಯುಂ

ಉತ್ಪಳ ॥

ವಾರವಧೂಜನಕ್ಕೆ ಮುದುಗೊಂಟಣಿ ಹೇಮಮನಾವ ಮಾಳ್ಕೆಯಿಂ
ಪ್ರೇರಿಸುತಿರ್ಪೊಡಾಗಲುಗೆಯುಂ ಕೆಡುಗುಂ ಕಡುಗೊರ್ವೆ ಕೂರ್ತವೋ ॥
ಲ್ವೀರವನಾಕೆಗಳ್ಗೆ ಪಡೆದೊರ್ಬರನೊರ್ಬರು ಗೆಲ್ವ ಭೇದಮುಂ
ವಾರಿಜವಕ್ತ್ರೆ ಯೋಚಿಸುವವಂ ಚದುರಂ ಮನುಮಾರ್ಗನೋಜೆಯಿಂ॥ ೬೨ ॥

ನಿನಗಾಂ ಕೂರ್ತಡೆ ಕುಂಟಣಿ[3]
ಮುನಿಪೆನ್ನಂ ಬಡಿದು ತೊಡವನಿರ್ಕುಳಿಗೊಂಡಳ್ ॥
ಮನೆಯಿಂ ಕಳೆದಳ್ ಶರಣಾ
ಗೆನಗೆಂಬರ್ಬಂದು ಕಪಟದಿಂ ಲಂಬಿಕೆಯರ್ ॥ ೬೩ ॥

ಬರಿಪದೊಳರ್ಥದೊಳಿಮ್ಮಡಿ
ಪಂವಂತಿರೆ ಪರದನೊಡನೆ ಕೈತವದಿಂದಂ ॥
ದೊರೆಕೊಂಡು ತಿಂದು ಲೆಕ್ಕಂ
ಪಿರಿದಾದೊಡೆ ಸಬ್ಬತಿರುಗೆ ತಾಂ ತೆತ್ತಪನೆ ॥ ೬೪ ॥

ಒಡನುಂ ಬಡ್ಡಿಯುಮೊಂದನ
ಳೊಡಮೆಯುನವಳೇಯೆ ಕೊಳ್ಗೆ ಪುಸಿಸಾಲಕ್ಕಂ ॥
ನುಡಿದು ಪೊಣೆಯಕ್ಕೆ ಬಳಿಕಂ
ಕಡಂಗಿಂ ಪಿಡಿದೆಳೆದು ಕಳದೊಡವೆ[4] ಪೋಗಳವಳ್ ॥ ೬೫ ॥

---

೧ ಗ. ಪೊಂಬಾಂಪ ಪೊಪ್ಪೆಪ್ಪೆ ॥
೨ ಕ. ಕುಂಟಣನುಡಿಗು
೩ ಗ. ಕುಂಠಣಿ
೪. ಗ. ಕಳದೊಡಂ

ಸೂಳೆಯ ತೊಡವಂ ಕಳಿಸಿದೊ
ಡಾಳೋಚಿಸಿ ಕೆಟ್ಟಡಳಲದಿರ್ಪೆಡೆಯುಂದಾ ॥
ಬಾಲೆಗೆ ಕೆಟ್ಟನಿತಂ ಕುಡೆ
ಗಾಳು ಮನಂಗೊಳ್ಗುಮವನಿಯೆಲ್ಲಂ ಪೊಗಳಲ್ ॥ ೧೬ ॥

ಮಿಗಲಮ್ಮದೆ ಸಿಗ್ಗಿಂ ರೂ
ಪುಗುಂದಿ ಮನವಿಕ್ಕಿನಾಣ್ಚಿ ಪೊಂಗಳಿದಿರ್ಪರ್ ॥
ರ್ಪಗೆವಂಗೋಡಿದ ನೃಪನಂ
ಮಗನಂ ತೆತ್ತಂದು ಸೂಳೆಯುಂ ಮೃಗನಯನೇ ॥ ೧೭ ॥

ವೃತ್ತಕುಚೆ ಮೆರದು ನುಡಿದೊಡಿ
ದೆತ್ತಣ ಮಾತೆನ್ನದಕ್ಕೆ ಪರರರಸಿದೊಡಂ[1] ॥
ಚಿತ್ತದ ಕಜ್ಜಂ[2] ನಾಲಗೆ
ಗೊತ್ತಂಬದಿಬಕ್ಕುಮರಿಗೆ ಮಾತಿನ ಕಾಲಂ ॥ ೧೮ ॥

ಕಿಚ್ಚಂ ನೀರಂ ಪೊಕ್ಕುಂ
ನಿಚ್ಚಂ ಕಾಲ್ಪಿಡಿದು ಮತ್ತ ಲಲ್ಲೈಸಿ ಕರಂ ॥
ಬೆಚ್ಚನೆ ಸುಯ್ಯುಂ ನಂಬಿಸ
ರಚ್ಚರಿಯೆ ವೇಶ್ಯೆಯರ್ಕಳಿಂತಪ್ಪರುಮಂ ॥ ೧೯ ॥

ಹರಿಯುಂ ಬಗೆಯಿಂ ನಯದಿಂ
ಸುರಗುರುವಂ ಕೃತಕದಿಂದೆ ಶುಕ್ರನನೆಂದುಂ ॥
ಸರಸಿರುಹದಳಾಕ್ಷಿಯರಾ
ವರಾವ್ಯೆಯರ್ಗೆಲ್ವರೆಂದು ಬಗೆ ನಿಶ್ಚಯದಿಂ ॥ ೨೦ ॥

ಚಿತ್ರಲತೆ ॥

ಪಾರುವ ಪಕ್ಕಿಗೆ ಸಂಚರಮುಂ
ಜಾರಿನೊಳೆ ಸೆರೆವರ್ಪಲರುಂ ॥

---

೧ ಗ. ದಿಕ್ಕೆಯುವರರಸಿದೊಡಂ

೨ ಗ. ಚಿತ್ತದ ಕಚ್ಚಿಂ ನಾಲಗೆ

ಮಾರಿವದೊಪ್ಪುವಲಂ[1] ಚಿಂತೆಯುಂ
ಪಾರುಗಳಂ ಮಿಗೆ ನಂಬುವದೆ || ೭೧ ||

ಲಯಗ್ರಾಹಿ ||

ಸುಂಗಿರ್ದು ಕಾಯಲ್ಕೆ ಕಾಲಾಗಸಾಧ್ಯಂ
[2]ಗಂಗಾಧರಂ ನಂಬಿದದಾರ್ಂಗಳ್ಕೈ ||
ತಂಗಾತ್ಮನಾದೊಡಂ ತಾಂ ಪೆಂಡಿರೊಳ್ಪಂ
ತುಂಗಸ್ತನೆ ಕೇಳ್ಮರುಳ್ನಂಬುವಾತಂ || ೭೨ ||

ಮತ್ತಕೋಕಿಳ ||

[3]ಅಸುರ ವೈರಿ ಬಗೆಯಿಂ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯುಂ
ಮಿಸುಪಪೇರುರದೊಳೊಪ್ಪೀ[4]ತಾಳ್ದಿಯುಂ ||
ಬಸದಿಯಾಗಿ ಪೆರಗೋರ್ತಳೆಂದಡೀ
ವಸುಧೆಯೊಳ್ವಧುವನೆಂತು ನಂಬುವರ್ || ೭೩ ||

ದ್ರುತವಿಳಂಬಿತ ||

ಪುಸಿ ಶಠಂ ಕಡು ಸಾಹಸ ಮುಕ್ಕರಂ
ಬೆಸನವಿಲ್ಲದುದೆ ದಯೆಯುಂ ಕರಂ ||
ಪಿಸುನವೆಂದುಮಶೌಚಮೀಯದಿ
ಪೆಸಕಮುಂ ಸಹಜಮುಂ ವಧುವರ್ಗಳೊಳ್ || ೭೪ ||

ಪಿರಿಯಕ್ಕರ ||

ಪೋಗುದೋರುವಳ್ತುಳ್ತುಪಣಂ ನೊಯ್ವವೋರ್ಳ್ವಡಂ ನುಡಿವರ್ಛಿದ್ರಮನೆ ಪಾರ್ವರ್
ಬೇಗಂ ಕೂರ್ತಂತೆ ಭಕ್ತಿಯುಂ ಪೊಸಯಿಪರ್ಕಾಲಮುಂ ಕಜ್ಜಮುಂ ಬಗೆಯು ತೀರ್ಪರ್ ||

---

೧ ಗ. ಮಾರಿವದೊಪ್ಪುವಲಂಜಿಕೆಯುಂ

೨ ಗ. ದಲ್ಲಿ ೨ನೆಯ ಚರಣವು ಹೀಗಿದೆ—
ಗಂಗಾಧರಂ ಸಂಬದಧಾರ್ಂಗಳೆಲ್ಬ

೩ ಗ. ದಲ್ಲಿ " ಆಗಲಂ ವೈರಿಬಗೆಯಿಂದೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯುಂ " ಎಂದು ಇದೆ. ಇಲ್ಲಿ ದ್ವಿತೀಯಾಕ್ಷರ ಪ್ರಾಸವು ತಪ್ಪುವುದರಿಂದ ' ಅಸುರವೈರಿ ' ಎಂದೇ ಇರಬೇಕು.

೪ ಗ. ಳೊಪ್ಪೆ ತಾಳ್ದಿಯುಂ

ಪೋಗಿರೆಂಬಂತಿರಿಂಬಾಡೊಡಗಲ್ವನಿನ್ನಿಂದಂ ಪರೋಕ್ಷದೊಳ್ ಬಾಳೆ
ನೆಂಬರ್
೧ರಗಳೆಗೆಯ್ದುಂ ಕಳಹಂಸಗಾಮಿನಿ ಸೂಳೆಯುಂ ಕರಿಯಿಲ್ಲದ ಭೃತ್ಯನುಂ
|| ೭೫ ||

ಸ್ವರಮನರಿಗೆ ತಾಂ ಭರತಜ್ಞನಂದದಿಂದಾಸನಮನರಿಗೆ ಜಾತ್ಯಶ್ವದಂತೆ
ಪರಿಯನರಿಗೆ ಮತ್ತದ್ವಿಪಪತಿಯಂತೆ ಬಗೆಯನರಿಗಾಹಾರಕುಶಲನಂತೆ ||
ಕರಮುಖಚೇಷ್ಟೆಯನರಿಗೆ ತಾಂ ಶಕುನಿಗನಂತಿರೆ ಯೆರಕಮನರಿಗೆ ತಂಬಟಿಗ
ನಂತೆ
ಸ್ಮರಕಳಾಗಮಕಿದೇ ತತ್ವಂ ಸದ್ವಿಟಂ ಸೊಮ್ಮನರಿಗೆವೋದಾಳಿಯಂತೆ||೭೬||

ಅರಿಯನಪ್ಪಂಗಂ ಜೆಟ್ಟಿದನಪ್ಪಂಗಂ ನಖರೇಖೆಯ ಬೇರಿಬೆಸವಂಗಂ
ಕರಮೆ ಪುಸಿವಂಗಂ ಕಂಡಲ್ಲಿ ಸಿಡಿವಂಗಂ ಕಳ್ಳೊತ್ತಿಯಿಡುವಂಗಂ ಮೆಳಿ
ದಂಗಂ ||
ಪಿರಿದನೀವಂಗಂ ಮುನ್ನಮೆ ಕೂರ್ಪಂಗೆ ಪಳಿಯಂ ಸೈರಿಪಂಗಳಲಿಪಂಗಂ
ಕರಯಿಮೆಂಬಂಗಂ ಕಿಸುಗುಳ್ಳನಪ್ಪಂಗಂ ಸೂಳೆಸುಖಂ ಸಲ್ಲುದಲ್ತೆ ||೭೭||

ಮಹಾಸ್ರಗ್ಧರೆ ||
ಒಲವುಂ ಸದ್ಭಾವಮುಂ ನಿಶ್ಚಯುಮೆರಡೆನಲಂ ಕಾಮತತ್ವಕ್ಕೆ ಸಾರಂ
ಲಲನಾವ್ರಾತಕ್ಕಿದಂ ನೆಟ್ಟನೆ ಪಡದೊಡೆ ಕಂದರ್ಪನಂತಲ್ಲಿ ನಿರ್ವ್ಯಾ ||
ಕುಳೆ ಮುಗ್ಧಸ್ತ್ರೀಸುಸಾಧ್ಯಂ ಚದುರಯುವತಿ ಸಕ್ಲೇಶಸಾಧ್ಯಂ ನಿತಾಂತಂ
ದಳಿತಾಂಭೋಜಾಸ್ಯೆ ಕೇಳೆಂದಬಲೆಗೆ ನುಡಿದಂ ನೀತಿಮಾಂಧಾತ ಭೂಪಂ
|| ೭೮ ||

ಪಿರಿಯಕ್ಕರ ||
ತನ್ನ ತವಕಕ್ಕೆ ನೆರೆವಾತನತಿಕಷ್ಟ, ಸೊತ್ತಂಬದಿಂ ಕೂಡುವಾತಂ
ಮೂರ್ಖಂ
ಮುನ್ನಮೆವಿಕ್ಕಿ೨ ನೆರೆವಾತಂ ಕಾತರಂ, ಮನಮನರಿದೊಡಗೂಡುವಂ
ಭಾವಕಂ ||

೧ ಕ. ಗರಗೆಳೆಗೆಯ್ದುಂ ೨ ಗ. ಮುನ್ನಮೆಲಿಕ್ಕಿ ನೆರೆವಾತಂ

ಸನ್ನುತಂದ್ರವಂಬಡೆವಡಾತಂ ರಸಿಕಂ ರತೋತ್ಸಾಹದೊಳು ರಂಜಿಪಾತಂ
ರಾಜಕಂ
ಮುನ್ನರಾಗಂ ಬಡೆದು ಸಂಭೋಗದಲ್ಲಿ ತಣಿವಂ ಮಾಡುವಾತನೆ
ಕಾಮದೇವಂ ॥ ೭೯ ॥

ಮುಳಿದಾಕೆಯನೊತ್ತಂಬದೊ
ಳೆಳಸುಗೆ ಲಜ್ಜಿತೆಗೆ ಬಾಲೆಗಂ ಮೇಳದ ಕೋ ||
ಮಳೆಗಂ ಮನೆಮರಿದಿಂಬರಿ
ದೆಳಸುಗೆಮೆಲಿಕೆ ನೆರೆಯೆ ನೆರೆಗುಂ ಸುಖಮಂ || ೮೦ ||

ಕುಟಿಲತೆಗಂ ಕುಟಿಲತೆಯುಂ
ದಿಟಕೆ ದಿಟಂ ಕೂರೆ ಕೂಪ್ಪುದಳಲಿಪ್ಪೊಡಳಲಂ ||
ಘಟಿಯಿಪುದಿಂತೀಯೆರಡೆ
ವಿಟತತ್ವದ ಸಾರಮಿದುವೆ ಘಟಕುಚಯುಗಳೆ || ೮೧ ||

ಪಿರಿಯಕ್ಕರ ||

ಕಾಲನೊತ್ತೆಂಗುಂ ತಂಬುಲಮಿಕ್ಕೆಂಗುಂ ತಲೆಯನುಗಿರಿಸೆಂಗುಂ[೧]
ಮಾಗುಳಿಕಂ
ಮೇಲೆನೆಮ್ಮಗಂ ಮುರಿಗು[೨]ಬಿಸಿಂಗುಮಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳೆಂಬನಂ ಮಾಡು
ನೀಂ ಬೇಗಮೆಂಗುಂ ||
ಪೋಲೆ ನಿಡುಸುಯ್ಗುಂ ನಡುಗುಗುಂ ಮೇಲ್ವಾಯಿಗುಂ ಪೊಡಗುಂ
ಕಥೆವೇಳೆಂಗು
ಬಾಲೆ ಸೊಡರುಂ ಮುಗುಳ್ಚೆಂಗುಂ ಕೆಮ್ಮನೆ ಮನಮರಿಯಲ್ಕೆಂದುಗಾವಿನಂ
|| ೮೨ ||

ಕಳಹಂಸ ||

ಪಡಿಯನೆಯ್ದೆ ತೆರಿ ಘರ್ಮಮಿದೆಮ್ಮಂ[೩]
ನಡುಗಿಗುತ್ತಮಡಸಿತ್ತೆನಸೆಂದುಂ ||

೧ ಗ. ತಲೆಯನುಗುಲಿಸೆಂಗುಂ
೨ ಗ. ಮುರಿಗು ಬಿಸೆಂಗು
೩ ಗ. ಘರ್ಮಮಿದೆಂಗುಂ

ಮಿಡುಕದುಂತೆ ಮರಲುಂದಿದ ಪಾಂಗಿಂ
ಮಡದಿರೋಡಿಸುಗುಮೆಗ್ಗನನೆಂದುಂ[೧] || ೮೩ ||

ಏಕಾರಾಂತಮುಕ್ಕ್ಯಂ ||

ನೆಲಿಯಿಕೆರೆಗೆ ಪೇಳಿನೆ ಕೇಳಿನ್ನೆನೆಯಿ[೨] ಯೇಕಂಬಿ ನೆನೆನೆನವೆಂ
[೩]ಕೆಳಿಡೆಗೆಯ್ಸಿಂ ನೆರೆವೆಂ ನೆರೆಯಿಂ ನೆರೆವೇಳ್ವಿಂ || ೮೪ ||

ಎಂದು ಬೇರೊರ್ಗೆ ಪೋದನಂ ಪೋಗಿ ಬಂದನಂ ಪುರುಡಿಸುವರಂತುಮಲ್ಲದೆ

ಕಂದ ||

ಕುಡುವನನೊಲ್ದ ಪೊಲೊಲ್ದನ
[೪]ನೊಡಂಬಡಿಸಿದೊಲ್ಲದಂತೆ ವೋಲಿತ್ತೆಯುವಂ ||
[೫]ವಾಡಿಮುನ್ನಿನನೊಡನೊಲ್ದವೊಲಿರ್ಪ
ರ್ಮಡದಿಯುರಿದನರಿದು ನೆಗಳ್ದಡಾತನೆ ಚದುರಂ || ೮೫ ||

ಪಿರಿಯಕ್ಕರ ||

ಇಳಿಯನಪ್ಪನಂ ಕೊರಚಾಡಿ ಕಾಡುವರರಿಯನಂ ಪೊರ್ದಲೀಯುದವ
ನೊಲ್ಲರ್
ಜಲಜವದನೆಯುರ್ಪಿರಿದಪಿರಿದನೀವನಾತನಂ ತವೆಕೊಂಡುಕಂಡಿಪರದರಿಂ ||
[೬]ವಿಳಿಯನಳಿಯನೆಂಬೆರಡು ಭೇದದೊಳಿಪ್ಪುದವಳೊಲ್ದಡೆಗೆನರಿಯದಿನಿ
ತಿನಿತಂ
ಪಳಯಲೀಯುದಂತೀವುದು ಮನಮುಂ ಕಾಣ್ಬುದು ವಿಟಂ ಸ್ಥಿರನಾಗಿ ಲುಲಿ
ತಾಳಕಿ || ೮೬ ||

---

೧ ಗ. ಮೆಗ್ಗನದೆಂಡುಂ
೨ ಗ. ಕೇಳೆಂ ನೆನೆಯೆನೆ ನೆನೆಯೆ ಯೇಕೆಂಬೆನೆ ನೆನೆನೇವಂ
೩ ಗ. ಕೇಳಿಡೆಗೆಯ್ವಿಂ
೪ ಗ. ನೊಡಂಬಡಿಂದೊಲ್ಲದಂತೆ
೫ ಗ. ಬಿಡನೊಡನೊಲ್ವವೊಲಿಪ್ಪ
೬ ಗ. ದಿಳಿಯನಳಿಯ

ಪದನರಿದೀವನ ನೊಲ್ವ
೧ಸುದತಿಯುರೀಯುದೊಡವುಧಿಕಮಿತ್ತೊಡವೊಲ ||
೨ಪುರ್ದನಳಿಯಿಂ ಧಾರುಣಿ ಬೆಳೆ
ವುದು ಭರದಿಂದಧಿಕ ವೃಷ್ಟಿಯಿಂ ಬೆಳೆಯುದವೋಲ್ || ೮೭ ||

ತೊಡವಂ ಪಸ್ತ್ರಂಗಳನೆರ
೩ತೊಡಲಂ ಬೆಳ್ಪಯ ಪೈಕೆಗುಡಲಂ ದ್ರವ್ಯ ||
ಕ್ಕೆಡೆಯಾಗಲು ಮಾಡದವಳೆ೪
ರಡುಂ ದುಃಖದೊಳಮಿಗೆ ವಸುಕಿರಿಕಿರಿದಂ || ೮೮ ||

ಲಲಿತವೃತ್ತ ||

ನಂಬಿ ಪುಸಿದಿರ್ದನದ ಪಂಬಲದೊಳಮೆಗನೆನ
ಸುಂ ಬಗೆಗೆ ತೋರ್ಪಕುಳಿಕೆಯ್ವುಳಿವಕಂಟಿ ||
ಪ್ಪಂಬುರುಹನೇತ್ರೆ೫ಯೆರಡಂಬಮಿವು ಪಂಚವಿಧ
ಮೆಂಣ್ಬದನೊಂಕ್ರಮದೆ ಭಾವಿಸಿ ವಿದಗ್ಧಂ೫ || ೮೯ ||

೬ನಂಬಿಡದನಾಲಿಸದೆ ತಾಂ ಬಗೆಯುರುಳ್ಪರೆ ಕ
ರಂಬಲಿದಡಂ ತವರನಲ್ಲಿಯು ನೋಡರಿಂಪೊ- ||
ಕ್ಕುಂಬುಳಿಯುನೆಂದುದ ನೊಡಂಬಡುವರಂಗನೆಯು
ರೆಂಬಿದು ತತ್ವಮನರಿ ನೀರೇರುಹನೇತ್ರೆ || ೯೦ ||

ಇದು ನಿಖಿಳ ವಿಬುಧ ಜನವಿನುತ ಕಾವ್ಯಾಲಂಕಾರ ನೀತಿ ನಿಬಂಧನ ಚಂದ್ರರಾಜವಿರಚಿತಮಪ್ಪ ಮದನತಿಲಕದೊಳ್ ವೇಶ್ಯಾವರ್ಣನಂ ದಶಮಾಧಿಕಾರಂ ಸಂಪೂರ್ಣಂ ಮಂಗಳಮಹಾ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ

---

೧ ಗ. ಸ್ಸುದತಿಯು
೨ ಗ. ಪುಷವಳಿಯಿಂ
೩ ಗ. ಕುಡಲಂ ಬೆಳ್ಪಟ್ಟು ಬೈಕೆಗುಡಲಂ ದ್ರವ್ಯ
೪ ಗ. ಮಾಡದವಳ್ಗೆ
೫ ಗ. ಯೆರಡಂಬಮಿವು ಪಂಚವಿಧಮೆಂಬಿಣಂ ಕ್ರಮದೆ ಭಾವಿಸಿ ವಿದಗ್ಧಂ
೬ ಗ. ನಂಬದದನಾಲಿಸದೆ ತಾಂ ಬಗೆಯುಜಳ್ಳದೆ ಕ
ರಂ ಬಲಿದಡೆಂತವರನಲ್ಲಿಯು ರೊಡಲಿಂ ಪೊ
ಕ್ಕುಂಬಳಿಯುನೆಂದುದನೊಡಂ ಬಡುವರಂಗನೆಯು . . . .

ಏಕಾದಶಾಧಿಕಾರಂ

[1]ನವರಸದೊಳು ನವಭಾವಂ
ನವಭಾವದೊಳೊಗೆರ್ಗು ಮಾತ್ರಯಂ ತ್ರಿಂಶದ್ಭೇ ||
ದನದೊದವಕ್ಕೆ ತೊಂಭದೊ(ತ್ತೊ)ಂಭ
ತ್ತೆನೆ ಭೇದಮನೆರಡು ತೆರನಶುದ್ಧಂ ಶುದ್ಧಂ || ೧ ||

ಲಲಿತಪದ ||

ವನಿತೆಯ ಭಾವವನೇಕ ವಿಧಂಗಳ್
ತನುವಿನೊಳೊಪ್ಪುಗು[2] ಮತ್ತಿವಿಕಲ್ಪಂ ||
ಮನದೊಳಂ ಪಣೆಯಿಲ್ಲದೆ ಕೂರ್ತಂ
ತನುನಯದಿಂ ನೆರೆದಾದಮಶುದ್ಧಂ || ೨ ||

ಕೌಮುದಿ ||

ಪುಡಿಯಿಡುತ್ತಂ ವರಾಂಗಂ ಸುರುಳ್ದಿಕ್ಕುಮು[3]
ನ್ಮೊಡಲಿಗಳಕ್ಕುಂ ಮುಖಂ ಕಂದಿ ಕುಂದಿಕ್ಕುಮಾ ||
[4]ವೆಡೆಯುಂ ಮುಟ್ಟಲ್ಕಮುಳ್ಕೊಗುಂ ಕೂರ್ತವೊಲ್
[5]ಮಡದಲ್ಲಲ್ಕೈಸುಗುಂ ಸಾರ್ಥಮಂ ಸಿದ್ಧಿಸಲ್ || ೩ ||

---

೧ ಕ. ನವರಸದೊಳನುಭಾವಂ
೨ ಗ. ಮತಿವಿಕಲ್ಪಂ
೩ ಗ. ಮೊಳ್ನುಡಿಗಳಕ್ಕುಂ
೪ ಗ. ವಡೆಯುಂ ಮುಟ್ಟಲ್ಕ ಮುಳ್ಕುಗುಂ
೫ ಗ. ಮಡದಿಲಲ್ಕೈಸುಗುಂ

ಕ್ರೌಂಚಪದ ||

ಅಂಗಜರಾಗೋತ್ಸಂಗದೊಳೆನಿತುಂ[೧] ನಗೆಮೊಗಮುಮನೊಲವಿನ
ಗುಡಿಗಳ್ಮಂ
ಪಿಂಗದ ಪೊಂಟಕಂ[೨]ಸಂಗದೊಳಿಂಪಂ ಮನದೆರಕ[೩]ಕಾಮನ ಬಳಕೆಯೊಳ್
ಮೆಱೆಯಲ್ ||
ತಂಗನೆಗಕ್ಕುಂ ತುಂಗನಿತಂಬೆ ಬೆಮರುಮನೊಸರ್ವ ಮದನ ಱಸಮುಮನಂ
ತಂಗಮಹಾಸೀಕಂಗಳ ಸ್ಪೈಪಂನೆಗಳಿಸಲಱಿಗುಮೆ ಸತಿ ಕಪಟತೆಯಿಂ || ೪ ||

ಚಂಪಕ ||

ಕೆಲದೊಳಳುತ್ತಲಾತ್ಮ ಶಿಶುಬಂದಿರೆ ದಾದಿಗೆ ಪುತ್ರಮೋಹದಿಂ
ಮೊಲೆತೊರುವಂತೆ[೪]ಭೂಪ ಶಿಶುಗೊಲ್ದಿವನೊಳ್ ರತಿಗೆಯ್ವುತಂ ಕರಂ ||
ಲಲನೆ ಮನೋಜ್ಞನಂ ನೆನೆದು ಭಾವಿಸೆಯುಂ ದ್ರವಮುಕ್ಕು ಮಾದೊಡಂ
ಜಲರುಹನೇತ್ರೆ ಲೋಗರದು ತನ್ನದುದೆಂದಱಿವಂ ಮನೋಭವಂ || ೫ ||

ಕಂದ ||

ಎಡೆಯುಡುಗದೆ ತಣ್ಣಿತಾಗಿರೆ
ಕಡುಮಂದವದೆನಿಸಿ[೫]ಕಾಮರಸವದಂ ಕುಟಿಲಂ ||
ಪಡೆಮಾತೇಂ ವಿಪರೀತಂ
ಮಡದಿಯ ಕೂರ್ಮೆಯನೆ ಪೇಳ್ಗುಮಿದನಱಿಗರಿವಂ || ೬ ||

ಪೈತ್ತ್ಯಾಧಿಕೆಗತಿಕೋಪಂ
ಶ್ರೈತ್ಯಾಯು ತಾಲ್ಪಂ ಖಪಾನಿಲಾತ್ಮೆಗೆ ಮಂದ್ಯಂ[೬] ||
ನಿತ್ಯರತಿಯಿಲ್ಲದಾಕೆಗೆ
ನಿತ್ಯಂ ನೆರೆವಾಕೆಗಳ್ಸಮಲ್ಪಂ ಕಾಮಂ || ೭ ||

---

೧ ಗ. ದೊಳೆಂತುಂ
೨ ಗ. ಪಿಂಗದ ಪೊಂಪಂ
೩ ಗ. ಮನದೆರಕಮನಬಳತೆಯೊಳ್ಮೆಱೆಯಲ್
೪ ಗ. ಮೊಲೆ ತೊಱವಂತೆ
೫ ಗ. ಕಡುಮಂದವದೆನಿಸೆ
೬ ಗ. ಮಂದಂ

ಲುಳಿತ ||

ಕೆಲಬರ್ಭಗಲೇಪದೊಳಂ
ಜಲಜಾಸನೆಯುನ್ನಿಯತಂ ||
ಸಲೆ ತೋರುವರುತ್ಸವದಿಂ
ಲಲನೆ ಮದನದ್ರವಮಂ || ೮ ||

ಪುಜನಿಕರ ||

[೧]ಬಾಳತೆಯಪ್ಪಾಕೆ ಕೂರದಿದೋಡಂ[೨]ಸುರತಾಲಾಪದೊಳವಳ
ಬಾಲಕ ಸ್ನೇಹದಿಂ ಮೊಲೆಯುಂ ಗುಹ್ಯಮುಂ ದ್ರವಿಯುಕುಂ ಸಂತತಂ ||
ಕೇಳರಸನಪ್ಪಾತನಿಂತೀ ಭೇದಮುಮನರಿಯದೊಡಂ
[೩] ಳಿಭಗಮನೆ ಕೇಳ್ ಪಯನಪ್ಪ ಪಶುಗಳಂ ನೋಡಿಕಲ್ಗೆ || ೯ ||

ಷಟ್ಪದಿ ||

ಮಾಸಪ್ರಸೂತೆ ಷ
ಣ್ಮಾಸದ ಗರ್ಭಿಣಿ ತಾಂ ಕ್ಷು
ಧಾಸತಿ ಮೆಯಿಗಳಿಂಗೆಚ್ಚೆತ್ತಿವಳ್[೪]||
ಪಾಸರ ನೃತ್ಯವಿ
ಳಾಸಿನಿಗಂ ಕಾ-
ಮಸುಖಂ ಕೂಟಮುಂ ತತ್ಕಾಲಮೆ || ೧೦ ||

ಮುಪ್ಪಿ[೫]ಭಯಾಕುಳದೊಳರ್ಥ ವಿಮೋಹದಿಂದಂ
ತಪ್ಪಲ್ಕೆ ವೇಡಿದೊಡ ಮಾತುರದಿಂದಮರ್ಥಂ ||
ತಪ್ಪೆಂದುಮೊಲ್ದ ತೆರದಿಂ ಸತಿ ಕೂಡೆ ಭಾವಂ
ತಪ್ಪೆನಶುದ್ಧಮೆನಿಕುಂ ಬಗೆ ನೀಂ ಲತಾಂಗೀ || ೧೧ ||

---

೧ ಗ. ಬಾಳಕಿಯಪ್ಪಾಕೆ
೨ ಗ. ಸುರತದೊಳವಳ
೩ ಗ ವ್ಯಾಳೇಭಗಮನೆ
೪ ಗ. ಮೆಯಿಗಳಿಂದೆಚ್ಚತ್ತವಳ್
೫ ಗ. ಮುಪ್ಪಿಂ

ಪೊಸ ಜವ್ವನವುಂ ರೂಪುಂ
ವಸುವುಂ ಗುಣವುಂ ವಿಭೂತಿಯುಂ ಸಾಹಸಮುಂ ||
ಮಸುಳ್ದಂದೊಲವಳಿಗುಂ ಭಾ
ವಿಸು ನೀನೀ ಕ್ರಮದೆ ಕೇಳ್ಸರೋಜದಳಾಕ್ಷಿ || ೧೨ ||

ಪ್ರಹರ್ಷಿಣಿ ||

ರೋಮಹರ್ಷಿಂ[1] ಮದನರಾಗಂ ಸಘರ್ಮೋ
ದ್ಧಾಮತನುಕಂಪನ ವಿಲೋಲನಯನಂಗಳ್ ||
ತಾಮೆಸೆಯೆನಾ[2]ಣಳಿವಿಂ ತೋರ್ಪಡದು ಶುದ್ಧಂ
[3]ಕಾಮಿನಿಯ ಭಾವಮತಿ ನೀರೇರುಹನೇತ್ರೇ || ೧೩ ||

ಮಾಲಿನಿ ||

ಕುಸುಮಶರನಕೋಲಿಂಗ[4]ಳ್ಕಿರೇಳ್ಕುತ್ತನಾಣಂ
ಬಿಸುಟು ತೆರದುಬಾಯುಂ ಪಲ್ಲುಮಂ ಲಂಚಮಿತ್ತಾ ||
ಟಿಸಿ ಬೆರಸುವ ಕೂಟಂ ಸ್ತ್ರೀಯರೊಳ್ ಶುದ್ಧಭಾವಂ
ವಿಶದಮಿದುವೆ ಭೇದಂ ಭಾವಿಸಂಭೋಜನೇತ್ರೆ || ೧೪ ||

ಮತ್ತೇಭ ||

ನಡೆವಾಗಳ್ನಡುಕಂಗಳಂ ಸುರತದೊಳ್ ನಾಣ್ಗಾಪನಾಳ್ದಿರ್ಪುದುಂ
[5]ನುಡಿವಾಗಳ್ನಗುಮಂ ಪೊದಳ್ದ ಪದಪಿಂದಂ ನೋಳ್ಪನೋಟಕ್ಕೊಡಂ ||
ಬಡೆ ಚಂದ್ರಾನನೆ ತಪ್ಪನೋಡಿ ತಲೆಯಂ ಬಾಗಿಪ್ಪೊಡಂ ಸೊಂಕಿನೋ
ಳ್ಪಡೆ ಮಾತೇಂ ಬೆಮರಂ ನೆಗಳ್ಚುವೊಡೆ ಲಜ್ಜಾಭಾವ ಮಕ್ಕುಂ ಸತಿ ||೧೫||

---

೧ ಗ. ರೋಮಹರ್ಷಂ
೨ ಗ. ನಾಣಳಿದು ಕೂರ್ಪಡದು ಶುದ್ಧಂ
೩ ಗ. ಕಾಮಿನಿಭಾವಮತಿ (ರಿ)
೪ ಗ. ಕುಸುಮಶರದ ಕೋಲಿಂಗಳ್ಕಿ ಬಳ್ಕುತ್ತನಾಣಂ
೫ ಗ. ಸುಡಿವಾಗಳ್ನಯುಮಂ

ಕರ್ಕೋಟಕ ||

ಮನಸಿಜ ತಾಪದಿಂ ಕೊರಗಿ ಲಜ್ಜೆಯನೊಲ್ಲದಣಂ
ಮನದೊಳಲಂಪುವೆತ್ತು ನಿಡುಸುಯ್ವು ಮರಳ್ದು ಕರಂ ||
ವನಿತೆಯ[೧]ಕಂಗಳೊಪ್ಪಿ ಮುಗುಳ್ದೊಪ್ಪಡೆ ಮಾನದೊಳೋ[೨]
ಪನನೆರೆ[೩]ನಟ್ಟ ದಿಟ್ಟಿ ಪೆರತೇಂ ಪೆಸರಿಂ ಮುಕ್ಕುಳಂ[೪] || ೧೬ ||

ತರಳೆ ||

ಸ್ಮರಶರಂ ನಡೆನೊಂದು ಸೈರಿಸಲಾರ ದೋಪನನೆತ್ತುಮಾ
ಮರತೆಯಿಂ ನಡೆನೋಳ್ಪ ಮುನ್ನುಳಿಕುಂಕ ತಡೆಯದೆಕರ್ಣಮಾ[೫] ||
ಪುರುಷನೀಕ್ಷಿಸಿದಾಗಳಂತವಳಾರಿಯುಂ ಕಡೆಗಣ್ಗಿತಂ
[೬]ದಿರವುದತಪ್ಪದೆ[೭]ತಪ್ಪೆನೋಟಮದೊಪ್ಪುವದೊಳ್ಕೃತಂ ಪೆಸರ್ || ೧೭ ||

ಊರ್ಜಿತ ||

ಆರಮಾತುಮನಾಲಿಸಲೊಲ್ಲಳು ನೋಟದೊಳಾರುಮನಾವಗಂ
ಮಾರಬಾಣಂಗಳ ಕಾಟಕ್ಕಾ[೮]ನಾಟಲಿಯೆಂಬರುರೋಪನಂದ[೯] ||
ಬ್ಬರದಿ ನಯದಿಂ ಕಡೆಗಣ್ಣೊ[೧೦]ಯಿವಿದೆಂದರಿವಂತು ಪಂ
[೧೧]ಕೇರುಹಾಸಮುಮಂ ಮುಳಿದಾ ಸ್ತ್ರೀ ನೋಡೆ ಕಟಾಕ್ಷ ನಿರೀಕ್ಷಣಂ || ೧೮ ||

---

೧ ಗ. ಕಣ್ಗಳೊಪ್ಪಿ
೨ ಗ. ಮುಗುಳ್ದಿ ಪೊರ್ಡೆಮೋನದೊಳೋ
೩ ಗ. ನೆರೆಪಟ್ಟ
೪ ಗ. ಮುಕುಳಂ
೫ ಗ. ತಡೆಯದಿಕರ್ಣ
೬ ಗ. ದಿರವುವ
೭ ಗ. ತಪ್ಪಿನೋಟಮದೊಪ್ಪುಗುಂ ಲಳಿತಂ ಪೆಸರ್ || ೧೭ ||
೮ ಗ. ನಾಟವಿಯೆಂಬರು
೯ ಗ. ರೋಪನಂ ದೂರದಿಂ ನಯದಿಂ. ಮೂರನೆಯ ಸಾಲು 'ದೂರದಿಂ' ಎಂದು ಸುರುವಾಗುತ್ತದೆ. ಎರಡನೆಯ ಸಾಲು 'ರೋಪನಂ' ಎಂಬಲ್ಲಿ ಕೊನೆಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.
೧೦ ಗ. ಕಡೆಗಣ್ಣಾಣ್ಣವಿದೆಂದರಿ . . .
೧೧ ಗ. ಪಂಕೇರುಹಾಸನಮಂ

ಕಂದ ||

[1]ಎವೆಯಿಕ್ಕದಿದೊರ್ಡಂ ಮೋ
[2]ಣ್ಬರೆ(?)ಯುತೆ ಬಿನ್ನಣದಿಂ ತ್ರಿಕಟುಕದಿಂ ||
ಹಿಮದಿಂ ತಂಬುಲದಿಂ ಮೋ
ಣ್ಣಮನಿಸುಗುಂ [3]ಕಣ್ಣನೀರ್ಗಳೀದೀರ್ಘಾಳಿಯಳಂ || ೧೯ ||

[4]ಎಡೆಯುಂ ಮುನಿದೊಡಂ ಕಂದಿ
ಪಡೆದೊಡಮೆಗಳೊಳು ತೀವಿ ಕವಿಯದೊಡಂ ಮೆಯಿ ||
ನಡುಗದೊಡಂ ಕಣ್ನೀರ್ಗಳ್
ಮಡದಿಯೊಳರಿ ಕುಟಿಲಮುಕ್ಕ[5]ಮಿದು ವಿಪರೀತಂ || ೨೦ ||

ಅನಲಾ ಧ್ಯಾನದೊಳಂಭೋ
ಜನಮಂ ತೋರೆದದರೊಳು[6]ನಿಜದಾರಣಿಗಳೊಳಂ ||
ತನುವಿನ ಕಾಯ್ಪಂ ಬೇಟದ
ಮನಮಂ ಸುಯ್ಲಂ ನೆಗಳ್ಚುವರ್ಕಪಟತೆಯಿಂ || ೨೧ ||

ಮಣಿರಂಗ ||

ನೋಟದಿಂ ನುಡಿಯಿಂ ನಗೆಯಿಂ ಕೊಂ
ಡಾಟದಿಂದ [7]ನೆಲೆಮೇಳದಿನಿಂಪಿಂ ||
ಕೂಟದಿಂ[8] ಮಿಸುಪಳ್ಕರದಕ್ಕುಂ
ಬೇಟಮೆಂಬು[9]ದಿಂದಂಬುರುಹಾಸ್ಯೆ || ೨೨ ||

---

೧ ಗ. ಎವೆಯಿಕ್ಕದಿದೊರ್ಡಂ
೨ ಗ. ಣ್ಬಮರಿಂ ತೈಲಾಂಬುಲವಣದಿಂ ತ್ರಿಕಟುಕದಿಂ ||
೩ ಗ. ಕಣ್ಣನೀರ್ಗಳಿದಿರ್ಗಾಳಿಯೊಳಂ
೪ ಗ. ಎಡೆಯುಡುಗಿದೊಡಂ ತಂಪಂ
೫ ಗ. ಮುಕ್ಕಮುದು
೬ ಗ. ರೊಳನಿಲದಾರಣಿಗಳೊಳಂ
೭ ಗ. ಸಲೆಮೇಳ
೮ ಗ. ಕೂಟದಿಂದ
೯ ಗ. ಮೆಂಬುದಿದಂಬುರುಹಾಸ್ಯೆ

ಉತ್ಪಳ ||
ಚಿಂತೆನಿರೀಕ್ಷಿಪಾಸೆ [1]ಬಸುಪಿರಿದಮೆಯ್ಮರುಳ್ತನಂ
ಪ್ರಾಂತಿನಲುಣ್ಣದಿರ್ಪಿರವು ಲಜ್ಜೆಯನೊಲ್ಲದಕೆಯ್ತುವೋಪವೋ[2] |
ಲುಂತರಮೆಯ್ದೆವೋಪಳಿವು ಜೀವವಿಯೋಗದ ಚೇಷ್ಟೆ ಸಾವಿದೋ
ರಂತಿರಲೆಯ್ದುಗುಂ ಪ್ರಥಮದಿಂದಶಮಂಬರಮಕ್ಕುವೋಜೆಯನು[3]
|| ೨೩ ||

ಪಿರಿಯಕ್ಕರ ||
ಬೇಟವೆಂಬುದು [4]ರಾಜ್ಯದ ವಳಮಕ್ಕುಂ ರಾಜ್ಯಂ ಬೇಟದಿಂ ಕರಮೆಸೆಗುಂ
ಬೇಟವಿಲ್ಲದ ರಾಜ್ಯಮದೊಪ್ಪುವುದು ಬೇಟವೊಪ್ಪುಗು ರಾಜ್ಯಮಿಲ್ಲ
ದೊಡೆಂತುಂ ||
[5]ಚನ್ನಮಾದೊಡಂ ಗುಣಮಿಲ್ಲದಾತಂಗೆ ಲುಬ್ಧನ ಧನದಂತೆ ವಿಫಲಮಕ್ಕು
[6]ಬೇಟದಿಂದತ್ಕಾಲಗಳಂ ಪೆರತುಂಟೆ ಬಗೆವಾಗಳಂಬೋಜಪತ್ರೇಕ್ಷಣೇ
|| ೨೪ ||

ಶಾರ್ದೂಲ ||
ನೋಟಂ ಮನ್ಮಥಮಾರ್ಗಣಂ ನುಡಿಗಳೆಲ್ಲಂ [7]ಮಾರಹೃದಯಭೇದನಶರಂ
ಕೂಟಂ ಕಾಮರಸಾಮೃತಂತವಧರಾಗಮುತ್ಸಾಹಮಿಂಪಾವಗಂ ||
[8]ಬೇಟಂ ಚಿತ್ತಜತರತರವಾರಿಯುಂ ಮತ್ಯಂತಾದಿವಿಂನಾಕದಿಂ
ಕೋಟಾಕೋಟಿಮಿಶೇಷಮಂಗನೆಯರೊಳ್ಸಂದಾಗ್[9]ಮಾರ್ಗದೊಳ್
ಜಲಜಾನನೆ || ೨೫ ||

---

೧ ಗ. ಬಿಸುಪೇರಿದ
೨ ಗ. ವೋಪರೊಳ್
೩ ಗ. ಮಕ್ಕುವೋಜೆಯಿಂ
೪ ಗ. ರಾಜ್ಯದಪಳಮಕ್ಕೆ
೫ ಗ. ಬೇಟಮಾದೊಡಂ. ಮೇಲಿನ ಪಾಠಾಂತರದಲ್ಲಿ ದ್ವಿತೀಯಾಕ್ಷರ ಪ್ರಾಸಭಂಗ ವಾಗುತ್ತದೆ.
೬ ಗ. ಬೇಟದಿಂದತ್ತಲಗಳಂ
೭ ಗ. ಮಾರಹೃತ್. ಇಲ್ಲಿಗೆ ೧ನೆಯ ಚರಣ ಮುಗಿಯುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇನ್ನೂ ಚರಣವು ಪೂರ್ತಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ.
೮ ಗ. ಬೇಟಂ ಚಿತ್ತಜತ . . . . ಲಮತ್ಯಂತಾಧಿಕನಾಕದಿಂ
೯ ಗ. ಳ್ಸಂಭೋಗಮಾರ್ಗಾದೊ. ಇಲ್ಲಿಗೆ ೪ನೆಯ ಚರಣವು ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ.

ಪಿರಿಯಕ್ಕರ ||
ರಕ್ತೆಯನುರಕ್ತೆಯತಿರಕ್ತೆಯೆಂದಿಂತು ಮೂರು ತೆರದಿಂ ಬೇಟಮುಕ್ಕುಮಲ್ಲಿ
[1]ರಕ್ತೆಯಿಪ್ಪಾಕೆ ಪುರುಷಂ [2]ಪಡೆದೊಡಂ ಬಟ್ಟಂಬಿಂ[3]ರತಿಗೆಯ್ಗುಮತ್ತ
ಮನು ||
ರಕ್ತೆಯಂ ರಕ್ತಭವದಿಂ[4]ದೊಲಿಕ್ಕಿ ಮಾಡುಗುಂ[5]ಮತಿರಕ್ತೆಯಾಪ್ಪಾಕೆ
[6]ಲಜ್ಜೆಯುಂ
ವ್ಯಕ್ತಮಾಗಿ ಲಜ್ಜೆಗೆಟ್ಟಳಿಪಿ ಕಾತರಿಸಿ [7]ಯೊಲಿದುಗುಮೆಂತುಂ ತಣಿವಿಲ್ಲದೆ[8]
|| ೩೬ ||

ಪಶುಮೃಗಪಕ್ಷಿ ಜಾತಿಗಳಲಿಂಗಿತಮುಂ ಹದಿರಂ ಸಮಂತು ಭಾ
ವಿಸಿ ನೆಗಳ್ಗುಂಡಳೆನ್ನದೆ ವಧೂನಿಕುರುಂಬದ ಸಂಜ್ಞೆಯಂ ಪರೀ ||
ಕ್ಷಿಸಿದವನೆಂದುಮಾ ಪಶುವಿಂ ಖಗದಿಂ ಮೃಗದಿಂ ಕನಿಷ್ಟ ಮೀ
ವಸುಧೆಯೊಳೆಂದು [9]ಕಲ್ಪುದನುರಾಗದೆಸಕದಿಂಗಿತಮನತಂಗಳಂ || ೩೭ ||

ಇಂಗಿತದಿಂ ಭಾವಂ ಭಾ
[10]ವಂಗಳೊಳಿಂಗಿತಮುದೊಳಗುಮಮಾಕಾಶ ಮರು ||
ತ್ಸಂಗತಿಯೊಳು ಭಾವೇಂಗಿತ
[11]ಮಂಗನೆಯರ ಚೇಷ್ಟೆ ತಿಳಿಯಲಸಾಧ್ಯಮಬ್ಜದಳನಿಭ
ನಯನೆ || ೩೮ ||

---

೧ ಗ. ರಕ್ತೆಯೆನಿಪ್ಪಾಕೆ   ೨ ಗ. ಮಾಡ (ಕೂಡ?) ದೊಡಂ
೩ ಗ. ಬಟ್ಟಂಬಿಂ ಗೆಯ್ಗುಮತ್ತಮನು-   ೪ ಗ. ಮೇಲಿಕ್ಕಿ
೫ ಗ. ಮಂತಿರಕ್ತೆ   ೬ ಗ. ಲಜ್ಜೆಯುಂ
೭ ಗ. ಯೊಂದುಗುಮೆಂತುಂ
೮ ಗ. ಈ ಪದ್ಯದ ಕೊನೆಗೆ ' ಇದು ಚಂದ್ರರಾಜವಿರಚಿತಮಪ್ಪ ಮದನತಿಲಕದೊಳು ಸ್ತ್ರೀಯ ಶುದ್ಧಾಶುದ್ಧ ವರ್ಣನಂ ಏಕಾದಶಾಧಿಕಾರಂ ಸಮಾಪ್ತಂ ' ಎಂದು ಗ (ಮದ್ರಾಸ) ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ.
೯ ಗ. ಕಲ್ಪುದನುರಾಗದೆ ಸದ್ವಿಟನಿಂಗಿತಂಗಳಂ
೧೦ ಗ. ವಂಗಳೊಳಿಂಗಿತಮುದೊಳಗುಮಂ ಕಾಶಮರು-
೧೧ ಗ. ಮಂಗನೆ . . . ರಿಗುಮಬ್ಜದಳನಿಭನಯನೆ
ಪಾಠ ಶುದ್ಧವಿಲ್ಲ. ಮೇಲಿನ ಪಾಠದಲ್ಲಿಯೂ ಮಾತ್ರೆಗಳು ಅಧಿಕವಾಗಿರುವವು.

ಕುರುಳ್ಗಮಿರುರೆ ಕಣ್ಮಲರ್ಪೊಳೆಯೆ ಕೆಂಪುವೆತ್ತೆತ್ತಲುಂ
ವಿರಾಜಿಪ ಕುಚಂಗಳುಂ [೧]ತೊಡೆಗಳುಂ ಕಂಬುಕಂಠಮುಂ ||
ಕರಂ ಮಿಸುಪಮಧ್ಯಮುಂ ನಡುವ್ಪೊಂಗೆ ಬಿಂಬಾಧರಂ
[೨]ಸ್ಮರಸಿರ್ಕೆಮೆಂದು ಭಾವಿಸುಗೆ ಪೂರ್ಣ ಚಂದ್ರಾನನೆ || ೨೯ ||

[೩]ಷೋಡಶಕಳಾಕಾಂತಿ ಚಂದ್ರಂ
ಪಿರಿದುಂ ನಡುಮು(ಗು)ಗುಮುಳಲ್ದು ನುಡಿಗುಂ ಕಣ್ಣೀ ||
ಸುರಿಗುಂ ಸೆರೆವಿಡಿದಕ್ಕುಂ
ಪರಿಭವದಿಂಗಿತದ ಯುವತಿಗರಿ ಘನ ಜಘನೆ || ೩೦ ||

ಸುದತಿಯ ಕಣ್ಣುಂ ಬಸುರುಂ
ಕದಪುಂ [೪]ಕುಳಿದಿರ್ಕುಮಾನನಂ ಬಾಡುಗುಮುಂ ||
ಗದಳುರ್ಕೆ ಕುಂದಿ[೫] ಜೋಲ್ದು
[೬]ಪ್ಪುದಿದು ಮಿಸುಪಸಿದಾಕೆಯುಂದಮೆಂದರಿಯುಬಲೆ || ೩೧ ||

[೭]ಅಡಿಗಡಿಗೆ ಮೈಯಿಕ್ಕು ಪೊ
ಡಡಿಮಿಡಿಯಿಂ ಕೊಂಕೆಮೊಗಮನುಯ್ವೊಡೆ ಮುಯುಂ ||
ದಡಮುಡಿಸಿ ಸುಯ್ವೊಡಂ ನುಡಿಯೊ
ಳ್ಬಿಡೆ ಜಡಿವೊಡಮುರಿಗೆ ನೋವಿನಿಂದಿರ್ದವಳಂ || ೩೨ ||

---

೧ ಗ. ತೊಡೆಗಳುಂ . . . . ಗುಂ
೨ ಗ. ಸ್ಮರೇಂಗಿತಮೆಂದು ಭಾವಿಸುಗೆ ಪೂರ್ಣ ಚಂದ್ರಾನನೆ ||
೩ ಗ. . . . ಕ್ಕುಂ ಮುಖಕಮಲಂ |
ಪಿರಿದುಂ ನಡುಗುಗುಮುಳಲ್ದು ನುಡಿಗುಂ ಕಣ್ಣೀ ||
ಸ್ವರಿಗುಂ ಸೆರೆನಿಡಿದಕ್ಕುಂ |
ಪರಿಭವದಿಂಗಿತದ ಯುವತಿಗರಿ ಘನಜಘನೆ || ೩೦ ||
೪ ಗ. ತುಳಿದಿರ್ಕು   ೫ ಕ. ಕುಂಡಿಜೋಲ್ದು
೬ ಗ. ಪ್ಪುದು ಮಿಸುಪಸಿದಾಕೆಯುಂದಮೆಂದರಿಯುಬಲೆ ||
೭ ಗ. ಆಡಿಗಡಿಗೆ ಮೈಯಿಕ್ಕುಪೊಡಂ |
ಪಿಡಿಮಿಡಿಯಿಂ ಕೊಂಕಿ ಮೊಗಮನುಯ್ವೊಡೆ ಮಾಯುಂ ||

[1]ನಡುಗುವೊಡಂ ಮೂಗರ
ಳ್ದೊಡಂ ವದನೆರನನೆತ್ತು ವಡಮುಬಲೆಯುರ್ಕ ||
ಣ್ಕಡುಕೆಂಪಾದೊಡವಧರಂ
ತವೆ(?)ತೆತ್ತು ವಡಮರಿಗೆ ದೋಷೇಂದ್ರಿಕೆಯುರಂ || ೩೩ ||

ನುಡಿಯೊಳ್ಪುಸಿವಾತಂ ಮೆ
-[2]ಳ್ದಡಿಕುಂ ತಡಮಡಿಸಿ ವೊಂದನೊಂದಂ ನೆಗಳ್ಗುಂ ||
ನುಡಿಗುಂದುಗುಂ ವೆಮರ್ಕ್ಕಂ
ಮಡದಿ ಕರಂ ತಪ್ಪದಿರ್ದೊಡಂ ತಪ್ಪಿದೊಡಂ || ೩೪ ||

ಮೊಗಮುಂ ನೋಡಲ್ಕಂಜುಗು
ಮಗಿದೊಳಗೊಳಗುಳಿಗು ಮಂತ್ರ ರೂಪುಂ ನುಡಿಯುಂ ||
ಬಗೆಯುಂ ಕುಂದುಗುಮೆಂ * *
ತೆಗೆಯ್ವನೆಂಗುಂ ಭಯಾಂಗಿತಾಂಗನೆ ವನಿತೆ || ೩೫ ||

ಅಡಿಗಡಿಗಾಗುಳಿಸುವೊಡಂ
ಸುಡಿಗಳಸಿನಿಸಲಸಿ ಕೇಳ್ದೊಡಂ ನಿಜತನುವಂ ||
ಸಡಲಿಸಿ ಕಣ್ಣಂ ಮಳಮಳಿ
ಪೊಡಮರಿ ನಿದ್ರಾಂಗಿತಂ ಮನೋಜ ಲತಾಂಗಿ || ೩೬ ||

ವನಜಾಸ್ಯಂ ಕುಂದಿ ತಮಂ
ಮನದೊಳ್ತೀವಿರೆ ಬಳಿಕ್ಕೆ ಮಾಳ್ಪಂ ಪೋನಿಂ ||
ನನುಮತಮನೆಂದು ಮೆಯ್ಯಿ ಝು
ಮ್ಮನೆ ವೊಗಿರ್ದವಳನರಿವುದಲಸೇಂಗಿತೆಯುಂ || ೩೭ ||

---

೧ ಗ. ನಡುಗುವೊಡಂ ಮೂಗಿನಲ
ವೊರ್ಡಮುವದನೆರನನೆತ್ತುವೊಡಮುಬಲೆಯರ್ಕ ||
ಣ್ಕಡುಕೆಂಪಾದೊಡವಧರಂ
ತಡೆಯದೆ ಕೆತ್ತುವೊಡಮರಿಗೆ ದೋಷೇಂಗಿತೆಯುರಂ ||

೨ ಗ. ಳ್ಪಡಿಕುಂ

ಪೊರಗನೆ ನೋಳ್ಪೊಡೆ ಬೇಸರ
ತೆರಪಂ [೧]ನುಡಿದೊಡೆ ವಿಭೂಷಣಂಗಳ ನುಡಿಯಿಂ ||
ಮರವಡೆಯುಂದಂ ಸತಿ ಕೇ
[೨]ಳ್ಪೆರತೆ ನೀನೆಂದುಮರಿಗೆಗಮಳೇಂಗಿತೆಯುಂ || ೩೮ ||

[೩]ಉರದೊಳು ಸೀರೆಯಲಿಕ್ಕಿ
ದುರ್ಗರೊಡಿಸಂ ತಪ್ಪಿಕೊಳ್ವಡಂ ಪಡೆವಾತೇಂ ||
ಪಿರಿದಾಳಾಪದೊಳೆಂದುಂ
ನಿರಂತರಂ ಪೊತ್ತುಗಳವಡರಿದೊಲ್ಲದಳಂ || ೩೯ ||

[೪]ಗುಣಮುಂ ಮರೆಮುಂ ಪೊಲ್ಲಮೆ
ಯೆಣಿಸುವೊಡಂ ನುಡಿದೊಡನಿಸ ನುಡಿದಪೆಯೆಂದುಂ ||
ಗುಣಮುಂ ಕಿನಿಸುವೊಡರಿ ನಿ
ರ್ಗುಣಿಯುಂ ನೀನನ್ಯ ಚಿತ್ತದವಳೆಂದವಳಂ || ೪೦ ||

ಉಮ್ಮಳಿಕುಂ ಮೂಗಿರಿಗುಂ
ಕೆಮ್ಮನೆ ನೆವಮಿಟ್ಟು ದೂರುಗುಂ ಸೋಂಕುವೊಡಂ ||
ಸಮ್ಮಸಿಸದೆ ಜಡಿಗುಂ ನುಡಿ
ಯುಮ್ಮಗುಗುಂ ಪತಿಯನೊಲ್ಲದವಳಬ್ಜಮುಖಿ || ೪೧ ||

ಪೆರರಂ ಪಂಬಲಿಸುವೊಡಂ
ಜರಿವೊಡಮುಲಸುವೊಡ ಮುಖದೆ ಬಿಸುಸುಯ್ವೊಡಮೆ[೫] ||
ಕರ ಘುಸಣಿಯೆಂಬಡಂ ನೀ
ನರಿವುದು ಮಾಸಿಪ್ಪೊಡಂ ಸಮಂತೊಲ್ಲದಳಂ || ೪೨ ||

---

೧ ಗ. ಮಡಿವೊಡಗಿ ಭೂಷಣಂಗಳ

೨ ಗ. ಳ್ಪೆರತ ನಿನೆಯುಮರಿಗೆ ಗಮನೇಂಗಿತೆಯುಂ

೩ ಗ. ಉರದೊಳು ಸೀರೆಯುನಿಕ್ಕಿ
ದುರ್ಗರೊಡಿ . ೦ ತಪ್ಪಿಕೊಳ್ವಳಂ ಪಡೆವಾತೇಂ ||

೪ ಈ ಪದ್ಯವು ಮೈಸೂರು ಪ್ರತಿ (ಕ) ಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ಮದ್ರಾಸ ಪ್ರತಿ (ಗ)ಯಿಂದ ಆಯ್ದು ಹಾಕಿದೆ.

೫ ಗ. ಬಿಸುಸುಯ್ವೊಡಮೇ || ತರ ಘುಸಣಿ

ಸುರತದೊಳೊಂದುಗುಮೊಳ್ಪಂ
ಪರಿಹರಿಕುಂ ನಿದ್ರೆಗಾಸೆಯುಂ ಕೂರ್ತಂ * ||
ಪಿರಿದಾದುದೆಂದು ಕೆಮ್ಮಗೆ
ನರಲುಗುಮರಿಕೂರದಾಕೆಯೊಂದಾ ವಧುವಂ || ೪೩ ||

ಸಂತೋಷಮಿಲ್ಲ ಭಯಮಿ
ಲ್ಲಂತೆ ಪರಾಙ್ಮುಖಪದಿಷ್ಟರೋಳ್ ಪಗೆಯೊಳ್ತಾಂ ||
ಮಂತಣಮನ್ಯ ಗೃಹಾವಾ
ಸಂ ತನಗೆನಿಪಾಕೆ ಕೂರದಾಕೆ ವಿನೂತೆ || ೪೪ ||

ಅಂಗನೆ ನುಡಿದುಂ ನೋಡಿಯು
ಮಂಗಸ್ಪರ್ಶನದೊಳಂತ್ಯಕಂದಿಸುತಂ[1] ಪು ||
ರ್ವಂ ಗಂಟಿಕ್ಕುವೊಡಂ ಪೊ
ಲ್ಲಿಂಗಡಣಂ ರಾತ್ರಿವಿಹರ ಜಾಗರಮಿಸತುಂ || ೪೫ ||

ಪತಿಯಿಂ ಮುಂನಂ ನಿದ್ರಾ
ಸ್ಥಿತೆಯಾಗಿರ್ದೋಪನೊರಗಿದಿಂ ಬಳಿಕ ವಿನಿ ||
ದ್ರಿತೆಯಾಗಿ ವಿಹರಿಸುವೊಡಾ
ಸತಿಗಲಸೇಂಗಿತಮಿಮೆಂದು ಬಗೆ ಮೃಗನಯನೆ || ೪೬ ||

ನಡುವಣಕ್ಕರ ||

ನುಡಿಗುಮೋಪನ ಪಡೆಮಾತನಾತನಿರ್ದೆಡೆಗೆ ವಕ್ಕಂ
ಮುಡಿಯ ಮುಡೆಯುಂ ಜೋಲ್ದಿರ್ಕುಂ ಪಾಡುಗುಂ ಪರಸಿ ಬೈಗುಂ ||
ಕಡೆಗಣ್ಕೆಂಪಕ್ಕುಂ ದೆಯ್ವಂ ಬಂದಂತೆ [2]ತೆರಮಾಳ್ಪಂಗಂಗಳಂ
ಮಡದಿ ಪೇಳ್ಕುಂ ನಲ್ಲನಂ ಬೆಸಗೊಳೆ ಮಡದಿಯಿಂಗಿತಂಗಳು
|| ೪೭ ||

---

೧ ಕ. ಕಂಡಿಸುತಂ

೨ ಗ. ದೆಯ್ವಂ ಬಂದಂತೆ ರಹಸ್ಯಂಗಳಂ

ಮತ್ತೇಭ ||

ಮೊಗದೊಳ್ ರಾಗರಸಂ ತುಳುಂಕುವೊಡಮಕ್ಷಿದ್ವಂದ್ವದೊಳ್ ಹಾಸ್ಯ ಮಾ
ವಗಮೊಪ್ಪಿಪ್ಪೊಡಮೆಯ್ಗೆ ಸೋಂಕುಪಡೆಸಂ ತಾಳ್ದಿಪ್ಪೊಡಂ ಮಾತು ನೆ ||
ಟ್ಟಗೆ ಮಾಳ್ಪಂ ತಳೆದಿಪ್ಪೊಡಂ ಬಗೆ ಕರಂ ಸಂತೋಷಮಂ ಮಾಳ್ಪೊಡಂ
ಪೊಗಳಲ್ವೇಳ್ಕು * ನಿರ್ವಿಕಾರಮಿನಿತುಂ [೧]ತನ್ವಂಗಿಯೊಂದಿಂಗಿತಂ || ೪೮ ||

ನುಡಿಯಲ್ ನೋಡಲ್ಗೊಳೊಂಕಲ್
ಕಡವಡಿಪೊಡಮೋತು ಸತಿಯೊಳೋಪನ ಮಾತಿಂ ||
ಗೆಡೆಗೊಂಡು ಪೊಗಳ್ದು ಮಗುಳ್ದುಂ
ನುಡಯಿಸುವೊಡಮರಿಗೆ ಕೂರ್ತಳೆಂದಾ ವಧುವಂ || ೪೯ ||

ಪೃಥ್ವಿ ||

ತೊದಳ್ನುಡಿಗಳೊಪ್ಪಿ ಪುಷ್ಪಚಯಮುಂ ಸುಗಂಧಂಗಳಂ
ಪೊದಳ್ದ ಪದಪಿಂ ಫಳಾವಳಿಯು[೨]ನಶ್ಯ ಪೂರ್ವಂಗಳಂ ||
ವಿದಗ್ಧೆ ಮಡಗಿಟ್ಟುತಂದು ತನಗೀವೊಡೆ ರಾಗದಿಂ
ದುಧರಾ ಪರಮಾತ್ಮಸನ್ಮತದೆ ನಲ್ಲಳೆಂದಾಕೆಯಂ || ೫೦ ||

ಕಂದ ||

[೩]ಮುಳಿಯುಳು ಮುಳಿಸಿಂ ಮಲಗಳು
ತಿಳಿವಳು ನಿಜಪತಿಯ ಕೂರ್ಪರೊಳು ಮಿತ್ರತ್ವಂ ||
ಮುಳಿವವರೊಳು ವೈರಂ ಕೋ
ಮಳೆಗಾದೊಡೆ ಕೂರ್ಮೆಗೆರಡು ತೊಡ . . . ವುದೇ || ೫೧ ||

ಚುಂಬಿಸಿದಲೋಳೆವಾಯಂ
ಬಿಂಬಾಧರೆ ಪಡೆಯುದಸಿ ಪದಪಿಂ ಮತ್ತಂ ||
ಚುಂಬಿಸಿ ಚುಂಬಿಸಿ ಮತ್ತಂ
ಚುಂಬಿಸು[೪]ವೊಡೆಲ್ಲರಿಗೆ ಕೂರ್ಮೆಯಂ ಪ್ರಕಟಿಸುಗುಂ|| ೫೨ ||

---

೧ ಗ. ಕನ್ಯಾಂಗಿಯುರದಿಂಗಿತಂ

೨ ಗ. ಸತ್ಯಪೂರ್ವಂಗಳಂ

೩ ಗ. ಮುಳಿಯುಳು ಮುಳಿದೊಡಮಾಗಳೆ | ತಿಳಿವಳು

೪ ಗ. ವೊಡರಿಗೆ

ನಗೆಮೊಗಮುಮಂತೆ ಬೆಮರಿಂ
ದೊಗೆದ ಕದಂಪಿಂದೆ [1]ಸುರಿಮುಗಮರ್ಪಣದಿಂ ಮು ||
[2]ದ್ದುಗೆಯ್ದು ಮುಂದ್ವೆ
ಳೆಗಳಲ್ಲಿಮಪ್ಪೊಡವಳತಿ ಕೂರ್ಪಳ್ || ೫೩ ||

[3]ನೆರವಿಯುನಿನಿತಿಚ್ಛೈಸಳು
ಪುರುಷನೊಳೇ ಕೃತಕವಿಪ್ರುದನೆ ಚರ್ಚಿಸುವಳ್ ||
ಕರಮುಗಲದ ಪತಿಯಂ *
ಸುರತಮನೆ ಬಯಸುವಳವಳ್ಕಡು ಕೂರ್ಪಳ್ || ೫೪ ||

ಪಿರಿಯಕ್ಕರ ||
[4]ಸುರತದೆಡೆಯೊಳ್ಪೆಮರಣ್ಮದನ್ನೆಗಂ ಮೆಯಿನವಿಸ್ಸ . ಸೈಕನಿರದನ್ನೆಗಂ
ಸರಸಿಜಾನನೆ ಕಿಱುವಿಡಿದನ್ನೆಗಮಂಗಜದ್ರವಮೆಚ್ಚುಪಾಯದನ್ನಂ ||
ತರದೆ ನಿಡುಸುಯ್ಗುಳುಳ್ಮದಂ . ಮಾತೆ ಲಲ್ಲೆಯಿಂ ಪಡೆದು ಕಾತರಿಸದನ್ನಂ
ಪುರುಷನಾಥನುಂ ಪೇಳೆಂತು ನಂಬುವಂ ಕೂರ್ತಳೆಂದು ನೀರೇರುಹದಳ
ನೇತ್ರೆ || ೫೫ ||

ಕಂದ ||
ಫಡಫಡ ಪಾಯಿನೆರ್ದೆ ನಡ
ನಡುಗುವತನು ಬರವರಾಗಿ ಬತ್ತುವ ಬಾಯ್ಕಿಂ ||
ಪಿಡಿದಿಡಿದೀಕ್ಷಣಮಾದೊಡೆ
ಬಿಡೆನಂಬುಗೆ ಕೂರ್ತಳೆಂದು ಕೂಟದ ಪಥಮೊಳ್ || ೫೬ ||

---

೧ ಗ. ಸುರಿವ ಘರ್ಮಾಂಬುವಿನಿಂ
೨ ಗ. ಬಿಗಿಪಪ್ಪುವಪ್ಪುವಾಮು |
ದ್ದುಗೆಯ್ತ್ತಮುಂ ನೆಗಳ್ದುಮಪ್ಪೊಡವಳತಿ ಕೂರ್ಪಳ್ ||
೩ ಈ ಪದ್ಯವು ಗ. ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಇದೆ.
೪ ಕ. ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಇದೆ :-
ಸುರತದೆಡೆಯೊಳೊಳ್ಪೆಮರಣ್ಮದಂತೆ ತನ್ನ್ಯೈಸಿರಿ ಭಾವ ಮೆಲ್ಲತಾ ತೋರ್ಪಣಂತ್ತೆ
ಸರಸಿಜಾಸನೆ ಸೈಕನಿರದನ್ನೆಗ ಕಿರುವಿಡಿದಳ್ವೇಗಮಂಗಜದ್ರವಮೆಚ್ಚುಪಾಯ
ದನ್ನಂ ||
ತರದೆನಿದಸೂಯ್ಗುಳುಳ್ಮದಂಪುಮಾತೆ ಲಜ್ಜೆಯಿಂ ಪಡೆದು ಕಾತರಿಸದನಂ
ಪುರುಷನಾಥನುಂ ಪೇಳೆಂತು ನಂಬುವಂ ಕೂರ್ತಳೆಂದು ನೆರೆ ತಿಳಿ ನೀರೇರುಹ
ದಳನೇತ್ರೆ || ೫೫ ||

ಭಗವಮಲದರ್ು ಕೆತ್ತ್ರುಗುಂ ಗುಡ
ಮಗಿಗುಂ ತೊಡೆ ನಡುಗುಂ ಲತಾಂಗಿಗೆ ಕಾಮಂ ॥
ಭುಗಿಲೆಂದು ಪಾಯ್ವ ಪಥದೊಳು
ಬಗೆದರಿವುದಿದೊಂದು ಸೋಪದೇಶಮನಬಲೆ ‖ ೫೭ ‖

ಪ್ರೊಳೆವಲರ್ಗಂಗಳು ನಿಂದಾ
ಕುಳದಿಂ ನೊಕ್ಕಿದವೊಲೀಕ್ಷಿಪೊಡವಳಲ್ಲಿನತೆಯಿಂ[1] ‖
ವಿಳಸಿತ [2]ಲಜ್ಜೆಯು ಚುಂಬಿಸು .
ಟಿಳಸುವೊಡಂ ಕೂರ್ತಳಿಂಗೆ ಕೂಟವ ಪಥದೊಳ್ ‖ ೫೮ ‖

[3]ಕಡುಮುಳಿದೊಡಮಬಲೆ ಬಳ
ಲ್ದೊಡಮತಿಗೆಟ್ಟೊಡನೆ ರತಿಗೆಯ್ದೊಡಮೆ ॥
ಯ್ದ . ಪೆರ್ಚಿನಿಂದೊಡಮಿಡಿ
ದೊಡಲ್ಲಿಸಿಗುಂ ಘರ್ಮವಾಗೆ ಪೈತ್ತ್ಯಾಧಿಕೆಗೆ ‖ ೫೯ ‖

ಚಂಪಕ ‖

[4]. . ಡಿಸ . . ಲ್ದ ಪ್ರೊಯ್ದು ನಿಡುಸುಯ್ದು ಕಳಲ್ದು ಬಳಲ್ದು ಬಂ
ದೆರಡು ಬೆವರ್ತು ಕೂರ್ತು ಕೂರ್ತ . . . ಸಡಿಲ್ದು ಕನಲ್ದೊನಲ್ದು ಕಾ ‖
ತರಿಸುತೆ ಮುದ್ದುಗೆಯ್ದು ಕಲಂಕಿಯುವುಂಕಿನ . . ಕಿತಾಂ ನೆ .
. . ಯೊಳ್ನೆರಗಿ ವಿಲ್ಲದಯೆಂದು ಕನಿಷ್ಠವಾವ್ರೊಳಂ ‖ ೬೦ ‖

---

೧ ಗ. ವೊಲೀಕ್ಷಿಪ್ರೊಡವಳಂ . . ಯಿಂ

೨ ಗ. ಲಜ್ಜೆಯುಮಂ ಬಿಸು

೩ ಗ. ಕಡುಮುಳಿದೊಡೆಯಬಲೆ ಬಳ
ಲ್ದೊಡಮತಿ . . ಡೆ . . . ರತಿಗೆಯ್ವೊಡಮ ‖
ಲ್ದೊಡಮೆಯ್ದ . . ಣ್ಚಿದೊಡ
ಮಿಡಿದೋದರಿಸುಗುಂ ಘರ್ಮವಾರಿ ಪೈತ್ತ್ಯಾಧಿಕೆಗಂ ‖

೪ ಈ ಪದ್ಯವು ಕ. ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ಅಶುದ್ಧವೂ ಇದೆ.

[೧]ಪದನರಿತಿಂಬುಗೆಯ್ದು ಮಗುಳ್ದಂ ರತಿಯುಂ ಪ
ಡೆದುದಳದುಳಿಕೆಯಿಂದಮಾಕೈತವೆಯಿಂ ತ ||
ವದಿಂಗಿತಮುಂ ಸಮಂತು ಕೂರ್ತೊಡಂ ಕೂರ್ಮೆಯಿಂ ಯಿ
ಷ್ಟದಂತೆ ಮಾಡಿ ಕೂಡಿ ಗೆಲ್ಲುವ ಚದುರಂ ಅಂಬುಜದಳಾಕ್ಷಿ
|| ೬೧ ||

ಕಂದ ||

[೨]ಕಾಮಂಗೆ . . ಮೂಲಂ
ಕಾಮಿನಿ ತಾನನ್ಯಚಿತ್ತೆಯಾಗದ ತೆರದಿಂ ||
ಪ್ರೇಮದಿ ನಿಚ್ಚಂ ಯತ್ನದೊ
ಳೇಮಾತೊ ನೆಗಳೆ ನೆಗಳೆ ಪಡೆಗುಂ ಸುಖಮಂ || ೬೨ ||

ಗದ್ಯ—ಇದು ನಿಖಿಳ ಬುಧಜನವಿನುತ ಕಾವ್ಯಾಲಂಕಾರ ನೀತಿ ನಿಬಂಧನ ಚಂದ್ರರಾಜವಿರಚಿತಮಪ್ಪ ಮದನತಿಲಕದಲ್ಲಿ ರತಿಭಾವಲಕ್ಷಣಮಂ ಪೇಳ್ದ ಏಕಾದಶಾಧಿಕಾರಂ ಸಂಪೂರ್ಣಂ

ಮಂಗಳಮಹಾ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ

---

೧ ಗ. ಪದನರಿದಿಂಬುಕೆಯ್ದು ಮಗುಳ್ದಂ ರತಿಯುಂ ಪಡ . . . ಯುಲ-
ಸದುಳಿಕೆಯಿಂಡಮಾಕೆ ತವೆಯುಂ ತವದಿಂಗಿತಮುಂ ಸಮಂತು ಕ ||
(ಲ್ತೊ)ಡವಿದ ಕೂರ್ಮೆಯುಂ ಸತಿಯೊ . . ನಿಷಂತಿರೆ ಮಾಡಿ ಕೂಡಿ ಗೆ
ಲ್ವುಡು ಚದುರಿಂತುವೊಟ್ಟಕಿಯುರೋಳಸ್ಸುರತಂ ಸುಖಮಾಗಲಾರ್ಕುನೋ
|| ೬೧ ||

೨ ಈ ಪದ್ಯ ಕ. ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ.

ಪರಿಶಿಷ್ಟ ೧

ಮದನತಿಲಕದಲ್ಲಿಯ ಪದ್ಯಗಳ ಅಕಾರಾದ್ಯನುಕ್ರಮಣಿಕೆ (ಪುಟಾಂಕ).

ಪ

ಆರಂಭವಿಲ್ಲದ ಪದ್ಯಗಳು

ಪರಿಶಿಷ್ಟ ೨

ಮದನತಿಲಕದಲ್ಲಿ
ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ವೃತ್ತಗಳ ವಿವರ (ಅಕಾರಾದಿ)

(ಅ)

ಅರ್ಧಜತ್ತ್ರಟ್ಟಿ I ೭೧. ೭೨
ಅನುಷ್ಟುಪ್ I ೪೧, ೪೨. ೪೩, ೬೩, ೩೩, ೬೬. ೭೬, ೭೯, ೮೦.

(ಆ)

ಆದಿಯಮಕ I ೨೯. (ಕ್ಷಿ).

(ಉ)

ಉಜ್ಜ್ವಳ (ಅನವದ್ಯ) I ೩೭, ೫೯. VI ೧೯, VIII ೧೧, ೨೩ (?)
ಉತ್ಪಲ V೯, VI ೭. X ೩೩, (?) ೬೨. XI ೨೩.

(ಊ)

ಊರ್ಜಿತ XI ೧೮.

(ಎ)

ಎಡೆಯಕ್ಕರ VI ೫. VIII—

(ಕ)

ಕಂದ I ೧, ೨, ೫, ೬, ೭, ೮, ೯, ೧೬. ೨೩, ೨೫, ೨೬, ೨೭, ೨೮ (ತ್ರಿ) ೩೦, ೩೧, ೩೨, ೩೬, ೩೯, ೪೦, ೪೪, ೪೮, ೪೯, ೫೩, ೫೫, ೫೬, ೫೭, ೫೮, ೫೯, ೬೦, ೬೨, ೬೪, ೬೫, ೬೬, ೭೦. ೭೫, ೭೮, ೮೧, ೮೨, ೮೩, ೮೪, ೮೫, ೮೬. II ೬. III ೩, ೫, ೬, IV ೧, ೫, ೬, ೭. V ೪, ೭, ೧೦, ೧೧, ೧೨, ೧೩, VI ೧, ೬, ೯, ೧೦, ೧೧, ೧೨, ೧೩, ೧೫, ೧೬, ೧೭, ೧೮. VII ೧, ೨, ೪, ೬, ೭, VIII ೧, ೨, ೩, ೫, ೧೦, ೧೨, ೧೩, ೧೪, ೧೫,

(ಚ)

(ತ)

ಪರಿಶಿಷ್ಟ ೨

ಕೆಲವು ಹೆಚ್ಚಿನ ಪಾಠಾಂತರಗಳು

ಪುಟ	ಪಂಕ್ತಿ	ಮುದ್ರಿತಪಾಠ	ಪಾಠಾಂತರ
೨	೬	ಬಲ ಕ. ಕ	ಬಳ
೨	೯	ವಿಲಯಕಾಲಂ ಕ ಕ	ವಿಳಯಕಾಳಂ
೨	೧೧	ಶೂಲಾ ಕ. ಕ.	ಶೂಳಂ
೩	೧೨	ಶೂಲಾಯುಧ; ಕಮಲ ಕ. ಕ.	ಶೂಳಾಯುಘ; ಕಮಳ
೩	೧೧	ಸಲ ಕ ಕ	ಸಳ
೪	೧೨	ಕೀಚಿಗಂ ಕ ಕ.	ಮಾಚಿಗಂ
೫	೭	ರೇಚ ಕ. ಕ.	ಮಾಚ
೫	೯	ಗಂಗೋದ್ಭ್ಯಾಷ್ಟಿರ ಕ. ಕ.	ಗಂಗೋದ್ಯತ್ಸ್ಥಿರ
೫	೧೦	ಪಾತದ್ರ (ದ್ರು) ಮಂ ಕ. ಕ.	ಪಾತದ್ರುಮಂ
೫	೧೧	ರೇಚಿ ಕ. ಕ.	ಮಾಚಿ
೫	೧೨	ಚೋಪದಿಗೆಯುಂ ಕ. ಕ.	ಚೌಪದಿಕೆಯುಂ
೫	೧೪	ರಾಟಮುಂ ಕ. ಕ.	ತ್ರೋಟಕಮುಂ
೫	೧೬	ವೃತ್ತಮುಂಟಾದ ಕ. ಕ.	ವೃತ್ತಮುಂ ಪಾದ
೫	೧೮	ಕವಿ ಕ. ಕ. ಗ	ಕಲಿ
೫	೨೦	ಸಂದಗುಣಂ ಕ. ಕ.	ಸಂಗಗುಣಂ
೫	೨೨	ವಂಗವಹಂ ಕ. ಕ.	ರಂಗವಹಂ
೫	೨೪	ರೇಚನೃಪಂ ಕ. ಕ.	ಮಾಚನೃಪಂ
೬	೬	ರೇಚ ಕ. ಕ.	ಮಾಚ
೭	೧೦	ಯೊಳಕೆ ಗ.	ಯೊಳದೆ

೮	೬	ಲಾವಣ್ಯರೂಪುಲಕ್ಷಣ ಕ. ಯುಕ್ತೆಮಾ-	ಲಾವಣ್ಯಯುಕ್ತೆ ರೂಪುಲಕ್ಷಣಯುತೆಮಾ-
೯	೫	ವೆಲ್ಲವಗ್ಗ್ರೆಲ್ಲಂ ಗ	ವೆಲ್ಲದವಗ್ಗ್ರೆಲ್ಲಂ
೯	೭	ಬೆಸಸಿವೊಂದು ಗ.	ಬೆಸಸೆಂದು
೧೦	೪	ಪೇಳಲಾಗದಂತೆ ಸಾಂತ ಗ.	ಪೇಳಲಾಗದಂತೆ ನ....
೧೦	೭	ಪೇಳ್ದ ಕ. ಕ.	ಪೇೞ್ದ
೧೦	೧೪	ಪ್ರಕಟಿತಶ್ರುತ ಕ. ಕ.	ಪ್ರಕಟೀಕೃತ
೧೦	೧೪	ನೆಗಳ್ದ ಕ. ಕ.	ನೆಗೞ್ದ
೧೦	೧೪	ಕವೀಂದ್ರ ಕ. ಕ.	ಕವೀಂದ್ರಂ
೧೧	೨	ಕೋಪಠಿ ಕ. ಕ.	ತೋಪರಿ
೧೨	೧೨	ವೃದ್ಧಂ ಕ. ಕ. ಗ	ವಿದ್ಧಂ
೧೨	೨೧	ಚಂದ್ರಂ ಸೀನೆ ಕ. ಕ.	ಚಂದ್ರನಿನೇ
೧೨	೨೨	ನೆಸಿದನೊ ಕ. ಕ.	ನೆಸೆದನೊ
೧೨	೨೩	ವಿಃಸುಪಂ ಚತುಷ್ಷಷ್ಟಿ ಕ. ಕ. ಕಳೆಗಳಿಂದೀಚಂದ್ರಂ	ವಿಃಸುಪ ಚತುಷ್ಷಷ್ಟಿ ಕಳೆಗಳಿಂ ಕವಿಚಂದ್ರಂ
೧೩	೯	ರ್ಕಕವಿಂದ್ರಾಗಮು ಕ. ಕ.	ರ್ಕಕವೀಂದ್ರಾಗಮು
೧೩	೧೬	ನೆಗಳ್ದ ಕ. ಕ.	ನೆಗೞ್ದ
೧೩	೧೬	ಪೇಳ್ದ ಕ. ಕ.	ಪೇೞ್ದ
೧೪	೨೧	ಪೊಗಳದರೊಳರೆ ಕ. ಕ.	ಪೊಗೞದರೊಳರೆ
೨೧	೧	ಕೂರವೆ ವೇಳ್ವುದು ಗ.	ಕೂರಲೆ ಪೇಳ್ವುದು
೨೩	೧೮	ಕೆಲದೊಳೆಮುಳ್ಗಳು ಗ.	ಕೆಲದೊಳಮುಳ್ಗಳು
೩೧	೩	ಕವಿಕುಲಮನೋ ಕ.	ಕವಿಕಾಲಮನೋ
೩೭	೨೦	ಬರಕಂಗಾಜಳ ಕ. ಕ.	ಬರರಂಗಾಚಳ
೪೨	೧೧	ಬಂಧನಮುಂ ಕ. ಕ.	ನಿಬಂಧನ
೪೩	೧೮	ಕಂಡಿರ್ಪೆಳ್ ಗ.	ಕಂಡಿರ್ಪ್ಪಳ್
೪೩	೧೮	ಸಳಳಪಿಂ ಗ.	ಸಳಿಂಪಿಂ
೪೯	೨	ಕಲ್ತಿದರ್ ಸೂ. ಸು (೮–೧೦೩)	ಕಲಿತಿದರ್

೪೯	೧೩	ಬೀದಿಗೆ ಕ.	ಬೀಡಿಗೆ
೪೯	೧೬	ಪೊಯಿಲಿಡಹೋದ ಗ.	ಪುಯಿಲಿಡಹೋದ
೫೩	೩	ಪುಟ್ಟುಗುಮದು ಸೂ. ಸು. (೮-೮೮)	ಪುಟ್ಟುಗುಮಱಿ
೫೩	೬	ದ್ಯವಸ್ತ್ರ ಶ್ರೀಪ್ಯವಸ್ತ್ರ ಸೂ. ಸು. ಗಂಧ ಮಾಲ್ಯಾದಿಗಳಂ | ನೆವವಿಟ್ಟು ಪೆರಗೆಮಾಡಲ ಟ್ಟುವ ಪಾಣ್ಬೆ ತೆರನನರಿಗೆ ಪಾಲಿಸೆ ಚದುರಂ ||	ದಿವಸ್ತ್ರಲೇಪನ ಸುಗಂಧ ಕುಸುಮಾದಿ ಗಳಂ | ನೆವವಿಟ್ಟು ಪೆಱಗೆ ಕೊಟ್ಟುಟ್ಟುವ ಪಾಂಗಿನ ಪಾಣ್ಬೆಯಿರ ವನಾರ್ಥವಿಸುವರ್ ||
೫೩	೮	ಟ್ಟುವ ಪಾಣ್ಬೆಯ ಗ.	ಟ್ಟುವಪಾಂಪೆಯ
೫೪	೧೩	ಕಸಗುಮತ್ತಂ	ಗ. ಕಸುಗುವತಂ
೫೭	೧೧	ನೊಳ್ದಾಗಳ್ತಾಂ ಸೂ. ಸು. (೮-೧೧೭)	ನೊಲ್ದಾಗಳ್ತಾಂ
೫೭	೧೨	ಪುರೋವೃದ್ಧಿಯ ಸೂ ಸು. (೮-೧೧೭)	ಪುರು (ಪುರ) ವೃದ್ಧಿಯುಮಂ
೫೭	೧೩	ಪಲವಾಯುನ ಮಿತ್ತರದುವೆ ತಾಂ ಪಗೆಯಲ್ತೆ ||	ಸೂ. ಸು. (೮-೧೧೭) ಪಲವುಂ ಹಾಯುಮುವು ನಿತ್ತೊಡದು ಪಗೆಯಲ್ತೆ||
೬೧	೧೩	ಪದಪಂ ಸೂ ಸು.	(೮-೧೨೨) ಪದಪಂ (ಪಾಠಾಂತರಃ ಪರಪುರು ಪಂಗೆ |)
೬೩	೫	ದೂರ್ಕುಂ ಗ.	ದೂತುಁಂ
೬೪ ೬೪	೧೧ ೧೨	ರಾಜಿತಂ ಕ.	ರಾಜತಂ
೬೬	೨೨	ನಡೆಬೀದಿ ಗ.	ನಡೆಬಿಡಿ
೭೧	೧೩	ತಿರಲ್ಪೆರತು ಗ	ತಿದಲ್ಪೆರತು
೭೧	೧೯	ಕುಂದಿ ಕ.	ಕುಂಡಿ
೭೪	೧೧	ಚರ್ಚಿಸುಗೆ ಗ.	ಚರ್ಬಿಸುಗೆ

೭೮	೯	ಬೇರಿ ಗ.	ಬೇಡಿ
೮೦	೧೩	ದವನೊಲ್ಲರ್ ಗ.	ದನೊಲ್ಲರ್
೮೯	೯	ನೆಗಳ್ಗಂದಳೆನ್ನದೆ ಗ.	ನೆಗಳ್ಗಂದಲೆಂದಡೆ
೮೯	೧೦	ಪಶುವಿಂ ಗ.	ಪಶುವಿನಿಂ
೯೨	೧೫	ಸಮ್ಮನಿಸದೆ ಗ.	ಸುಮ್ಮನಿಸದೆ
೯೩	೧೫	ವಿಹಂರಿಸುವೊಡಾ ಗ.	ವಿಹಾರಿಪೊಡಾ
೯೩	೧೯	ಮುಡಿಯ ಗ.	ಮುಡಿಯು
೯೪	೧೧	ಕೊಪ್ಪಿ ಗ.	ಕೊಪ್ಪೆ

ಶೋಧನ ಪತ್ರಿಕೆ

ಪುಟ	ಪಂಕ್ತಿ	ಇದಕ್ಕೆ	ಇದನ್ನು ಓದಿರಿ
೨	೨೧	ಪ್ರಾಪ್ತತೋದ್ಧತಾ	ಗ. ಪ್ರಾಪ್ತತೋದ್ಧತಾ
೩	೯	ಕ್ಷಭಿತ	ಕ್ಷುಭಿತ
೩	೧೨	ವೀರ್ಯಾ	ವೀರಾ
೩	೨೨	....ಹಾರ	(ಹಾರನೀ) ಹಾರ
೩	೨೫	ಸಮರಮಮಹಾಸ್ಪದಮ	ಸಮರಮಃಹಾಸ್ಪದಮ
೩	೨೬	ಸೌರಾಷ್ಟಾ	ಸೌರಾಷ್ಟ್ರಾ
೪	೧೨	ವಾರ್ಜತುಹಿನಾಭಂ	ಪಾರ್ಜತುಹಿನಾಭಂ
೪	೨೫	ಗೋಮೂತ್ರಿಕೆಯುಮಕ್ಕಂ	ಗೋಮೂತ್ರಿಕೆಯುಮಕ್ಕುಂ
೫	೨೦	ವೃಶಿಗಿ	ವೃತಿಗೆ
೫	೨೨	ವಸ್ತ್ರಂಮಂ	ವಸ್ತ್ರಮಂ
೯	೧೬	ದಿಂದ	ದಿಂದಂ
೧೧	೨	ಕೋಪರಿ	ತೋಪರಿ
೧೩	೫	ದ್ವಿಜಾಂಬೋಧಿ	ದ್ವಿಜಾಂಭೋಧಿ
೧೪	೧೫	ಅಧರೀ ಕೃತಿ	ಅಧರೀ ಕೃತ
೧೫	೧೧	ಜಿತ್ತ್ರಕಂ	ಜತ್ತ್ರಕಂ
೧೯	೧೧	ಸಿದ್ಧ	ಸಿದ್ಧ
೨೦	೪	ಎಪಶೀಘ್ರಃ	ಯೋಷುಶೀಘ್ರಂ
೨೬	೧೧	ಬೆಡಂಗನ	ಬೆಡಂಗಿನ
೨೬	೧೯	ಕ್ರುಪೆ	ಕೃಪೆ
೩೧	೮	ಮ್ಪುದು	ಮುದು
೩೧	೧೪	ಕಡು	ಕರಂ (?)
೩೩	೨೦	ರತಿಕಾಂಕ್ಷೆಯ	ರತಿಕಾಂಕ್ಷೆಯ**

೩೬	೧೨	ಕುರೂಪಿ	—
೩೮	೮	ಶರಂ	ಶಠಂ
೩೮	೨೮	ವೋ ವೋ	ವೋ ಪೋ
೩೯	೧೩	ಕುಡುವಂ	ಕುಡದಂ
೩೯	೧೮	ಬೆಳ್ಪಿಲೆಗೊವೆ	ಬೆಳ್ಪಿಲೆಗೊಲೆ
೩೯	೧೮	ನೋಡೊವೊಲ	ನೊಡೊವೊಂ
೪೩	೧೬	ದೂರು:ತಿಪ್ಪಳ್	ದೂರುತ್ತಿಪ್ಪಳ್ (?)
೪೪	೧೫	ಸುತಾಳಿ	ಸುರಾಳಿ
೪೫	೩	ಚರಮರಿ	ಚರ (?) ಮರಿ
೪೫	೨೩	ಯೊಳಂಗಜರಾಜಂ	ಯೊಳಂಗಜರಾಗಂ
೪೫	೨೪	ಜನಿಯಿ:ಕ್ರ್ಮವೆಂದು	ಜನಿಯಿಕ್ಕುವೆಂದು
೪೬	೨	ಸಮುಮುಮುಳಿಗುಂ	(?) ಸಮುಮುಮು*ಳಿಗುಂ
೪೬	೨೨	ಪುರ್ಬುಗು ಮಾ	ಪರ್ಬುಗುಮಾ
೪೮	೯	ಕೆರೊವಯೊಳ್ನಲೆ	ಕೇರೋವಯೊಳ್ನಲೆ
೪೮	೧೫	ತತ್ನ	ತನ್ನ
೪೯	೧೬	ಪೂಯಿಲಿಡಹೋದ	ಪೂಯಿವಿಡಹೋದ
೪೯	೧೮	ರಳಪುವದೊಂದು	ರಳುವುವದದೊಂದು
೪೯	೨೫	ಮದ್ಯಪಿಗಳಿಡೆಗೆ	ಮದ್ಯಪೀಗಳಿಡೆಗೆ
೫೦	೭	ಮೃಗನಾದೊಡಂ	ಮೃ (?) ಗನಾದೊಡಂ
೫೦	೨೨	ಮೆಯ್ಗ್ಲ	ಮೆಯ್ಗ್ಲಿ
೫೧	೨೨	ಜಾವನಿಗನ	ಜೌವನಿಗನ
೫೧	೨೪	ತನ್ನಯು	ತನ್ನ
೫೨	೧೭	ಚರ್ಚನೆ	ಚಚ್ಚನೆ
೫೨	೧೮	ತೆರದಿ	ತೆಱದಿ
೫೨	೧೮	ತಪ್ಪಲೊಡಚ್ಚುರ್ವ	ತಪ್ಪಲೊಡಚ್ಚುರ್ವ
೫೨	೨೪	ಸಡಲಿಸಿ	ಸಡಿಲಿಸಿ
೫೨	೨೫	ತಲೆಯುವುಂ	ನೊಟ್ಟಿಡೆ ತನ್ನ ತಲೆಯುಮಂ

೫೩	೧೨	ಸುಲಬಾಲ್ಪ	ಸುಲಭಾಲ್ಪ
೫೪	೨೬	ಪ್ರಯಃತ್ನಪರ(?)ನಕ್ಕೆ	ಪ್ರಯತ್ನಪರನಕ್ಕೆ
೫೫	೨೩	ಶೌರ್ಯದಿಂ	—
೫೫	೨೯	ಸರಸಿರುಹಾನನೆ	ಸರಸಿರುಹಾನನೆ |
೫೬	೨೬	ಕಾಪಂ	....ರಿಂ|ಕಾಪಂ
೫೬	೨೮	ನಪಾಯುಂಗಳ	ನಪಾಯುಂಗಳ ।
೫೬	೨೯	ನಪ್ಪುದುಂಚದುರಂ	ನಪ್ಪುದು ಭೂಪಂ
೬೦	೮	ತರವುುಂತಃಂ	ತರ(?)ವುುಂತುಂ
೬೦	೧೯	ಂಳ್ನಂಟರ	ಳ್ನನಂಟರ
೬೨	೬	ದೇವತಾಪ್ಸರೋಭ್ಯು ದಯಃಂ	ದೇವತಾಪ್ಸರೋ|ಭ್ಯುದಯಂ
೬೨	೬	ಕಮಳಯೋನಿಮಾಡೆಪು	ಕಮಳಯೋನಿಮಾಡೆಪು ॥
೬೨	೭	ಕೆಲಬರ್ಧರಿತ್ರಿಯೊಳ್	ಕೆಲಬರ್ಧರಿತ್ರಿಯೊಳ್ |
೬೨	೮	ಚದುರರ್ಪಲಬರ್ ಮುನ್ನಂ.................. ಮದನಾಭಿರಾಮಃನೋ- ಜೆಯೊಳೆಂದುಂ॥೨॥	ಚದುರರ್ಪಲಬರ್ ಮಃನ್ನಂ | ಪದವಿಟ್ಟಸೂಳೆಯರ್ಸ ಮಂತ ವರಂಗೆ ॥ ಲ್ವುದು ಕರಮರಿದ ಬಲಿ ಯುಗೆ|ಲ್ವುದು ಪಲೆಮದನಾಭಿ ರಾಮನೋಜೆಯೊಳೆಂದುಂ ॥ ೨ ॥
೬೩	೨೧	ಕಡೆಗಳಿಸಲ್ಪೊಲ್ಲ ಮೆಗಳ	ಕಡೆಗಳಿಸಳ್ಪೊಲ್ಲಮೇಗಳ
೬೫	೭	[ವ್ರಟ್*]	[ವ್ರಟ್*]
೬೮	೧೮	ನಿಮಿದೋ [೯*] ಪ್ಪುವ	ನಿಮಿದೊ[೯*] ಪ್ಪುವ
೭೦	೧೯	ಮಾಗಮ ಮೊಂದಂ	ಮಾಗಮ ಮೊಂದೊಂ
೭೧	೨೨	ಪಡೆವುಂ ವಿಕಾಸಮುುಂ	ಪದೆವುಂ ವಿಳಾಸಮುುಂ
೭೨	೪	ನಂಪು ಗುಚಿತ	ನರಿಸು ಗುಚಿತ
೭೨	೨೧	[ದೆ*]ಸೆಯಿಂದಂ	[ದೆ*]ಸೆಯಿಂದಂ
೭೫	೨	ಪೊಂಬಾಂಪಪೊ	ಪೊಂಪಾಂಬಪೊ

೭೫	೨೨	ಗ, ಪೊಂಬಾಂಪ	ಕ, ಪೊಂಬಾಂಪ
೭೬	೨೨	ಜಾರಿನೊಳೆ	ಜಾರಿನೊಳೇ
೭೭	೧	ಚಿಂತೆಯಂ	ಚಿತೆಯಂ
೭೭	೯	ಬಗೆಯಿಂ	ಬಗೆಯಿಂದೆ
೭೭	೧೫	ಬೆಸನವಿಲ್ಲದುದೆ	ಬೆಸನವಿಲ್ಲದುದೇ
೭೭	೧೯	ನೊಯ್ವುವರ್ೆಳ್ವಡಂ	ನೊಯ್ವುವರ್ೆಳ್ಪಡಂ
೭೮	೮	ಸ್ಮರಕಳಾಗಮುಕಿದೇ	ಸ್ಮರಕಳಾಗಮುಕಿದೆ
೭೮	೮	ಪೋದ್ಧಾಳಿಯಂತೆ	ಪೊದಾಳಿಯಂತ
೭೯	೮	ಮೆಲಿಕೆ	ಮೇಲಿಕ್ಕೆ
೭೯	೧೦	ಕೂಪ್ಪುದಳಲಿ ಪೊಡಳಲಂ	ಕೂರ್ಪುದಳಲಿಪೊಡಳಲಂ
೭೯	೧೪	ತಂಬುಲಮಿಕ್ಕಿಂಗುಂ	ತಂಬುಲಮಿಕ್ಕೆಂಗುಂ
೭೯	೧೮	ಪೊಡಗುಂ	ಪೊಡುಗುಂ
೮೧	೨	ಮಿತ್ರೊಡವೊಲ	ಮಿತ್ರೊಡವೊ(ಲ್ಲ)
೮೧	೧೦	ಇಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚಾಗಿದ್ದ ಎರಡು ಎರಡು ಸಾಲುಗಳು ಲಲಿತ ವೃತ್ತದ ಒಂದೊಂದು ಪಾದವಾಗುತ್ತವೆ.	
೮೧	೧೭	ನೀರೇರುಹನೇತ್ರೆ	ನೀರರುಹನೇತ್ರೆ
೮೩	೩	ಗುಡಿಗಳ್	ಗುಡಿಗಳು
೮೩	೪	ಪೊಂಟಕಂ	ಪೊಂಪಂ
೮೩	೪	ಕಾಮನ	ಮನ
೮೩	೪	ಬಳಕೆಯೊಳ್	ಬಳತೆಯೊಳು
೮೩	೧೪	ತಣ್ಣಿತಾಗಿರೆ	ತಣಿತಾಗಿರೆ
೮೪	೫	ಲಲನೆ	ಲಲನೇ
೮೪	೧೮	ಮುಪ್ಪಿ	ಮುಪ್ಪಿಂ
೮೪	೨೧	ತಪ್ಪೆನಶುದ್ಧ	ತಪ್ಪೇನಶುದ್ಧ
೮೫	೮	ಮಿಂತೋರ್ಪಡದು	ದುತೋರ್ಪಡದು
೮೫	೯	ನೀರೇರುಹ	ನೀರರುಹ

೮೬	೫	ಮುಕ್ಕುಳಂ	ಮುಕುಳಂ
೮೭	೧೮	ದಿಂದಂಬುರುಹಾಸ್ಯೆ	ದಿದಂಬುರು ಹಾಸ್ಯೆ
೮೮	೫	ಮೊಜೆಯುನು	ಮೋಜೆಯಿಂ
೯೦	೨೫	ವ್ಯೆಯಿಕ್ಸ್ಕ	ವ್ಯೆಯಿಕ್ಸ್ಕ
೯೨	೧೮	ಜರಿ	ಜರೆ
೯೩	೨೪	ತಪ್ಪಿಕೊಳ್ವಳಂ	ತಪ್ಪಿಕೊಳ್ವಡಂ
೯೪	೧೨	ಪದಪಿಂ	ಪದೆಪಿಂ
೯೪	೨೪	ಗ. ಕನ್ಯಾಂಗಿ	ಕ. ಕನ್ಯಾಂಗಿ
೯೫	೧೧	ಸರಸಿಜಾನನೆ	ಸರಸಿಜಾನನಂ
೯೬	೨	ನಡುಗ:ಂ	ನಡುಗುಗುಂ
೯೬	೧೪	ಬಳಲ್ದು	ಬಳಲ್ದೆಳಲ್ದು
೯೭	೧೭	ಮಾರ್ವೊಳಂ	ಮಾರೊಳಂ
